

واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی

تذهیب، خط، صحافی، کاغذ، رنگ و مرکب

فارسی - انگلیسی / انگلیسی - فارسی

تألیفِ حسنِ هاشمی میناباد

Vocabulary of Codicology and Book Crafts

Illumination, Calligraphy, Binding, Paper, Color and Ink

English-Persian \ Persian-English

By

Hasan Hāshemī.e Mīnābād

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد
مجلس شورای اسلامی

مؤسسه اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

Researches on Codicology Series 2

۵۸/۰

۸/۱۱

تألیف حسن هاشمی میناباد

• واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی

۲

تحقیقات نسخه‌شناسی

٨١٥٢

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مؤسسه‌ی نشر فهرستگان ۲

هاشمی میناباد، حسن، ۱۳۴۲-
واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی: تذهیب، خط، صحافی، کاغذ، رنگ و مرکب، فارسی - انگلیسی،
انگلیسی - فارسی / تألیف حسن هاشمی میناباد. - تهران: مؤسسه‌ی نشر فهرستگان، ۱۳۷۹.
۲۲۴ ص. - (فهرستگان جهانی دست‌نویس‌های اسلامی. مجموعه‌ی تحقیقات نسخه‌شناسی؛ ۲)
شابک ۹۶۴-۶۷۵۸-۰۲-۹ + ISBN 964-6758-02-9
فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست‌نویسی پیش از انتشار).
صفحه‌ی عنوان به انگلیسی:
Hasan Hashemi-e Minabad.
Vocabulary of Codicology and Book Crafts...
۱. نسخه‌شناسی - واژه‌نامه‌ها - فارسی. ۲. نسخه‌شناسی - واژه‌نامه‌ها - انگلیسی. ۳. کتاب - واژه‌نامه‌ها - فارسی. ۴. کتاب -
واژه‌نامه‌ها - انگلیسی. ۵. فارسی - واژه‌نامه‌ها - انگلیسی. ۶. زبان انگلیسی - واژه‌نامه‌ها - فارسی.
الف. عنوان.

1. Persian language - Dictionaries - English.
2. English language - Dictionary - Persian.

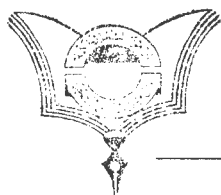
۰۱۱/۳۱۰۳

Z۱۱۱/۵۲ و ۲

۱۳۷۹

کتابخانه‌ی ملی ایران

۲۷۹-۲۱۴۲۱

تأسیس ۱۳۷۲
سازمان اسناد و کتابخانه ملی

واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی

فهرستگان جهانی دست‌نویس‌های اسلامی

مجموعه‌ی تحقیقات نسخه‌شناسی

۲

به سرپرستی

احمد رضا رحیمی‌ریسه

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد
مجلس شورای اسلامی

واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی

تذهیب، خط، صحافی، کاغذ، رنگ و مرکب

فارسی - انگلیسی / انگلیسی - فارسی

تألیف حسن هاشمی میناباد

تهران زمستان ۱۳۷۹ ه‍.ش

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد
مجلس شورای اسلامی

مؤسسه نشر فهرستگان

واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی

تذهیب، خط، صحافی، کاغذ، رنگ و مرکب

مؤلف: حسن هاشمی میناباد
ویراستار: احمد رضا رحیمی‌ریسه

•

حروف‌چینی: واحد تولید نشر فهرستگان

(م. سلیم واقفی، عیسی عباسی)

نمونه‌خوانی: نیلوفر قاسمی، آرزو زالی‌پور

لیتوگرافی: کیان، چاپ و صحافی: شفق

تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ اول: زمستان ۱۳۷۹ ه‍.ش

قیمت: ۲۵۰۰ تومان

این چاپ از کتاب با سرمایه‌گذاری مشترک

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی انجام شده‌است.

•

شابک ۹۶۴-۶۷۵۸-۰۲-۹ 964-6758-02-9 ISBN

نشانی کتابخانه: میدان بهارستان، جنب ساختمان قدیم مجلس، ص. پ. ۸۶۶-۱۱۲۶۵، تلفن ۱۷-۲۱۳۰۹۱۵

نشانی مؤسسه: تهران، خیابان شهید بهشتی، خیابان صابونچی (مهناز)، کوچه‌ی چهارم، شماره‌ی ۹، واحد ۲، ص. پ. ۷۴۶۱-۱۴۱۵۵، تلفن ۸۷۴۱۸۸۰

یادداشت مؤسسه‌ی فهرستگان

I. اندیشه‌ی تدارک واژه‌نامه‌ی چندزبانه برای اصطلاحات مربوط به حوزه‌ی نسخه‌شناسی به اواخر سال ۱۳۷۳ ه‍.ش بازمی‌گردد. در آن ایام و در مؤسسه‌ی نشر حدیث طرحی برای ترجمه‌ی فهرست‌های دست‌نویس‌های اسلامی از زبان‌های مختلف (حدود ۱۶ زبان) در دست انجام بود. همزمان با آغاز طرح ترجمه‌ی فهرست‌ها و به کوشش آقایان مهدی باقی، مهدی ضرغامیان و مصطفی موسوی شیوه‌نامه‌ای برای آن تهیه شد. این شیوه‌نامه شامل رسم الخط، نشانه‌گذاری، اختصارات فارسی و انگلیسی، و فرهنگ اصطلاحات نسخه‌شناسی دوزبانه‌ی انگلیسی-فارسی بود. در سال ۱۳۷۵ ه‍.ش پس از تبادل آرا با مترجمان و ویراستاران طرح و تشخیص ضرورت بازنگری و اصلاح شیوه‌نامه، با حضور جمعی متشکل از آقایان مهدی ضرغامیان، محمود فتوحی، مصطفی موسوی، پدram میرزایی و خانم‌ها عصمت اسماعیلی، حکیمه‌ی دسترنجی و سهیلا غضنفری بخش‌های رسم الخط، نشانه‌گذاری و اختصارات شیوه‌نامه بازنویسی شد. در کنار این اصلاحات و از همان آغاز (پس از تهیه‌ی اولین فرهنگ دوزبانه) دکتر مصطفی موسوی، از ویراستاران طرح، کار تکمیل و اصلاح فرهنگ دوزبانه و نیز تهیه‌ی فرهنگ اصطلاحات نسخه‌شناسی را به‌عهده گرفته بود که در نهایت، در اواخر سال ۱۳۷۵ ه‍.ش در اختیار مترجمان و ویراستاران طرح قرار گرفت.

همزمان با روند پیش‌گفته کار تهیه‌ی واژه‌نامه‌ی تخصصی نسخه‌شناسی به زبان‌های دیگر نیز در دست انجام بود. از آن میان، و براساس واژگان تهیه شده در مرحله‌ی نخست، آقای مهران ارزنده واژه‌نامه‌ی سه‌زبانه‌ی آلمانی-فارسی-انگلیسی و آقای محسن شجاعی واژه‌نامه‌ی سه‌زبانه‌ی روسی-فارسی-انگلیسی را تدارک دیدند.

II. پس از تعطیلی مؤسسه‌ی نشر حدیث، آقای حسن هاشمی میناباد- که از همکاران طرح ترجمه‌ها نیز بود- به سفارش مؤسسه‌ی فهرستگان و با بهره‌گیری از تجربیاتی که در دو مرحله‌ی نخست فراهم آمده بود و منابعی که فهرست آن در بین دو بخش واژه‌نامه‌ی حاضر آمده‌است امر تدوین و تکمیل واژه‌نامه‌ی حاضر را به‌دست گرفت. در طی چهار مرحله بررسی، تصحیح و افزایش واژه‌ها، حجم واژه‌نامه افزایش یافت و شکل نهایی به خود گرفت.

III. مؤسسه‌ی فهرستگان بر ذمه‌ی خود می‌داند در این‌جا از همه‌ی کسانی که در آماده‌سازی این مجموعه مشارکت داشته‌اند سپاس‌گزاری کند:

- نخست تمامی همکارانی که در مرحله‌ی نخست با نظرات خود تدوین واژه‌نامه را بهبود بخشیدند؛
- سپس آقای حسن هاشمی میناباد که با استفاده از دانش و تجربه‌ی خود در فرهنگ‌نگاری، واژه‌نامه را به کمال مطلوب خود نزدیک‌تر ساخت؛
- و سرانجام همکاران واحد تولید فهرستگان که بارِ گران حروف‌چینی و نمونه‌خوانی این مجموعه و مجموعه‌های مانند آن را بر دوش دارند.

IV. این کتاب قرار بود به مناسبت و همزمان با سمینار مقدماتی نسخه‌شناسی که در خرداد ماه ۱۳۷۹ ه‍.ش برگزار شد منتشر شود، اما به دلایلی چاپ آن تاکنون به تأخیر افتاد.

V. از آن‌جا که مؤسسه‌ی فهرستگان واژه‌نامه‌ی تخصصی نسخه‌شناسی با معادل‌های آلمانی، فرانسوی و روسی را نیز در دست تدوین دارد، از عموم صاحب‌نظران استدعا داریم با راهنمایی‌ها و پیشنهادهای خود ما را در راهی که در پیش گرفته‌ایم یاری رسانند.

تهران، ۱۵ بهمن‌ماه ۱۳۷۹ ه‍.ش

احمد رضا رحیمی‌ریه

فهرست

الف. بخش فارسی-انگلیسی

۱۱	 مقدمه
۱۹	 راهنمای استفاده از واژه‌نامه
۲۳	 واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی
۱۱۸	 کتاب‌شناسی

ب. بخش انگلیسی-فارسی

9	 مقدمه
10	 اختصارات
11	 واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی

در روزهای پایانی سال ۱۳۷۵ ه‍.ش بود که با کتاب‌پردازی و نسخه‌شناسی در شکل گسترده‌ی آن آشنا شدم و ترجمه و ویرایش آناری را برای دفتر نشر حدیث اهل البیت علیهم السلام به عهده گرفتم. طرح فهرستگان جهانی دست‌نویس‌های اسلامی بعد از چندی متوقف شد، اما کار من در این رشته به اتمام نرسید. در پایان بهار ۱۳۷۶ طرح واژه‌نامه را با آقایان احمد رضا رحیمی‌ریسه و دکتر مصطفی موسوی در میان گذاشتم و پس از مشورت با آنان کار برگه‌نویسی را شروع کردم. فهرست اصطلاحات گردآمده در مرحله‌ی اول، دوبار بررسی شد و در هر بار واژه‌های جدیدی به فهرست قبلی اضافه شد. چاپ واژه‌نامه به دلایل گوناگون به تأخیر افتاد. بنابراین، اثر حاضر چهاربار بررسی شد و در هر بار اصطلاحات تازه‌ای به آن افزوده شد و اصطلاحات نامربوط به این رشته از آن حذف شد تا به شکل کنونی رسید.

واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی که حاصل چهار سال دست و پنجه نرم کردن با واژگان این رشته است از دو بخش انگلیسی به فارسی و فارسی به انگلیسی تشکیل شده است. منابع مورد استفاده در تدوین واژه‌نامه در میان این دو بخش آمده است. مقدمه‌ی کتاب ویژگی‌ها و مسایل مربوط به واژه‌نامه و روش تدوین آن را دربر دارد، و «راهنمای استفاده از واژه‌نامه» شیوه‌ی بهره‌گیری از آن و نشانه‌های به کار گرفته در آن را شرح می‌دهد. در این جا به منظور معرفی واژه‌نامه و برشمردن ویژگی‌ها و اصول زیربنایی تدوین آن، مطالبی در مورد گستره، مخاطب، حجم، پیکره و منابع، ترتیب و آرایش، مدخل‌سازی، اعراب‌گذاری و تلفظ، و روش تدوین واژه‌نامه مطرح می‌شود.

۱. گستره‌ی واژه‌نامه

کتاب‌پردازی صنعتی است که طی آن کتابی آماده‌ی استفاده و عرضه به خواننده می‌شود. در این حرفه کارهایی انجام می‌گیرد از قبیل رنگ‌سازی، مرکب‌سازی، کاغذسازی، صحافی، خوش‌نویسی و تذهیب. مجموع این اعمال به دست هنرمندان چیره‌دست متنی را در قالبی دلپسند و زیبا در دسترس علاقه‌مندان می‌گذارد. اکنون تولید انبوه کتاب و شرایط دشوار اقتصادی راه را بر تولید هنری کتاب و کتاب‌آرایی، بدان گونه که در گذشته در ایران مرسوم بوده، بسته است؛ اما امروز نیز می‌توان کتابی را با توجه و الهام از هنر کتاب‌پردازی و کتاب‌آرایی سنتی آراست. هنرهای کتاب‌آرایی فقط به جنبه‌های هنری تولید نسخه‌های خطی دلالت دارد. اما در تمام دست‌نویس‌ها جنبه‌های هنری لحاظ نمی‌شود و اثرهای غیر هنری نیز فراوان در دست داریم. کتاب‌پردازی در معنایی که از آن مراد کرده‌ایم

علاوه بر هنر کتاب‌آرایی بر موارد دیگری نیز دلالت دارد از جمله به صناعت تولید کتاب و جنبه‌های غیر هنری آن، مرمت و وصالی، حفظ و نگاه‌داری سنتی یا علمی و نوین آثار خطی.

نسخه‌شناسی علمی است که در آن ویژگی‌های مادی و معنوی دست‌نویس در مخطوطه‌ای با روش‌های دقیق و نیز با ابزارهای علمی، بررسی می‌شود و به عبارت دیگر، نسخه‌شناسی هنر و علم توصیف کتاب و مضامین آن، و ویژگی‌های ظاهری آن است.

واژه‌نامه‌ی حاضر به کتاب‌پردازی در بُعد سنتی آن می‌پردازد و نسخه‌شناسی نیز توصیف کتاب سنتی است. از آن‌جا که چاپ سنگی و کتاب‌های چاپ سنگی بخشی از تاریخ کتاب ایران، و جهان، را تشکیل می‌دهد و این‌گونه آثار میراث فرهنگی ما به‌شمار می‌روند، اصطلاحات چاپ سنگی و چاپ سنتی را نیز در این واژه‌نامه گنجانیدیم.

واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی به واژگان این دو حوزه می‌پردازد. اصطلاحات تخصصی این رشته‌ها، آن‌دسته از اصطلاحات تخصصی رشته‌های وابسته و بینایی که در نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی به کار می‌روند، واژه‌ها و ترکیب‌ها و عبارت‌های عامی که در حوزه‌های مورد مطالعه‌ی ما کاربرد فراوان و بسامدی قوی‌تر دارند در این واژه‌نامه گنجانده شده‌اند. به‌طور کلی واژگان زیر در این اثر آمده‌اند:

- تولید رنگ و مرکب، و رنگ‌هایی که در دست‌نویس‌ها بیشتر به کار رفته‌اند، - کاغذسازی و انواع کاغذهای مورد استفاده در دست‌نویس‌ها، - پوست نوشتنی و پوست‌نوشته‌ها، - صحافی و تزیین جلد، چرم و پارچه‌ی مورد استفاده در دست‌نویس‌ها، - خوش‌نویسی و خطاطی، - تذهیب و نقش‌پردازی و مینیاتور، - صورت فیزیکی کتاب و انواع دست‌نویس‌ها، - ساختار کتاب، - موضوع و انواع کتاب‌ها و قالب‌های زبانی که در دست‌نویس‌ها آمده‌اند و در فهرست‌نویسی بدان‌ها پرداخته می‌شود، - نسخه‌شناسی و فهرست‌نویسی، - چاپ سنگی و عکسی، - آسیب‌ها و آفات فیزیکی و شیمیایی کتاب، - حفظ و نگاه‌داری دست‌نویس‌ها و پوست‌نوشته‌ها و اسناد خطی، - مشاغل دست‌اندر کار کتاب و فهرست‌نویسی و نسخه‌شناسی، - مواد و ابزارهای مورد استفاده در نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی. این واژه‌نامه دوزبانه و دوسویه است، یعنی اثر حاضر واژگان نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی فارسی و انگلیسی را ارائه می‌دهد و از فارسی به انگلیسی است و به‌عکس.

واژگان قدیمی و امروزی، هردو، در کنار هم آمده‌اند. در این حوزه گذشته با حال پیوند خورده‌است. بنابراین، از نظر آوردن اصطلاحات و معادل‌های آنان محدودیت زمانی نداشته‌ام. برخی از اصطلاحات بسیار قدیمی و کم‌استعمال است و تنها شاید برای معدودی از اهل فن آشنا باشد. این واژگان حالت کهنگی به واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی بخشیده که ویژگی چنین تحقیقی است.

از نظر محدوده‌ی مکانی در بخش فارسی به محدوده‌ی ایران بزرگ مقید بوده‌ام و در بخش انگلیسی در چارچوب منابع اصلی که به آن‌ها اشاره می‌شود حرکت کرده‌ام.

۲. مخاطب واژه‌نامه

هر کتابی به هدف برآوردن نیازهای افراد خاصی تألیف می‌شود. مخاطبان این واژه‌نامه عبارتند از: نسخه‌شناسان، فهرست‌نویسان، شرق‌شناسان و ایران‌شناسانی که در عرصه‌ی کتاب و نسخه‌های خطی فعالیت دارند، پژوهش‌گران تاریخ خط و کتابت و هنر، کتاب‌داران اسناد خطی، و مرمت‌گران و حافظان مواد کتابی و پوست‌نوشته‌ها. واژه‌نامه‌نگار

تلاش داشته‌است نوع واژگان؛ گستردگی، شیوه‌ی ارائه، نوع اطلاعات آن‌ها؛ زبان و بیان؛ و حجم واژه‌نامه با مخاطبان آن بستگی داشته، و علایق و سلیقه‌های واژه‌نامه‌نگار و ویراستار بر این اثر حاکم نباشد یا دست کم بر آن غالب نباشد.

۳. حجم واژه‌نامه

واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی بیش از ۴۰۰۰ اصطلاح انگلیسی و حدود ۴۵۰۰ اصطلاح فارسی دارد. از آن‌جا که سنت کتاب‌پردازی در ایران سابقه‌ای دیرین و عمیق دارد و در مقایسه با فرنگ و حتی دنیای عرب از گستردگی و تنوع زیادی برخوردار است، اصطلاحات فارسی بر واژگان انگلیسی فزونی دارد. در زبان فارسی مجموعه‌های مدوّن جامعی از واژگان این رشته وجود ندارد. غنی‌ترین مجموعه‌ی موجود بخش «واژگان نظام کتاب‌آرایی» است که به پیوست کتاب‌آرایی در تمدن اسلامی، تألیف نجیب مایل هروی آمده‌است. کم‌بضاعتی علمی و کمبود کتاب و نبود امکانات دیگر، به مؤلف واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی اجازه‌ی گردآوری همه‌ی اصطلاحات را نداده‌است. بدیهی است که اگر مجموعه‌های مدوّن جامعی بدان‌گونه که در زبان انگلیسی فراهم آمده در اختیار این واژه‌نگار بود اصطلاحات فارسی به مراتب بیش از این شمار می‌شد. قدر مسلم این‌که کتاب‌شناسان و کتاب‌پردازان خبره و نسخه‌شناسان ماهر و متبحر می‌توانند واژگان فراوان دیگری بر این اثر بیفزایند.

اگر تنها به دادن معادل‌ها اکتفا می‌کردم و اطلاعات مربوط به حوزه‌ی کاربرد و شیوه‌ی کاربرد واژگان، توضیحات تکمیلی روشن‌گر مفهوم را ارائه نمی‌دادم مسلماً قطر واژه‌نامه کم‌تر از این می‌شد. اما بنا به ملاحظات که به آن‌ها اشاره می‌شود و با وجود احتمال خردگیری ارباب فن و اصحاب فرهنگ‌نگاری، توضیحات اضافی را آوردم تا کاربر و مخاطب واژه‌نامه در درک اصطلاحات راحت‌تر و در استفاده از آن‌ها دقیق‌تر باشد.

۴. پیکره و منابع واژه‌نامه

در تدوین هر کتاب مرجعی از منابع گوناگونی استفاده می‌شود که مجموع آن‌ها را اصطلاحاً «پیکره» می‌نامند. منابع این واژه‌نامه عمدتاً به دو زبان فارسی و انگلیسی بوده‌است، اما در مواردی از منابع عربی و ترکی، و در یک مورد از یک فرهنگ اردو، بهره برده‌ام. پیکره‌ی اصلی واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی عبارتست از کتاب‌های تخصصی، فرهنگ‌ها، واژه‌نامه‌ها، دایرة‌المعارف‌ها، واژه‌نامه‌های پیوست برخی از کتاب‌ها، مقالات، سخن‌رانی‌ها، گفتگوها، فهرست‌های نسخه‌های خطی، صاحب‌نظران و کتاب‌شناسان و فهرست‌نویسان و....

برخی از اصطلاحات را هنگام ترجمه یا ویرایش متون مرتبط یافته و برای درج در واژه‌نامه مناسب دانسته‌ام. بخش نه‌چندان اندکی از واژگان حاضر حاصل متن‌شناسی مقابله‌ای بوده‌است. در متن‌شناسی مقابله‌ای پژوهش‌گر هنگام مطالعه و بررسی اثری به یک زبان اصطلاحات آن را شناسایی و یادداشت می‌کند. سپس به مطالعه‌ی کتاب یا مقاله‌ای در همان موضوع در زبان دیگر می‌پردازد و اصطلاحات مرتبط را باهم مقایسه و مقابله می‌کند تا معادل‌ها را در دو زبان تشخیص دهد.

فرهنگ‌های انگلیسی زیر منابع اصلی در انتخاب واژگان و استناد از نظر تعریف و توضیح و برقراری تمایز معنایی بین آن‌ها بوده‌اند:

- *Harrod's Librarian's Glossary of Terms Used in Librarianship, Documentation and the Book Craft and Reference Book* (1991),

- *The Blueprint Dictionary of Printing and Publishing* (1991),

- *Vocabularium Bibliothecarii* (1966).

منبع انگلیسی عمومی اثر معتبر امریکایی زیر، یعنی سومین ویراست فرهنگ بین‌المللی وبستر بوده‌است:

Webster's Third New International Dictionary of the English Language (1986).

۵. ترتیب و آرایش واژه‌نامه

اصطلاحات به ترتیب الفبایی مطلق و در دو بخش فارسی به انگلیسی و انگلیسی به فارسی ارائه شده‌است.

۶. مدخل‌بندی

در این واژه‌نامه دو نوع مدخل وجود دارد: (۱) مدخل اصلی و (۲) مدخل ارجاعی. در مدخل اصلی اصطلاحات با مترادف‌های آن‌ها آمده‌است. در مواردی برای اصطلاحی توضیح یا تعریف داده‌ایم که این کار به درک هرچه بیشتر و استفاده‌ی درست‌تر از آن کمک می‌رساند. حوزه‌ی کاربرد اصطلاح در داخل قلاب و پیش از اصطلاح آمده‌است. در هر دو بخش انگلیسی و فارسی معادل اصلی و معادل ترجیحی واژه‌نگار اولین موردی است که ارائه شده‌است. گاهی در مدخل اصلی ارجاع قیاسی به اصطلاحات متناظر را برای کمک به درک مفهوم اصطلاح لازم دیده‌ایم. مترادف‌های اصطلاحات اصلی در سطح زیرین آن‌ها آمده‌است. در مدخل ارجاعی، اصطلاح فرعی در ترتیب الفبایی خود آمده و به اصطلاح اصلی ارجاع داده شده‌است.

۷. اعراب‌گذاری و تلفظ

واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی بر است از واژه‌های قدیمی فارسی، واژه‌های کم‌استعمال در زبان عمومی فارسی و اصطلاحات شاذی که صرفاً در این حوزه به کار می‌رود. دانستن تلفظ آن‌ها برای بسیاری از مخاطبان این واژه‌نامه، و نیز خود مؤلف آن، لازم است. گاهی حتی متخصصان رشته‌ای برخی از واژه‌های خاص حرفه‌ی خود را درست تلفظ نمی‌کنند. از سوی دیگر، غیر فارسی‌زبانان نیز از مخاطبان اصلی این واژه‌نامه هستند. در نتیجه، تلفظ اصطلاحات، در حد معقول با اعراب نشان داده شده تا مخاطب بتواند تلفظ اصطلاح فارسی را به درستی و به راحتی بیابد. اعراب‌گذاری به راحت‌تر و درست‌تر خوانده شدن متن واژه‌نامه و اصطلاحات کمک می‌کند و درک و فهم را سرعت می‌بخشد.

عده‌ای از دوستان بر وفور اعراب واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی و به‌ویژه کسرهای اضافی آن خرده گرفتند و بعید نیست چنین خرده‌گیری یا پرسشی در ذهن دیگران نیز نقش بندد. بنابراین، در این جا به‌ناچار توضیحاتی می‌دهیم، هرچند چنین بحثی جایی دیگر و تفصیل و تدقیق بیشتر لازم دارد. خط فارسی نیمه‌هجایی و نیمه‌الفبایی است. به عبارت دیگر، در برخی موارد کلمه‌ای حرفی دارد که تلفظ حرف ماقبل خود را نشان می‌دهد و در مواردی چنین نیست. گاهی نیز هیچ علامتی نیست که تلفظ واژه را مشخص سازد.

مشکل هنگامی مضاعف می‌شود که یک عنصر دستوری در این خط مشکل‌دار مشکل‌ساز مابه‌ازایی پیدا نمی‌کند. در

خط فارسی آنچه که کسره‌ی اضافه خوانده می‌شود و عنصری است دستوری و نحوی، و نه مربوط به نظام خط، نشان داده نمی‌شود. البته فقط در مواردی اندک به صورت «ی» یا «ء» در کلمات مختوم به های غیرملفوظ به هنگام اضافه شدن به واژه‌ی دیگر ظاهر می‌شود.

درست‌خوانی و سریع‌خوانی از اصول مسلّم و مهمّ تدوین کتاب‌های مرجع است. بنابراین، نشان دادن کسره‌ی اضافه در نوشتار لازم است و در کتاب‌های مرجع لازم‌تر. خوش‌بختانه این گرایش امروزه در بسیاری از فضلا و بزرگان ادب و زبان ایران مشهود است.

۸. روش تدوین واژه‌نامه

واژه‌نگار شیوه‌های مختلفی را در تدوین این واژه‌نامه به کار گرفته است از جمله استخراج واژه‌ها و معادل‌ها از منابع موجود و متن‌شناسی مقابله‌ای. اگر واژگانی از منابع گوناگون استخراج شده، درستی آن‌ها را با توجه به فرهنگ‌های تخصصی انگلیسی و فرهنگ‌های عمومی عمده‌ی انگلیسی و نیز منابع دیگر فارسی سنجیده و سپس در واژه‌نامه ثبت کرده‌ام. اگر به اصطلاح و/ یا معادل آن اطمینان نبوده، با وجود وسوسه‌های غیر فرهنگ‌نگارانه، از ثبت آن خودداری شده است. در جریان ترجمه‌ی متون تخصصی انگلیسی به فارسی و ترجمه از فارسی به انگلیسی نیز به معادل‌هایی برخوردیم یا اصطلاحاتی را یافته‌ام. ویرایش متون مربوط به کتاب و فهرست‌نویسی نیز همین نقش را در پیدا کردن اصطلاحات و معادل‌های آن‌ها داشته است. برخی از متون تخصصی انگلیسی، معادل‌های فارسی یا عربی را نیز، معمولاً با حروف ایتالیک و گاهی در داخل پرانتز، ذکر می‌کنند. در این موارد نیز پس از اطمینان از صحت آن‌ها، در واژه‌نامه درجشان کرده‌ام.

روش عمده‌ی دیگر متن‌شناسی مقابله‌ای بوده است که با خواندن متون موازی و متناظر به فارسی و انگلیسی، اصطلاحات و معادل‌های آن‌ها را پیدا کرده‌ام (منظور از متون موازی دو یا چند متن تألیفی به زبان‌های متفاوت است که پیام واحدی را می‌رسانند). برخی از معادل‌ها، چه به فارسی و چه به انگلیسی، بر ساخته‌ی این واژه‌نگار بوده است. در این مورد سعی بر این بوده است تا براساس الگوهای واژه‌سازی در زبان فارسی و انگلیسی، با توجه به اصطلاحات موجود، با نگرشی بر اصطلاحات حوزه‌های وابسته و بینابینی، و در نظر داشتن ذوق و شمّ واژه‌سازی اهل این حرفه معادل‌هایی مناسب بسازم. در این بخش احتیاط بیشتری شده است تا علاوه بر درستی معادل‌ها، بر ساخته‌های عجیب و ناخوش‌آوا وارد واژه‌نامه نشود.

لازم است چند نکته در مورد واژگان‌شناسی و فرهنگ‌نگاری و رشته‌ی مرتبط با آن‌ها یعنی ترجمه را که به روش کار و ساختمان واژه‌نامه‌ی حاضر مربوط می‌شود متذکر شویم و به پاره‌ای از ابهامات و پرسش‌های احتمالی بپردازیم. توضیحات و مطالبی را پیش و/ یا پس از معادل‌های فارسی آورده‌ایم تا به درک هرچه بهتر مفهوم کمک کند. برخی از این توضیحات شاید در نظر عده‌ای مرز واژه‌نامه را به مرز فرهنگ تشریحی نزدیک‌تر کرده و واژه‌نگار را در معرض این انتقاد قرار داده است که برخی از مدخل‌ها کاملاً «واژه‌نامه‌ای» اند و برخی دیگر همانند مدخلی در فرهنگ تشریحی و توصیفی.

روش آوردن توضیحات اضافی یا فرعی همراه با معادل فارسی در فرهنگ‌نگاری فارسی پیشینه‌ی چندانی ندارد و تا آن‌جا که این واژه‌نگار اطلاع دارد تنها تعداد انگشت‌شماری از کتاب‌های مرجع دوزبانه کمابیش از این روش استفاده

کرده‌اند. این شیوه‌ی کار در فرهنگ‌نگاری غربی سابقه‌ای طولانی دارد و هم در فرهنگ‌نگاری دوزبانه و هم تک‌زبانه به کار می‌رود. شرح و توصیف اضافی را که برای روشن شدن هرچه بهتر و بیشتر معادل‌های زبان مقصد پیش و/ یا پس از معادل اصلی ارائه می‌شود توضیح تکمیلی می‌نامیم (پرکاربردترین اصطلاح انگلیسی برای این مفهوم glossing است؛ اصطلاحات دیگر عبارتند از semanticization (معنابخشی)، disambiguation (ابهام‌زدایی)، specification (تخصیص معنا)، semantic gloss (شرح معنا)، meaning discrimination (تفکیک معنایی). معادل‌ها مهم‌ترین بخش فرهنگ‌ها و واژه‌نامه‌های دوزبانه‌اند. اما در بیشتر موارد معادل صرف برای رساندن و انتقال معنا کافی نیست: برخی از معادل‌ها چندمعنا هستند؛ بعضی از آن‌ها تنها برخی از مفهوم‌های واژه‌ی مدخل را انتقال می‌دهند و به عبارت دیگر «معادل تقریبی» اصطلاح انگلیسی‌اند؛ و برخی دیگر مبهم‌اند. برای حل این‌گونه مشکلات عباراتی در توضیح معادل‌ها آورده می‌شود. توضیحات تکمیلی در فرهنگ‌ها و واژه‌نامه‌های دوزبانه نقش‌ها و فایده‌هایی دارند که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- (۱) معادل مورد نظر را از دیگر واژه‌های مشابه و مرتبط متمایز می‌کند.
- (۲) معنی مورد نظر را از میان مفهوم‌های مختلف واژه‌های چندمعنا مشخص می‌کند.
- (۳) اطلاعاتی به معادل می‌افزاید تا ابهام آن را بزداید و معنای آن را روشن سازد.
- (۴) ارتباط معنایی بین اصطلاح انگلیسی و معادل فارسی را به راحتی و به سرعت در ذهن برقرار می‌کند و درک مفهوم تسهیل می‌شود.
- (۵) تعریف کوتاهی از معادل ثقیل یا معادلی را که احتمال می‌رود مراجعه‌کننده را در نگاه اول دچار ابهام و اشکال سازد به دست می‌دهد، و....

در این جا سه نکته شایان ذکر است: (۱) تعدادی از فرهنگ‌نگاران با آوردن مورد پنجم در واژه‌نامه‌ی دوزبانه موافق نیستند و آن را کار فرهنگ تشریحی و توصیفی می‌دانند. (۲) اطلاعات دیگری نیز هستند که پیش از معادل می‌آیند و بافت و موقعیت کاربرد زمانی و مکانی، حوزه‌ی کاربرد، و شیوه‌ی کاربرد معادل یا واژه‌ی مدخل را نشان می‌دهند. به این اطلاعات «برجسب‌های کاربردی» می‌گویند و در این واژه‌نامه از آن‌ها استفاده کرده‌ایم. (۳) شاید در مواردی توضیحات تکمیلی این واژه‌نامه بی‌جا و غیر ضروری به نظر آید. در چنین مواردی نظر به ساختار کلی واژه‌نامه و نقش معادل‌های خاص در کلیت واژه‌نامه داشته‌ایم، نه در یک مدخل واحد در واژه‌نامه، و عمدتاً بخش فارسی به انگلیسی بوده است که ما را به چنین تصمیمی رسانده است.

جدول [= خط‌های عمودی و افقی چهارخانه برای نوشتن مطالب و اعداد] table

جدول [= کادر] rule, ruling,...

[جلد] زرکوب^۱ gold tooled,...

[شخص] زرکوب^۲ gilder,...

در ترجمه مسئله‌ای مرتبط با واژه‌نامه‌ها و فرهنگ‌های دوزبانه وجود دارد که آن را به مزاح «ترجمه به ضرب دیکشنری» می‌نامیم. چنین ترجمه‌ای کار مترجمان ناشی و تازه کار، و در مورد متون تخصصی، کار ناآشنایان به موضوع مورد ترجمه است. اینان معادل واژه‌ها و اصطلاحات متن را از فرهنگ عمومی و تخصصی می‌یابند و در ترجمه‌ی

فارسی در کنار هم دیگر ردیف می‌کنند بدون این‌که به همایی واژگان و شیوهی استفاده از واژه در متنی مربوط توجه کنند. این‌گونه ردیف کردن واژه‌ها و اصطلاحات را به مزاح «خشکه‌چین» کردن می‌گویند. نتیجه‌ی این‌کار این است که با وجودی که شاید تک‌تک معادل‌ها درست باشد متن روان و مفهوم و رسا نیست و ترجمه‌گون است و راه به جایی نمی‌برد. توضیحات تکمیلی از نوعی که در واژه‌نامه‌ی حاضر آمده‌است به شناخت بهتر از معادل‌های فارسی- و نیز انگلیسی- و تسلط بهتر بر کاربرد آن‌ها در ترجمه و نثر شیواتر و رساتر متنی ترجمه‌شده یاری می‌رساند.

غالباً تصوّر می‌رود اصطلاحات فقط از مقوله‌ی دستوری اسم هستند و فعل یا صفت نمی‌تواند اصطلاح واقع شود و نباید در فرهنگ‌ها و واژه‌نامه‌ها ثبت گردد. این تصوّر پیرایه هم نیست، زیرا اصطلاحات اسمی یا گروه اسمی ۸۰ درصد واژگان فرهنگ‌های تخصصی را شامل می‌شوند و ۴۴ درصد زبان تخصصی از اسم و گروه اسمی تشکیل می‌شود.^۱ اما به خاطر این فراوانی نباید به دیگر مقولات دستوری بی‌اعتنا شد. هر واژه‌ای را از هر مقوله‌ی دستوری که در موقعیتی تخصصی و فنی و حرفه‌ای کاربرد خاصی داشته‌باشد می‌توان اصطلاح خواند. برای مثال در حوزه‌ی واژگان رنگ- که از جمله مفاهیمی است که به‌طور سنتی در معناشناسی و نیز در زبان‌شناسی مقابله‌ای کانونی توجه است- صفت‌های رنگ خود شبکه‌ی پیچیده‌ای را تشکیل می‌دهند که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: سوخته، سیر، گرفته، پرمایه، باز، شفاف، خفه، و ملایم. حتی ترکیب «مایل به» و «متایل به» جزو اصطلاحات کلیدی توصیف رنگ است. از برخی از فعل‌های اصطلاحی حوزه‌ی رنگ به ندرت اسم ساخته شده یا اسم مشتق از آن‌ها در زبان چندان کاربرد ندارد مانند وارنگ زدن [= به کار بردن رنگ مخالف]، کشتن (= رنگ)، دویدن (= رنگ‌ها در یکدیگر)، زدن [= تمایل رنگی به رنگ دیگر]. در واژه‌نامه‌ی حاضر هم اسم ثبت شده‌است و هم صفت و فعل و قید.

نکته‌ی دیگری که به موضوع بالا ارتباط دارد این تصوّر نادرست است که اصطلاحات از نظر ساختار، یک کلمه‌ای و کمتر دو کلمه‌ای‌اند. در حالی‌که واژه‌های مرکب دو یا چند کلمه‌ای و ترکیب‌های نحوی با حروف اضافه، مثلاً «هنر برای هنر» در یک فرهنگ اصطلاحات هنر یا ادبیات، درصد نه چندان کوچکی از واژگان تخصصی را تشکیل می‌دهند. برای مثال ۷۰ درصد فرهنگ‌های تخصصی انگلیسی- روسی را واژه‌های مرکب تشکیل می‌دهند.^۲ گرچه در زبان فارسی آماری از ترکیبات زبان تخصصی در دست نیست، رقم فوق نباید تفاوت چندان با آمار ترکیبات فارسی داشته باشد. حتی یک جمله یا بیشتر نیز می‌تواند اصطلاح باشد مانند «اصل بر برائت است، اصل عدم تخصیص است، اصل جواز است» در حقوق و فرهنگ حقوقی. در واژه‌نامه‌ی حاضر از اصطلاحات تک‌کلمه‌ای و بسیط گرفته تا اصطلاحات دو یا چند کلمه‌ای و جمله‌ای و عبارات نحوی آمده‌است.

از آن‌جاکه مرجع‌نگاران و «کتاب‌نویسان» و مؤلفان از طبقات فرهیخته و بالای اجتماع هستند و در پژوهش‌های خود عمدتاً با طبقات پایین‌رشته‌ی تخصصی خود ارتباط مستقیم ندارند، اصطلاحات تخصصی این دسته‌ی اخیر وارد کتاب‌ها و مراجع نمی‌شود. این «تبعیض» طبقاتی و زبانی، تحصیل‌کردگان را از نعمت وجود اصطلاحات حی و حاضر و مفید و کمک‌کار، به‌ویژه در امر ترجمه، محروم می‌کند. از دیرباز عده‌ای بر این‌گونه واژگان برجسب «لوتراً» یا «ژارگون»

1. Henri Béjoint, "Scientific and Technical Words in General Dictionaries", *International Journal of Lexicography*, Vol. 1, No. 4, p.356.

2. Ibid, p.357.

(jargon) زده و آن‌ها را به حاشیه‌ی علم کشانده‌اند. صراحت و قدرت و پویایی زبانِ حرفه‌ای و «لوتر» شگفت‌انگیز است و می‌تواند بسیاری از گره‌های واژه‌سازی و معادل‌یابی و ترجمه و اصطلاح‌شناسی را به راحتی بگشاید. در این کتاب علاوه بر آوردن واژه‌های مورد استفاده‌ی فرهیختگان، از آوردن واژه‌های متداول در میانِ صنفِ «پایین» کتاب ابا نکرده‌ایم.

ابتدا بخشِ انگلیسی به فارسی تدوین و ویرایش شده‌است و سپس بخشِ فارسی به انگلیسی. این کار موجب شده‌است واژه‌نامه دارای انسجامِ بیشتری شود، برخی از اشتباهاتِ معادل‌یابی مشخص شود، و تمایزِ معنایی با دقت و صحتِ بیشتری انجام گیرد.

و اینک هنگامِ سپاس‌داری است.

برای برخی از اصطلاحاتِ واژه‌نامه، به‌طورِ مستقیم یا غیرِ مستقیم، مصدّع اوقاتِ استاد ایرج افشار شده‌ام که متأسفانه بعدِ مکانِ مرا از سعادتِ بهره‌مندیِ بیشتر از محضرشان محروم ساخته‌است. احمدرضا رحیمی‌ریسه نقشی بس مؤثر در تدوین و شکل‌گیریِ واژه‌نامه داشته‌است. وی هرچا منبعِ مفید و ردّیابی از اصطلاحِ فارسی و/یا انگلیسی می‌یافت برای این واژه‌نگار تهیّه می‌کرد. دکتر مصطفی موسوی که از مشوّقانِ اصلیِ این کار بوده معادل‌هایِ مناسبی را پیشنهاد داده یا معادل‌هایِ نادرستی را اصلاح کرده‌است و در مواردِ زیادی کمک کار بوده‌است. محبت‌هایِ آقای عیسی عباسی را نمی‌توان فراموش کرد و بی‌سپاس گذاشت.

استادم آقای دکتر علی‌محمد حق‌شناس مشوّقِ من در کارِ مرجع‌نگاری بوده‌اند. بسیاری از کتاب‌ها و مقالاتی را که پایه‌ی کارِ مرجع‌نگاری‌ام شد به لطفِ استادام آقای دکتر مصطفی عاصی تهیّه کرده‌ام. در زمینه‌ی مرجع‌نگاریِ عملیِ نکاتِ فراوانی از آقای احمد منصوری تهرانی یاد گرفته‌ام. بینشِ جامع‌نگرانه‌ی خانمِ نرگس طیبیات در مسایلیِ عملیِ مرجع‌نگاریِ گره‌گشا و راه‌گشایم بوده‌است. از لطف و عنایتِ همه‌ی این بزرگواران سپاس‌گزارم.

فراهم آمدنِ این اثر نتیجه‌ی مرارت‌ها و سخت‌کوشی‌هایی بوده‌است. این سخت‌کوشی را من از پدر و مادرِ عزیزم و به‌ویژه پدرم آموختم. امید که سپاسِ حقیرِ من بتواند نیمی از یمِ بیکرانِ محبتِ آنان باشد. کم‌تر اهلِ تحقیقی در زمانه‌ی کنونی شرمنده‌ی اهل و عیالِ خود نیست هم به لحاظِ مادی و هم به لحاظِ معنوی، و من هم از این قاعده مستثنا نیستم. منت‌دارِ صبورِ همسر و دختر و پسرَم هستم.

از پیر هرات مددی می‌جویم و می‌گویم «عذرِ تقصیرِ خود را زبان ندارم». قدرِ مسلم این‌که اگر امکاناتی بود و جمعیتِ خاطری، اثر حاضرِ منقّح‌تر از این به‌بار می‌نشست. طبعاً این واژه‌نامه به محکِ اهل فن گذاشته و معایب و اشکالاتِ آن مشخص خواهد شد. بهر تقدیر، آنچه که در توانِ محدودِ خود داشتم و برگِ سیزی به رسمِ تحفه‌ی درویشِ عرضه کردم، که ماییم و نوای بی‌نواپی. مشتاقانه پذیرای نقدهایِ اصیل و بی‌غش و دریافتِ آن به آدرس utash@yahoo.com هستم.

حسن هاشمی میناباد

بهمن ۱۳۷۹

راهنمای استفاده از واژه‌نامه

در این جا توضیحاتی برای کمک به استفاده‌ی بهتر و راحت‌تر از واژه‌نامه‌ی نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی می‌آوریم. در این واژه‌نامه دو نوع مدخل داریم: (۱) مدخل اصلی و (۲) مدخل ارجاعی. در مدخل اصلی اصطلاح انگلیسی و در مقابلی آن معادل یا معادل‌های فارسی آن آمده‌است، یا بالعکس.

martyrology ۱. تذکرة الشهداء، روضة الشهداء، ۲. شهیدشناسی

record of a seal سجع مهر

اگر واژه‌ی مدخلی مترادف یا مترادف‌هایی داشته‌باشد، در سطر پایین آن با فاصله‌ی اندکی از شروع سطر علامت: syn یا مة: می‌آید و سپس مترادف یا مترادف‌ها قرار می‌گیرد.

spine عطف

syn: back, back bone, shelf back, back strip

curiosa عجایب‌نامه

مة: غرایب‌نامه

حوزه‌ی کاربرد اصطلاحات، متن و موقعیتی که اصطلاحی در آن به کار برده می‌شود و مقوله‌ای که معادل اصطلاحات انگلیسی را روشن‌تر می‌کند در داخل قلاب و پیش از معادل قرار می‌گیرد.

acephalous [نسخه‌ی بی‌آغاز]

finis [L] [در پایانی دست‌نویس] تَمَّت، تمام شد، خاتمه....

fill [نقش] جا پرکن

rough-grained [کاغذ] دانه درشت

مطالبی که در داخل قلاب قبل و بعد از معادل فارسی می‌آید توضیحات روشن‌گر و کوتاهی است برای کمک به درک هرچه بیشتر معادل و استفاده‌ی بهتر از آن. در صورتی که این مطالب پیش از اصطلاح آمده باشند آن‌ها را در ترتیب الفبایی به حساب نیاورده‌ایم. مثلاً [در مورد کاغذ] عاری از اسید در ترتیب الفبایی حرف «ع» آمده‌است نه «د».

obverse رو [معمولاً روی قرطاس، طومار و مواد نوشتاری دیگر غیر از کاغذ]

imitation— [در ترکیب]—نما [برای مثال چرم‌نما imitation leather]

intarsia مُعَرَّق‌کاری رنگارنگ [به‌ویژه با چوب]

مفهوم‌های مختلف اصطلاح با شماره از هم مشخص شده‌اند. این تمایز بر دو گونه‌است:

(الف) تمایز اول بین مفهوم‌هایی است که از یک نوع و جنس هستند مانند:

decoration

۱. تزئین ۲. آرایه، آذین، عنصر تزئینی

(ب) تمایز دوم بین مفهوم‌هایی که از یک نوع و جنس نیستند مانند:

outline¹

مقدمه‌ی کلی، طرح کلی

outline²

حاشیه

outline³ → contour

امکان دارد برخی از اصطلاحات کتاب‌آرایی و نسخه‌شناسی برای اغلب کاربران ناشناخته باشد، عده‌ای معنا و مفهوم آن‌را به درستی ندانند، یا برایشان مشخص نباشد کدام یک از مفهوم‌های مختلف واژه‌ای مد نظر بوده‌است. برای حل این مشکل و آسانی کار مخاطب واژه‌نامه تعریف‌های موجز و ساده‌ای را بعد از اصطلاح آورده‌ایم. این تعاریف در داخل قلاب و پیش از علامت = قرار گرفته‌اند. بدیهی است این تعاریف را نمی‌توان تعریف دقیق و فرهنگ‌نگارانه دانست. هدف ما اشاره‌ای گذرا به مفهوم مورد نظر ما و روشن شدن معادل‌ها بوده‌است. پیش از این اشاره شد که توضیحات تکمیلی برای روشن شدن مفهوم اصطلاح و کمک به درک بهتر آن آورده‌ایم. این توضیحات تعریف به‌شمار نمی‌روند، بلکه فقط روشنگر مفهوم واژه هستند. تعاریف با علامت = در آغاز آن‌ها مشخص شده‌اند.

wash

رنگابه [= لایه‌ی رنگ آبکی]

three-quarter binding

جلد سه‌ربع [= سه قسمت جلد از یک جنس]

و بقیه از جنسی دیگر]

dense grain

اکل [= فشردگی و سختی خمیر کاغذ]

drawn binding

جلد رسمی [= توسیم شده]

گاهی اصطلاحی را می‌توان به‌تنهایی به‌کار برد یا عده‌ای از اهلی فن آن‌را به‌تنهایی و بدون واژه‌های دیگر به‌کار می‌برند، اما برخی دیگر واژه یا واژه‌هایی بر آن اصطلاح می‌افزایند. برای مثال هم می‌توان گفت «زنگار» و هم «زنگار مس»؛ هم می‌توان گفت «خشک‌کن» و هم «کاغذ خشک‌کن». نشانه‌ی () برای نشان دادن دو امکان واژگانی متفاوت به‌کار رفته و واژه‌های اضافی را قبل یا بعد از اصطلاح اصلی نشان می‌دهد.

imitation cloth

• (کاغذ) پارچه‌نما

inedita

آثار (= ادبی) منتشر نشده

verdigris

زنگار (= مس)

این‌گونه معادل‌ها در ترتیب الفبایی فارسی، یک‌بار به صورت ساده آمده‌اند و بار دیگر به صورت کامل همراه با واژه‌های داخل پرانتز.

اطلاعات دستوری لازم برای مثال جمع بی‌قاعده، شکلی کامل نشانه‌های اختصاری، قدیمی بودن یک اصطلاح، زبانی که اصطلاحی از آن مشتق شده، و جز آن در داخل نشانه‌ی قلاب و بعد از واژه‌ی مدخل قرار گرفته‌است.

armarium [*arc.*]

قفسه‌ی کتاب

atlantes [*pl. of atlas*]C1s [*abbr. of paper coated on one side*]

pinx, pinxit [L]

عملی، قلم [عبارت لاتینی: او نقاشی کرد، در امضای

[تابلو نقاشی یا مینیاتور]

اصطلاحات تخصصی‌ای که به نحوی در داخل علامت قلاب آمده‌است، در ترتیب الفبایی خود مدخل مستقلی دارد و معادل (های) آن نیز آمده‌است.

برخی از اسم‌های انگلیسی که از زبان‌های لاتین و یونانی به وام گرفته شده‌اند جمع‌های بی‌قاعده‌ای دارند. گاهی نیز بیشتر شکلی جمع این اسم‌ها در انگلیسی کاربرد دارد و تشخیص شکلی مفردشان و ارتباط دادن آن‌ها به شکلی جمعشان خالی از اشکال و در دسر نیست. بنابراین، شکلی جمع این اسم‌ها را نیز در واژه‌نامه ثبت کرده‌ایم، مانند:

atlantes [*pl. of atlas*]

تنها صورت پایه‌ی واژه‌ها در کتاب‌های مرجع به عنوان مدخل ثبت می‌شود. مثلاً در مورد اسم فقط شکلی مفرد آن در فرهنگ‌ها و واژه‌نامه‌ها می‌آید. اما گاهی شکلی جمع واژه‌ای است که به صورت اصطلاحی به کار می‌رود. بنابراین در چنین مواردی جمع اسم را آورده‌ایم نه مفرد آن‌را:

Arabic numbers

اعداد عربی

syn: Arabic figures

اصطلاحات انگلیسی در واژه‌نامه‌ی حاضر با حروف کوچک شروع می‌شوند، مگر این که اولین واژه‌ی اصطلاح اسم خاص باشد. حرف اول اسم خاص در انگلیسی با حروف بزرگ نوشته می‌شود:

Persian morocco

تیماج فرد اعلا‌ی ایرانی،

Turkish binding

۱. صحافی عثمانی ۲. جلد عثمانی

اگر دو واژه‌ی دارای معنای یکسان از نظر ترتیب الفبایی پشت سر هم قرار داشته‌اند آن‌ها را در کنار هم آورده و با واوگون (= ویرگول) از هم جدا کرده‌ایم. در غیر این صورت، اصطلاح فرعی در سطر بعد و پس از علامت syn: آمده‌است.

mat, matte

[در کاغذ] کم‌آهار

نشانه‌ی ← اصطلاح فرعی و مترادف را به اصطلاح اصلی که معادل‌ها در آن مدخل آمده‌اند ارجاع می‌دهد. مانند:

back bone → spine

backstrip → spine

نشانه‌ی نک: خواننده را به اطلاعات مشابه و اصطلاحات متناظر ارجاع می‌دهد. این نشانه برای ارجاع متقابل به کار رفته‌است.

codicology

[معمولاً پیش از اختراع چاپ نک: manuscriptology]

نشانه‌ی - در داخلِ کمان یا قلاب، کسره‌ی اضافه‌ای است که واژه‌های قبل یا بعد را به واژه‌ی اصلی می‌چسباند. امّا واژه‌ی اصلی را نیز می‌توان بدونِ افزوده‌هایش به کار برد.

beating hammer

پُتک (- صحافی)

physical description

توصیفِ ظاهری [- کتاب یا نسخه]

painting

[عمل] نقاشی

papier-maché

مقوّا [ی حاصل از خمیرِ کاغذ باطله]

لازم به ذکر است که رسم خطِ انگلیسی بر طبقِ روشِ انگلیسیِ امریکایی است، مگر این‌که اصطلاحی شکلی ثابت و مستقّلی پیدا کرده باشد مانند *catalogue raisonné*. گونه‌های املائی و رسم خطِ قدیمی و کم استعمال را به شکلی اصلی آن‌ها ارجاع داده‌ایم.

فهرستِ اختصارات

pl. of.

plural of

صورتِ جمع

abbr. of

abbreviation of

صورتِ مختصر

syn:

synonym

مترادف

L

Latin

زبانِ لاتین

V

verb

فعل

adj.

adjective

صفت

Fr.

French

زبانِ فرانسه

arc.

archaic

[واژه یا مترادف] قدیمی

مترادف

مت:

نگاه کنید به

نک:

apocrypha, apocryphal works	آثارِ ناموثق	band ³	[نقش] آب
	مٔ: آثارِ منحول، آثارِ مشکوک		مٔ: نوار، نوار، نوار، راه
footline ¹	آخرین سطرِ صفحه	gold plating	آب دیده ← داغِ آب
	آداش ← همنام	peacock blue	آب طلا
decorated, ornamented	آراسته		آبی پَرطاووسی
ornamentation	آرایش [با نقش]	blue-green	مٔ: پَرطاووسی
	آرایشِ الفبایی ← ترتیبِ الفبایی		آبی زنگاری
layout	آرایشِ صفحه		مٔ: زنگاری، آبی سنگر
decoration, ornament, ornamentation, embellishment	آرایه		آبی سنگر ← آبی زنگاری
		writings	آتاش ← همنام
	مٔ: آذین، عنصرِ تزئینی		آثار
title vignette	آرایه‌ی برگ و پیچکِ عنوان	literary canon	مٔ: تألیفات، نوشته‌ها
figural decoration	آرایه‌ی تصویری	inedita	آثارِ ادبی معتبر
dingbat	آرایه‌ی ریز	pseudoepigrapia	آثارِ (ادبی) منتشرنشده
	مٔ: نقشِ ریز		آثارِ اِسنادی [به شخصی
rope work	آرایه‌ی طنابی	anecdoteage	غیر از مؤلفِ اصلی]
	مٔ: تزئینِ طنابی	pseudoepigrapia	آثارِ چکایی
	آرایه‌ی قیطانی ← آلاقوردک	juvenilia	آثارِ دارای عنوانِ غلط
	آسان‌یاب ← سریع‌الارجاع		آثارِ شباب [= آثارِی که مؤلف در آغازِ
coating, coat, layer	آستر		دورانِ فعالیتِ حرفه‌ای‌اش می‌نویسد]
undercoat	[نقّاشی] آستر (بر اوّلِیه)	related works	مٔ: بواکیر
end paper, end leaf, end sheet, lining paper	آسترِ درقه (ی آزاد)		آثارِ مرتبط [با اثرِ واحد]
	[نیز نک: paste-down]		آثارِ مشکوک ← آثارِ ناموثق
		inedita	آثارِ منتخب ← گزیده‌ی آثار
			آثارِ منحول ← آثارِ ناموثق
			آثارِ منتشرنشده

آمده ← [نقش] زنجیره‌ای	آستربدرقه‌ی تزینتی، آستربدرقه‌ی چرمی منقش
آمه ← دوات	doublure, doublé, ornamental inside
آواشناسی	lining, ornamental end papers
phonetics	
آوانگاری، آوانویسی	self-ends
phonetic transcription, transcript, transcribing, transcription	آستربدرقه‌ی سرخود [از جنس کاغذ کتاب یا دست‌نویس]
آویزه ← سرترنج	double end papers
1. starch 2. size ²	آستربدرقه‌ی مزدوج
آهار	آسترزنی ← آسترکاری (به اولیّه)
parchment size	آسترکاری
animal-sized	coating
[دارای] آهار حیوانی	آسترکاری (به اولیّه)
alum size	undercoating, priming
آهار زاج	مت: آسترزنی، لایه‌زنی، زیرسازی
starching, coating	آسترکاری تقویتی
آهارزنی	lining ² , lining up
آهارزنی مجدد	آسترکاری عطف
vat-sized [آهار موجود در خمیر کاغذ]	spine lining
آهار سریشم	آسترکاری نازک
glue size	imprimatura
papersizing	guard
آهار کاغذ	آستر محافظ [چسبیده به اولین و آخرین جزوه‌ی کتاب]
آهارکشیده	primer ¹
مت: اندوده	آستری [برای نقاشی]
machine-sized, engine-sized	liners
آهار ماشینی	آستری تقویتی [از نوارهای کاغذ چسبیده به دفته]
water matte gold size	mull
آهار مطلق‌کاری رطوبتی	آستری عرضی [عطف]
starch size	back lining
آهار نشاسته	آستری عطف
coated on one side	ink grinding
آهار یک‌طرفه	آسیاب‌کردن مرکب یا بس
platen	damaged
آهن فشار	آسیب‌دیده
verse	pathology of book
آیه	آسیب‌شناسی کتاب
index of Quranic verses, ayah-index, verse-index	آش ← مایه‌ی چرم
آیه‌نامه	[نقش] آشتی
مت: کشف الآیات	مت: رو در رو
آیه‌نما [نقشی مانند شمشه‌ای که شماره‌ی آیات را نشان می‌دهد]	آش‌گر ← دباغ
verse marker	آش‌گری ← دباغی
آیین سخنوری دینی ← آیین وعظ	آغاز [= عبارات آغازین نسخه‌ی خطی]
آیین نامه‌ی انتشاراتی ← شیوه‌نامه	incipit
آیین وعظ	string ornament
homiletics	[نقش] آلاهوردک
مت: آیین سخنوری دینی	مت: آرایه‌ی قبطانی
	[درگره‌سازی] آلت
	مت: مهره موزائیک
	آماده‌سازی برای چاپ
	redaction

الف

anonymous work	اثر با مؤلف ناشناخته	cloud	[نقش] ابر
autograph document	اثر به خط مؤلف	cloud rosette	آبرک
autograph document signed	اثر به خط و امضای مؤلف		ابر نما سازی ← ابری سازی
sequel, sequentia	اثر پیوسته [= اثر ادبی مستقل]	tilde	ابرو [= نشانه ی ~]
اما ادامه ی اثر دیگری مثلاً در کتاب های سه گانه و خَمسه			ابر و باد سازی ← ابری سازی
volumed work, work in volumes	اثر چندجلدی	caret	ابرو بادی ← ابری
1. polytopical work,	اثر چند موضوعی		ابروی الحاق [به شکل /]
collective work 2. composite work		marbled	مَ: علامتِ الحاق
مَ: اثر مختلف الموضوع			ابری
epochal work	اثر دوران ساز	marbled and sized	مَ: دَرهَمی، ابر و بادی، مرمری
اثر رطوبت ← لگه ی رطوبت		marbling	ابری آهاری
magnus opus	اثر عظیم (بـ ادبی)		ابری سازی
tabular work	اثر مُجدول [که مطالب آن در جداول نوشته شده باشد]	silk	مَ: ابر و باد سازی، ابر نما سازی، مرمر نما سازی
اثر مختلف الموضوع ← اثر چند موضوعی		silking	ابریشم
polygraphic work	اثری به قلم چند نفر		ابریشم کاری [= چسباندن پارچه ی ابریشمی نازک و شفاف به یک یا دو طرف کاغذ برای تعمیر یا نگهداری آن]
reading certificate	اجازه	serigraphy	ابریشم نگاری
diploma	اجازه [ی نقل یا استنساخ حدیث یا کتابی]	silken	ابریشمی
audition certificate, certificate of audition	اجازه ی سَماع	cloud scroll	ابری طوماری
finishing stove	اجاقِ نقش اندازی سوخت	dimensions	مَ: طومارِ ابری
render	[در نقاشی] اجرا کردن	muniment room	ابعاد [بـ کاغذ یا جلد]
decatalogue	احکامِ عَشَره	treasure room	اتاقِ اسناد
astrology	اخترشناسی		اتاقِ کتاب های نادر و مهم
مَ: ستاره شناسی، تنجیم		opuscule	اتحاف ← اهدا
		scriptorial relic	اثر ادبی کوتاه
			اثر باستانی نوشتاری

afterword	استدراک ^۱ [در آخر کتاب]	abbreviation(s)	اختصار(ات)
apparatus criticus, critical	استدراکات انتقادی	red ochre	اُخرایِ قرمز
aparatus		ochre	اُخرایِ
citation, quotation	استشهاد	ethics	اخلاق، اخلاقیات
	مَثَل	friendly correspondence	اِخوانیات
penning, reproduction,	استنساخ	literature	ادبیات
reprography, transcribing, transcript,		literati [L]	ادبیاتچی‌ها [با مفهوم منفی]
transcription, copy, duplicate		reference	ارجاع
dandy roll	استوانه‌ی تهنش‌انداز	upward reference	ارجاع اَخَصّ به اَعَمّ
wear and tear of books	استهلاک کتاب	downward reference	ارجاع اَعَمّ به اَخَصّ
exordium	اِستهلّال	blind reference	ارجاع بی‌فرجام
astrolabe	اِسْطَرلاب		مَثَل: ارجاع کور
spherical astrolabe	اُسْطَرلابِ کروی	explanatory reference	ارجاع توضیحی
myth	اسطوره		ارجاع سریع ← سریع‌الارجاع
mythology	اسطوره‌شناسی		ارجاع کور ← ارجاع بی‌فرجام
	مَثَل: علمِ اساطیر	cross-reference	ارجاع متقابل
tomes	اَسفار		مَثَل: تراجم
hic deficit	اِسقاط دارد [عبارتی لاتینی در جاهای	black leather	اَرْداج
	نویس دست‌نویس‌ها یا کتاب‌های چاپیِ اوّلیده‌ی اروپایی]		مَثَل: چرمِ سیاه
	مَثَل: افتادگی دارد	flourish	ارسالِ قلم
gouge	اُسکو [= نقش‌اندازِ تک خطی]	1. crimson 2. rubricated	ارغوانی
	اسلامی ← اِسلیمی	mauve	ارغوانیِ روشن
scription	اسلوبِ خط	plum	ارغوانیِ سیر
arabesque	اِسلیمی	1. oblique 2. bevel	اُریب
	مَثَل: اسلامی، عَرَبانه		مَثَل: مورّب، شیب‌دار
arabesque spray	اسلیمی افشان	chilin	[نقش] اَزدهای آتش‌بار
	اِسلیمی پیچکی ← اِسلیمی طوماری	archetype	[نسخه‌ی] اساس
historiated arabesque	اسلیمی تصویری		مَثَل: مادر
arabesque tracery	اسلیمی توری	mythology	اساطیر
spiral arabesque	اسلیمی حَلزونی	bestiary	اساطیر حیوانات [مانندِ کلیله و دمنه]
inhabited arabesque	اسلیمی حیوانی		مَثَل: حیوانیاتِ رمزی
scroll arabesque	اسلیمی طوماری	aljamaido	اسپانیایی به خطّ عربی
	مَثَل: اِسلیمی پیچکی	bibliopegist	استاد صحاف
lacework arabesque	اسلیمی مُشَبَّک		استحکام‌بخشی ← مقاوم‌سازی
moresque	اسلیمی مغربی	bibliomancy	استخاره [با کتاب]
entrelacs	اسلیمی نواری مُداخل	appendix	استدراک ^۱

اسم شهر	۲۷	اِغاره
اسم شهر	predominant name	اصطلاح ^۲ (- تخصصی یا فنی)
اسم اصلی	autonym	اصطلاحات (- تخصصی یا فنی)
مت: اسم حقیقی		terms 2. terminology
اسم حقیقی ← اسم اصلی		terminology اصطلاح‌شناسی
اسم خاص	proper noun	terminology اصطلاحگان
مت: علم		thesaurus اصطلاح‌نامه
اسم رمزی	cryptonym	terminographer اصطلاح‌نگار
اسم شخص	personal name	provenance اصل
[در مورد مؤلف] اسم غیر	allonym, pseudonym ^۲	مت: مبدأ
اسم کوچک	given name, first name, forename	اصلاح
اسم مختصر	abbreviated noun	اصلاحات ← تصحیحات
اسم مُرَخَّم	apoconym	اصلاح استحضانی کردن
اسم مستعار	pseudonym ^۱ , nom-de-plume, pen-name	مت: تصحیح استحضانی کردن
مت: نام مستعار		1. addenda 2. add-ons اضافات
اسم مستعار زنانه [که مرد برای اختفای هویتش به کار می‌برد]	pseudogyny, pseudojyn	addenda et corrigenda اضافات و تصحیحات
اسم مستعار مردانه [که زن برای اختفای هویتش به کار می‌برد]	pseudandary	اضافه ← افزوده (ی بعدی)
اسم مستعار [ی که چند نقطه به جای حروفی از آن آمده باشد]	syncopism	encyclopedic اطلاعات دایرةالمعارفی
اسم مقصور	abbreviated noun	information
اسم مکان	toponym	bibliographic اطلاعات کتاب‌شناختی
[در مورد مؤلف] اسم مُنتَحَل ^۲	allonym, pseudonym ^۲	information
اسیدزدایی آبی	aqueous deacidification	atlas اطلس
اسیدزدایی خشک ← اسیدزدایی غیر آبی		replevin اعاده‌ی اعتبار ادبی / هنری [از ادیب یا هنرمندی توسط شخصی دیگر]
اسیدزدایی غیر آبی	non-aqueous deacidification	confession اعترافات
مت: اسیدزدایی خشک		diacritic point اِعْجَام
اسیدی کردن	acidification	Arabic numbers, Arabic figures اعداد عربی [مانند 1، 2، 3، 4]
اشباع (- رنگ) ← پرمایگی (- رنگ)		diacritical marks اِعراب ^۱
اشعار هزلی	facetious poems	[= تغییرات حرکت حرف آخر کلمات عربی]
اصالت‌شناسی نوشتارها	bibliotics	desinential inflection, grammatical inflection
اصحاب السیر	biographers of the prophet	vocalized اعراب‌گذاری شده
مت: سیره‌نویسان		accentuation اِعراب و اِعْجَام
اصطلاح ^۱ [-زبانی]	idiom	distorted plagiarism در سرقت ادبی] اِغاره

1. stipple 2. bronzing	اکلیل‌پاشی	lacuna, gap	افتادگی [به ویژه در متن]
bronze powder	اکلیلِ طلائی	lacunary, lacunal	[دارای] افتادگی
	مٔ: خاکه‌ی مِفرَغ		افتادگی دارد ← إسقاط دارد
iridescent	اکلیلی	wanting	افتاده [در متن و برگ‌ها]
	مٔ: هفت‌رنگ، رنگین‌کمان		مٔ: ساقط
alphabet	الفبا	missing	[برگ] افتاده
alphanumeric, alphameric	الفبایی-عددی	protocol	[در قِراطاس] افتتاحیه
alphabetization	الفبایی‌کردن	intercalation	إِفریز ← زنجیره
	الگو ← گرده	mount on guards	افزایش (= دیگران به متن)
paraphrase	[در سرقٔ ادبی] إلمام		افزودنِ کاغذ به برگ‌های
replica, doublette	المنثی	addenda, add-ons	محافظ
	مٔ: نسخه‌ی عین	addendum	افزوده‌ها
color ruling [= کشیدنِ خطوطِ رنگیِ تزینی]	الوان‌کشی [= کشیدنِ خطوطِ رنگیِ تزینی]		افزوده (ی بعدی)
1. metaphysics 2. theology	الهیات	legend ¹	مٔ: اضافه
ad fin	الی آخر	illustrative fable	افسانه
	مٔ: الف، تا پایان	fabliau	افسانه‌ی تمثیلی
	إمتزاجاتِ کواکب ← مناسباتِ کواکب	sprinkled	افسانه‌ی منظوم
live by the pen	امرارِ معاش از راوِ قلم		[رنگ] افشان
signature ³	امضا		مٔ: افشان‌کاری شده
	مٔ: رقم ^۲	spray, flourish style	[نقش] افشان
author mark	امضا و نشانِ مؤلف	arabesque spray	افشانِ اسلیمی
	مٔ: رقمِ مؤلف	interspersed	[در نقش] افشانِ خلوت
spelling, orthography	املا ^۱ [= رسمِ خط]	sanding	افشانِ ریگی
transmission	املا ^۲ [= بر دیگران خواندن]	sprinkle	افشان‌کاری
etymological spelling, historical spelling	املايِ تاریخی		افشان‌کاری شده ← [رنگ] افشان
	مٔ: املايِ قدیمی	adaptation	اقتباس
	املايِ دیگر ← بدیلِ املايی	adaptor	اقتباس‌گر
	املايِ قدیمی ← املايِ تاریخی	guarding	مٔ: مُقَتِّیس
	امیر الشعرا ← ملک الشعرا	calligraphic types	اقدامِ حفاظتی
attribution	انتساب		اقدامِ خطاطی
release	انتشار یافتن		اقدامِ سبعة ← هفت قلم
	مٔ: منتشر شدن	the seven hands	اقدامِ سِتّه ← اقدامِ شش‌گانه
explicit	انجام [= عباراتِ پایانیِ نسخه‌ی خطی]		اقدامِ شش‌گانه
			مٔ: اقدامِ سِتّه
			اقدامِ هفت‌گانه ← هفت قلم
		dense grain	مٔ: خمیرِ کاغذِ فشرده [مُکَل]

انجامه	۲۹	ایضاً
انجامه	colophon	اولین چاپ [از یک نسخه‌ی خطی]
مته: ترقیمه، خاتمه‌الکتاب، دستینه		dedication
انجامه‌ی موزون	rhyming colophon	مته: اتحاف
اندازه ← قطع		men of letters, littérateur[Fr.]
اندرزنامه	book of advice	اهل ادب
اندرونِ جلد	inner cover, inside cover	اهل دانش
اندرونِ طبله‌ی رویی	inside front cover	[خط] ایتالیک نویسی
اندوده ← آهار کشیده		Italic
آنگ	block, cliché	[خط] ایتالیک
انگشتِ خاتم‌دار [برای مهر کردن]	signet ring	Iranic
آنگوشه [= انگشت + گوشه]	thumb index	Iranicization
		ditto, ditto mark
		ایضاً [علامتِ ۲]

ب

hand tooling, hand blocking	باسمه‌کاری دستی	1. chapter 2. section ¹	باب
woodcut	باسمه‌ی چوبی	with all faults	با تمامی خطاها
	مته: چاپ چوبی ^۲	mandorla	[نقش] بادامک
line block, line cut	باسمه‌ی خطی		مته: بیضی بادامی
oleograph	باسمه‌ی روغنی	swell	باد عطف [به علت وجود چسب و سر ریشه و نخ‌های جزوه‌ها]
etching	باسمه‌ی سیاه‌قلم	impregnating	بار دادن [به پارچه برای محکم‌تر کردن آن با غوطه‌ور ساختن آن در محلول نشاسته یا ماده‌ی سخت‌کننده‌ی دیگر]
	مته: سیاه‌قلم تیزابی، نقش‌کاری تیزابی	loading	بار کردن [= افزودن خاک رس، گچ یا مواد مشابه به مواد اصلی کاغذ]
um notis variorum	با شروح شارحان مختلف	elongated	[در ساختار نقش و حروف] باریک، باریک‌شونده
titled	[نسخه‌ی] با عنوان	reformatted	بازآراسته
surface texture	بافت سطح (- کاغذ)	reformatting	بازآرایی [= تکثیر دست‌نویس‌ها و اسناد قدیمی به صورت میکروفیلم یا دیسکت کامپیوتری]
winged	[نقش] بالدار	restoration, restoring, repairing	بازسازی
inkwell pad, ink pad	بالتشک مرکب	flex	باز و بسته شدن [- کتاب]
archives	بایگانی	buckled	[در نقش] بازوبندی
putty	بتونه	1. cut ¹ 2. print 3. tool, stamp	باسمه
pinecone	[نقش] بُته		مته: باصمه
meter	بحر	tooled	باسمه‌ای
	مته: وزن شعر	etcher	باسمه‌چی
polymath, polyhistor	بحر العلوم	woodcutter, wood engraver	باسمه‌کار چوبی
frequent verse	بحر طویل	1. print 2. tooling, tool work, stamping	باسمه‌کاری
section ¹	بخش		

3. repoussé work	بخش اصلی کتاب	text
title piece	متن: متن ^۱	
	برجسپ عنوان کتاب [برای عطف شامل عنوان و شناسنامه‌ی مختصر کتاب]	binding department
bookplate	بخش صحافی	catalog(u)ing department
against the grain	بخش فهرست‌نویسی	reference department, reference division, reference section
	بخش مرجع	
1. cut ¹ 2. trimming	بخش مقدماتی [= کتاب مانند پیش‌گفتار، مقدمه و سخنی با خوانندگان]	prolegomena
	[در صحافی] برش	book
	[کتاب] برش خورده ← دوره‌بر	fragmentary copy
plow, plough	بخشی از کتابی بزرگ‌تر	stitch
cut in-boards	بخشی از نسخه (ی کامل)	thread stitching
cut out-of-boards	بخیه	stitch, stitching
	[چسباندن دفته‌ها]	1. side stitching 2. corner stitching
flush	بخیه با نخ	saddle stitching
	[در صحافی] برش لبالب [جلد با صفحات]	flat stitching
	[کتاب] برش نخورده ← دوره‌بر نشده	blind stitch
ascending	بخیه‌زنی بغل	bad hand
	[در خط] برشو	scribbled, scratchy
	برق انداختن ← مهره کشیدن	cocography
regilding	بخیه‌ی در میانی	unvocalized
gloss ²	بخیه‌ی ساده	
	برق کاغذ	scriptio defectiva
	متن: درخشندگی کاغذ	
1. folio 2. leaf	بخیه‌ی سراسری	title-page missing, lacking
fly leaf, inner end paper, fly sheet, free end paper	بد خط	the title page
insert leaf, tipped-in leaf	[نوشته‌ی] بد خط	
interleaved	متن: خط خطی، قلم‌انداز	بدون محل نشر ← بی‌جا (ی نشر)
	متن: برگ سفید افزوده، متداخل‌الورق	authorless
palmette	بدون اعراب	
blind folio	متن: بدون حرکه	بدیع ← علوم بلاغی
folded leaf	[نظام خط] بدون حرف مصوّت	بدیل املائی [- یک کلمه]
frond	بدون صفحه‌ی عنوان	متن: املائی دیگر
	[نقش] برگ چدنی	برجسته
	متن: ساقه برگ	برجسته‌کار
interleaf	بدون مؤلف	
	برگ حائل [- برگ‌های دیگر کتاب]	allograph
	برگ‌دار ← برگ‌گی	
lanceolate leaf	بدون ملای دیگر	embossed
	برگردان ← ترجمه [معادل شماره‌ی 1]	embosser
	برگ رزی ← برگ و پیچکی	1. embossing 2. raised work
white vine	برجسته‌کاری	
	برگ رزی سفید [بر زمینه‌ی رنگی]	

even folio	برگ زوج
stray leaf	برگ سرگردان
postsript	مته: برگ نامشخص
side-sewing	برگ سفید افزوده
padding sides	برگشتن (برنگ کاغذ)
side-wire stitching	مته: چرک شدن (برنگ کاغذ)
gazetteer	برگ شمار
collated signature(s)	برگ شماره دار
perfumed leather, Russia(n)	برگ شماری
leather	برگ عنوان [شامل صفحه‌ی عنوان و شناسنامه‌ی کتاب]
erratum slip, errata page	برگ غلط نامه
acanthus	برگ کنگری
vignette, vinnet	برگ نامشخص ← برگ سرگردان
flesh side	برگ و پیچکی
fiche	مته: برگ رزی
leaves, folios	برگ گوشت دار
foliate(d)	برگه
hair side, grain, grain side	مته: فیش
braze	برگ ها
dissolved brass	[نقش] برگی
sapwood	مته: برگ دار
enlarger	بر مودار
binder ²	برنج پوش کردن
agglutinant	برنج حل
tying up	برونچوب
casing-in	مته: زنده چوب
	[دستگاه] بزرگ نما
	بُزغنج ← مازو
	بست ^۱ ← بستان
	[در رنگ سازی] بست ^۲
	مته: رنگپایه، چسبانه
	[در رنگ سازی] بستان
	مته: بست ^۱
	بستن جلد [در صحافی]
	بستن جلد به تنه‌ی کتاب

بسیار نویس ← کثیرالتالیف

بطانه ← بتونه

بعد التحریر

مته: پی نوشت

بغل دوخت

مته: کنار دوخت

بغل لایی دار [= جلدی که بین مقوای

دفته و چرم آن لایی پنبه یا پشم گذاشته شده باشد]

بغل منگنه

بلادنامه

مته: فرهنگ جغرافیایی، جای نامه، معجم البلدان

بلاغت ← علوم بلاغی

[در مقابله‌ی دست نویس ها] بَلغ

[چرم] ثلغار

بندی ← قاب قابی

بندی خشتی ← لانه زنبوری

بُنک [= تیه امیش خارجی پس از بریدن برگ]

بو اکیر ← آثار شباب

بوطیقا

بوم

مته: زمینه

به اجازت، به اشاره‌ی

به اهتمام

به بعد ← و صفحات بعد

به تاریخ ← مورخ

به تاریخ سابق

به تاریخ لاحق

به ترتیب سال انتشار

[ترتیب کتاب شناسی مؤلف براساس سال تالیف آثارش]

به خط

مته: به قلم، کتابت از

به خط جلی نوشتن

به خط مؤلف

به خطی دیگر بعدها اضافه شده

بی نقطه	۳۳	به سرپرستی
moth	بید	به سرپرستی
wormed, worm-eaten, worm-holed	بیدزده	به سفارش ^۱
	بید کتاب ← بید نشاسته‌خور	به سفارش ^۲ ← فرمایش
sliverfish, fish moth	بید نشاسته‌خور	به قلم ← به خط ^۳
	مته: بید کتاب	به قید کتابت درآوردن
incomplete at the end	بی ذیل	commit to writing, write down
	مته: ناقص الآخر، ذیلاً ناقص	مته: قلم بند کردن
	بی رقم ← بی امضا	apud [L]
blind	[در نقش کوبی] بی رنگ	acephalous
twenty-fourmo,	بیست و چهار ورقی	blank
vigencimo-quarto		fair copy, clear copy
incomplete at the beginning	بی صدر	
	مته: ناقص الاول، صدرأ ناقص	oblong size, oblong format, cabinet size
unnumbered, without	بی صفحه شمار	anthology
pagination, unpagged		make a clean copy
title page wanting	بی صفحه‌ی عنوان	1. oblong ^۱ 2. oblong size, oblong format, cabinet size
oval	بیضی، بیضی	unsigned
	بیضی بادامی ← بادامک	بی امضا
untitled, titleless	[نسخه‌ی] بی عنوان	مته: بی رقم
	بی نا [مختصر بی نام ناشر: s.n.]	بی تا [مختصر بی تاریخ: und., s.a.]
sine nomine	بی نا، بی نام ناشر	بی تا، بی تاریخ
book form	بین الدفتین	بی تا، بی تاریخ نشر
	بین سطر۱ ← بین سطور	sans date, sine datum, sine anno
	بین السطور ← بین سطور	
interlinear, interline, interlineal	[مکتوب / منقوش] بین سطور	مته: بی سال نشر
	مته: بین سطر۱، بین السطور	[کاغذ] بی ته خط
untouched	بی نقش [= صفت نسخه‌ی بدون تصویر و شنگرف کاری و تزئین]	بی جا [مختصر بی / بدون جای نشر: s.l.]
unpointed	بی نقطه	no place (of publication), sine loco
	مته: غیر منقوطة، مُهمَله	مته: بدون محل نشر
		بی جلد
		disbound

پ

deface	پاک شدن	پ [مختصر پشت برگ: verso]
obliterate	پاک کردن (= نوشته)	پاپيروس ← قرطاس
	پاک نویس ← بیاض ^۲	پاپيروس دان ← طوماردان ^۱
footnote, bottom note	پانوش	cloth پارچه
	مته: پانویس، پاورقی، زیرنویس، حاشیه ^۲	calico [برای جلد] پارچه قلمکار
reference footnote	پانوش ارجاعی	مته: چیت
	پانویس ← پانوش	imitation cloth پارچه نما
	پاورقی ← پانوش	whiteback [در صفائی] پارچه ی
	پایانه [ی نقش بزرگ تر] ← کاکل	پشت سفید (و رو رنگی)
foot ^۱	پایین صفحه	پارچه ی تجلید ← پارچه ی جلد
beating hammer	پتک صفائی	binder's cloth, binder's calico, پارچه ی جلد
bevel	بُخ	book cloth
graceful	[خط] پخته	مته: پارچه ی صفائی، پارچه ی تجلید
facet	بُخ دار	calf cloth [در صفائی] پارچه ی چرم نما
1. ornate, elaborate, sumptuous	پُرآرایه	[نشیه پوست گوساله]
2. richly decorated 3. florid		dyed through [در صفائی] پارچه ی دو طرف رنگی
florid	پُرآرایه (ی گل و گیاهی)	پارچه ی صفائی ← پارچه ی جلد
hard-sized	پُرآهار	پارچه ی کتانی ← کرباس
skewings	پرتی زورق	parache ی کِشا [برای پیرازه]
offcut	پرتی (= کاغذ)	contemporary cloth پارچه ی معاصر
finish, finishing	پرداخت	[بر جلد قدیمی]
	مته: صیقل کاری ^۱	mull پارچه ی ململ پیرازه
render	[در نقاشی] پرداخت کردن	parchment پارشمن [معمولاً ضخیم تر و از جنس پوست بز یا گوسفند]
gloss finishing	پرداخت با جلاکاری	
polisher, furbisher	پرداخت چی	torn پاره
	مته: جلاگر	key, key book پاسخ نامه
rough finish	پرداخت زیره	erasure پاک شدگی

polished	پرداخت شده	مٔ: فرجام سخن، موخره، خاتمه ^۱	
rubbed	پرداخت شده [از طریق مالش]	[برگ] پشت	verso
machine finished,	در کاغذ] پرداخت کارخانه‌ای	پشت به پشت ← قهر	
mill finished		پشت (= پوست)	dorse
finishing	پرداخت کاری	پشت جلد، کتِ دوم جلد، طبله‌ی پشت	back cover,
dubbing	پرداخت کردنِ سطحِ چرم	reverse cover, lower cover	
	مٔ: صاف کردنِ چرم	پشت‌کوبی	backing ^۱
machine finished, mill	در کاغذ] پرداخت ماشینی	پشتینه [= کاغذ، چرم و موادی که به داخلی عطف	backing
finished		چسبانده می‌شود]	
unsplit	[چرم] پرداخت نشده	پوست	leather, hide, skin
pouncing	پرداخت نهاییِ پوست [با روغنِ سندروس	پوست آهو	deerskin, buckskin
	یا خاکه]	پوست اصلی ← لا پوست	
stipple	پرداز نقطه	پوست بزّه	lambskin
fuzz	پرز (= کاغذ)	پوست بزّه‌ی ایرانی	Persian lamb
	پَرطاووسی ← آبی پَرطاووسی	پوست بز ← تیماج	
florid, ornate, elaborate, sumptuous	پُرکار	پوست بیرونی	1. hair side, grain side 2. grain
caliphers	پَرگار [= نقش‌انداز در قلمکاری]	پوست پیرا ← دَبَاغ	
saturation	پُرمایگی (= رنگ)	پوست پیرایی ← [عمل] دَبَاغی	
	مٔ: اشباع (= رنگ)	پوست جلادار	glazed vellum
ornithology	پرندشناسی	مٔ: پوست مصقول	
ornithology	پرندنامه	پوست خام	raw hide, undressed skin
	مٔ: طیرنامه	مٔ: پوست دَبَاغی نشده	
ornate, elaborate, sumptuous	پُر نقش	پوست دَبَاغی زاغی	alum-tawed skin
richly decorated	پُر نقش و نگار	پوست دَبَاغی نشده ← پوست خام	
lobe	پَرّه	پوست درخت [برای نوشتن]	liber
	مٔ: دالّبر، لَخت	پوست درونی	flesh side
lobed	پَرّه‌ای	پوست سرخه گوساله	red calf
	مٔ: دالّبری، لَختی	پوستک	thin leather
misplased	پریشان [ترتیب صفحه‌ها]	پوست‌کنندن	excoriate
	مٔ: جابجا	پوستکّه [= کتابی از جنس پوست درخت برای	pustaka
	پریشان شیرازه ← شیرازه گسسته	دعا و اوراد و عزایم و طلسمات به‌ویژه در جاوه و سوماترا]	
medicine	پزشکی	پوست گاو	cow-hide
	مٔ: طب، علم‌الابدان	پوست گورخر	wild ass skin, onager skin
pistachio	پسته‌ای	مٔ: قَلْجان	
	مٔ: فُسْتَقی	پوست گوزن ماده‌ی زرد	doe skin
	پس‌گفتار	مٔ: جَفَر ^۲	
1. epilogue 2. afterword			

پسته گوساله	۳۶	پیه
پوست گوساله	calf	پیچ و خم زنجیری ← زنجیره‌ی خُمپا
[سطح کاغذ] پوست گوساله‌نما	calf finish	[در جلد] پیرازه‌ی اول
پوست مازویی [دباغی‌شده با مازوی بلوط یا سیاه‌کاج]	basan skin	[در جلد] پیرازه‌ی اول و دوم
پوست مصقول ← پوست جلادار		second lining [در جلد] پیرازه‌ی دوم
پوست نوشتنی ^۱ [معمولاً ضخیم‌تر و از جنس پوست بز یا گوسفند]	parchment	kraft پیرازه‌ی طولی [ب‌عطف]
پوست نوشتنی ^۲ [معمولاً لطیف‌تر و از جنس پوست گوساله]	vellum	precoat, substratum پیش‌آستر
پوسته پوسته شدن	flake off	square پیش‌انداز [= بخش اضافی کناره‌های جلد نسبت به تنه‌ی اصلی کتاب]
[در چرم] پوسته‌شده [معمولاً دو پوسته]	split	headpiece, head ornament پیشانی
پوستی	leathern	proemium پیش‌درآمد
پوسیدگی اسیدی	acid deterioration	dedicated to پیشکش به
مته: فساد اسیدی		مته: تقدیم به
پوشینه‌ی حفاظتی	protective enclosure	proemium پیش‌گفتار
پوشینه‌ی عطف	spine cover	prologue پیش‌گفتار [بر موضوعی خاص]
پوشینه‌ی کتاب	book cover	preface, proem پیش‌گفتار (ب‌پدیدآورنده)
پهلوان‌نامه	hagiology	foreward پیش‌گفتار (ب‌دیگران)
پیام رمزی	cryptogram	the first hemistich پیش‌مصراع
پیچ‌پیچ	sinuous stem	antéscript پیش‌نوشت
مته: ساقه‌ی پیچان، خَمَاحَم		draft پیش‌نویس
پیچ‌چنگ	scrollwork	bibliographic record پیشینه‌ی کتاب‌شناختی
[نقش] پیچ‌چنگ	flourish	مته: سوابق کتاب‌شناختی
پیچ زیر و رو ← گروه سرنوشت		afterword پی‌گفتار
پیچک ← طومار		colporteur پیلهور کتاب
پیچک چنگ	scrollwork	پی‌نوشت ← بعد‌التحریر
پیچک و برگ طوماری	rinceau	appendix پیوست
پیچکی	tendril	tallow پیه

ت

folding	تازنی	ت [مختصر تولد، متولد: b]
	مت: تازدن، تاکردن	تا
just published, just issued	تازه انتشار	تابع ← مقلد
	مت: جدید انتشار	تا پایان ← الی آخر
	تاکردن ← تازنی	تا به ← مهر
hitherto published	تاکنون (منتشر شده)	تا بهی دان دان ← مهر پرداز
compilation	تألیف	[نقش] تاج خروسی
	مت: تصنیف، تدوین	تاجر کتاب
	تألیفات ← آثار	مت: واسطه‌ی کتاب
unfolded	تانشده	تاجر کتب مستعمل
interpret	تاویل کردن	تاج گل
accordion fold, concertina fold,	تای بادبزی	تاریخ آقدم
zigzag fold	مت: تای مُرقعی	تاریخ تجلید
quinternion	[جزوه‌ی] تای پنج برگی	تاریخ تحریر ← تاریخ کتابت
head cap	تای چرم [عطف در بالا]	تاریخ حیات ادبی، تاریخ حیات هنری
tail cap	تای چرم [عطف در پایین]	تاریخ دار
hand folding	تای دستی	تاریخ سماع
ternion	[جزوه‌ی] تای سه برگی	تاریخ صحافی
sixtern	[جزوه‌ی] تای شش برگی	تاریخ کتابت
	تای مُرقعی ← تای بادبزی	مت: تاریخ تحریر
back fold	تای هامش‌های داخلی	تاریخ‌گذاری
geneography	تبارنامه	تاریخ نشر
dual	تثنیه	تاریخ نگار ← ۱. مورخ ۲. وقایع نگار
antiquarian book-trade	تجارت کتاب‌های قدیمی	تاریخ‌های مختلف
		تازدن ← تازنی
		various dates
		cresting
		dealer in books
		book monger
		wreath
		terminus ante quem
		binder's date
		floruit date
		dated
		audition date
		binder's date
		date of copying
		dating
		publication date, date of publication

illumination	تذهیب ^۱	1. reprint 2. impression, 3. reproduction	تجدید چاپ
gilding	تذهیب ^۲		تجدید یافته ← شیوه یافته
Spanish illumination	تذهیب اسپانیایی [حدفاصل]		تجدید ← کیسی
	تذهیب اسلامی و تذهیب اروپایی]		تجدید ← صحافی
Islamic illumination	تذهیب اسلامی	imitation binding	تجدید تقلیدی
Persian illumination	تذهیب ایرانی	facsimile binding	تجدید طبق اصل
byzantine illumination	تذهیب بیزانسی	phonetics, vocalization	تجدید
illuminated	تذهیب شده	sub voce, sub verbo	تحت عنوان
Turkish illumination	تذهیب عثمانی	entitled, styled	[در عنوان کتاب] تحت عنوان
Frank illumination	تذهیب فرنگی	version	تجدید ^۱
	تذهیب کار ← مذهب	ornamental contour, ornamental surround	تجدید ^۲
illuminator, alluminator, enlumineur, limner	تذهیب کار، تذهیب گر	encasing	تجدید ^۳ [= تزئین کناره‌ی خط یا نقش]
	مذهب		مذهب سایه زنی ^۱
	تذهیب گر ← مذهب	redaction	تجدید نو
Mughal illumination	تذهیب گورکانی	cursive	[خط] تحریری
Mamluk illumination	تذهیب مملوکان		مذهب: شکسته ^۲
	تراجم ← ارجاع متقابل	corruption	تجدید [= متن]
	تراجم ← زندگی نامه	interpolation	تجدید بالزیاده [= تحریف از طریق افزودن به متن]
pare the leather	تراش دادن چرم	glossing	[در مورد واژه، عبارت یا اصطلاح] تفسیر ^۱
erasure	تراشیدگی	write marginal notes	تفسیر ^۲
shaved	تراشیده	doxology	تحمیدیه
	ترانویسی ← حرف نگاری	writing board	تخته مشق
alphabetical order, ABC order, alphabetical arrangement	ترتیب الفبایی	poetical name, poetical signature	تخلص
	مذهب: آرایش الفبایی	rounding	تدویر
letter by letter, all through	ترتیب الفبایی مطلق		تدوین ← تألیف
	مذهب: ترتیب حرف به حرف		تدوین اسناد و مدارک ← مدرک شناسی
word-by-word order	ترتیب الفبایی واژه به واژه	editor	تدوین گر [= کتاب مرجع]
historical order	ترتیب تاریخی		تذکره ^۱ ← زندگی نامه
	ترتیب حرف به حرف ← ترتیب الفبایی مطلق	biographical memoir	تذکره ^۲
chronologic order	ترتیب زمانی		تذکره نویس ← زندگی نامه نویس
order, arrangement	ترتیب (به موضوعات)	memorialism	تذکره نویسی
	مذهب: نظم (به موضوعات)	hagiography, hagiology	تذکره الاولیا
thematic order, topical order	ترتیب موضوعی	martyrology	تذکره الشهداء

dry repair	ترمیم خشک	1. translation 2. version	ترجمه
wet repair	ترمیم رطوبتی		ترجمه نویس ← مترجم
restoration	ترمیم کلی	adaptation	ترجمه و اقتباس
	مته: مرمت کلی	free translation	ترجمه‌ی آزاد
restored and retouched	ترمیم و حک و اصلاح شده		ترجمه‌ی احوال ← زندگی‌نامه
medallion	تُرَنج	amplified translation	ترجمه‌ی افزوده
ansae	ترنج بادامی	interlinear translation	ترجمه‌ی بین سطر
	ترنج خورشیدی ← شمشه	paraphrase	ترجمه‌ی تفسیری
tooled medallion	ترنج ضربی		ترجمه‌ی ذاتیه ← زندگی‌نامه‌ی خودنوشت
	ترنج گرد ← شمشه	literal translation, metaphor	ترجمه‌ی صوری
central medallion	ترنج مرکزی	abridged translation	ترجمه‌ی مختصر
eight-pointed medallion	ترنج هشت‌پَر		مته: ترجمه‌ی مُلَخَّص
pucker, wrinkle	تُرَنجیدن [-پوست یا کاغذ]	literal translation, metaphor and text side by side	ترجمه‌ی مطابق [= یک صفحه متن و صفحه‌ی روبرو ترجمه]
decoration, ornamentation	تزیین	parallel translation, translation	ترجمه‌ی موازی، ترجمه‌ی مقابله‌ای، ترجمه‌ی مقابل
figural decoration	تزیین با تصویر	authorized version	ترجمه‌ی معتبر
mount	تزیین با کاغذ روی کاغذ		مته: ترجمه‌ی موثّق
dry decoration	تزیین بی‌رنگ		ترجمه‌ی مقابل ← ترجمه‌ی مطابق
mitred decoration	تزیین تاجی		ترجمه‌ی مقابله‌ای ← ترجمه‌ی مطابق
border decoration	تزیین حاشیه		ترجمه‌ی مُلَخَّص ← ترجمه‌ی مختصر
	تزیین شبکه‌ای ← شبکه‌کاری		ترجمه‌ی موازی ← ترجمه‌ی مطابق
	تزیین طنابی ← آرایه‌ی طنابی		ترجمه‌ی موثّق ← ترجمه‌ی معتبر
edge decoration	تزیین کناره (ی کتاب)	stanzaic poem	ترجیع‌بند
finish ² , finishing ²	[در صحافی] تزیین و حروف‌کوبی جلد		تُرَد ← شکننده
	تزیین‌یافته ← شیوه‌یافته	1. correspondence 2. epistolary	ترسل
thong	تسمه‌ی چرمی [در صحافی]	dyeing illumination	تَرَصِیع [= تزیین با آب طلا و نیز مواد رنگی دیگر]
designation	تسمیه		ترقیم ^۱
	تشبیب ^۱ ← دیپاچه	diacritic point	ترقیم ^۱ ← شماره‌گذاری
amatory poetry	تشبیب ^۱ [= شاعری در وصف جوانی و عشق و کامرانی]		ترقیمه ← انجامه
	تشدید		ترقیم ^۱ ← ۱. نقطه گذاشتن ۲. منقوط کردن
geminatio	تشعیر	write in close lines	ترقیم ^۱
historiated border-painting	تصحیح		ترکیب رمز و خط ← رمز و خط آمیخته
1. correction 2. editing 3. redaction	تصحیح	mending	ترمیم جزئی
edited by	تصحیح		مته: مرمت جزئی

تصحیحات	۴۰	تکثیر
[به پیوست کتاب] تصحیحات	corrigenda, errata	تعلیق ^۲ 1. annotation 2. commentary تعلیق [در مورد واژه، عبارت یا اصطلاح] glossing
مت: اصلاحات		
[در متن کتاب] تصحیحات	corrections	تعلیقات 1. addenda 2. paralipomena, notes
تصحیحات مؤلف	author's corrections	تعلیق حاشیه‌ای marginal note, marginalia, side note
تصحیح استحضانی کردن ← اصلاح استحضانی کردن		مت: شرح حاشیه‌ای
تصحیح انتقادی	1. critical edition	
	2. recension	تعلیق 1. marginal note 2. appendix
تصحیح شده	edited	تعویذ 1. amulet 2. magic square
تصحیح نشده	inedited	تعیین اصالت [نسخه‌ها و اسناد قدیمی] authentication
تصحیف [در کلمه]	corruption	تعیین تاریخ dating
تصحیف [املائی]	metaplasm	تعیین وقت horology
تصحیف [قرائتی]	misreading	تغییرات مؤلف author's alterations
تصدیر	foreword	تغال (با کتاب) bibliomancy
تصدیر کتاب ← نقل قول آغازین [کتاب]		تفسیر 1. commentary 2. exegesis
تصنیف ← تألیف		تفسیر قرآن Quranic commentary
تصوف	mysticism	تفسیر کردن interpret
تصویر	1. illustration 2. painting	تقدیم به dedicated to
تصویر آینه‌ای	mirror image	تقریظ foreward
تصویر بدون شرح	hors texte [L]	تقویم calendar
تصویر تمام‌صفحه	full-page illustration	تقویم اسلامی Muslim calendar, Mohammadan calendar
تصویرخانه	picture gallery	
تصویر رنگی	colored picture	تقویم جلالی Jalālī calendar
تصویرگر	illustrator	تقویم دائمی perpetual calendar
تصویرگری ← مصورسازی		تقویم رومی Roman calendar
تصویر مینیاتوری	miniature	تقویم شمسی solar calendar
تصویری	pictorial	تقویم فلکی astronomical calendar, ephemeris
تضمین	citation, quotation	مت: سالنمای نجومی، جدول نجومی
تعبیر کردن	interpret	تقویم قمری lunar calendar, moon calendar
تعجیم ← اعراب و إعجام		تقویم قمری شمسی lunisolar calendar
تعداد آیات	verse count	تقویم قیصری Julian calendar
تعداد برگ‌ها	folio count	مت: تقویم یولیانیوسی
تعداد سطر [در هر صفحه]	line count	تقویم گریگوری Gregorian calendar
تعداد سطر در صفحه	line per page	تقویم یزدگردی Yazdgirdian calendar
تعداد صفحات	page count	تقویم یولیانیوسی ← تقویم قیصری
تعزیه	passion play	تک‌برگ single page
تعلیق ^۱	ta'ligh	تکثیر reprography

solus	[حرف] تنها	oversewing, overcasting	تک صفحه دوزی
unique copy	تنها نسخه	مت: دوخت تک صفحه	
calamin	توتیا	insert leaf, tipped-in leaf	تک لَت
indentation, indentation	تورفتگی (اول سطر)	1. addenda 2. appendix	تکمله
skim through	توزق کردن	3. supplement	
1. lace-work 2. tracery	[نقش] توری	1. monograph 2. monography	تک نگاری
	مت: مشبک، شبکه‌ای	monograph	تک نگاشت
physical description	توصیف ظاهری [کتاب]	join	تکه دادن
	یا نسخه	مت: ساختن کاغذ چسبانده	
bibliology	توصیف علمی کتاب	old-goat skin	تگرگی [= پوست بز پیر یا ضخامت و رنگ یک سان]
bibliographic description	توصیف کتاب شناختی	1. abridgment 2. compendium,	تلخیص
annotation	توضیح	compend, compendia, conspectus,	
apostil, apostille [arc.]	توضیح در حاشیه	epitome	
seal, signet ¹	توقيع ^۱	تم ← تَمَّت	
tawghi ^c	[خط] توقيع ^۲	full leather	تمام چرم
signature of a ruler	توقيع ^۳	تمام شد ← تَمَّت	
born	تولید	full-page	تمام صفحه (ای)
	مت: متولد	full-gilt	تمام طلا
bibliogony, bibliogenesis	تولید (دستی) کتاب	full sheet	تمام ورق
	تولید کتاب ← کتاب پردازی	finis [L]	[در پایان دست نویس] تَمَّت
tung oil, china wood oil, wood oil	تونگ [روغن]	مت: تمام شد، خاتمه ^۱ ، تم، زینت اختتام یافت، صورت	اختتام پذیرفت
rebacked	ته بندی تعویضی	1. effigy 2. portrait	تمثال
	تهجی ← رسم خط		تمثل ← استشهاد
laid line, wire line, wire mark	[در کاغذ] ته خط افقی	apologue	تمثیل
chain line, chain mark, wide line	[در کاغذ] ته خط عمودی	parable	تمثیل اخلاقی
turned chain line, نامنظم	[در کاغذ] ته خط عمودی نامنظم	1. royal edict, royal diploma	تمغا
sepia	تهدم [= زرد مایل به قهوه‌ای سوخته]	2. calligraphic seal design	
tinge, tint	تدرنگ	مت: طمغا	
	مت: فام	tachygraph	تند نویسی
underpainting	تدرنگ گذاری	tachygraphy	تند نویسی
	مت: زیر رنگ گذاری	تندیسک ← صَنَتک	
tailband, bottom band	ته شیرازه	1. correction 2. recension	تنقیح
		nunation	تنوین

تیماج مرغوب	۴۲	ته نقش
goat vellum	تیماج بزغاله	ته نقش
niger moroco	تیماج پرکلاغی	مه: نقشاب
levant	تیماج خانمی	ته نقش آینه‌ای [= ته نقش نیمه‌ی
	مه: تیماج اَعلا اَعلا .	دوم ورق] [
smooth calf	تیماج ساده [بدون مهرکوبی	ته نقش انداز
	و نقش اندازی]	ته نقش خطی
roan	تیماج سماقی، تیماج فرنگی	ته نقش (– نیمه‌ی دوم ورق) ← ته نقش آینه‌ای
Turkish (leather)	تیماج عثمانی	تیراژ ← شمارگان
Persian morocoo	تیماج فرد اعلای ایرانی	تیزه‌چناغی
stained calf	تیماج قهوه‌ای	[در سطح کاغذ] تیزه
crushed Morocco	تیماج مراکشی چروک، تیماج	تیغ‌ماهی ← چناغی
	مراکشی کوبیده	تیماج
morocco	تیماج مرغوب	مه: پوست بز، سختیان ^۱
		تیماج اَعلا اَعلا ← تیماج خانمی

ث

trilogy
thulth

ثلاثی
ثلاث، ثلثی
ثناخوانی ← مدح

stabilizer
fastness

ثبات
مته: مادهی تثبیت‌کننده
ثباتِ رنگ

ج

outer ruling	جدول بیرونی	ج [مختصر جلد: v., vol.]
decorative frame	جدول (به تزیینی)	[در ترتیب برگ‌ها] جابه‌جا ← پریشان
multiple rule	جدول چند تحریر، جدول دواله	[برگ] جابه‌جا شده [هنگام صحافی]
inner border	جدول دور سطور	fill, filler, filling(s), filler ² [نقش] جا پرکن
treble ruling, three-line	جدول سه تحریر	buds [در آرایش جلد] جا پرکن غنچه‌ای
frame, three-contour ruling		truquer جاعل هنری
three-sided ruling	جدول سه طرفه	chalice [نقش] جام
tabulator	جدول‌کش	gatherer جامع
ruling	جدول‌کشی	generalist جامع الاطراف
	مته: خط‌کشی	summa جامع الرسائل
double ruling	جدول مثلاً، جدول مضاعف	جامع علوم معقول و منقول ← بحر العلوم
	جدول نجومی ← تقویم فلکی	جامع کتاب ← کلکسیون کتاب
	جدید انتشار ← تازه انتشار	flanking جانبی
collator	جزوبند	مته: کناری
1. collate 2. collation 3. gathering ²	جزوبندی	animal painting جانورسازی
collated	جزوبندی شده	zoology جانورشناسی
1. collate 2. collation	جزوبندی کردن	مته: علم حیوانات
1. forme 2. section ² ,	[در صحافی] جزوه ¹	fauna جانورنامه
register ² , signiture ² , quire, gathering ¹		various places [abbr: v. p.] (به نشر) جاهای مختلف
1. booklet 2. fascicule	جزوه ²	passim [در ارجاع] جایجای [= وجود واژه]
section box	جزوه‌دان	یا عباراتی در جایجای یک اثر]
	جزوه‌ی تقویت‌شده ← جزوه‌ی مسلح	جای‌نامه ← بلادنامه
duernio	جزوه‌ی چهاربرگی [حاصل از دو برگی که یک‌بار تا خورده باشد]	جدادکرده
reinforced signiture	جزوه‌ی مسلح	table [جدول] = خط‌های عمودی و افقی چهارخانه
	مته: جزوه‌ی تقویت‌شده	برای نوشتن مطالب و اعداد]
fasciule	جزء	rule, ruling, marginal line, [جدول] [= کادر]
		decorative frame

byzantine binding	جلد بیزانسی	festive book	جشن نامه
cloth binding	جلد پارچه‌ای [با دفته‌ی مقوایی]	cumdach [arc.]	جعبه‌ی مُرَصِّع کتاب
cloth bound	[دارای] جلد پارچه‌ای [با دفته‌ی مقوایی]	forgery	جعل
flexicover	جلد پارچه‌ای سفت		جفت‌آلت ← لوح مُزْدَوِّج
calf binding	جلد پوست گوساله	1. numerology	جُفر ^۱ [از علوم غریبه]
calf bound	[دارای] جلد پوست گوساله	2. onomatomancy	جُفر ^۲ ← پوست گوزن ماده‌ی زرد
extension cover	جلد پیش‌انداز [که طول و عرض آن از کناره‌های تنه‌ی اصلی کتاب بیرون می‌زند]	1. glaze 2. varnish	جلا
tirmeh binding	جلد ترمه‌ای	1. glazing 2. varnishing	جلاکاری
in-ovals	جلد ترنج بیضی اسلیمی	1. polisher, furbisher 2. glazer	جلاگر
imitation binding	جلد تقلیدی	colorless varnish	جلای بی‌رنگ
	جلد تقویت‌شده ← جلد مسلح	board glazed	[دارای] جلای تخته‌ای
full-leather binding	جلد تمام‌چرم	transparent varnish	جلای شفاف
vernis sans odeur	جلد تیماج طلاپوش روغنی	volume, copy	جلد [= واحد شمارش کتاب]
	[= جلدی که عطف آن گاه معرق بوده و گاه مانند بقیه‌ی جلد]	1. binding 2. cover	جلد [= رویه‌ی پوششی کتاب]
leather binding	جلد چرمی	marbled binding	جلد ابری
leather bound	[دارای] جلد چرمی	oriental binding	جلد اروپایی به سبک شرقی
limp binding, flexible	جلد چرمی قابل انعطاف		جلد اسپانی ← جلد اسپانیایی
binding		Spanish binding	جلد اسپانیایی
flexicover	جلد چرمی نرم [بدون مقوا]		مته: جلد اسپانی
bag binding	جلد چرمی نرم سه‌زبانه	Islamic binding	جلد اسلامی
	جلد چوب‌کند ← جلد منبت	de luxe binding, luxury binding	جلد اشرافی
wooden binding	جلد چوبی		جلد اصلی ← جلد اولیه
lace binding	جلد حاشیه شباک	powdered binding, semé, semis	جلد افشان ریز
	جلد خودپوش ← جلد سرخود		[= ضربی‌کاری ریز ردیفی در سراسر جلد]
	جلد دامن‌دار ← جلد دنباله‌دار	signed binding	جلد امضادار
hard cover	جلد دفته مقوایی [با روکش کاغذ یا چرم و...]		مته: جلد رقم‌دار
extended cover, overhang cover	جلد دنباله‌دار	original cover	جلد اولیه
	مته: جلد دامن‌دار		مته: جلد اصلی
quarter leather	[جلد] ربع چرمی	Persian binding	جلد ایرانی
quarter binding	جلد ربعی [= عطف از یک جنس و بقیه از جنس دیگر]	embossed binding	جلد برجسته [= دارای نوشته و/یا نقش برجسته]
drawn binding	جلد رسمی [= دارای نقش‌های ترسیم‌شده با دست]	architectural binding	جلد بنایی
died-and-drawn binding	جلد رسمی ماچگی		مته: جلد معقلی
	جلد رقم‌دار ← جلد امضادار		جلدبند ← صحاف
			جلدبندی ← صحافی (کردن)

countersunk binding	جلدِ ضربیِ گود	glazed cover	جلدِ روغنی ^۱
sombre binding	جلدِ ضربیِ مشکی	lacquer(ed) binding	جلدِ روغنی ^۱
	جلدِ عالی ← جلدِ سفارشی		مټ: جلدِ لاکِ
Turkish binding	جلدِ عثمانی		جلدِ زری دوزی ← جلدِ سوزنی
quarter binding	جلدِ عطفِ چرمی		جلدساز ← صحاف
	جلدِ غلاف دار ← جلدِ قاب دار		جلدسازی ← صحافی (کردن)
custom binding	جلدِ غیر متعارف [مانندِ جلدِ شش گوش یا سه گوش پناهِ میلِ سفارش دهنده]	hard cover	جلدِ سخت [با دفته‌ی مقوایی و روکش کاغذ یا چرم و...]
integral cover	جلدِ غیر منفصل	hard bound	[دارای] جلدِ سخت
Frank binding	جلدِ فرنگی	self-cover, self wrapper	جلدِ سرخود
champlevé	جلدِ فلزّی مینا [روی دفته‌ی چوبی]		مټ: جلدِ خودپوش
cloisonné	جلدِ فلزّی مینا [روی دفته‌ی فلزّی]	extra-binding	جلدِ سفارشی
case binding	جلدِ قاب دار		مټ: جلدِ عالی
	مټ: جلدِ غلاف دار	gift binding	جلدِ سفارشی برای هدیه
case-bound	[دارای] جلدِ قاب دار	browned binding	جلدِ سوخت
Coptic binding	جلدِ قبطی [در مصر]		جلدِ سوزن دوزی ← جلدِ سوزنی
paper cover	جلدِ کاغذی	embroidered binding,	جلدِ سوزنی
limp binding, flexible binding	جلدِ کاملاً باز شو	needlework binding	
book cover	جلدِ کتاب		مټ: جلدِ سوزن دوزی، جلدِ زری دوزی
inscribed cover	جلدِ کتیبه دار	embroidered	جلدِ سوزنیِ بوم چرمی
bind, binding	جلد کردن	leather binding	جلدِ سه ربع، جلدِ سه ربعی
wrapping	جلد کشی	three-quarter binding	[= سه قسمتِ جلد از یک جنس و بقیه از جنسی دیگر]
	جلدگر ← صحاف	circuit edges, yapp edges, yapp,	جلدِ سه طبله
Mughal binding	جلدِ گورکانی	divinity circuit, divinity edges	
	جلدِ گوشه چرمی ← جلدِ مغزی	bound	جلد شده
	جلدِ لاکِ ← جلدِ روغنی ^۱		مټ: مجلّد، شیرازه بسته
flush binding, flush cover	جلدِ لبّالب [با صفحات]	oriental binding	جلدِ شرقی
box(ed) edge	جلدِ لبه دار	ducali binding	جلدِ شرقی - فرنگی
cloisonné	جلدِ لحیم کاری مینا	1. paperback 2. limp	جلدِ شُمیز، جلدِ شومیز
velvet binding	جلدِ مخملی	binding, flexible binding	
jewelled binding	جلدِ مُرَّصَع	paper bound, [دارای] جلدِ شومیز	[دارای] جلدِ شُمیز، [دارای]
fanfare binding	جلدِ مُرَّعِ نواری	paper backed	
counterfeit binding	جلدِ مزوّر	covers bound in	[در صحافی مجدّد] جلدِ
used binding	جلدِ مستعمل		صحافی شده در...
reinforced binding	جلدِ مُسَلَّح	armorial binding	جلدِ ضربیِ تمام قالب
	مټ: جلدِ تقویت شده		

half binding	جلدِ نیم‌انیم	dos-a-dos (binding)	جلدِ مشترک [= دو یا چند کتاب در یک جلدِ پوششی]
half-bound	[دارای] جلدِ نیم‌انیم	pictorial cover	جلدِ مصوّر
bradel binding	جلدِ نیمه میشن و نیمه پارچه	1. inlaid binding, onlaid cover	جلدِ معرّق
all-over binding, repetition binding	جلدِ واگیره‌ای	2. mosaic binding	
	مٔ: جلدِ نقشِ سراسری	incrustation	جلدِ معرّق‌سازی
Indian binding	جلدِ هندی	ajouré	جلدِ معرّقِ مطّلاّیِ اسلیمی [= جلدِ اسلامی در ونیز در اواخرِ قرنِ پانزدهم]
full binding	جلدِ یکپارچه، جلدِ یکپاره		جلدِ مُعَقَّلَی ← جلدِ بنایی
1. bold 2. engrossed	[در خطّ] جلی	leather corners	جلدِ مغزی
3. fatface(d) 4. large hand			مٔ: جلدِ گوشه‌چرمی
	جم [مختصر جاهای مختلف: v.p.]	paper bound	[دارای] جلدِ مقوایی
herringbone	چنانگی	paperback	جلدِ مقوایی
	مٔ: تیغ ماهی، خار ماهی	papier-maché cover	جلدِ مقوایی
1. anthology 2. collectanea	جُنگ		[حاصل از خمیرِ کاغذِ باطله]
3. miscellanea, miscellany, miscellaneous writings		Mamluk binding	جلدِ مملوکان
commenplace book	جُنگِ افکارِ جاویدان	woodcut binding	جلدِ منبت
	[= اقوال و زبانزدهای عوام‌پسند]		مٔ: جلدِ چوب‌کُند
ana	جُنگ [دارای موضوعِ واحد]	textile binding, textile cover, fiber cover	جلدِ منسوج
analects, analectus	جُنگ (به نکاتِ ادبی)	chemise, book	جلدِ منفصل [روی جلدِ چوبی]
lapidary	جواهرنامه	chemise	
incrusted	جواهرنشان	interim binding	جلدِ موقّتی
	جواهرنشانی ← مرصع‌کاری	blank cover	جلدِ نانویس
paper-stainer	جوجه مؤلف	votive binding	جلدِ نَدری [برای قرآن یا کتابِ دعا به منظورِ نیّتِ آمرزشِ واقف]
	مٔ: کاغذِ سیاه‌کن	limp binding, flexible binding	جلدِ نرم
rodents	جوندگان [= حیواناتی مانند موش که با جویدنِ کاغذ و کتاب به آن‌ها آسیب می‌رسانند]	unbound	جلد‌نشده
ink-eraser	جوهر‌پاک‌کن		مٔ: غیرِ مجلّد
	جهتِ دانه‌هایِ بافتی ← خواب	cameo binding	جلدِ نقش‌برجسته
mercury, quick silver	جیوه		جلدِ نقش‌سراسری ← جلدِ واگیره‌ای
	مٔ: سیماب	rebinding	جلدِ نو [پس از تعویضِ جلدِ کهنه]
ashed mercury	جیوه‌ی کُشته [= خاکسترشده]	reconstructed binding	جلدِ نوساخته
		rembête	جلدِ نوساز [کنده‌شده از کتابی دیگر]

چ

printmaking	چاپ عکسی آثار هنری	1. print, press 2. impression 3. edition	چاپ
diplomatic transcription	چاپ غیر انتقادی	مطبع	
[= چاپ متن قدیمی بدون هیچ تغییری در املای آن]		printmaking	چاپ آثار هنری
unexpurgated edition	چاپ غیر مهذب [شامل]	original edition	چاپ اصلی
مطالب غیر اخلاقی مانند کلیات سعدی دارای هزلیات و طعینات]		critical edition	چاپ انتقادی
block print	چاپ قلمکار	stencil printing	چاپ آنگ و الگویی
diplomatic transcription	چاپ کاملاً مطابق با	first edition	چاپ اول
اصل [= چاپ متن قدیمی بدون هیچ تغییری در املای آن]		enlarged edition, amplified	چاپ با اضافات
xylography	چاپ لوح چوبی	edition	
omnibus edition	چاپ مجموعه آثار [در یک مجلد]	revised edition	چاپ با تجدید نظر
photolithography	چاپ مسطح سنگی	recension	چاپ جدید
authorized edition	چاپ معتبر	cut ¹	چاپ چوبی ¹
مطبع: چاپ موثق		چاپ چوبی ¹ ← با سمدی چوبی	
standard edition, standard work	چاپ معتمد	sgraffito	چاپ چوبی سفید [روی زمینه‌ی مشکی یا سرخ]
مطبع: چاپ مبنا		typogrphy	چاپ حروفی
abridged edition	چاپ ملخص	typography	چاپ سربی
revised edition	چاپ منقح	lithography	چاپ سنگی
چاپ موثق ← چاپ معتبر		metallography	چاپ سنگی [بالوحه‌ی فلزی]
bowdlerized edition	چاپ مهذب	lithograph	چاپ سنگی (کردن)
[از مسایلی غیر اخلاقی]		silk screen printing	چاپ سیلک اسکرین
expurgated edition	چاپ مهذب	published	چاپ شده
[از مسایلی غیر اخلاقی، اجتماعی یا سیاسی]		مطبع: منتشر شده، منتشره	
block print	چاپ مهری	annotated edition	چاپ شرح‌دار
exhausted edition, out of print	چاپ نایاب	facsimilie, photographic	چاپ عکسی
edition		facsimile, facsimile reprint, facsimile	
print	چاپ نقش	edition	

fine-grained leather	چرم ریزدانه	special edition	چاپ ویژه
tawed leather	چرم زاغی		چاپه ← مهر
	چرم ساز ← دباغ	firsts	چاپ های اول
	چرم سازی ← [عمل] دباغی	printmaking	چاپ هنری
taw	چرم سفید		چارپاره ← دوبیتی
	چرم سیاه ← آرداج		چاک ← خالیکاه
chamois	چرم شوکا	notched	چاک دار
	مته: چرم بز کوهی		مته: شکاف خورده
block-pressed leather	چرم قالب ضربی شده	fair deerskin	چربه
cordovan leather, [در اسپانیای اسلامی]	چرم قرطبی	tracing paper, oiled paper	چربه ^۲
cordwain			چرک شدن (بر رنگ کاغذ) ← برگشتن (بر رنگ کاغذ)
leather work	چرم کاری	soiled, spotted	چرک شده
rump leather	چرم کفل	leather, hide	چرم
curshed leather	چرم کوبیده		چرم اسب ← ساغری [از چرم اسب]
kip skin	چرم گاوریزه [گاوریزه = بین گوساله و گاو]		چرم بز کوهی ← چرم شوکا
	چرم گر ← دباغ	fair leather	چرم بلبلی [= چرم بی رنگ]
	چرم گری ← [عمل] دباغی	perfumed leather, Russia(n) leather	چرم بلغار
vellum	چرم گوساله	fair sheep, law sheep	چرم بی رنگ گوسفند
ooze leather	چرم مخملی	imitation morocco	چرم تیماج نما
artificial leather	چرم مصنوعی	skiver	چرم پُر پری سماقی
limp leather	چرم نرم [ویژه ی جلد]	écrasé leather	چرم پرداخت دان دان
levant	چرم نفیس دانه دار	vellum	چرم پرداخت نشده ی گوساله
imitation leather	چرم نما	close-grained leather	چرم پُر دانه
leathern	چرمی، چرمین، چرمینه، چرمه	split leather	چرم پوسته [مانند چرم]
warping	چروک شدگی (بر جلد)		دو پوسته، سه پوسته، ...]
back-edge curl	چروک شدگی هامش داخلی	boarded leather	چرم تخته ای
1. glue 2. paste 3. adhesive	چسب	leather paring	چرم تراشی
	چسبانه ← بست ^۲	crushed leather	چرم تَرنجیده
	چسب حیوانی ← سیریشم		مته: چرم چروک
paste	چسب خمیری		چرم چروک ← چرم تَرنجیده
paste on	چسب زده [= برگی که نه با دوختن بلکه با چسب به کتاب اضافه شود]	hide	چرم خام
	[در طلاکوبی] چسب زورق	ornamental leather, fancy leather	چرم خوش نقش
mordant			
pasting	چسب زنی	crushed levant	چرم دانه دار چروک، چرم
binder's glue	چسب صحنی		دانه دار کوبیده
	چسب گیاهی ← سیریش	coarse-grained leather	چرم دانه درشت

	چوب الف ← چوق الف	gumming	چسب مالی (به کاغذ)
quat	چهاربار [= در نمایه سازی و ارجاع، تعداد تکرار واژه‌ی مدخل در صفحه‌ی خاص]	tacky	[مرکب] چسبناک
in-quarto	چهاربرگی ^۱	tack	چسبندگی (به مرکب)
	مته: هشت صفحه‌ای	starch-paste	چسب نشاسته
quatrefoil	[نقش] چهار برگی ^۱ ، چهار پر	equine leather	چسته [= چرم الاغ، اسب، استر و گورخر]
passe-partout	چهارچوب کاغذ چسبانده	eye (of the letters)	چشمه (ی حروف)
tetralogy	چهار صفحه‌ای ← دو برگی	backing hammer	چکش پشت‌کوبی
	چهارگانی	abstract	چکیده
quadriptych	چیت ← پارچه قلمکار	obliquely set lines	[در خط] چلیپا
portrayer, portrayist	چهره نگار		چننه‌ی چرمی کتاب ← همیان کتاب
portrait painting, portraiture	چهره‌نگاری	satchel	چننه‌ی کتاب
enigma, aenigma, puzzle, riddle	چیستان	omnibus book	چند کتاب در یک مجلد
	مته: لغز، معما	polyptych	چندلّت
goffered	چین چین	scrivener's palsy, writer's	چنگه‌ی کاتبان
	چین خورده ← شکن خورده	cramp, graphopasm,	[= گرفتگی عضلات]
goffering	چین دادن	mogigraphia	دست به علت کتابت مداوم]
chinoiserie	چینی سازی [= نقاشی به تقلید از سبک چینی]	book mark	چوب الف
	چینی گونه، چینی مانند	umbilicus	مته: چوق الف
chinoiserie		xylography	چوب طومار
			چوب‌کاری تزئینی

ح

hadith, tradition	حدیث	ح [مختصر حدود: c., ca.]
deletion, cancellation	حذف	حاشیه ^۱ [= فضای سفید]
character, letter, grapheme	حرف	گرداگرد صفحه یا نقاشی و مینیاتور
verbatim et literatim [L]	[در ترجمه یا استنساخ] حرف به حرف	حاشیه ^۲ outline ^۲
cursive letter	حرف تحریری	حاشیه ^۳ [ی توضیحی] explanatory notes
ornamental letter, fancy letter	حرف تزینی	حاشیه ^۴ [= توضیح در پایین صفحه] footnote
article	حرف تعریف	حاشیه بر حاشیه super-commentary, supergloss
final-curve letter	حرف چشمه‌دار	حاشیه به صورت پاورقی footline ^۲ , tail
ink blocking [بـ مشکى یا رنگى]	حرف کوبی با مرکب	حاشیه پارچه‌ای ← سیجاف پارچه‌ای
spine lettering	حرف کوبی عطف	حاشیه و جدول [دور سطور یا تزینی] surrounds
cursive letter	حرف مایل	حاشیه اصلی (بـ متمایز) limbus
round letter	حرف مدور	حاشیه باریک (بـ کناری) guard strip
kerned letter	حرف مُدْتَب	حاشیه تزینی ornamental margin
illuminated letter	حرف مذهب	حاشیه تزینی صفحه‌ی عنوان title-page border
elevated letter	حرف مُسْتَعْلَى	حاشیه توری lace border
double letter	حرف مکّر	مته: حاشیه شبکه‌ای
bastard	حرف ناجور [= نامتناسب با قلم اصلی]	حاشیه داخلی inner border
transliteration, metagraphy	حرف‌نگاری، حرف‌نویسی	حاشیه دندان‌دار dentelle border
	مته: تَرَانوِیسی	حاشیه دوخطی double line border
lengthened letter	حرف وُزْق‌گیر [که برای پر کردن سطر کشیده می‌شود]	حاشیه سراسری ← زنجیره
penmanship	حرفه‌ی خطاطی	حاشیه شبکه‌ای ← حاشیه توری
vowel mark, vowel point	حَرَكَة ^۱	حاشیه صفحه‌ی عنوان title-page border
	حَرَكَة ^۲ ← شکل ^۱	[در نقش] حاشیه قبطانی cord border
	حرکه‌دار ← اعراب‌گذاری شده	حاشیه مُجَدَوَل ruled margin
connectors	حروف پیوسته	حالت سطح کاغذ finish ^۲
	مته: حروف مَتَّصَلَة	حامی هنر و هنرمندان ← هنرپرور
		خَبَر ← مرکب‌ساز
		حجره‌ی کاتب clerical chamber
		حجم صفحه depth of page

حروف چاپی خطاطی	۵۲	حیوانیات رمزی
حروف چاپی خطاطی	calligraphic types	حق التألیف
حروف چینی	typography	حق طبع
حروف رمزی	monogram	حق طبع محفوظ
حروف شمسی	solar letters	حق طبع موقت
حروف غیر منقطه	undotted letters	حکاکی
مت: حروف مُهملّه		حکاکی چوبی
حروف قمری	lunar letters	حکاکی روی سنگ
حروف گسسته	non-connectors	حکاکی شده
مت: حروف منفصله		حکایت
حروف متصله ← حروف پیوسته		حکایت اخلاقی
حروف مُدغم	diagraph	حکایت اخلاقی
حروف مشکول	accented letters	حکایت طُرفه
مت: حروف معرب		حکمت ← کلماتِ قصار
حروف مُعجمه ← حروف منقطه		حک و اصلاح
حروف معرب ← حروف مشکول		مت: دستکاری
حروف منفصله ← حروف گسسته		حلّ [در تولید رنگ و مرکب]
حروف منقطه	dotted letters	
مت: حروف مُعجمه		حلّ [در سرقه ادبی]
حروف مُهملّه ← حروف غیر منقطه		
حریر موج دار	watered silk	[نقش] حلزونی
حریر مهره کشیده	watered silk	
حساب ابجد، حساب جُمَل	abjad reckoning, chronogram	[نقش] حلقه ی ابر چینی
حسب الامر ← فرمایش		حلقه (ی حروف)
حسب حال	confession	[نقش] حلقه ی گل
حسب فرمایش ← فرمایش		حل کاری
حسن ختام	peroration	حماسه
حُسن خط	calligraphic quality	حماسه ی شفاهی
حشره کشی	disinfestation	حمایت از هنر و هنرمندان
حفاظت و نگاهداری ← حفظ و نگاهداری		حمایلی
حفظ و نگاهداری	preservation and conservation	حنایی
مت: حفاظت و نگاهداری		حواشی
حفظ و نگهداری کتاب	preservation of books, care of books	[نقش] حیوان آتش بار
		حیوانیات رمزی ← اساطیر حیوانات

خ

orientalist	خاورشناس	seal, signet ¹	خاتم
orientalism	خاورشناسی	sigillography, sphragistics	خاتم‌شناسی
reference work ²	خدمت مرجع		خاتمه ¹ ← پسگفتار
chafed	خراشیده [= تزیین چرم از طریق انداختن خراش روی آن]		خاتمه ² ← نت
scrawly	[خط] خرچنگ قورباغه‌ای	red rot, red decay	خاک‌پوس [= نوعی پوسیدگی چرم و تبدیل آن به پودر سرخ]
red-brown	خرمایی	china clay, kaolin	خاک چینی [برای آहार کاغذ]
dun	خرمایی مایل به خاکستری		خاکه زغال ← گرده‌ی نقاشی
book hawker	خریدار کتاب‌های نایاب	pulverise, bray	خاکه کردن [در مورد ماده‌ی رنگی جامد]
bibliotorium	خزانه‌ی کتاب		مته: ساییدن
	مته: مخزن کتاب		خاکه‌ی رنگی
oblong size, oblong format, cabinet size, oblong ¹	خشتی	colored earth	خاکه‌ی طلا
	خشک شده در هوا ← هواخشک	gold dust	خاکه‌ی مفرغ ← اکلیل طلائی
blotting pad, blotting paper, blotter	خشک‌کن	1. dot 2. mottle	خال
	[کاغذ] خشن ← زبر	1. dappled 2. dotted 3. mottled	خال خال، خال خالی
1. writing 2. script 3. hand	خط		[نقش] خالک
inverted script, mirror script	خط آینه‌ای	fleck	خالیگاه
	مته: خط متعکس، خط معکوس	interstice	مته: فاصله، چاک، شکاف
oratory	خطابه	compartment	[نقش] خانه، خانه‌بندی
	خط اضافی ← سطر اضافی	honeycomb work	خانه‌بندی خشتی
calligrapher, calligraphist, calligraph, penman	خطاط		خانه‌خانه ← شطرنجی

underline, underscore	خط زیر [برای تأکید]	خطاط حرفه‌ای ← کاتب حرفه‌ای
hyacinth scribe	خط سنبل	calligraphy, pencraft, orthography, خطاطی
tree-like writing	خط شجری	penmanship
personal hand	خط شخصی	connecting line خط الحاق
flame script	خط شعله‌ای	overline خط بالا [برای تأکید]
shikastah	خط شکسته	مته: خط فرازین
handwriting expert	خط شناس	overline, overlining خط بالا کشی [برای تأکید]
alphabetology	خط شناسی	خط بُر ← لب‌بُر
ascender	[در حروف] خط صعودی	oval writing خط بیضی
extenders, extruders	[در حروف] خط صعودی و خط نزولی	footline ² , tail خط پاوری
peacock script	خط طاووسی	swirling line خط پیچ‌دار
tumār	خط طومار	free hand خط تحریری (- غیر هنری)
1. miniature script 2. dust script	خط غبار	quadratrix خط تربیع
demarcation line	خط فاصل	obelus خط تردید
personal hand	خط فردی	[قدیمی] خط ترسا
contour, outline ³	خط قلم‌گیر	خط ترقین 1. correction mark 2. deletion mark
مته: خط دم‌گیر، خط دوره‌گیری، خط کناره‌ساز		the scripture type, Quran script, خط تنزیل
book hand	خط کتابی [در مقابل خط تحریری]	scripture hand
baseline	خط کرسی	مته: خط مُصحف
ruler	خط کش	خط تعلیق
مته: مَسَطَر، مَسَطَره		خط توقيع
خط کشی ← جدول‌کشی		خط ثلث، خط ثلثی
خط کناره‌ساز ← خط قلم‌گیر		خط حرفه‌ای
Kufic	خط کوفی	خط حروف التاج
flourished writing	خط گلزار	خط خرچنگ قورباغه‌ای
diagonal slash	خط مایل	خط خطی ← [نوشته‌ی] بدخط
مته: متعکس ← خط آینه‌ای		خط خورده
muhaghghagh	خط محقق	خط خوش
1. flowing script 2. jointed script, chain script	خط مسلسل	[کاغذ دستی] خط دار آبی
خط مُصحف ← خط تنزیل		خط دم‌گیر، خط دوره‌گیری ← خط قلم‌گیر
خط معکوس ← خط آینه‌ای		خط دیوانی
enigmatic writing	خط معما	[در حروف] خط راجعه
proportioned writing	خط منسوب	back-slanting, back-sloping
mean line	خط میانی	righā ^۴
		rayhān, rayhāni خط ریحان، خط ریحانی

خیساندن	۵۵	خطِ نزولی
quintet	خَمسه	1. descender [در حروف] خطِ نزولی
pulp	خمیر کاغذ	2. downward stroke
papier-maché mass	خمیر مقوا	nasta'liq خطِ نستعلیق
cross grain	[در بافتِ کاغذ] خوابِ اُریب	naskh, naskhi خطِ نسخ، خطِ نسخی
grain direction	خواب (به کاغذ)	dotted line خطِ نقطه چین
	مت: جهتِ دانه های بافتی	crescent script خطِ هلالی
closing formulae	خواتیم	calligraphic hand خطِ هنرمندانه
legible	خوانا	small hand [در خط] خَفی
	خواندنِ رمز ← رمزگشایی	1. abstract 2. compendium, خلاصه
natural tint	خودرنگ	compend, compendia, conspectus,
ink corrosion	خوردگیِ مرکب	epitome 3. synopsis 4. abridged
calligrapher, calligraphist,	خوش نویس	potted [کتاب] خلاصه شده [در مفهوم منفی]
calligraph		خلاصه نشده ← کامل
paleograph	خوش نویسِ خطوطِ کهن	bent [در نقش و حروف] خَم
1. calligraphy, pencraft	خوش نویسی	خَمّاخَم ← پیچاپیچ
2. penmanship		vat خمره [ی خمیر کاغذ]
ribbed	[نقش] خیاره ای	bacchic poem, bachanalians, wine خَمَریه
bamboo	خیزران	poem, anacreontic poem, anacreontic
steep	خیساندن	verse

encyclopedia, encyclopaedia, cyclopedia	دانش‌نامه	d. [مختصر درگذشت (به سال)، سال وفات: d.]	داخلی عرض شد ← عرض دیده شد
	مته: دایرةالمعارف، فرهنگ‌نامه		دار التلاوت ← قرائت‌خانه
rough-grained	[کاغذ] دانه‌درشت	scriptorium	دار الکتاب
cross grain	[در بافت کاغذ] دانه‌های اُریب بر کتاب		مته: کتابت‌خانه، نوشتارخانه
grain	[کاغذ] دانه‌ی بافتی		دارالمحفوظات ← بایگانی
zodiac	دایرة البروج	scriptio plena	[نظام خط] دارای حرف مصوّت
	مته: منطقه البروج	pharmacology	داروشناسی
	دایرةالمعارف ← دانش‌نامه		مته: قُرّابادین ^۱
tanner	دبّاغ	pharmacopedia	دارونامه
	مته: چرم‌ساز، چرم‌گر، [قدیمی] آش‌گر، پوست‌پیرا		مته: قُرّابادین ^۲ ، صیدنه، فرهنگ دارویی، دستور ادویه
	دبّاغ‌خانه ← [محل] دبّاغی		دارونامه‌ی گیاهی ← گیادارونامه
tanning, leather dressing	[عمل] دبّاغی	water mark	داغ آب ^۱
	مته: چرم‌سازی، چرم‌گری، [قدیمی] آش‌گری، پوست‌پیرایی	water-stain(ed)	داغ آب ^۲
			مته: آب دیده
tannery	[محل] دبّاغی	damp stain, damp spotted	داغ آب
	مته: دبّاغ‌خانه		داغ آهن ← داغینه
tawing, whittawing	دبّاغی زاعی	brand	داغ کردن [چرم برای نقش اندازی]
tanned	دبّاغی شده	branding	داغی [= نقش حاصل از داغ کردن]
	مته: مدبوغ	branding iron	داغینه [= آهن داغ برای نقش اندازی]
untanned	دبّاغی نشده		مته: داغ آهن
	مته: غیر مدبوغ		دالبّر ^۱ ← پَرّه
amanuensis	دبیر	scallop	دالبّر ^۲
introduction	درآمد		دالبّری ← پَرّه‌ای
	درخشندگی کاغذ ← برقی کاغذ	trained	[حرف] دامن‌دار
	درشت ← جلی	dapple, stipple	دان‌دان
awl	دَرَفَش	graining ²	دان‌دان سازی
1. holing 2. stabbing	[در صفّافی] دَرَفَش کاری	booklore	دانش کتابی

garland ^۱	دستورنامه ← قانون نامه [نقش] دسته گلی	apud [L]	در نقل قول [در کتاب]
	دستی ← دست ساخت	died	در گذشته به مته: متوفی ^۱ در
1. notebook 2. account book 3. fascicle	دفتر	conservation	درمان حفاظتی، درمان حفاظتی
board	دفته [= ورقه ای از چوب، مقوا یا کاغذ چسبانده برای داخلی جلد] مته: دفتی، دفه	treatment	درهم بافته، درهم تنیده
cloth-lined board	دفته ی پارچه دار [به منظور استحکام دفته]	interlaced, intertwined, interwoven, interlocked	[نقش] درهم لول مته: کرمانه
back board	دفته ی پشت جلد	passim	[در ارجاع] در همه جا [= وجود واژه یا عباراتی در جایجای یک اثر]
jute board	دفته ی چتایی		درهمی ← ابری
wooden board	دفته ی چوبی	1. script 2. hand 3. inscription	دست خط
scaleboard, scabbard	دفته ی چوبی نازک	handmade	دست ساخت، دست ساز
front board	دفته ی روی جلد		مته: دستی
	دفته ی کتف هندی ← دفته ی چتایی	colporteur	دست فروش کتاب
boards	دفتین		دستکاری ← حک و اصلاح
cloth boards	دفتین پارچه ای	press	دستگاه چاپ
bevelled boards	دفتین مایل [در کتاب های ضخیم] دقه ← دفته	orthography	دستگاه خط
book dealer	دلّال کتاب	arming press	دستگاه ضرب نقش
kern	دُم (به حرف)	nipping press	دستگاه عطف کوب
saw-edged	دندان آره ای		دست نوشت، دست نوشته ← دست نویس
dentistary	دندان پزشکی	1. manuscript, handwritten 2.	دست نویس
mordant	[در رنگرزی] دندان	copy, duplicate	مته: مخطوط، مخطوطه، دست نوشت، دست نوشته
dentelle, seratted	[نقش] دندانه ای، دندانه دار	codex	دست نویس باستانی [به ویژه کتب الهی و مقدّس]
double-coated	دو آستره	manuscript on vellum	دست نویس روی پوست
double-sized, double-coated	دو آهاره	manuscript on paper	دست نویس روی کاغذ
inkpot, inkstand, inkwell, ink holder	دوات مته: مرکب دان، [قدیمی] آمه	opisthograph	دست نویس دوطرف نوشته
stirring stick	دوات آشور	illuminated manuscript	دست نویس مذهب
brazier	دوات ساز، دوات گر	miniature manuscript	دست نویس مینیاتوردار
twelvemo, duodecimo	دوازده ورقه	1. parchment 2. vellum	دست نویس پوستی
paper permanence	دوام کاغذ	volumen	دست نویس پوستی (به ستونی)
bis	[نمایه سازی] دو بار	volumen	دست نویس قرطاسی (به ستونی)
in-folio	دو برگگی	artistic manuscript	دست نویس هنری
	مته: چهار صفحه ای	anopisthograph	دست نویس یک طرف نوشته
			دستور ادویه ← دارونامه

circular stroke	دورو [= نوشته شده بر دو روی کاغذ]	quartet	دوبیتی
opisthograph	مت: دوطرف نوشته	duplex	مت: چارپاره
	دوره ← زهوار	bi-split	دوپسته
trimmed, cut ²	[کتاب] دوره بُر	sew, sewing	دوپسته کردنِ چرم
	مت: برش خورده	thread sewing	دوخت با نخ
untrimmed, uncut, unploughed	[کتاب] دوره بُرنشده		مت: دوختِ عادی
	مت: برش نخورده		دوختِ تک صفحه ← تک صفحه دوزی
trimming	دوره بُری	double cord sewing	دوختِ جفت نخ ← دوختِ جفتی
	مت: کناره بُری		دوختِ جفتی
bilingual	دوره گیری ← قلم گیری	two-sheets on	مت: دوختِ جفت نخ
double column(ed)	دوزبانه		دوختِ جفتی [= دوختنِ دو جزوه]
	دوستونه	stab sewing	نازک به هم
	دو صفحه ای ← یک برگ		دوختِ درفش
	دو صفحه ای مقابل [در حکم یک صفحه] ← صفحه بست	oversewing, overcasting	دوختِ درفش ^۲ ← دوخت زنجیره ای
	دو طرف نوشته ← دورو	kettle stitch, chain stitch	دوخت روی دوخت
	دولته ← لوحِ مُزدوج		دوخت زنجیره ای
polaire [arc.]	دولمیان		[= دوختنِ بغیه ی یک جزوه به جزوه ی دیگر]
	مت: کیسه ی چرمی (= کتاب)	flat sewing	مت: دوختِ درفش
crawling, creeping	[در مورد مرکب یا رنگ] دویدن	all along sewing, all on sewing, all across	دوختِ ساده
	مت: خزش		دوختِ سراسری
introduction	دیباچه ^۱		دوختِ عادی ← دوخت با نخ
exordium	دیباچه ^۲	machin sewing	دوختِ ماشینی
	مت: تشبیه ^۱	recessed-cord sewing	دوختِ مغزی پنهان [= قرار
prologue	دیباچه ^۲ [بر موضوعی خاص]		گرفتنِ مغزی ها و رشته ها در شیارهای عطف]
1. fresco 2. mural painting	دیوارنگاره	sew, sewing	دوختن
divan	دیوان	fumigation	دود دادن [= ضد عفونی کتابخانه با
correspondence bureau	دیوانِ انشا		سموم فزار]
diwāni	دیوانی	lampblack	دوده ی چراغ
		1. curvilinearity 2. curved line,	[در خط] دور

ذ

under	ذیل	accusation, categoria	دَمّ
sub voce, sub verbo	ذیل واژه‌ی		مته: قدح
as follows, hereunder	ذیلاً	double-rhymed	ذوقافیتین
	ذیلاً ناقص ← بی‌ذیل	appendix	ذیل

great folio	رحلی بزرگ	ر [مختصر روی برگ: recto]
silloi	رَدَّیه [ی منظوم بر کتاب یا اندیشه‌ای]	راده ^۱
sillographer	رَدَّیه‌سرا	مَ: نشانه‌ی ارجاع، علامتِ ارجاع
	رِزین ← صمغِ راتیانج	راده ^۲
administrative letters	رسائلِ دیوانی	مَ: شماره‌ی ارجاع، عددِ تُک
essay, treatise, paper, thesis, epistle, tractate, tract	رساله	راست‌دانه
literary tract	رساله‌ی ادبی	راست‌گوشه ← گوشه‌دار
pandect, treatise	رساله‌ی جامع	راوی
epistle	رساله‌ی دینی	[نقش] راه ← آب
tractate	رساله‌ی مذهبی	[در نقش] راه‌راه
tract	رساله‌ی مذهبی مختصر	A to Z of [در عنوانِ کتاب] راهنمای
metrical epistle	رساله‌ی منظوم	access guide [به دست‌نویس‌ها و اسناد]
spelling, orthography	رسم خط	itinerary
	مَ: تهجی	wandering quatrain
del	رَسْمَه [علامت اختصاری عبارت لاتینی]	رباعیِ مُشاع
delineavit	او آن را رسم کرد، قبل از نام نقاش یا رسام]	رباعیِ مُشاع ← رباعیِ سرگردان
cord ¹ , band	رشته [برای دوخت و بخیه]	quarter cloth
	مَ: ریسمان	quarter medallion
cord ²	رشته‌ی مغزی	ربعِ تُرنج
damp, moisture	رطوبت	ربعِ جلد [= عطف از یک جنس و بقیه از جنسی دیگر]
	مَ: نم	quatrre-bound
dehumidification	رطوبت‌زدایی	quarter leather
righā	رقاع	[جلد] ربع‌چرم
number, figure, cipher	رقم ^۱	رُثا ← مرثیه
	رقم ^۲ ← امضا	book rest, book support, reading easel, book brace
		مَ: مسندِ کتاب، کرسیِ کتاب
		رحله ← سفرنامه

روغن بزرک	۶۱	رقم مؤلف
oil color	رنگ روغنی	رقم مؤلف ← امضا و نشان مؤلف
unbleached	رنگ زدایی نشده	[مرکب یا رنگ] رقیق
ground color	رنگ زمینه	رکابه [معمولاً در
1. dyer 2. painter	رنگ ساز	پایین صفحه‌ی فارسی و عربی و بالای صفحه‌ی اروپایی]
tinge, tint	رنگ سفید آمیخته	رکابه‌ی سه حرفی [معمولاً در بالای صفحه]
unstable color	رنگ غیر ثابت	مته: ورق داغ
	مته: رنگ ناپایدار ^۱	رگه
fore-edge	رنگ کاری کناره‌ی جلویی [کتاب]	رگه دار
painting		رگه‌ی چرم
palette	رنگ‌گزینی	رقالی ← علم رمل
	مته: رنگ آمیزی	رمزگشایی
tempera, tempora	رنگ لُعب، رنگ لُعبی	مته: خواندن رمز
stainer	رنگ مایه [در مقابل رنگ پایه = binder ²]	رمزنگاری
	رنگ موم آمیخته ← رنگ مومی	رمزنگاشت
wax paint	رنگ مومی	رمز و خط آمیخته
	مته: رنگ موم آمیخته	مته: ترکیب رمز و خط
	رنگ ناپایدار ^۱ ← رنگ غیر ثابت	رمل ← علم رمل
fugitive color	رنگ ناپایدار ^۱	رنگ آمیزی ← رنگ‌گزینی
paint	رنگ نقاشی	رنگابه [= لایه‌ی رنگ آبکی]
colored	رنگه، رنگی	رنگارنگ ← هفت رنگ
	رنگیزه ← رنگ دانه	رنگ اصلی
	رنگین کمان ← اکلیلی	رنگ بست
dye	رنگینه	رنگ بستی
	مته: ماده‌ی رنگی	رنگ‌بندی
recto	[برگ] رو	رنگ پایدار ← رنگ ثابت
obverse	رو [معمولاً روی قرطاس، طومار و مواد نوشتاری دیگر غیر از کاغذ]	رنگ پایه ← بست ^۲
bibliopsychology	روان‌شناسی کتاب‌خوانی	رنگ پرداز
version	روایت ^۱	رنگ‌پریدگی
transmission	روایت ^۲	رنگ پوش
authorized version	روایت موثق	رنگ ثابت
	روبرداری ← گرت‌برداری	مته: رنگ پایدار
	رو در رو ← آشتی	رنگ چرک تاب
heighten	روشن (تر) کردن رنگ	رنگ دانه
	روضة الشَّهَدَا ← تذکرة الشَّهَدَا	مته: رنگیزه
linseed oil	روغن بزرک	رنگ‌گز
		مته: رنگ ساز، صَبَاغ

روغنِ تونگ	۶۲	ریمیا
روغنِ تونگ	tung oil, China wood oil, wood oil	روی پوست
روغنِ جلا	varnish	روی جلد، سرتاب، کتِ اوّل جلد،
روغنِ سدر	cedar oil	طَبَلَهی رو
روغنِ سندروس	gum Sandarach	رویدادنامه ← وقایع نامه
روغنِ قلم پا [ی گاو یا گوسفند برای عمل آوردنِ چرم]	neat's-foot oil	روی کاغذ آوردن
روغنِ کمان	lacquer ²	رویه ← لایه
[جلد یا قلمدان] روغنی	lacquer painted	ریحان، ریحانی
مته: لاکِ		ریخته گری کاغذ [= استفاده از محلولِ
[سطحِ کاغذ] روکتانی	linen faced	خمیر کاغذ برای مرمتِ کاغذهای آسیب دیده]
روکش (-جلد)	wrapper, jacket	ریز تصویر ← ریزنگاره
روکشِ کاغذی	dust jacket, dust cover, dust wrapper	ریز سند
رونوشت	replica, doublette, copy, duplicate	ریز نسخه
رونویس	transcriber	ریزنگاره
رونویسی	1. transcribing, transcript, transcription 2. copy, duplicate	مته: ریز تصویر
		ریزنگاری
		رسمان ← رشته
		ریمیا [از علوم غریبه و خفیه]
		jugglery

ز

brocade	مٔ: سرخ تیره [منسوج] زرکش ^۱	green vitroil, copperas	زاج سبز زاویه دار ← گوشه دار
embroider	[شخص] زرکش ^۲		زایچه، زایچه ← زیچ
gold tooled, gold stamped	[جلد] زرکوب ^۱ مٔ: طلاکوب	cropped	[در برش کناره ها] زاید تراش زیانه ← سرطیل
gilder, gold beater, gold inlayer	[شخص] زرکوب ^۲ مٔ: طلاکوب ^۱ ، مُذهَّب	wallet edged fore-edge flap rough-grained	[جلد] زبانه کیفی زبانه ی جلویی [کاغذ] زیر مٔ: خشن
edge gilder	زرکوب کناره ساز	graining ^۱	[در کاغذ] زیرسازی
gilding, book gilding, gold beating	زرکوبی مٔ: طلاکوبی، طلاکاری	touch-by granulation	[کاغذ] زیره زیره کاری
foil blocking	زرکوبی (با ورق) مٔ: طلاکوبی (با ورق)، طلاکاری (با ورق)	stipple	زیره کاری تزئینی
gilt, gilded	زرنشان مٔ: مطلقاً، مُذهَّب	vitreous	زجاجی
orpiment	زرنیخ زرد	antedate	زدن تاریخ سابق
foil, blocking foil, gold foil	زوروق مٔ: ورق طلاکوبی	georgic	زراعتیات [= آثار مربوط به کشاورزی و زندگی کشاورزان]
deep gold leaf	زوروق اعلا (ی پررنگ)	gold-sprinkled, gold-spotted, gold-sprayed	زرافشان
foil	زوروق بدَل	gold sprinkling, gold spotting, gold spraying	زرافشانی
pale gold leaf	زوروق کم رنگ	brocade	زربفت ^۱ ، زربفته، زرکش
pale gold leaf	زوروق متوسط	brocade weaving	زربفت ^۲ ، زری بافی
imitation gold foil	زوروق نما	dissolved gold	زرحل ^۱
saffron	زری بافی ← زربفت ^۲ زعفران	yellow	زردینه شدن کاغذ
		maroon	زروشکی

زینتِ اختتام‌یافت	۶۴	زعفرانی
sapwood	زنده‌چوب	زعفرانی
floruit date [abbr: fl.]	زنده در	[نقش] زلفِ حور
verdigris	زنگار (به مس)	مٔ: نوارِ ابرِ چینی
patina	زنگاره	زمینه ← بوم
blue-green, verdigris	زنگاری	زمینه‌ی جاذب
rim	زُهور	زنجیره
	مٔ: دوره	مٔ: حاشیه‌ی سراسری، افریز
olive (green)	زیتونی	[نقش] زنجیره‌ای
astronomical table, horoscope	زیج	مٔ: آموده
	مٔ: زایچه، زایچه	[نقش] زنجیره‌ی حیوانی
xerography	زیراکس (کردن)	زنجیره‌ی خُمپا
lay-in	زیرپرداخت [بارنگ]	مٔ: زنجیره‌ی یونانی، پیچ و خمِ زنجیری
in the press	زیر چاپ	[نقش] زنجیره‌ی کلیدی
support	زیردستی	زنجیره‌ی مرواریدی
	مٔ: زیرمشق	زنجیره‌ی یونانی ← زنجیره‌ی خُمپا
	زیررنگ‌گذاری ← تهرنگ‌گذاری	زندگی‌نامه
	زیرسازی ← آسترکاری (به اولیّه)	مٔ: تذکره، سیره، ترجمه‌ی احوال، تراجم
	زیرمشق ← زیردستی	زندگی‌نامه‌نویس
subscript	زیرنوشت	مٔ: سرگذشت‌نگار، تذکره‌نویس
	زیرنویس ← پانوش	زندگی‌نامه‌نویسی
diacritic	زیر و زُبری	مٔ: سیره‌نویسی
bio-bibliography, author	زیست‌کتاب‌شناسی	زندگی‌نامه و کتاب‌شناسی ← زیست‌کتاب‌شناسی
bibliography		زندگی‌نامه‌ی خودنوشت
	مٔ: زندگی‌نامه و کتاب‌شناسی	مٔ: شرح حالِ خودنوشت، [قدیمی] ترجمه‌ی ذاتیّه
	زینتِ اختتام‌یافت ← تَمَّت	زندگی‌نامه‌ی داستانی
		biographie romancée, fictionalized biography

س

shading	سایه زنی ^۱	backing, joining	ساختن کاغذ چسبانده ← تکه دادن
basketwork	سیدبافت	blind	ساختن گوشه‌ی عطف
stylistics	سبک‌شناسی	untouched	ساده ^۲ [= صفت نسخه‌ی بدون تصویر و شنگرف‌کاری و تزئین]
escutcheon	[نقش] سپری	archival agency	سازمان بایگان
asterisk	ستارک، ستاره	shagreen	ساغری [= چرم‌الاغ یا اسب]
star-studded	ستاره‌شناسی ← اخترشناسی	horse skin	مت: کی‌مخت
pentacle, pentagram	ستاره‌ی پنج‌پر	ass's skin	ساغری [از چرم اسب]
hexagram	ستاره‌ی شش‌پر	artificial shagreen	مت: چرم اسب
octagram	ستاره‌ی هشت‌پر		ساغری [از چرم الاغ]
cloth sides	[در جلد] بیجاف پارچه‌ای		ساقط ← افتاده [در متن و برگ‌ها]
siding	مت: حاشیه پارچه‌ای		[نقش] ساقه‌برگ ← برگ چدنی
punctuation	[در جلد] بیجاف چسبانی	stem	ساقه‌ی پیچان ← خَمَاحَم
record of a seal	سجاول [در محلول] سخت‌ساز	drinking song	ساقه [ی نقش، مانند ساقه‌ی اسلیمی]
chartulary, cartulary	سختیان ^۱ ← تیماج	leap year	ساقی‌نامه
hardener	سختیان ^۲ [= پوست دباغی شده‌ی بز]	yearbook, almanac, almanak	سال کبیسه
saffian	سختیان کوتاه ← کلمات قصار	keepsake	سال‌نامه، سالنما
lectori	سختی با خوانندگان [در آغاز کتاب]	various years	سالنمای مصوّر
all-illuminated	سراسر مذهب	auditor	سالنمای نجومی ← تقویم فلکی
		abrasive	سال‌های مختلف
		abrasion resistance	سامع
			سایا، ساینده
			سایش‌ناپذیری

سر اسلیمی	arabesque ending	سرود عزا ← مرثیه
سربرگ	letter head	سرورقی [= توضیح یا شرح مکتوب بر حاشیه یا هامش بالا]
سرپرست فهرست نویسی	سرپرست نویسی	
سرتاب ← روی جلد		سریش
سرتزیج	1. pendant 2. finial	مته: چسب گیاهی
مته: آویزه، هیگل، کُلاله		سریشم
سرخ اخراپی	red ochre	مته: چسب حیوانی
سرخ تیره ← زرشکی		سریشم پوست
سُرخه	red calf	سریشم سفیده
[تقش] سردرهم	imbrication	سریشم ماهی
سُزیشه [ی انتهای نخ بعد از دوخت جزوها]	slips	سریع الارجاع
سرسوره	sura heading, chapter heading	مته: ارجاع سریع، آسان یاب
سرصفحه	heading, head, page head,	سطح [= حرکت مستقیم حروف، در برابر دور = curved line]
	headline, running head, running title	1. straight stroke, straight line
سرطبل	flap	2. curvilinearity
مته: طبله، لولاً، لسان، زبانه، گردن		سطح جلد کتاب
سرطبل پاکتی، سرطبل لبه پاکتی	envelope flap	سطح مکتوب
سرعنوان ← مدخل		مته: متن
سرعنوان ثابت	form heading	سطحی خواندن
سرعنوان مُجدول	boxed head	سطر
سرعنوان موضوعی	subject heading	سطر اضافی
سرفصل	1. heading 2. chapter heading	مته: خط اضافی
سرفصل در پایین صفحه	dropped head	سطر خط کشی شده
سرفصل شنگرف	rubric	سِفَت کاری [= مراحل صحافی بعد از دوخت تا قاب گذاری]
سرفهرست نویسی	chief catalog(u)er	سِفَر
مته: سرپرست فهرست نویسی		
سرقَت ادبی	plagiarism	سفرنامه
[در خط] سَرک	stroke	
سرگذشت نگار ← زندگی نامه نویس		مته: سیاحت نامه، رَحله
سَرگل	flower-head	سفید ← نانویس
سرلوح، سرلوحه	1. frontispiece 2. headpiece,	سفیداب سرب، سفیداب شیخ
	head ornament	
سرلوح مُزدوج	double frontispiece, carpet	سفینه
سرمنارک ← کاکل	frontispiece, double-page frontispiece	سکه شناسی
سُرنج	red lead, minium	[در سرقَت ادبی] سَلَخ

ter	سه بار [= در نمایه‌سازی، تعداد تکرار واژه‌ی مدخل در صفحه‌ی خاص]	patena	سلسله‌ی شروع
trefoil	سه برگه‌ی، سه پر		سلسله‌ی موضوعی ← مجموعه‌ی موضوعی
triptych	سه تَرک		سلفون‌کشی ← لایه‌چسبانی
asterism	[در پایان مطلب یا نسخه] سه ستاره	audition	سمع
trilogy	سه گانی	documentation	سندداری
triptych	سه لَت، سه لوحه	pumic (stone)	سنگِ پا [برای صیقلی کردن پوست یا پاک کردن نوشته‌ها از روی آن]
	سهو القلم ← لغزش قلم	levigator	سنگِ ساب [برای صاف کردن لوح چاپ سنگی]
	سهو کاتب ← لغزش قلم	antimony	سنگِ سُرمه
	سیاحت‌نامه ← سفرنامه	lapis lazuli	سنگِ لاجورد
idiom	سیاق (= هنری)		سوابق کتاب‌شناختی ← پیشینه‌ی کتاب‌شناختی
pen drawing	سیاه‌قلم	rough copy, draft, rough draft	سواد
	سیاه‌قلم تیزابی ← باسهمی سیاه‌قلم		مت: مُسوَدَه
lampblack	سیاهِ مطلق	stichomythia, ameobean	[در شعر] سؤال و جواب
handlist, short bibliography	سیاهه	verse	سوراخ انداختن [در چرم یا جزوه‌های کتاب]
check list	[در کتابخانه] سیاهه‌ی واری، سیاهه‌ی مقابله	piercing	[در صفای] سوراخ‌کاری
saturated	[رنگ] سیر	holing	سوراخ کردن (با درفش)
	سیره ← زندگی‌نامه	stabbing	سوراخ کرم‌خوردگی
hagiography, hagiology	سیره‌القدّیسین	worm-hole, worm-bore	سوره
	سیره‌نویسان ← اصحاب السیر	chapter	سوزن‌دوزی (= زربفت)
biography of the prophet	سیره‌ی نبوی	embroidery	سوزنی‌کار
	سینه ← شمشیرک	embroiderer	سوسکِ حَمَام
	سیماب ← جیوه	cockroach	مت: کُچوله
letter magic	سیمیا [= از علوم غریبه و خفیه]		سوغ‌نامه ← مرثیه
	سی و دو صفحه‌ای ← شانزده‌برگی		سولفاتِ روی ← توتیا

ش

marbled calf	شبروی ابری	1. foliage 2. spray	[نقش] شاخ و برگ
	مٔ: شبروی مرمری	palmette	شاخه‌نخلی
sprinkled calf	شبروی افشان تیزابی	zoophorus palmette	شاخه‌نخلی حیوانی
rough calf, reversed calf	شبروی پشت به رو		[نقش] شاخه‌ی پیچان ← طومار
mottled calf	شبروی خال‌دار	mellow	شاد [صفت رنگ]
	مٔ: شبروی رگه‌دار	1. commentator, expositor	شارح ^۱
speckled calf	شبروی دانه‌افشان	2. annotator 3. glossographer, glossist, glossator, glossarist, glosser	
	شبروی رگه‌دار ← شبروی خال‌دار	scholiast	شارح ^۲ [بصرفی یا نحوی یا لغوی]
tree calf	شبروی شجری	poet	شاعر
tree-marbled calf	شبروی شجری ابری		شاعر اتفاقی ← شاعر تفتنی
polished calf	شبروی مصقول	occasional poet	شاعر تفتنی
	شبروی مرمری ← شبروی ابری		مٔ: شاعر اتفاقی
	[در نقش] شبکه‌ای ← توری	poetess	شاعره
1. meshwork 2. openwork	شبکه‌کاری	in-seize, sixteenmo, sixteenmo	شانزده برگی
	مٔ: مشبک‌کاری، تزیین شبکه‌ای، تزیین مشبک		مٔ: سی و دو صفحه‌ای
1. grid 2. mesh	شبکه‌ی تنگ	sextodecimo	شانزده برگی
	مٔ: شبکی تنگ		شانزده صفحه‌ای ← هشت برگی
semi-Kufic	شبه کوفی	shoulder	شانه (ی عطف)
rhomboid	شبه لوزی	citation, quotation	شاهد، شاهد و مثال
	شبه ^۱ ← شمایل	palmette	شاه‌عباسی
	شبه ^۲ ← تمثال	zoophorus palmette	شاه‌عباسی حیوانی
portrayer, portrayist	شبه‌ساز	masterpiece, chef d'oeuvre	شاهکار
portrait painting, portraiture	شبه‌سازی		شبابک تنگ ← شبکه‌ی تنگ
	[نقاشی انسان به‌ویژه چهره‌ی او]	trefoil	شبدری
	شبه‌نگاری ← شمایل‌نگاری	calf skin	شبرو
booklouse, deathwatch	شیشک کتاب		

chequering	شطرنجی کردن	pedigree	شجره
	مته: خانه خانه کردن		مته: نَسَب نامه
1. verse 2. poem	شعر	genologist	شجره شناس
licentious verse	شعرِ اِباحی	pedigree copy	شجره نامه
impromptu	شعرِ ارتجالی		مته: نَسَب نامه
1. idyllic poetry 2. anacreontic	شعرِ بزمی	genologist	شجره نگار
verse			شجره‌ی انساب ← شجره‌ی نَسَب
epic, epopee	شعرِ حماسی	genealogical tree, genealogical table, family tree	شجره‌ی نَسَب
	شعرِ تغزلی ← شعرِ غنایی		مته: شجره‌ی انساب
narrative poetry	شعرِ روایی		شَخار ← قلیا
lyric poetry	شعرِ غنایی	garland ¹	[نقش] شِده
boasting poem	شعرِ فخری	fringes	شَرابه
sacred poetry	شعرِ مذهبی	commentary, annotation, note, explanatory notes	شرح ^۱
occasional verse	شعرِ مناسبتی [به مناسبتِ رویدادی خاص]	gloss ¹	شرح ^۱ [یرواژه، عبارت یا اصطلاح]
prose poem	شعرِ منثور	super-commentary, supergloss	شرح بر شرح
transparent	شَفاف	legend ² , caption	شرح تصویر
peony	شقایق پُر پَر		شرح حاشیه‌ای ← تعلیق حاشیه‌ای
cynegetic poetry	شکار نامه		شرح حالِ خودنوشت ← زندگی‌نامه‌ی خودنوشت
	مته: نخجیر نامه، طردیات، صید نامه	annotated	شرح دار
	شکاف ← خالیگاه	apostil, apostille [arc.]	شرح در حاشیه
	شکاف خورده ← چاک دار	scholium	شرح صرفی یا نحوی یا لغوی در حاشیه
shikastah	شکسته ^۱	comment-text book	شرح معزوم بالمتن
	[خط] شکسته ^۲ ← تحریری	adversaria	شرح و تفسیر متن
format	شکل ^۱ [یکتاب یا نقش]	ansated	شرح‌های منفرد در حاشیه
diacritical marks	شکل ^۲ [= زیر، زَبر، پیش، تشدید، و امثال آن]	merlon, spike	[نقش] شَرَفه
	مته: نشانه‌های زیر و زبری، خَرَکه ^۱	orientalist	شرق شناس
initial form	شکلِ اوّل حرف [ی-فارسی و عربی]	orientalism	شرق شناسی
medial form	شکلِ وسط حرف [ی-فارسی و عربی]	obliterate	شستن (پَر نوشته)
	شکنجه ← قید	hexagonal, hexagram	شش پر
cockle	[آرایش سطح کاغذ] شکن خورده	hexagonal	شش گوش
	مته: چین خورده	1. checkered 2. cross-ruled	شطرنجی
brittling, crumbling	[در مورد کاغذ] شکننده	grid	شطرنجی تنگ
	مته: تُرد	checkerwork	شطرنجی کاری

شکوائیه	۷۰	شیری
شکوائیه	complaint	شماره‌ی رده، شماره‌ی رده‌بندی
شمارگان	press run	number, classification number
مٔ: تیراژ		pagination, paging
شماره ← عدد		volume number, number of the volume
شماره آیات	verse numbering	مٔ: شماره‌ی جلد
شماره ابیات	verse numbering	شماره (ی نشریه)
شماره برگ	1. folio 2. foliation, leaf number, folio number	شمايل
شماره برگ در پایین صفحه	drop folio	مٔ: شبیه
شماره پیاپی	consecutive number, continuous number	شمايل نگاری
مٔ: شماره مسلسل		مٔ: شبیه‌نگاری
شماره‌گذاری	numbering	[در خط] شمره
مٔ: ترقیم		شمسه
شماره‌گذاری پیاپی	consecutive numbering, continuous numbering	مٔ: ترنج خورشیدی، ترنج گرد
مٔ: شماره‌گذاری مسلسل		شمسه‌ی گل‌سرخي
شماره‌گذاری پیاپی صفحات	consecutive pagination, continuous pagination	شمشیرک
مٔ: شماره‌گذاری مسلسل صفحات		مٔ: سیفه، کج‌کارد
شماره‌گذاری دوطرفه	copagination	شمول [بمطالپ کتاب]
شماره‌گذاری دوطرفه [ی صفحه]	tow-way paging	شناخت خطوط باستانی
شماره‌گذاری صفحات	pagination, paging	مٔ: کهن خط‌شناسی
شماره‌گذاری غلط (ب صفحات)	erratic pagination	شناسایی و شکار دست‌نویس‌ها
شماره‌گذاری مجدد	renumbering	شناسه ← مدخل
شماره‌گذاری مزدوج [ب صفحات از]	duplicate paging	[رنگ] شنگرف
راست به چپ به یک نوع عدد و از چپ به راست به نوعی دیگر		شنگرف‌کار
شماره‌گذاری مسلسل ← شماره‌گذاری پیاپی		شهیدشناسی
شماره‌گذاری مسلسل صفحات ← شماره‌گذاری پیاپی صفحات		شیب‌دار ← اُریب
شماره مسلسل ← شماره پیاپی		شیدای کتاب
شماره‌ی ارجاع	reference number	مٔ: کتاب باره
شماره‌ی تُک	footnote reference number	شیرازه
شماره‌ی ثبت	accession number	شیرازه‌بسته ← جلدشده
شماره‌ی جلد ← شماره‌ی مجلد		شیرازه‌بندی ← صحافی
شماره‌ی راهنما	call number	شیرازه‌کش ← صحاف
		شیرازه‌گسسته
		مٔ: پریشان‌شیرازه
		شیری ← عاجی

شیوه‌ی خط	۷۱	شیوانده
stylized	[در نقش] شیوه‌یافته	شیوانده ← شیوه‌یافته
animal style	مٔ: تزین‌یافته، شیوانده، تجرید یافته	شیوه‌نامه style manual, manual of style,
script	شیوه‌ی جانوری شیوه‌ی خط	style sheet, style of the house مٔ: آیین‌نامه‌ی انتشاراتی

ص

divinity binding	صَحَافِي سه طبله	ص [مختصر صفحه: p.]
oriental binding	صَحَافِي شرقی	صاحب ترجمه ← صاحب سرگذشت
Turkish binding	صَحَافِي عثمانی	صاحب سرگذشت
custom binding	صَحَافِي غیر متعارف [مانند جلد شش گوش یا سه گوش بنا به میل سفارش دهنده]	[= کسی که زندگی نامه اش نوشته شده]
Frank binding	صَحَافِي فَرَنگی	مت: صاحب ترجمه
case binding, case work, casing	صَحَافِي قاب دار، صَحَافِي غلاف دار	صاف کردن چرم ← پرداخت کردن سطح چرم
Coptic binding	صَحَافِي قبطی [در مصر]	صافی سطح
bind	صَحَافِي کردن	صامت
Mughal binding	صَحَافِي گورکانی	صَبَاغ ← رنگرز
rebind, rebinding	صَحَافِي مُجَدِّد	صَحَاف bookbinder, binder ¹
Mamluk binding	صَحَافِي مملوکان	مت: جلد ساز، جلدگر، مجلّد، جلدبند، جلد ساز، شیرازه کش
disbound	صَحَافِي نشده	صَحَاف جلد روغنی ساز ← لاک کار
in sheets, in quires ²	صَحَافِي نشده [به صورت ورق ورق]	[مکان] صَحَافِي
Indian binding	صَحَافِي هندی	صَحَافِي (کردن)
bibliopeggy	صَحَافِي هنری	مت: تجلید، جلد کردن، جلدبندی، جلد سازی، شیرازه بندی
head ¹	صدر ¹	صَحَافِي اسپانی ← صَحَافِي اسپانیایی
headpiece	صدر ²	صَحَافِي اسپانیایی
	صدر ³ ناقص ← بی صدر	مت: صَحَافِي اسپانی
facing pages	صفحات روبه رو	Islamic binding
page	صفحه	Persian binding
layout	صفحه آرای	byzantine binding
		hand binding
		craft bookbinding
		amateur binding
		صَحَافِي دستی
		صَحَافِي دستی (هنری)
		صَحَافِي سفارشی

contents page	صفحه‌ی فهرست (د مندرجات)	spread, double spread, double	صفحه‌بست
double page	صفحه‌ی مُردَوَج	page spread	
vantage	صفحه‌ی نانویس (از یک برگ)		مته: دو صفحه‌ی مقابل [در حکم یک صفحه]
macerate	صلایه کردن	center spread	صفحه‌بستِ میانی [در کتاب یا جزوه]
gum	صمغ	pagination, paging	صفحه‌شماری
gummed	صمغ دار	ending pages	صفحه‌های اختتام
rosin	صمغ راتیانج، صمغ راتیانه، رزین	opening pages	صفحه‌های افتتاح
gum Arabic	صمغ عربی	ending page	صفحه‌ی اختتام
	[قدیمی] صنایع مستظرفه ← هنرهای زیبا	1. first double pages	صفحه‌ی افتتاح
solander, solandar box, solandar case	صندوقچه‌ی کتاب و اسناد [به شکلی کتاب]	2. openning page	
book shrine	صندوق کتاب (های مقدس)	fold-out	صفحه‌ی تاشده
figurine	صنّک	onomatopoeiac table	صفحه‌ی جفر
	مته: تندیسک	copyright page, bibliopage	صفحه‌ی حقوق
portrait	صورت	finispiece	صفحه‌ی خاتمه [ی کتاب]
	صورتِ اختتام‌پذیرفت ← تَمَت	even page	صفحه‌ی زوج
historiated	صورت‌سازی [= تزئین با چهره‌ی انسان یا حیوان]	verso	صفحه‌ی زوج [در کتاب‌های غربی]
registration statement, registration note	صورتِ عرض	recto	صفحه‌ی زوج [در کتاب‌های فارسی و عربی]
portrayer, portrayist	صورت‌گر	title page	صفحه‌ی عنوان
portrait painting, portraiture	صورت‌نگاری	title page wanting	صفحه‌ی عنوان افتاده
	صیدنامه ← شکارنامه	added title page	صفحه‌ی عنوان افزوده
	صیدنه ← دارونامه	architectural title-page	صفحه‌ی عنوانِ بنایی
paradigms	صیغگان		مته: صفحه‌ی عنوانِ مُعَقَّلِی
paradigm	صیغه	half title page	صفحه‌ی عنوانِ کوتاه
	صیقل‌کاری ^۱ ← پرداخت	double title page	صفحه‌ی عنوانِ مُردَوَج
	صیقل‌کاری ^۲ ← مهره‌کشی		صفحه‌ی عنوانِ مُعَقَّلِی ← صفحه‌ی عنوانِ بنایی
		odd page, odd numbered page, uneven page	صفحه‌ی فرد
		recto	صفحه‌ی فرد [در کتاب‌های غربی]
		verso	صفحه‌ی فرد [در کتاب‌های فارسی و عربی]

ض

1. tool, stamp 2. tooled, stamped	ضربی	cotton linter	ضایعات پنبه [برای خمیر کاغذ]
tooling, tool work, stamping	ضربی کاری		ضبط ← نسخه بدّل
au petits fers [Fr.]	ضربی کاریِ گره چین	caliper	ضخامت ورق کاغذ یا مقوا
die stamping	ضربی کاریِ ماچگی		[بر اساس میکرومتر]
1. appendix 2. supplement	ضمیمه		ضد عفونی ← گندزدایی
postscript	ضمیمه ی رقیعه		ضد قارچ ← قارچ کش

ط - ظ

contingency plan	طرح مقابله با سانحه [مانند سیل، آتش سوزی، زلزله]	طَبْ ← پزشکی	طَبّ الاسنان ← دندان پزشکی
	طردیات ← شکارنامه	طبع ← چاپ	طبع جامع شروع
	طرس ← طلس	variorum edition, variant edition ²	طبع جامع نسخه بدلها
serif	[در خط] طُرّه	variorum edition, variant edition ²	طبقات
foot serif	[در خط] طُرّه ی پایینی	specialized biography	طبقه بندی کتاب شناختی
top serif	[در خط] طُرّه ی پایینی	bibliographical classification	طَبْلَه ← سر طبل
1. royal hand sign 2. imperial signiture	طُغرا (ی رمزی)		طَبْلَه ی پشت ← پشت جلد
monogram	طلا اندازی بین سطور		طَبْلَه ی رو ← روی جلد
interlinear gilding	طلا اندازی دندان موشی بین سطور	designer, draughtman	طَرّاح
interlinear	طلا کاری ← زرکوبی	pictorial outline	طرح ¹ [اولیه ی نقاشی]
dentelle gilding	طلا کاری (با ورق) ← زرکوبی (با ورق)	1. design 2. pattern	طرح ²
	[جلد] طلاکوب ← زرکوب ¹	طرح برجسته ← نقش برجسته	طرح برجسته
	[شخص] طلاکوب ← زرکوب ²	leaf design	طرح برگ
	طلاکوبی ← زرکوبی	ornithomorphic design	طرح پرندهای
regilding	طلاکوبی مجدد	medallion design	طرح ترنج ترنج
chrysography	طلانگاری [= خطاطی با طلای مایع]	cover design	طرح روی جلد
processed gold, burnished gold	طلای پخته		طرح سراسری ← نقش واگیره ای
unburnished gold	طلای خام	medallion design	طرح قاب قابی
ashed gold	طلای کُشته [= خاکستر شده]	cut pattern	طرح قطاعی شده
shell gold	طلای مات	pen drawing	طرح قلمی
gilt, gilded	طلایی (رنگ)	outline ¹	طرح کلی
palimpsest	طلس [= کاغذ یا صحیفه ای که پس از محو کردن نوشته های اولیه، دوباره روی آن می نوشتند]	format	طرح کلی کتاب
	مته: طرس	floral design	طرح گل و گیاهی

2. vellum roll	acetae, talc	طَلَق
capsa	طوماردان ^۱ مٲ: پاپيروس دان	طَلَقِ نَسوز ۱۳۷۶ مٲ: ميكا
scrinium	طوماردان ^۲	طَمَس ← مَحو
opisthograph	طومارِ دو طرفِ نوشته	طَمغا ← تَمغا
foliage scroll	طومارِ شاخ و برگي	[نقش] طناب بافت
papyrus roll	طومارِ قِرطاس	طنز
floral scroll	طومارِ گل و گياهي	طنز پرداز، طنز نويس
roll ^۱ , scroll ^۱	طومارِ نوشتني	[خَط] طومار
inscrolled	[دست نويس] طوماري	[نقش] طومار
inhabited scroll	طومارِ حيواني	مٲ: پيچك، شاخه ي پيچان
anopisthograph	طومارِ يک طرفِ نوشته	[ماده ي نوشتاري] طومار
jocose poems	طُيُبَات	طومارِ ابري ← ابري طوماري
	طير نامه ← پرنده نامه	طومارِ پاپيروس
back page	ظَهر	طومارِ پوست
	1. parchment roll	

ع

unlettered	عطف بدون نوشته	ivory	عاج
broken back	عطف پاره [از طول]	ivory	عاجی
flat back, square back	عطف تخت		مته: شیری
	مته: عطف صاف	acid free	[در مورد کاغذ] عاری از اسید
decorated spine	عطف تزئینی	agent of deterioration	عامل فساد [کاغذ و چرم و مانده‌های قدیمی]
	عطف تعویضی ← عطف نوساز	liturgical work	عبادت‌نامه
hollow back, loose back, open back	عطف توخالی	curiosa	عجایب‌نامه
	مته: عطف مُجَوَّف		مته: غرایب‌نامه
quaterer-bound	عطف چرمی	incorrectness in Arabic	عُجْمَه
backed	عطف‌دار	number, figure	عدد
	عطف صاف ← عطف تخت		مته: رقم، شماره
panel back	عطف قاب ضربی	1. reference number 2. footnote	عددِ نُک
antiqued backbone	عطف قلم‌کاری بی‌رنگ	reference number	
nipping press	عطف‌کوب	cipher	عدد رمزی
nipping up	عطف‌کوبی	marginal figure	عددِ سطور [در حاشیه]
round back	عطف گرد		عرفت ← کِهانت
	عطف مُجَوَّف ← عطف توخالی		عَرَبانه ← اِسلمی
rebacked	عطف نوساز	registration, register ¹	عرض [= ثبت و بازبینی و تحویل کتاب در کتابخانه‌های قدیمی]
	مته: عطف تعویضی	registered	عرض‌دیده شد
backed and cornered	عطف و گوشه		مته: عرض گرفته شد، داخل عرض شد
metaphrase	[در سرقه ادبی] عقد		عرض گرفته شد ← عرض‌دیده شد
block-printing	عکاسی	prosody, metrics	عروض
stencil	عکاسی [= نوعی قَطّاعی]	spine, back, back bone, shelf back,	عطف
1. stenciled 2. block-printed	عکاسی شده	back strip	
oleograph	عکس با سمه‌ای [شبه عکس روغنی]		

عمل آوردن	۷۸	علامت
arithmetic	علم حساب	علامت ← نشان ^۱
	مته: علم رقم، علم اعداد	علامت ارجاع ← نشانه‌ی ارجاع
	علم حیوانات ← جانورشناسی	علامت الحاق ← ابروی الحاق
occult science	علم خفیه	علامت بلاغ ← علامت مقابله
	مته: علم غیب، علم غریبه	علامت ترقین ← علامت حذف
	علم رقم ← علم حساب	علامت تشدید
1. geomancy 2. prognostication	علم رمل	mark of gemination
	مته: رمل، رمالی	correction mark
biography	علم زندگی‌نامه‌نویسی	deletion mark, cancellation
	مته: علم سیره‌نویسی	mark, dele, deleature
	علم سیره‌نویسی ← علم زندگی‌نامه‌نویسی	مته: علامت ترقین، کشمیده، کشه
photology	علم شعاع	علامت زیر وزیری ← نشانه‌ی زیر وزیری
conjury	علم شعبده	علامت مالکیت ← نشان مالکیت
conjurations of demons	علم عزایم	علامت مقابله
	علم غریبه ← علم خفیه	مته: علامت بلاغ
	علم غیب ← علم خفیه	علامت سجاوندی ← نشانه‌های سجاوندی
physiognomy	علم قراست	علامت فلکی zodiac signs, astronomical signs
	مته: علم وجوه، علم قیافه	علم ← اسم خاص
	علم قیافه ← علم قراست	علم آخرت ← علم الآخرة
speculative theology	علم کلام	علم آواز
	علم کیمیا ← کیمیاگری	علم ادویه ← پزشکی
	علم لغت ← فرهنگ‌نگاری	علم اساطیر ← اسطوره‌شناسی
mensuration	علم مساحت	علم اعداد ← علم حساب
	علم معدن ← معدن‌شناسی	علم الآخرة
naautical art	علم ملاحت	مته: علم آخرت، معادشناسی
heresiography	علم ملل و نحل	علم الابدان ← پزشکی
	مته: فرقه‌نگاری	علم الاسرار
optics	علم مناظر	علم القرعه
	مته: علم تنظر	علم الکف ← کف‌بینی
	علم نباتات ← گیاه‌شناسی	علم الهی
white magic	علم نیرنجات	علم انساب
	علم وجوه ← علم قراست	علم اوزان و مقیاس‌ها
rhetoric	علوم بلاغی	علم بحث
	مته: بلاغت، (علم) بدیع	علم بدیع ← علوم بلاغی
in-turban size	عظامه‌ای	علم تعیین وقت
dress	عمل آوردن (= چرم)	علم تفسیر
		علم تنظر ← علم مناظر

عیدی سازی	۷۹	عَمَل
spine title	عنوان روی عطف	عَمَل [عبارت لاتینی: آن را ساخت، همراه با اسم پدیدآورنده معمولاً در زیر یا بالای نقاشی و مینیاتور]
rubric	عنوان سلسله ← عنوان مجموعه	pinx, pinxit
binder's title	عنوان صحاف [که صحاف برای درج در روی جلد یا عطف برمی‌گزیند]	عَمَل [عبارت لاتینی: او نقاشی کرد، در امضای تابلو نقاشی یا مینیاتور]
subtitle	عنوان فرعی	rotulus
chapter heading	عنوان فصل	juzub red
uniform title, conventional title, filling title, standard title	عنوان قراردادی	salmon
title proper	عنوان کامل	عنوانی روشن
auxiliary title	عنوان کلی ← عنوان مشترک	عناصر تزینی ← آرایه
	عنوان کمکی [برای مشخص یا روشن کردن عنوان اصلی]	عنوان [در فصل یا بخشی از کتاب]
bastard title, false title, fly title, half title, mock title, partial title, short title	عنوان کوتاه	heading, head, headline
	مت: عنوان مختصر	title
series title	عنوان مجموعه	عنوان [در کتاب] مت: کتابه ^۲
	مت: عنوان سلسله	unifore title
collective title	عنوان مختصر ← عنوان کوتاه	original title
	مت: عنوان مشترک	alternative title
elliptical title	عنوان ناگویا	vignette title
letter head	عنوان نامه	عنوان برگ و پیچکی
wooden table	عیدی سازی [= لوح چوبی در مدارس قدیم مانند کارت یا مهر «صد آفرین» امروزی]	مت: عنوان برگ رزی
		عنوان به زبان اصلی
		عنوان تغییر یافته
		عنوان جانبی
		عنوان جمعی ← عنوان مشترک
		عنوان دار ← [نسخه‌ی] با عنوان
		عنوان فصل در اولین صفحه‌ی فصل, drop-down title
		drop title
		عنوان رایج
		catchword title
		cover title
		عنوان روی جلد

غ

fillet	غلطک خط انداز [بحاشیه ی جلد]	غث و ثمین ← نایکدستی
1. corrigenda, errata	غلط نامه	غرایب نامه ← عجایب نامه
2. erratum slip, errata page		ghazal, gazel, ghazel غزل
arabesque blossom	غنچه ی اسلیمی	غش گیر ← کتاب گیر ^۱
eggshell antique	[در کاغذ] غیر لامع	غلاف ← قاب ^۱
non-tan	[در مرکب و رنگ] غیر مازوجی	غلاف چرمی ← قاب چرمی
1. in sheets, in quires ²	غیر مجلد	غلاف منفصل ← قاب منفصل
2. unbound		manifest error غلط آشکار
unvocalized	غیر مدبوغ ← دباغی نشده	misprint, typographic error, printer's error غلط چاپی
	غیر مشکول	غلطک ← قالب ضربی گردان
	غیر منقوطة ← بی نقطه	scribal mistake, scribal error غلط کتابتی

ف

concordance	مت: قاموس، گنج‌وازه، کنز اللغه	spacing	فاصله — خالیکاه
specialized dictionary	فرهنگِ بسامدی	interlinear blank, interlinear space	فاصله‌گذاری
	فرهنگِ تخصصی	book of divination	فاصله‌ی بینِ سطور
reverse dictionary, a tergo dictionary	فرهنگِ جغرافیایی — بلادنامه		فال‌نامه
biographical dictionary	فرهنگِ دارویی — دارونامه	odes triumphants	قام — تهرنگ
specialized biography	فرهنگِ زائسو	photolithography	فتح‌نامه
rhyme dictionary	فرهنگِ زندگی‌نامه‌ای	oddlines	فتولیتوگرافی
idioticon	فرهنگِ زندگی‌نامه‌ای تخصصی	putto	فرجامِ سخن — پسگفتار
dictionary, calepin(e) [arc.]	فرهنگِ قوافی	edict	[شعر] فردیات
XYZ of	فرهنگِ گویشی، فرهنگِ لهجه‌ها		مت: مفردات
lexicography	فرهنگِ (ب) لغت	ordered by	[نقش] فرشته‌ی بال‌دار
	مت: لغت‌نامه	Frank style, European style	فرقه‌نگاری — علمِ ملل و نحل
	[در عنوانِ کتاب] فرهنگِ مقدماتی		قُرْم — کُرّاسه
	فرهنگ‌نامه — دانش‌نامه	recessed	فرمان
	فرهنگ‌نگاری	antiquarian	مت: منشور
	مت: فرهنگ‌نویسی، علمِ لغت	bookseller, bibliopole	فرمانِ حکومتی — منشور
nibbing ²	فرهنگ‌نویسی — فرهنگ‌نگاری	descending	فرمایش
1. chapter 2. section ¹	فسادِ اسیدی — پوسیدگیِ اسیدی	thesaurus	مت: به سفارش ² ، حسب الامر، حسبِ فرمایش
interce	فُستقی — پسته‌ای		قُرنگی
standoff	فشارِ قالبی		[= از اصولِ هفت‌گانه‌ی نقاشی سنتی]
interce	فصل		فرورفته
	[نقش] فضای خالی		فروشنده‌ی کتاب‌های قدیمی
	فضای خالی بینِ تصویر و متن		
	فضای داخلی		

union catalog(ue), joint catalog(ue), repertory catalog(ue), union list	فهرستگان, union catalog(ue), joint catalog(ue), repertory catalog(ue), union list	jurisprudence	فقه
مت: فهرست مشترک ^۱		philology	فقه‌اللفه
on-line union catalog(ue)	فهرستگان پیوسته	jest book	فُکاهیات
regional union catalog(ue)	فهرستگان منطقه‌ای	eggshell antique	فلجان ← پوست گورخر
فهرست مأخذ ← کتاب‌نامه		oratory	[در کاغذ] فلقل نمکی
فهرست مختصر ← فهرستواره		closing formulae	فنی خطابه
centralized catalog(ue)	فهرست مرکزی	at the place cited	فواتیح
cumulative catalog(ue)	فهرست مشترک ^۱	table of contents, contents ² , list of contents, contents list	فوق‌الذکر
مت: فهرست آمیخته, فهرست درهم کرد		مت: فهرست مندرجات, فهرست مطالب	فهرست ^۱
فهرست مشترک ^۱ ← فهرستگان		catalog(ue), index ¹ , bibliography ²	فهرست ^۱
iconography	فهرست مصوّرات	فهرست آمیخته ← فهرست مشترک ^۱	فهرست ^۱
مت: فهرست مواد تصویری		list of abbreviations	فهرست اختصارات
فهرست مطالب ← فهرست ^۱		pye-book [arc.]	فهرست اسناد
فهرست منابع ← کتاب‌نامه		1. term list	فهرست اصطلاحات
فهرست مندرجات ← فهرست ^۱		2. nomenclature, nomenclator	
فهرست مواد تصویری ← فهرست مصوّرات		dictionary catalog(ue)	فهرست الفبایی
1. register ¹ 2. stock list	فهرست موجودی	analytical catalog(ue)	فهرست تحلیلی
desiderata	فهرست موضوعات مورد نیاز [بـمولف برای تألیف اثری]	specialized catalog(ue)	فهرست تخصصی
subject catalog(ue)	فهرست موضوعی	catalogue raisonné	فهرست توصیفی موضوعی
فهرست نسخه‌های خطی ← فهرست دست‌نویس‌ها		manuscript catalog(ue)	فهرست خطی
فهرست نگار ← فهرست‌نویس		فهرست درهم کرده ← فهرست مشترک ^۱	فهرست ^۱
catalog(u)er	فهرست‌نویس ^۱	manuscript catalog(ue)	فهرست دست‌نویس‌ها
مت: فهرست‌نگار, مُفهرّس		مت: فهرست نسخه‌های خطی	فهرست ^۱
indexer	فهرست‌نویس ^۲	فهرست راهنما ← نمایه	فهرست ^۱
مت: فهرست‌ساز		فهرست‌ساز ← فهرست‌نویس	فهرست ^۱
universal catalog(u)ing	فهرست‌نویسی جهانی	verse count	فهرست سُور
full catalog(u)ing	فهرست‌نویسی کامل	pye-book [arc.]	فهرست طومارها
short catalog(u)ing	فهرست‌نویسی کوتاه	فهرست عمومی ← فهرست عمومی	فهرست ^۱
handlisting	فهرست‌نویسی مختصر	title catalog(ue)	فهرست عناوین
shared catalog(u)ing	فهرست‌نویسی مشترک	dictionary catalog(ue)	فهرست فرهنگ‌ها
handlist, short bibliography	فهرستواره	desiderata	فهرست کتاب‌های مورد نیاز [بـمولف برای تألیف اثری]
مت: فهرست مختصر		general catalog(ue)	فهرست کلی
short catalog(u)ing	فهرستواره‌نویسی	مت: فهرست عمومی	فهرست ^۱
glossary	فهرست واژه‌های دشوار		

فیروزه	۸۳	فیش
فیروزه	turquoise	dull-colored turquoise
فیروزه‌ای	turquoise	فیروزه‌ی مرده فیش ← برگه
فیروزه‌ی زنده	richly-colored turquoise	

ق

slip case	قاب کشویی	panel	قاب ^۱
double slipcase	قاب کشویی مزدوج		مته: لوح ^۱
tondo	قاب گرد	book case, book box, case, box	قاب ^۱
	مته: قاب مدور		مته: غلاف، قابلق
	قابلق ← قاب ^۲	panel	قاب بست، قاب بند
dilatable	قابل کشش ← قابل مدّ	roundel, roundlet	قاب بند گرد دو تحریر
	[حروف] قابل مدّ	1. checkerwork 2. panelling	قاب بندی
	مته: قابل کشش		قاب پارچه ای ← لفافه
quadrille	قاب لوزی	tailpiece ^۱	قاب پایینی
text frame	قاب متن	tailpiece ^۱	قاب تزئینی پایینی
	مته: قاب دور سطور	center piece	قاب تزئینی میانی
	قاب مدور ← قاب مدور	picture frame	قاب تصویر
chemise, book	قاب منفصل [روی جلد چوبی]	leather case	قاب چرمی
chemise			مته: غلاف چرمی
	مته: غلاف منفصل		قاب خاتمه ^۱ ← نقش خاتمه [ی کتاب]
center piece	قاب میانی	end-panel	قاب خاتمه ^۱ [ی کتاب]
blind-stamped panel	قاب نقش کوبی ساده	sewing frame	قاب دوخت
recasing	قاب نوساز [پس از تعویض قاب کهنه]		مته: کارگاه، چهارچوب دوخت
lettering panel	[در جلد] قاب نوشته دار		قاب دور سطور ← قاب متن
fungus	قارچ	panelling	قاب سازی
fungicide	قارچ کش	quadrille	قاب شطرنجی
	مته: ضد قارچ	title frame	قاب عنوان
mould ¹	قالب	diced	[نقش] قاب قابی
book stamp	قالب آهنی نقش کوب		مته: بندی
key block	قالب اول [در نقش کوبی رنگی یا پیچیده]		قاب قلم ← قلمدان
embossing plate	قالب برجسته کاری	book case, book box, case, box	قاب کتاب

hagiography, hagiology	قصص الانبیا	قالب برنجی صحافی	binder's brass
1. hagiography 2. hagiology,	قصص الاولیا	قالب تجلید ← قالب صحافی	gilding stamp
3. synaxary, synaxarion		قالب زرکوبی	mould-made
fable	قصه	[در مورد کاغذ] قالب ساخت، قالب ساز	binder's block
illustrative fable	قصه تمثیلی	قالب صحافی	
ode, qasida	قصیده	مته: قالب تجلید	blocking press
1. running ¹ 2. trailed ²	[نقش] قطار بندی	قالب ضربی برنجی	brass, tooling brass
trailed	[نقش] قطار شتری	قالب ضربی صحافی	binding press
1. paper cut work, cut pattern work,	قطّاعی	قالب ضربی عطف	spine brass
paper cutting 2. decoupage, découpé,		قالب ضربی گردان	roll tool, roll ² , roller
découpé work 3. inlaying, onlaying		مته: غلطک	
	مته: تقطیع، قطع ^۱ ، کاغذبری (به تزیینی)	قالب ضربی نوردی	roll tool, roll ² , roller
inlaid	[در کاغذ] قطّاعی شده	قالب فشار	press block, press mould
cut pattern	[طرح] قطّاعی شده	قالب گردک اندازی	roundlette
nibbing ¹	قط زدن	قالب ماچگی [= نر و ماده]	die
size ¹ , format ²	قطع ^۱	قالب مُستهلک [به نقش ضربی]	batter
	مته: اندازه	قالب نقش کوبی	block, cliché
	قطع ^۲ ← قطّاعی	قاموس	1. lexicon 2. thesaurus
short poems	قطعات	مته: گنجوازه	
chrestomathy	قطعات منتخب [همراه با شرح و توضیح معمولاً برای آموزش زبان]	قانون نامه	1. formulary 2. book of cannons
large edition	قطع بزرگ	مته: دستور نامه	
	قطع بغلی ← قطع جیبی	قدح ← دَم	
oblong size, oblong	قطع بیاض، قطع بیاضی	قرائت ← نسخه بدّل	
format, cabinet size		قرائت اصعب	lectio difficilior
untrimmed size	قطع پیش از برش	قرائت خانه	reading room
1. pocket book size 2. twelvemo,	قطع جیبی	مته: دارالتلاوت	
duodecimo		قربادین ^۱	compound medicines
	مته: قطع بغلی	قربادین ^۲ ← داروشناسی	
1. square format 2. oblong size,	قطع خشتی	قربادین ^۳ ← دارو نامه	
oblong format, cabinet size		قرباس	papyrus
quarto	قطع ربعی	مته: پاپیروس، پردی	
folio	قطع رحلی	قرباس دوطرف نوشته	opisthograph
royal octavo	قطع رحلی بزرگ	قرباس شناسی	papyrology
demy octavo	قطع رحلی کوچک	قرباس طوماری عمود بیچ	rotulus
		قرباس یک طرف نوشته	anopisthograph

pen-case, pen box	قلمدان	medium octavo	قطع رحلی متوسط
	مته: قاب قلم	pott octavo	قطع رُقمی
lacquer(ed) pen-case	قلمدان روغنی	foolscap folio	قطع رومیزی
pen-case making	قلمدان سازی	imperial octavo	قطع سلطانی بزرگ
elongated	[نقش] قلمدانی	super royal octavo	قطع سلطانی کوچک
oblong	[نقش] قلمدانی	bread off	[در مورد متن] قطع شده
	مته: مستطیلی	in-turban size	قطع عثمانی
gold script	قلم ذهبی	bastard	قطع غیر متعارف [بکاغذ]
line engraving	قلم زنی خطی	trimmed size	قطع نهایی [پس از برش کناره ها]
aquatint	قلم زنی دان دان	large post octavo	قطع وزیری بزرگ
lead pencil	قلم سرب	foolscap octavo	قطع وزیری کوچک
pencil	قلم قزنکی	crown octavo	قطع وزیری متوسط
steel pen	قلم فولادی	album page	قطعه‌ی مُرقّع
1. blind tooling 2. antique	قلم کاری بی رنگ		مته: ورقه‌ی مُرقّع
tooling 3. antique ² (v)	قلم کاری خطی موازی ← قلم کاری مُخرّمات	opus ¹	قطعه‌ی ادبی
antique ¹ (adj)	قلم کاری شده‌ی بی رنگ	fragment	قطعه (ی ناقص)
azure tooling	قلم کاری مُخرّمات	nib (of a pen)	قط قلم
	مته: قلم کاری خطی موازی	obliquely cut nib	قط مُخرّف
incision	قلم کنی	straight nib	قط مُستوی
	مته: نقر	cista librorum [arc.]	قفسه‌ی محافظ (بکتاب)
1. outlining 2. delineation	قلم گیری	bracket	قلاب
	مته: دوره گیری	inversion	قلب [= معکوس کردن]
brush	قلم مو	pen	قلم
brushwork	قلم مو کاری	1. hand 2. script	قلم ^۱
calligraphy brush	قلم موی خطاطی	stylus, stilus	قلم ^۲ [بویژه‌ی نوشتن بر پوست یا قرطاس]
penscript	قلم نوشت	pinx, pinxit [L]	قلم [عبارت لاتینی: او نقاشی کرد، در امضای تابلو نقاشی یا مینیاتور]
reed pen, calamus, reed panicle	قلم نی	undulating writing	قلم امواج
alkali	قلیا		قلم انداز ← [نوشته‌ی بدخط]
	مته: شخار	scribble	قلم انداز کردن
lantern	[نقش] قندیل		قلم بند کردن ← به قید کتابت درآوردن
volute	[نقش] قوچکی	pen wiper	قلم پاک‌کن
ogival	قوس چنانگی	quill	قلم پر
epigraph, epigram	قول مأثور	penknife	قلم تراش
addorsed	[نقش] قهر	stylograph	قلم حکاکی و گراورسازی
	مته: پشت به پشت	fountain pen	قلم خودنویس

قیاس کنید با	confer [L]	مٔ: شکنجه، گیره	
قید	1. bookbinder's press, screw press	قید ضربی عطف	finishing press
	2. clamp, clasp ² , book clamp	قیطان	fillet

ک

scattered paper	کاغذِ ابرِ قطره‌ای [معمولاً برای آستر بدرقه]	copyist, scribe, copier amanuensis	کاتب (براداری)
super-calendered paper	کاغذِ استخوانی [= بسیار مهره کشیده]	scrawler	کاتبِ بد خط، کاتبِ بدنویس
large paper	کاغذِ اندازه بزرگ	apographist	کاتبِ بسیار دقیق
waste paper	کاغذِ باطله	scrivener	کاتبِ حرفه‌ای
binder's waste	کاغذِ باطله برای صحافی		مته: خطاطِ حرفه‌ای
wove-paper	کاغذِ بافته		کاتبِ حروف ← نگارنده
	مته: کاغذِ حریر	apographist	کاتبِ موقت
paper knife, paper cutter	کاغذبر	paper mill	کارخانه‌ی کاغذسازی
1. glazed paper 2. glossy paper	کاغذِ براق	trimmer	کاردکِ تراش
	مته: کاغذِ جلادار، کاغذِ گِل‌اسه	pallet	کاردکِ نقش‌انداز
rice paper	کاغذِ برنج	handwriting expert	کارشناسِ خط
	کاغذبرِ (بر تزیینی) ← قطاعی		کارگاهِ کاغذسازی ← کاغذخانه
large paper	کاغذِ بزرگ	reference work ²	کارِ مرجع
ice paper	کاغذِ بلوری	opus ²	[محصول] کارِ هنری
1. uncoated paper 2. unsized paper	کاغذِ بی‌آهار	bowl	کاسه [ی حروف]
ray paper	کاغذِ پارچه‌ای [حاصل از ضایعات پارچه]	paper	کاغذ
cloth-lined paper	کاغذِ پارچه‌دار [در یک روی آن به‌منظور استحکام کاغذ]	coated paper, loaded paper	کاغذِ آهاردار
imitation cloth, fiberfelt	کاغذِ پارچه‌نما	calendered paper	کاغذِ آهارمُهره
ingrain paper	کاغذِ پُرزه [معمولاً برای جلد]		مته: ورقِ مصقول
feather-weight paper	کاغذِ پَرّوزن		کاغذِ ابر و باد ← کاغذِ ابری
flimsy, onion-skin paper	کاغذِ پوست پیازی	1. cloud paper 2. marbled paper, marblized paper	کاغذِ ابری
			مته: کاغذِ ابر و باد، کاغذِ مرمری
		silk paper	کاغذِ ابریشمی

blotting pad, blotting paper, blotter	کاغذ خشک کن	[= کاغذ بسیار نازک]
paper drying	کاغذ خشک کنی	مت: کاغذ پیازی
coarse paper	کاغذ خشن	کاغذ پوست نما
ruled paper	کاغذ خطایی ← کاغذ چینی	کاغذ پوست نمای ژاپنی
cobb paper, cobb's paper	کاغذ خط دار	کاغذ پوستی 1. vellum 2. vellum parchment, art parchment
granulated paper	کاغذ دان دان	کاغذ پوش
handmade paper, vat paper	کاغذ دست ساز	کاغذ پیازی ← کاغذ پوست پیازی
common paper	کاغذ دفتری	کاغذ تار و پودی
duplex paper	کاغذ دورنگه [در دو طرف]	کاغذ تاکن
paper coated on two sides	کاغذ دورو آهار	کاغذ تحریر
bleached paper	کاغذ رنگ زدایی شده	کاغذ ترمیم
unbleached paper	کاغذ رنگ زدایی نشده	کاغذ تزئینی [مثلاً برای آستر بدرقه]
colored paper, tinted paper ²	کاغذ رنگی	decorative paper
window paper	کاغذ روزنه	کاغذ تسوید ← کاغذ چرک نویس
gold sprinkled paper	کاغذ زرافشان	کاغذ تصویر ← کاغذ گرده
gilt paper	کاغذ زراندود	کاغذ ته خط دار
paper manufacturer, paper maker, paper worker	کاغذ ساز	کاغذ ته خط درشت
paper making	کاغذ سازی	کاغذ تهرنگ دار ← کاغذ نیم رنگ
lightweight paper	کاغذ سبک	کاغذ جلادار ← کاغذ برآق
kindled paper	کاغذ سوخته [برای خطاطی]	کاغذ چرک نویس
glassine paper	کاغذ شیشه ای	مت: کاغذ تسوید
enamel paper	کاغذ صابونی [= دارای سطح برآق صیقلی]	کاغذ چرم نما 1. imitation leather, leatherette 2. vegetable parchment
thick paper	کاغذ ضخیم	کاغذ چروک
drawing paper	کاغذ طراحی	مت: کاغذ کِرپ نما
odd	کاغذ غیر متعارف	کاغذ چسبانده
western paper	کاغذ قزنکی	مت: کاغذ وصلی
mould-made paper	کاغذ قالب ساخت	کاغذ چینی
vegetable parchment	کاغذ قرطاس نما	مت: کاغذ خطایی
		کاغذ حریر 1. silk paper 2. wove-paper
		کاغذ خام [بیش از آهار و مهره کشیدن]
		کاغذ خانه
		مت: کارگاه کاغذ سازی
		کاغذ خشتی
		مت: کاغذ مربعی
		square paper

کاغذِ وصلی ← کاغذِ چسبانده	inlaid paper	کاغذِ قطّاعی شده
text paper	small paper	کاغذِ قطعِ کوچک
speciality papers	machine paper	کاغذِ کارخانه‌ای
india(n) paper		مته: کاغذِ ماشینی
paper	straw paper	کاغذِ کاهی
paper coated on one side	book paper	کاغذِ کتاب
tissue (paper)	linen paper	کاغذِ کتان
Japan(ese) tissue	art canvas	کاغذِ کرباس‌نما
finial		کاغذِ کِرپ‌نما ← کاغذِ چروک
مته: سَرمنارک، سرترنج، گلدسته ^۱ ، پایانه [ی نقشِ بزرگ‌تر]	tracing paper	کاغذِ گره‌برداری
crocket	stencil card	مته: کاغذِ روبرداری
unabridged		کاغذِ گرده [مانند شابلونِ امروزی]
مته: خلاصه نشده	pounce	مته: کاغذِ تصویر
کَبِکَج ← کَبِکَج		کاغذِ گرده‌ریزی
anathema	paper weight	کاغذِ گِل‌اسه ← کاغذِ بَرّاق
حفظ نسخه‌های خطی از کرم‌خوردگی یا آسیب‌های دیگر در اولین و / یا آخرین برگ کتاب نوشته می‌شد	base paper, body	کاغذِ گیر
مته: کَبِکَج، یا کَبِکَج	paper, raw paper, coating paper	کاغذِ مادر [که لایه‌های آهار به آن اضافه می‌شود]
King Cockroach		کاغذِ ماشینی ← کاغذِ کارخانه‌ای
حتمّ که تصویر آن‌را در صفحاتِ اوّل و آخرِ دست‌نویس می‌کشیدند تا این حیوانات به احترامِ پادشاهشان از خوردنِ کتاب منصرف شوند	text paper	کاغذِ ماشینی
مته: کَبِکَج	inlaid paper	کاغذِ متن و حاشیه شده
mildew, mould ²	fine paper	کاغذِ مربّعی ← کاغذِ خشتی
cald	art paper	کاغذِ مرغوب (پِ نازک)
book, volume		کاغذِ مرغوبِ نقاشی
writing manual	waxed paper	کاغذِ مرمّی ← کاغذِ ابری
کتابِ آموزشِ خط	extensible paper	کاغذِ مشتمّی
کتابِ اخبار ← وقایع‌نامه	toned paper	کاغذِ مقاوم [در برابرِ پارگی]
key book		کاغذِ نخودی (پِ کم‌رنگ)
کتابِ اصلی	drawing paper	کاغذِ نَشّاف ← (کاغذِ خشک‌کن)
کتابِ آغانی ← مفتی‌نامه	embossed finish	کاغذِ نقاشی
collectarium	tinted paper ¹	کاغذِ نقش‌برجسته
kitsch		کاغذِ نیم‌رنگ
کتابِ انداختنکی [= که بی‌محتوا و بی‌ارزش است]		مته: کاغذِ رنگه، کاغذِ تدرنگ‌دار
donation book	cloth-centered paper	کاغذِ وسطِ پارچه‌ای
folded book, folding book		[دو ورق کاغذ و یک تکه پارچه در وسطِ آن‌ها]

public library	کتابخانه‌ی عمومی	bookaholic	کتاب‌باز
reference library, source library	کتابخانه‌ی مرجع	vade mecum ²	کتاب بالینی
national library	کتابخانه‌ی ملی	tome	کتاب بزرگ
depository library	کتابخانه‌ی واسپاری	potboiler	کتاب بساز و بنداز [= که بی‌محتوا و سرهم‌بندی شده و فقط برای کسب درآمد باشد]
manuscript	کتاب خطی		کتاب بندانگشتی ← کتابک
librarian	کتاب‌دار	twenty-fourmo, vigesimo-quarto	کتاب بیست و چهار ورقی
manuscript librarian	کتاب‌دار نسخه‌های خطی	anepigraphon	کتاب بی‌عنوان [= اثری که صفحه‌ی عنوان آن افتاده باشد]
librarianship	[عمل] کتاب‌داری	book craft(s), book making, bookwork, book production	کتاب‌پردازی
library science	[علم] کتاب‌داری		مته: تولید کتاب
	کتابدان ← کتاب‌شناس	bibliolater	کتاب‌پرست
book case, book-box, case, box	کتاب‌دان	bibliolatry	کتاب‌پرستی
text book	کتاب درسی	1. codex 2. book-fell	کتاب پوستی
bibliotherapy	کتاب‌درمانی	transcript, transcribing, transcription	کتابت
biblioklept	کتاب‌دزد		کتابت از ← به قلم
	کتاب دعا ← نیایش‌نامه	allusion book	کتابت‌خانه ← دارالکتاب
twelvemo, duodecimo	(کتاب) دوازده ورقی	book hunter	کتاب ترانیم ← مناجات‌نامه
bibliophile	کتاب‌دوست	printed book	کتاب تلمیحات
bibliophilism	کتاب‌دوستی		کتاب‌جو
1. guide book 2. manual, handbook, enchiridion, encheiridion, vade mecum ¹	کتاب راهنما	booklet	کتاب چاپی [در مقابل گونه‌ی چاپ‌نشده و دست‌نویس کتاب]
	مته: دست‌نامه، دستورنامه	oversize(d) book	کتابچه
gradus	کتاب راهنما (ی عبارات و تمرینات)	1. library 2. bibliotheca [arc.] 3. bookery	کتاب خارج از اندازه
xeroxed book	کتاب زیراکسی	archival library	کتابخانه
bookmaker	کتاب‌ساز [= که از کتاب‌های دیگران کتاب جدیدی سرهم می‌کند]	research library, learned library, scholarly library	کتابخانه‌ی تحقیقاتی
biblioclast	کتاب‌ستیز	specialized library	کتابخانه‌ی تخصصی
book burning	کتاب‌سوزی، کتاب‌سوزان	institutional library, society library	کتابخانه‌ی سازمانی
sextodecimo	کتاب شانزده برگه‌ی		
bibliognost	کتاب‌شناس ^۱		
	مته: کتابدان		
bibliographer, bibliograph	کتاب‌شناس ^۲		
bibliography ¹ , references	کتاب‌شناسی ^۱		
bibliography ² , catalog(ue), index ¹	کتاب‌شناسی ^۲		

pugillaria	کتاب لوحی [از چوب یا فلز]	critical bibliography	کتاب‌شناسی انتقادی
A.B.C. book, abecedarium, abecedary	کتاب مبادی	special(ized) bibliography, bibliographica	کتاب‌شناسی تخصصی
host book	کتاب مینا [= که نقد یا جوابیه‌ای بر آن نوشته می‌شود. نک: کتاب وابسته = associated book]	descriptive bibliography	کتاب‌شناسی توصیفی
omnibus book	کتاب مجموع [= چند کتاب در یک مجلد]	annotated bibliograph	کتاب‌شناسی توضیحی
condensed book	کتاب مختصر [از یک کتاب مفصل یا چند کتاب]	current bibliography	کتاب‌شناسی جاری
reference book, reference work ¹ , work of reference, key book	کتاب مرجع	universal bibliography	کتاب‌شناسی جهانی
Holy Scripture	کتاب مقدس	general bibliography	کتاب‌شناسی عمومی
scriptorial	[مربوط به] کتاب مقدس	bibliography of	کتاب‌شناسی کتاب‌شناسی‌ها
A to Z of	[در عنوان کتاب] کتاب مقدماتی	bibliographies	کتاب‌شناسی گزیده
bibliography ¹ , reference(s), list of references	کتاب‌نامه	select bibliography, selective bibliography	کتاب‌شناسی گزیده
مت: فهرست منابع، فهرست مأخذ			
story book	کتاب نقل	national bibliography	کتاب‌شناسی ملی
book painting	کتاب‌نگاری	regional bibliography	کتاب‌شناسی منطقه‌ای
donation book	کتاب وقفی	subject bibliography	کتاب‌شناسی موضوعی
epigraph, epigram	کتابه ¹	bibliomania	کتاب‌شیدایی
مت: کتابه، کتبه، کتیبه ¹ ، نقل قول آغازین کتاب، تصدیق کتاب		rolled book	کتاب طوماری
کتابه ² ← کتیبه ²		devotional book	کتاب عبادی
کتابه ² ← عنوان [کتاب]		breviary	کتاب فرائض
easy books	کتاب‌های عامه‌پسند	bookseller	کتاب‌فروش
sacred scripture, sacred works	کتاب‌های مقدس	bookstore, bookshop, bookery	کتاب‌فروشی
book rarities	کتاب‌های نادر [که تنها چند نسخه از آن در دست است]	antiquarian bookshop	کتاب‌فروشی آثار عتیقه
bibliophobia	کتاب‌هراسی	1. codex 2. tome	کتاب قطور
book hand	کتابی [در مقابل خط تحریری]	bibelot, dwarf book, thumb book, liliput book	کتابک
linen finish	[سطح کاغذ] کتان‌نما	مت: نامک، کتاب بندانگشتی، کتابیزه	
کتبه ← کتابه ¹			
کتیبه ¹ ← کتابه ¹			
inscription	کتیبه ²	grangerized book, extra-illustrated book	کتاب کثیرالتصویر
		miniature book	کتاب کوچک [تا حدود ۱۰ سانتی‌متر مانند بازوبندی، عمامه‌ای، بغلی]
		book support ² , book end	کتاب‌گیر ¹
		مت: غش‌گیر	
		bookholder	کتاب‌گیر [برای خواندن یا عکس‌برداری نسخه‌های خطی]
		block book,	کتاب لوحی [از جنس کاغذ]
		xylographic book	

کسر ← ناقص	مٔ: کتابه ^۱	
کشاف ← نمایه	در ساختار نقش [کتیبه ^۲	cartouche
کشافِ اماکن ← نمایه‌ی جای‌ها	کتیبه‌نگاری	epigraphy
کشافِ طبّی ← نمایه‌ی پزشکی	کتیبه‌ی تزئینی عطف	lettering piece
verse-index	کتیبه‌ی دیواری	graffito
کشف الایات	مٔ: لوح	
کشف الآیات ← آیه‌نامه	کتیبه‌ی روی جلد	cover inscription
کشف القوافی ← نمایه‌ی قوافی	کتیبه‌ی کُلاله‌ای [در نسخه‌های ارمنی]	khoran
کشک [به حاصل از شیر بریده برای آهارسازی]	کتیرا	gum tragacanth
1. anthology 2. collectanea	کثیر التالیف ^۱ , versatile	voluminous, polygraph ^۱
3. miscellanea	مٔ: بسیارنویس	
کشمیده ← علامتِ حذف	کُچوله ← سوسکِ حُتام	
کُشه ← علامتِ حذف	کج‌کارد ← شمشیرک	
کشیدنِ خطِ زیر [برای تأکید]	کدورتِ کاغذ	foxing
elongated	کُذا [فی الاصل]	sic [L]
chirography	کُدره [در صحافی] کُراسه ^۱	1. forme 2. section ^۲
کف‌بینی	مٔ: قُرم، جزوه	
مٔ: علم الکف	کُراسه ^۲	fascicule
کُفچه کردن [= حباب‌ها و دانه‌های ریز]	کُراسه‌نما	signature ^۱ , volume signature, part
و بدون برجستگی در سطح کاغذ حاصل از آهار نامناسب]	signature	
کُک‌مکی [= حالتِ حاصل از ذراتِ ریز]	کریاس	canvas, duck
الیاف رنگارنگ در کاغذ]	مٔ: پارچه‌ی کتانی	
کُلاله ← سرترنج	کریاس آهاردار [ویژه‌ی جلد]	buckram
کلکسیونر ← مجموعه‌دار	کریاسِ اَعلا اَعلا [ویژه‌ی تجلید]	bocasin
کلکسیونرِ کتاب	در جلدِ کتاب [کریاسِ خشن]	art canvas
مٔ: جامع کتاب	در آسترِ جلد [کریاسِ نازک]	scrim
کلماتِ قصار	کُرسی (= حروف)	chair
مٔ: سخنانِ کوتاه، حکمت	کُرسی کتاب ← رَحَل	
verbatim et	[نقش] کُرمانه ← درهم لول	
literatim [L]	کرم خوردگی، کرم‌زدگی	worming
afterword	کرم‌خورده، کرم‌زده	wormed, worm eaten,
cipher	کرم‌خوردگی، کرم‌زده	worm-holed
1. collected works, complete works	کرم کتاب ^۱ [= حشره‌ای که کتاب را	bookworm,
2. general works, generalia	می‌خورد]	paper worm, bibliophage
clasp ^۱	کرم کتاب ^۲ [شخص بسیار کتاب‌خوان و	bibliophage
1. block, cliché 2. plate 3. cut ^۱	کتاب‌دوست]	
کلیشه		
1. stencil 2. block-printing		
کلیشه‌سازی		
block-printed		

crentellated	کنز اللغه ← فرهنگِ اندیشه‌ها	woodcut block, wood block	کلیشه‌ی چوبی
nickname, byname	کنگره‌ای، کنگره‌دار	all rights reserved	کلیه‌ی حقوق محفوظ
	کنیه	1. matt, matte 2. soft-sized	[در کاغذ] کم‌آهار
	کویه ← مُشته		مته: غیربراق
beating	کوبیدن [جزوه‌های کتاب پیش از دوخت]	decorative frame	کمند
nipping up	کوبیدن چرم (پیش از جلدگذاری)		کناره‌دوخت ← بغل‌دوخت
abridged	کوتاه شده	edge	کناره [ی کتاب]
Kufic	کوفی	marbled edges	[در کتاب] کناره‌ابری
foliated Kufic	کوفی برگ‌ی		مته: کناره مرمری
	مته: کوفی مورق	gilt marbled edges	[در کتاب] کناره ابری مطلاً
architectural Kufic	کوفی بنایی	sprinkled edges	[در کتاب] کناره‌افشان
	مته: کوفی مُعقلی	gilt top, top edge gilt,	[در کتاب] کناره بالا مُطلاً
	کوفی راست‌گوشه ← کوفی مبسوط	gilt head	
	کوفی گلداز ← کوفی مشجر		کناره‌بری ← دوره‌بری
bent Kufic	کوفی مایل	untouched edges	کناره بی‌رنگ
rectangular Kufic	کوفی مبسوط		مته: کناره ساده
	مته: کوفی راست‌گوشه	colored edges, painted edges,	کناره‌رنگی
square Kufic, quadrangular Kufic	کوفی مربعی	stained edges	
floral Kufic	کوفی مُزهر	olivined edges	کناره زیتونی
interlacing Kufic	کوفی مشبک		کناره ساده ← کناره بی‌رنگ
	مته: کوفی مُوشح	کناره مرمری ← کناره ابری	
floriated Kufi	کوفی مشجر	gilt edges	کناره مطلاً
	مته: کوفی گلداز	feathered edge	کناره ناهموار
plaited Kufic, tressed Kufic	کوفی مضفور	trimmed edges, cut edges	کناره‌های برش‌خورده
	کوفی مُعقلی ← کوفی بنایی	speckled sand edge	کناره‌ی افشان‌ریگی
pointed Kufic	کوفی منقوط	colored top	کناره‌ی بالا رنگی
	کوفی مورق ← کوفی برگ‌ی	fore-edge painted	کناره‌ی جلویی رنگی
decorated Kufic	کوفی مُوشح	chased edges, goffered	کناره‌ی چین‌چین مُطلاً
divination	کِهانت [= علم غیب‌گویی و پیش‌گویی]	edges, gauffered edges	
	مته: عِرافت	gutter	کناره‌ی عطف [که کتاب از آن قسمت صحافی می‌شود]
antiquarian	کهن‌پژوه		
antiquarianism	کهن‌پژوهی	fore-edge, front edge	کناره‌ی کتاب [مقابل عطف]
	کهن‌خط‌شناسی ← شناختِ خطوطِ باستانی	chamfered edge,	کناره‌ی مایل [در کتاب‌های ضخیم]
antique ² (v)	کهنه‌نما کردن	bevelled edge	
	کیس ← کیسی		کناری ← جانبی
crumpled	کیس‌دار	denudation	کندنِ جلد

alchemy	کیسه‌ی چرمی (کتاب) ← دولمیان	کیمخت ← ساگری
	کیسی creasing, rumpling, pucker, buckle	کیمیاگری
	مٔ: تجعٔ، کیس	مٔ: علم کیمیا
	book satchel, book scout	کیف کتاب

گی

the hunting-and-game	گ [مختصر برگ: f.]	گاه‌شماری
[= حمله‌ی یک حیوان درنده به حیوانی دیگر معمولاً گاو و گوزن]	chronology	گنج‌نگاری
1. fret 2. knot	calcography, chalk drawing	گذار [= طرح اولیه‌ی نقاشی]
1. fretwork 2. knot work	pictorial outline	گراور
مته: گره‌سازی، گره چینی	facsimile	گرت‌برداری ^۱
inlaid fretwork	tracing ^۱	مته: رو برداری
گره‌بندی مرصع	cald	گرت‌برداری ^۲
گره چینی ← گره‌بندی	edited	گردآورده
گره‌سازی ← گره‌بندی	1. compiler, compiler	گردآورنده ^۱
guilloche	2. gatherer	گردآورنده ^۲ [ی مجموعه مقالات یا کتاب]
مته: پیچ زیر و رو	editor	گردآوری
گزارنده ← مترجم	editing	گردآوری
1. anthology 2. compendium, گزیده	edited by	گردآوری
compend, compendia, conspectus, epitome 3. extract	curvilinear	[در نقش] گردان
selected works	rounding	گردسازی
مته: آثار منتخب	rounding and backing,	گردسازی و پشت‌کوبی
ana	rounding and joining	گردک [= دایره‌ی کوچک]
گزیده‌ی اقوال مشهور [معمولاً اقوال]	roundlette	گردن ← سرطبل
یک نفر و / یا مربوط به او	stencil	گرده
dialogue		مته: الگو
مته: مناظره	pounce	گرده‌ریزی
gold lace, tinsel, gold-and-silk	pounce, pouncing powder	گرده‌ی نقاشی
thread, gold thread		مته: خاکه زغال
مته: ملیل	the hunting-and-hunted,	[نقش] گرفت و گیر
Armenian bole		
floral, floriated		
[در تولید رنگ] گلی ارمنی		
گلی‌ته‌ای		

ambry [arc.], aumbry, almary	گنجه‌ی کتاب	مت: گل و بوته‌ای، گل و گیاهی	
disinfectation	گندزدایی	گل بیاض	tailpiece ¹
	مت: ضد عفونی	گل توبی ← گل گلوچه‌ای	
tawny	گندم‌گون	گلجه ← گلک	
book corner	گوشک [= قطعات مثلی از چرم یا پارچه در گوشه‌های کتاب‌های سه ربعی یا نیم‌انیم برای محافظت گوشه‌ها]	گلچین ادبی	garland ²
		گلچین ادبی [- عوام‌پسند]	chapbook
		گلچین کلمات قصار	florilegy, florilegium
angular	گوشه‌دار	گل خاتمه ← نقش خاتمه	
	مت: زاویه‌دار، راست گوشه	[نقش] گلدسته ¹ ← کاکل	
shoes	گوشه‌کوبک [گونبای تفره‌ای یا برنجی در گوشه‌های کتاب‌های قطور یا نفیس]	[کتاب] گلدسته ² florilegy, florilegium, garland ²	
		گلدوزی	embroidery
mitred corner	گوشه‌ی فارسی شده	[نقش] گل گلوچه‌ای	ball-flower
red sulphur	گوگرد سرخ	مت: گل توبی	
herbal	گیادارونامه	گل کلیشه	tooling brass
	مت: دارونامه‌ی گیاهی	[نقش] گلک	fleuron, floret
		مت: گلجه	
cyperus papyrus	گیاه پایروس	گل گاو ← مازو ¹	
botany	گیاه‌شناسی	گلمیخ محافظ [در کناره‌های بالا و پایین جلد]	boss
	مت: علم نباتات	[نقش] گلمیخه	boss
paper stock	گیاه کاغذ [= که از آن کاغذ ساخته می‌شود]	گل‌نامه	florilegy, florilegium
sertum	گیاه‌نامه	گل و بوته‌ای ← گلبوته‌ای	
	گیره ← قید	گل و گیاهی	floral design
backing press	گیره‌ی پشت‌کوبی	گل و گیاهی ← گلبوته‌ای	
paper clip	گیره‌ی کاغذ	گنج‌واژه ← فرهنگ اندیشه‌ها	
braided	گیس مانند، گیس وار		

ل

coating, coat, layer	لایه	anonymous	لا اداری
	مت: رویه		مت: مجهول الاسم، (مؤلف) ناشناخته، مجهول المؤلف
	لایه پوشانی ← لایه چسبانی	corrium	لا پوست
laminating machine	[دستگاه] لایه چسبان		مت: پوست اصلی
lamination	لایه چسبانی [برای محافظت کاغذ در برابر پوسیدگی یا پارگی]	romanization	لاتین گردانی ← لاتین نویسی
	مت: لایه پوشانی، سلوفون کشی		لاتین نویسی
cold lamination	لایه چسبانی سرد	azure ¹	مت: لاتین گردانی
	لایه زنی ← آسترکاری (پاولیه)	azurite	لاجورد
delamination	لایه گیری	lazurite	لاجورد اصل
varnish	لایه جلّ	dissolved azure	لاجورد بدّل
undercoat	لایه رنگ [یکی پس از دیگری]		لاجورد حلّ
	لایه ← لت ¹	smalt	لاجورد قرنگی ← لاجورد کاشی
butting	[ورقه های کاغذ یا چرم] لبالب		لاجورد کاشی
trimmed flush, cut flush	[جلد] لبالب صفحات	azure copper	مت: لاجورد قرنگی
hard-edge	لب بر	lapis	لاجورد مس
	مت: خط بر	lac, lacquer ¹	لاجوردی
dog-eared	[در کتاب مستعمل] لب برگشته	shellac, shellack	لاک
1. compendium, compend,	لُبّ لباب		لاک خالص
compendia, conspectus, epitome	2. digest	lacquerer	مت: لاکِ مُتَوَرِّق
jacket flap	لبه برگردان		لاک کار
facet	لبه قاشقی	lacquer work	مت: صحاف جلد روغنی ساز
deckle edge	لبه ضخیم (پ کاغذ)		لاک کاری
cover	لت ¹	shellac solution	لاکِ مُتَوَرِّق ← لاک خالص
insert, inset, outsert, outset, tipped-in	لت ²		لاک و الک
leaf	مت: لایه	honey-comb	لاکی ← روغنی
fly leaf, fly sheet, free end paper	لت آستر برده		[نقش] لانه زنبوری
inner end paper			مت: بندی خشتی
			لا یقرّه ← ناخوانا

م

متداخل الورق ← برگ افزوده	مآخذ ← منابع
powder box	مابین الذفتین
مِترَبَه [= ظرفی مانند نمکپاش برای پاشیدن خاک یا ماسه هنگام خشک کردن مرکب نوشته]	ماتم‌سرایي ← مرثیه‌سرایي
مَ: مِرْمَلَه	مأخذ ← منبع
translated	مادح ← مدیحه‌سرا
translator	[نسخه‌ی] مادر ← [نسخه‌ی] اساس
مَ: گزارنده، ترجمه‌نویس	chronogram
metaphrast	ماده تاریخ
poetaster	ماده وارده ← مدخل
مَ: مترجم شارح	ماده‌ی تثبیت‌کننده ← ثبَات
مَ: مترجم شارح	ماده‌ی رنگی ← رنگینه
curator, custodian, keeper	spiral
مَ: موزه یا کتابخانه	مارپیچ
intersected, intersecting	gallnut, nutgall, oak apple
مقاطع	مازو ^۱
scrim	مَ: بُزْغِیج، گُل‌گاو، مازودانه
text	مازو ^۲ [= ماده‌ی شیمیایی]
متن ^۱ ← سطح مکتوب	مازودانه ← مازو ^۱
متن اصلی ← متن کتاب	ماشه‌ی نقش‌انداز
متن ترجمه‌شده	pallet
translation	ماش [رنگ]
straight matter	ماشین چاپ دستی
متن سر راست [بدون عکس و تصویر و...]	hand press
متن شناسی	ماشین دوخت
rubric	stappler, stappling machine
متن شنگرفی	ماشین مهره‌کشی
full text	calender
متن کامل	مایل
body (of a book), body text	oblique
[= بخش اصلی کتاب منهای واحدهای پیش و پس از متن]	مایه‌ی چرم [برای علم آوردن آن]
مَ: متن اصلی	leather dressing
	مَ: [قدیمی] آش
	مایه‌ی کاغذ [= خمیر عمل آورده‌ی کاغذ]
	paper stock
	مبدأ ← اصل
	مُبرَقَش
	motley

series	مجموعه ^۱ [= کتاب‌هایی با موضوع و شکلی واحد]	illuminated text	متن مذهب
	مده: سلسله	discursive text	متن منقطع
collection	مجموعه ^۲	remargined	[در مرمت کاغذ] متن و حاشیه شده
collected works, complete works	مجموعه آثار	inlaid, onlaid	[در کاغذ] متن و حاشیه شده
collection of poems, collection of poetry	مجموعه اشعار	remarginate, renew a margin	[در مرمت کاغذ] متن و حاشیه کردن
collector	مجموعه‌دار	inlaying, onlaying	[در کاغذ] متن و حاشیه کردن
	مده: کلکسیونر	mount	متن و حاشیه کردن [برای مرقع‌سازی]
collection building	مجموعه‌سازی		متوقف در ← در گذشته به
chartulary, cartulary	مجموعه قوانین	ceased publication	متوقف انتشار، متوقف الطبع
terminology	مجموعه اصطلاحات		متولد ← تولد
special collection	مجموعه تخصصی	tr triplet	[شعر] مثلث
iconographic collection	مجموعه تصویری	trigonometry	مثلثات
private collection	مجموعه خصوصی، مجموعه شخصی	adage	مَثَلِ سایر
adversaria	مجموعه شروح و تفاسیر [بر یک متن]	octagonal poem	مثنی
bibliotheca [arc.]	مجموعه کتاب	1. gemells, rhyming couplets 2. narrative poetry	مثنوی
paper-based collection	مجموعه متشکل از کاغذ	dual	مثنی
codex	مجموعه مجلد الواح	ruled	مُجدول
reference collection	مجموعه مرجع	gold-ruled	مُجدول طلائی
chartulary, cartulary	مجموعه مناشیر	forgery	مجعل
subject series	مجموعه موضوعی		مجلد ← صحاف
	مده: سلسله موضوعی	binding, cover, bound volume, volume, tome	مجلد
collection	مجموعه نسخه‌ها	tome	مجلد [هر یک از چند جلد کتابی بزرگ]
	مجهول الاسم ← لا آدری	1. tome 2. codex volume	مُجلد بزرگ
	مجهول المؤلف ← لا آدری	illustration volume, volume of illustration	مجلد تصاویر
bibliotaph(e)	محتکر کتاب		[ویژه‌ی تصاویر و لوح‌های یک اثر]
	محتویات ← مطالب کتاب		چند جلدی]
traditionist	محدث	1. tome 2. codex volume	مجلد قطور
mutilated	محدوف	plate volume	مجلد لوح‌ها [ویژه‌ی لوح‌های یک اثر چند جلدی]
	مده: ناقص ^۳	diptych	مجلس نقاشی و خط
lipograph	محدوف الحرف [= اثری که حرف خاصی در آن به کار نرفته باشد]	compendium, compend, compendia, conspectus, epitome	مُجمل (- وافی)
1. chirographer 2. clean copyist 3. transcriber	محتر	register ²	[در صحافی] مجموع جزوه‌ها
chirography	محترری		

مرکب	۱۰۲	محرک
documentation	مدرک‌شناسی	محرک ← اعراب‌گذاری شده
diplomats	مدرک‌شناسی کهن	مُحرّمات [= نقش]
rounding	مدورکردن عطف	دارای خطوط موازی]
panegyrist, encomiast	مدیحه‌سرا	opus ² محصول کار هنری
1. illuminated 2. gilt	مذهّب ← مدح	محفوظات ← موجودی
inlaid and illuminated	مذهّب مُعَرَّق	muhaghghagh [خط] محقّق
collection care	مراقبت مجموعه	publication place, place of publication محل نشر
elegy, dirg, elegia, therenody, threnode	مرثیه‌سرا	مته: مکان نشر
elegist	مرثیه‌سرای	obliteration محو
elegy	مرثیه‌سرایی	مته: طمس
curtailed	مترج ← منبع	blurred محو (شده)
1. jewelled, jwell-studded, gem-studded, gemmed 2. incrustated, encrusted 3. inlaid, onlaid	[کلمه‌ی] مُرَّحَم	1. deface 2. obliterate محو کردن نوشته
dyed and illuminated	مُرَّصَع ^۱ [تزیین شده با آب طلا و نیز مواد رنگی دیگر]	digest مختصر
incrustation, encrustation	مرصع‌کاری	potted [کتاب] مختصر [در مفهوم منفی]
marcasite(stone)	مرغش	polyrhythmic [شعر] مختلف الیرکان
scintillating	مرقشیا	inconsisteut number of lines مختلف السطور
album	مُرَّقَع [= مجموعه‌ای از نقاشی‌ها، قطعات خوش‌نویسی یا گزیده‌ی اشعار]	مخزن کتاب ← خزانه‌ی کتاب
scrapbook	مُرَّقَع تصویری	lining tool [ابزار خط انداختن بر جلد]
ink	مرکب	مخطوط، مخطوطه ← دست‌نویس
		cinquain, pentastich, quintain مُخَمَّس
		head ¹ مَدّ
		مدّاح ← مدیحه‌سرا
		interlaced, intertwined, interwoven, interlocked مُداخِل
		مدبوغ ← دباغی‌شده
		eulogy, elegy, مدحیه, مدح [به‌ویژه مدح درگذشتگان], eulogium
		مته: مدیحه، ثناخوانی
		panegyric, encomium مدح ^۲ [به‌ویژه مدح زندگان]
		مدحیه
		مته: مدیحه
		entry مدخل
		مته: سرعنوان، شناسه، ماده‌واره
		title entry [در فهرست‌نویسی] مدخل عنوان
		added entry مدخل فرعی

	مُسندِ کتاب ← رَحَل	acidic ink	مرکب اسیدی
rough copy, draft	مُسوَدَه		مرکب بَرّاق ← مرکب مَهوَش
poetic(al) contest	مُشاعِرَه	indelible ink	مرکب ثابت
débat	مُشاعِرَه‌ی موضوعی		مرکب جامد ← مرکب یابِس
	[در نقش] مُشَبِّک ← توری		مرکب دان ← دَوَات
1. lattice work 2. openwork	مُشَبِّک‌کاری	carbon ink	مرکب دوده
muller, smasher	مُشْتَه	inkmaker	مرکب‌ساز
	مَتَه: کوبه		مَتَه: حِجَار
imprint	مُشَخَّصَاتِ اِنتِشار	indian ink	مرکب غلیظِ تحریر
collation	مُشَخَّصَاتِ ظاهری [ی‌کتاب]	powdered ink	مرکب گرده‌ای
doubtful authorship	مُشکوک التَّصْنِیف	job ink	مرکب معمولی
vocalized	مُشکول	metallic ink	مرکب مَهوَش
	مِشِیش ← وال		مَتَه: مرکب بَرّاق
editor	مُصَحِّح	indelible ink	مرکب نازدودنی
book	مُصَحَّف	indian ink	مرکب هندی
misspelled, incorrectly written	مُصَحَّف [ی‌املائی]	solid ink	مرکب یابِس
			مَتَه: مرکب جامد
misread	مُصَحَّف [ی‌قرائتی]		مَرْمَتِ جَزئی ← ترمیم جَزئی
the Sacred Volume	مُصَحَّف شریف		مَرْمَتِ کُلّی ← ترمیم کُلّی
provenance	مصدر المخطوطه		مَرمرنما سازی ← ابر و باد سازی
hemistich	مِصرَع [در شعرِ غربی]		مَرمری ← ابری
enjambement	مِصرَع موقوف المعنا		مِرْمَلَه ← مِترَبَه
term	مِصْطَلَح	pearl	مرواریدی
1. terms 2. terminology	مِصْطَلَحَات	1. decorated, ornamented 2. flourished	مَزین
burnished, polished	مِصْقُول	extract	[مطلب] مِستَخْرَج
1. compiler, compiler 2. composer	مِصَنِّف		[نقش] مِستَطیلی ← قلمدانی
vowel	مِصَوَّت	thumbed	[کتاب] مِستَعْمَل
long vowel	مِصَوَّتِ بلند	documentation	مِستَدَات
short vowel	مِصَوَّتِ کوتاه		مُستَنسِخ ← کاتب
diphthong	مِصَوَّتِ مرکب	dissolved copper	مِس حَلّ
1. illustrated 2. pictorial	مِصَوَّر	distorted plagiarism	[در سرقت ادبی] مِسخ
book-illustration	مِصَوَّر سازی	ruled	مِسطَر
	مَتَه: تصویرگری	ruling board, stencil	مِسطَر
grangerize	مِصَوَّر سازیِ افراطی		مَتَه: مِخْطاط
grangerize	مِصَوَّر سازیِ عاریتی [با استفاده از تصاویر کتاب‌های دیگر]	stanzaic poem	مِسطَر، مِسطَرَه ← خط کش
			مُستَط

alias	معروف به	مضامین ← مطالب کتاب
commentaries in the margin	معلق به حواشی	مطالب روی جلد
	معنا ← چیستان	1. cover material
rebus, picture puzzle	معنای تصویری	2. lettering on the binding
logograph	معنای کلمات	lettering on the spine
gouge	مُغار	[برای شناساندن کتاب در قفسه مانند عنوان، نام مؤلف، شماره‌ی جلد]
fillet, cord ²	مغزی	contents ¹
raised band	مغزی برجسته [ی عطف]	متم: مضامین، محتویات، مندرجات
false band	مغزی کاذب [= برجستگی ظاهری نواری عطف]	مطلّا ← زرنشان
song-book, songster	مغنی‌نامه	مطلّا کاری ← زرکوبی
	متم: کتاب آغانی	edge gilding
key	مفتاح رموز	color under gilt [در کناره‌ی کتاب]
	مفردات ← فردیات	gilt in the round, gilt after
materia medica	مفردات پزشکی	[= مطلّا کردن کناره‌ی
1. commentator 2. glossographer, glossist, glossator, glossarist, glosser	مفسّر	rounding, gilt solid
3. interpreter		جلو بعد از گردسازی عطف]
joint	مفصل (- جلد)	opening line(s), opening verse(s), first line(s)
closed joint	مفصل چسبان	مطلّع
color under gilt	مطلّای زیررنگی [در کناره‌ی کتاب]	معادشناسی ← علم الآخره
missing	[برگ] مفقود	مُعْجَم، معجم الالفاظ
	مُفْهِس ← فهرست‌نویس	مُعْجَم البلدان ← بلاد‌نامه
collation	مقابله	مُعْجَم التّراجم
collated	مقابله شد، مقابله‌شده	مُعْجَم المُفْهِس
collate	مقابله کردن	مُعْجَمه ← منقوطه
collator	مقابله‌کننده، مقابله‌گر	معدن‌شناسی
essay, paper, article	مقاله	متم: علم معدن، معدنیات
narrative essay	مقاله‌ی داستانی	معدنیات ← معدن‌شناسی
article	مقاله‌ی دایرة‌المعارف	[در تجوید] معدول
thesis	مقاله‌ی علمی	معرّب
	مقاومت در برابر سایش ← سایش‌ناپذیری	مُعَرَّق
consolidation	مقاوم‌سازی [- کاغذ شکننده و آسیب‌دیده]	1. incrustated 2. mosaic-work
	متم: استحکام‌بخشی	3. inlaid, onlaid
	مَقْتَبِس ← اقتباس‌گر	maril
		1. mosaic work 2. filigree(work)
		inlaying, onlaying
		leather filigree-work
		leather applique work
		intarsia
		[به‌ویژه با چوب]

alias	ملقب به	biography of martyrs, book of martyrdom	مقتل
poet-laurate, versificator regis	ملک الشعرا مته: امیر الشعرا	1. introduction 2. proemium	مقدمه
heresiography	ملل و نحل	isagoge	مقدمه [ی عالمانه بر یک رشته یا صنعت]
patchwork	مُلَّع	outline ¹	مقدمه کلی
mosaic verse	مُلَّع [از اشعار دیگران]	introduction proper	مقدمه المقدمه
mull	ململ نازک مليله ← گلابتون	1. crowded 2. contracted	[در خط] مَقْرَمَط
1. filigree 2. filigree work	مليله کاری	honeycomb work	مَقْرَنَس کاری
leather filigree work	مليله کاری چرمی	ending lines, ending verses	مقطع
patron	مدوح	collection of fragments	مقطعات
reference sources	منابع	epigone	مقلد [شاعر یا نویسنده ای بزرگ]
	مته: مراجع، مأخذ	board, cardboard	مقوا
literature	منابع و مأخذ	papier-maché	مقوا [ی حاصل از خمیر کاغذ باطله]
authorities	منابع و مراجع	chipboard	مقوای پوسته پوسته
hymnal, hymnbook	مناجات نامه مته: نیایش نامه، کتاب ترانیم	pasteboard	مقوای چسبانده [حاصل از چسباندن کاغذها به هم]
configuration of stars	مناسبات کواکب مته: امتزاجات کواکب		مقوای روی جلد ← دفته ی روی جلد
	مناظره ← گفتگو	millboard	مقوای ضخیم
stichomythia, amoebean verse	[در شعر] مناظره	case board	مقوای قاب، مقوای غلاف
duologue	مناظره (ی دونفره)	strawboard	مقوای کاهی
eulogistic biography, laudatory biography	مناقب	personalis	مکاتبات شخصی
		negotialis	مکاتبات کاری
xylography	منبت کاری	codecology	مکان شناسی نسخه ها
source	منبع		مکان نشر ← محل نشر
	مته: مرجع، مأخذ	epistle	مکتوب ← نامه
source book	منبع الهام [ادبی]		مکتوب (ادبی)
source study	منبع پژوهی		مکتوب بر دو رو ← نوشته بر دو رو
loco citato	منبع پیشین		مکتوب بر یک رو ← نوشته بر یک رو
apocryphal	[آثار] منتحل	bis	مکتوبه شناسی ← نوشتار شناسی
extract	منتخب	lime white, whiting	[در نمایه سازی] مکرر
anthology	منتخبات		میل [= گرد سفید و نرم]
analects, analectus	منتخبات ادبی		مورد استفاده در نقاشی]
	منتسب به ← منسوب به	abridged	ملخص
	منتشر شدن ← انتشار یافتن	compendium, compend,	ملخص (ی وافی)
		compendia, conspectus, epitome	

in print	موجود (در بازار کتاب)	منتشر شده، منتشره ← چاپ شده
1. archives 2. holdings	موجودی	[کتاب] منتشره پس از مرگ نویسنده
	مت: محفوظات	curvilinear [در نقش] منحنی
gadroon	[نقش] موجی	مندرجات ← مطالب کتاب
	مؤخره ← پسگفتار	attributed منسوب به
1. bevel 2. diagonal 3. oblique	مورب	مت: منتسب به
historian	مورخ	مُنشِد
	مت: تاریخ‌نگار	conveyer منشور
dated	مورخ	1. charter, charta 2. edict
	مت: به تاریخ	مت: فرمان حکومتی
museum	موزه	symbolic logic, logistics منطقی صوری
museology	موزه‌شناسی	منطقه البروج ← دایرة البروج
strophic poem	[شعر] موشع	incised منقور
	موصّلین ← وال	1. decorated, ornamented 2. منقوش
mull	موصّلین نازک بی آهار	illustrated
endowed	موقوفه	dotted منقوط
1. author, writer 2. compiler,	مؤلف	dot منقوط کردن
compiler	مت: نویسنده	مت: ترقین
presumed author,	مؤلف احتمالی	pointed منقوطه
supposed author, attributed author	مؤلف برجسته	مت: نقطه‌دار، مُعْجَمَه
nominal author	مؤلف پنهان	cited, narrated, recounted منقول
standard author	مؤلف پنهان [= که کتابی برای شخص دیگری و به اسم او می‌نویسد]	مت: مذکور
ghost writer	مؤلف پنهان [= که کتابی برای شخص دیگری و به اسم او می‌نویسد]	traditional knowledge منقولات
	مت: مؤلف پشْتِ پرده	stappler, stappling machine منگنه
second author	مؤلف ثانی	condensed مُثَمِّل [صفت نوشته‌ای که حروف آن نزدیک به هم باشد]
presumed author, supposed author, attributed author	مؤلف فرضی	collectanea مَنوعات
	مؤلف ناشناخته ← لا آدری	sizing chemicals مواد آهاری
uncertain author	مؤلف نامعین	loadings, fillers مواد افزودنی [به کاغذ]
acid migration	مهاجرت اسید	furnish مواد اولیه کاغذ
	مت: نشْتِ اسید	archival materials مواد بایگانی
dedicatee	مهدی الیه	cover material مواد روی جلد
		book-like materials مواد شبیه کتاب
		library materials مواد کتابخانه‌ای
		writing materials مواد نوشتاری
		homilies مواعظ
		water [در پارچه] موج‌دار کردن با مُهره

مهر	۱۰۷	مینیاتوریست
مهر	1. seal 2. cachet	مهره نکشیده
مهر		مهره‌ی آهنی جفتی
مهر	tool, stamp	[در کاغذسازی] مهره‌ی عقیق
مهر		[در کاغذسازی] مهره‌ی غلتکی،
مهر پرداز	stippling tool	مهره‌ی غلتکی کشیدن
مهره: تاپه‌ی دان‌دان		مهره‌آله ← بی نقطه
مهر توشیح	cachet	میان‌پوش کردن
مهر ساز ← مهرکن		میان‌ترنج
مهر سازی ← مهرکنی		میراث ادبی
مهر شناسی	sigillography, sphragistics	میرزا بنویس
مهر صحافی	binder's stamp, finishing tool	میشن، میشین
مهره: خاتم تجلید		میشن آهار و مهره
مهرکن	1. tool engraver 2. seal engraver	میکا ← طلق نسوز
مهر ساز		میکروفرم [= میکروفیش و میکروفیلیم]
مهر کنی	1. tool engraving 2. seal engraving	میکروفیش
مهر سازی		[دستگاه] میکروفیش خوان
مهرکوبی، block-stamping, tooling, toolwork		میکروفیلیم
مهرکوبی بی‌رنگ، مهرکوبی ساده	blind blocking	[دستگاه] میکروفیلیم خوان
مهرکوبی (شده)	tooled	میکروفیلیم دو تصویره
مهر ماچگی [= نر و ماده]	die	میمون‌نگاری
مهر مالکیت	ownership stamp	مینا
مهر و نشان (= مالکیت)	Ex libris	میناکار
مهر و نشان روی جلد	supralibros, super ex-libris	میناکاری
مهره	1. burnisher 2. calender	مینایی
مهره کشی	burnishing	میناتور
مهره: صیقل‌کاری		میناتورپرداز
مهره کشیدن	1. burnish 2. calender	میناتورپرداز
مهره: برق انداختن		میناتورپرداز
[در پارچه] مهره کشیدن	water	میناتور داستانی
مهره کشیده	burnished	میناتور عشقی
مهره موزائیک ← آلت		میناتور است

ن

anonym	نام واقعی معکوس [مثلاً هادی صداقت به جای صادق هدایت]	bibliographical ghost	نا بوده کتاب [= کتابی که نامش فقط در کتاب‌ها آمده ولی از خودش خبری نیست]
letter	نامه مته: مکتوب	illegible	ناخوانا مته: لایقژه
book	[در ترکیب] = نامه [مانند اندرزنامه، پرنده‌نامه]	finishing	نازک‌کاری
— ana, — iana	— نامه [پسوند لاتینی دال بر مجموعه اطلاعات مربوط به یک مکان یا شخص]	1. copyist, scribe, copier 2. penman	ناسخ
log-rolling	نام‌یاب ← نمایی نام‌ها نان قرض دادن [بدو نویسنده در نقد کتاب‌های یکدیگر] نانوشته ← نانویس	1. privately published 2. author publisher	ناشر مؤلف
blank	نانویس مته: بیاض، سفید، نانوشته	lacking	ناشناخته ← لا آدری ناقص مته: کسر
groove	ناوه [= شیار محل اتصال جلد به عطف]		ناقص ^۲ ← محذوف
inedited	ناویراسته		ناقص الآخر ← بی‌ذیل
out of print	[کتاب] نایاب	patronymic	ناقص الاول ← بی‌صدر
inconsistency	نایکدستی مته: عَثَّ و ثَمین	conventional name	[مربوط به] نام اجدادی نام رایج مته: اسم مرسوم
prose	نثر	onomastics, onomatology	نام‌شناسی
poetic prose	نثر ادبی		نامک ← کتابک
ornate prose	نثر مصنوع		نام مستعار ← اسم مستعار
rhymed prose	نثر منظوم	name unknown	نام ناشناخته
astronomy	نجوم	1. onomasticon 2. nomenclature,	نام‌نامه
sewing thread	نخ دوخت	nomenclator	
first fruits	نخستین اثر [شاعر یا مؤلف یا نویسنده]		نام نما ← نمایی نام‌ها
buff	نخودی	autonym	نام واقعی

manuscript, handwritten	نسخه‌ی خطی مؤلف	limp	نرم
manuscript copy	نسخه‌ی دست‌نویس	copyist	نسخه‌نگار
	[در مقابل نسخه‌ی چاپی]	1. pedigree 2. pedigree copy	نسب‌نامه
1. additional copy, extra copy, further copy 2. alternative version ¹	نسخه‌ی دیگر	surname	نسبه
over-copy	نسخه‌ی زائد	nasta'liq	نستعلیق
xerocopy	نسخه‌ی زیراکسی	naskh	نسخ
mint	نسخه‌ی سالم و تمیز	limited edition	نسخ محدود
erroneous copy	نسخه‌ی سقیم	copy, duplicate	نسخه
prompt copy, prompt book	نسخه‌ی شبیه‌خوانی	manuscriptoholic	نسخه‌باز
bad copy	نسخه‌ی شلوغ	lection, variant, variant reading, alternative version ² , text variant	نسخه بدّل
numbered copy	نسخه‌ی شماره‌دار	مت: نصّ بدّل، ضبط، قرائت	
penalty copy	نسخه‌ی صعب‌التحریر	1. transcribing, transcript	نسخه‌برداری
	نسخه‌ی عین ← المثنی	2. reproduction, transcription	
textus receptus, received text	نسخه‌ی فرضی مادر	manuscriptology	نسخه‌شناسی [معمولاً پس از اختراع چاپ]
scribal copy	نسخه‌ی کاتب	codicology	نسخه‌شناسی [معمولاً پیش از اختراع چاپ]
apograph	نسخه‌ی کاملاً مطابق با اصل	apparatus criticus, critical apparatus	نسخه‌ها و منابع تصحیح
textus receptus, received text	نسخه‌ی مادر	duplicates	نسخه‌های تکراری، نسخه‌های مکرر
illuminated manuscript	نسخه‌ی مذهّب	impression	نسخه‌های یک چاپ
reading copy	نسخه‌ی مستعمل	protograph	نسخه‌ی اساس
audited copy	نسخه‌ی مسموع	textus receptus, received text	نسخه‌ی اصحّ و أقدم
recension	نسخه‌ی مصحّح	text	
apograph, true copy	نسخه‌ی مصدّق	protograph	نسخه‌ی اصل
1. defective copy	نسخه‌ی معیوب	exemplar	نسخه‌ی اصلی (= منقول منه)
2. imperfect copy	نسخه‌ی مکرر ← نسخه‌ی تکراری	additional copy, extra copy, further copy	نسخه‌ی اضافی
abridged edition	نسخه‌ی ملخّص	added copy	نسخه‌ی افزوده
association book	نسخه‌ی ممتاز [به خاطر انتساب به فرد خاصی]	amulet	نسخه‌ی تعویذ
unique copy	نسخه‌ی منحصر به فرد	duplicate copy	نسخه‌ی تکراری
	مت: مخطوط الوحيد	alternative version ¹	نسخه‌ی ثانی
authentic copy, witness	نسخه‌ی موثّق	lithographic copy	نسخه‌ی چاپ سنگی
miniature manuscript	نسخه‌ی مینیاتوردار	service copy	نسخه‌ی خدماتی
1. fragmentary copy	نسخه‌ی ناقص	manuscript, manuscript copy	نسخه‌ی خطی
2. imperfect copy			

painting	نقاشی	scribal copy	نسخه‌ی نقل‌نویس
caligraphy, chalk drawing	نقاشی با پاستیل	artistic manuscript	نسخه‌ی هنری
tempera	نقاشی با رنگِ لعاب	starch	نشاسته
charcoal drawing	نقاشی با زغال	digestion	نشاسته‌زدایی [در محلولِ سودِ سوزآور]
calligraphic painting,	نقاشی - خط، نقاشیخط	cachet	نشان ^۱
pictorial script		impression	نشان ^۲ [حاصل از نقش‌کوبی]
lacquer painting, painted	نقاشی زیرلایکی	1. coat of arm 2. heraldly	نشانِ پهلوانی
lacquer		obelus	نشانِ تردید
triptych	نقاشی سه‌لته‌ای	coat of arm	نشان (- خانوادگی)
scroll painting	نقاشی طوماری	ownership mark	نشان مالکیت
Frank painting	نقاشی فرنگی		مته: علامت مالکیت
tondo	نقاشی مدور		نشانه‌گذاری ← سجاوندی
miniature painting	نقاشی مینیاتور		نشانه‌های زیر و زبری ← شکل
textual criticism	نقدِ متون	punctuation	نشانه‌های سجاوندی
	نقر ← قلم‌کشی		مته: علامت سجاوندی
dissolved silver	نقره حل	provenance	نشانه‌هایی از مالک (های) سابقِ کتاب
1. motif 2. pattern 3. inscription	نقش	siglum [L]	نشانه‌ی اختصاری
	نقشاب ← ته‌نقش	reference mark	نشانه‌ی ارجاع
inscribe	نقش‌انداختن		مته: علامتِ ارجاع، نشانه‌ی تُک
blocking press	نقش‌انداز	footnote reference mark	نشانه‌ی تُک
frottage,	نقش‌اندازی سایشی، نقش‌اندازی مالشی	repetition symbol	نشانه‌ی تکرار
rubbing		diacritic	نشانه‌ی زیر و زبری
1. embossed design 2. relief	نقش برجسته		مته: علامتِ زیر و زبری
	مته: طرح برجسته		نشتِ اسید ← مهاجرتِ اسید
ornamentation	نقش‌پردازی	ink bleed	نشتِ مرکب
animal motif	نقش جانوری		نَشَن ← چسبِ نشاسته
goffering	نقش چین‌چین انداختن	manière	نِصاب [= کتاب و واژه‌نامه‌ی منظوم برای آموزشِ واژه‌ها و دستورِ زبانِ دیگر]
tailpiece ² , tail	نقش خاتمه [ی فصل یا کتاب]		نَصْ بِدَل ← نسخه بدَل
ornament			نصبِ زوروق [بر روی سطحِ جلد]
	مته: گلِ خاتمه	laying on	برای طلاکوبی]
end-piece	نقش خاتمه [ی کتاب]	writing system	نظامِ نوشتاری
	مته: قابِ خاتمه ^۱	versification	نظم
cover design	نقش روی جلد		نظم (- موضوعات) ← ترتیب (- موضوعات)
	نقش ریز ← آرایه‌ی ریز	breathing	[در رنگ و کاغذ] نفس‌کشی
	نقش سراسری ← نقشِ واگیره‌ای	painter, draughtman	نقاش
	نقش‌کاری تیزابی ← باسمه‌ی سیاه‌قلم		

writing	نگارش	blind stamping	نقش‌کاری ساده
the present writer	نگارنده		نقش‌کوب ← مهر
	مت: کاتبِ حروف، کاتبِ سطور	block-stamping, press	نقش‌کوبی
inscribe	نگاشتن	ink blocking	نقش‌کوبی با مرکب [بـمشکی یا رنگی]
aperçu	نگاه اجمالی [معمولاً در مقدمه]	pointillé	نقش‌کوبی خال‌خالی
preventive conservation	نگاهداری پیشگیرانه	traced design, tracing ²	نقش‌گرفته‌شده
	[از آثار خطی و جز آن]	tondo	نقش‌گرد
quod vide	[در ارجاع] نگاه کنید به [یک مورد]		مت: نقش‌مدور
quae vide	[در ارجاع] نگاه کنید به [چند مورد]	plant motif	نقش گیاهی
	نم ← رطوبت	motif	نقش‌مایه
imitation-	نما [در ترکیب، برای مثال		نقش‌مدور ← نقش‌گرد
	چرم‌نما = imitation leather]	filigree work	نقش‌ملیله‌ای
index ²	نمایه	all-over pattern	نقش واگیره‌ای
	مت: فهرست راهنما، کشاف		مت: نقش سراسری، طرح سراسری
indexer	نمایه‌ساز	1. design 2. map	نقشه
	نمایه‌ی اسامی ← نمایه‌ی نام‌ها	closely packed ornaments	نقش‌های پُرآذین،
person index, people index,	نمایه‌ی اشخاص		نقش‌های پُرآرایه، نقش‌های پُرکار
index of persons		cartography, [= ترسیم نقشه‌ی جغرافیایی]	نقشه‌کشی
index medicus	نمایه‌ی پزشکی	map-making	نقشه‌ی توضیحی
	مت: کشافِ طبی	cartogram	نقشه‌ی جهان [در قرون وسطا]
topographical index, index	نمایه‌ی جای‌ها	mappe mundi	نقطه‌دار ← منقوطه
of places, place index			نقطه‌کاری
	مت: کشافِ اماکن	stipple	نقطه‌گذاشتن
general index	نمایه‌ی عمومی	dot	مت: ترقین
	مت: نمایه‌ی کلی		نقطه (ی حروف)
index of rhymes	نمایه‌ی قوافی	dot	نقل به معنی
	مت: کشف القوافی	paraphrase	[در سرقه‌ی ادبی] نقلِ جزئی
	نمایه‌ی کلی ← نمایه‌ی عمومی	partial carry	نقل (به حدیث)
subject index, index of	نمایه‌ی موضوعی	transmission	نقل قولِ آغازین [بـکتاب]
matters, thematic index		epigraph, epigram	مت: تصدیق کتاب
name index	نمایه‌ی نام‌ها		نقیضه
	مت: نام‌یاب، نمایه‌ی اسامی، نام‌نما	parody	نک: [اختصار نگاه کنید به]
	نمایه‌ی واژه‌ها ← واژه‌نما		[در ارجاع] نک: بالا
felt finish	نمدی‌نما [در پرداختِ سطح کاغذ]	vide supra	[در ارجاع] نک: ذیل
diagram, graph, chart	نمودار	vide infra	نگارخانه
strip	نوار ^۱	gallery	

	نوار ^۲ ← آب	نوشته‌ها ← آثار
pointed	نوارِ ابرِ چینی ← زلفِ حور	نوگ‌تیز
nib (of a pen)	نوارِ پیچ‌پیچ ← نوارِ زیر و رو	نوگِ قلم
newly written	نوارِ تزئینی	نویس
unknown author	نوارِ حاشیه	نویسنده ← مؤلف
	نوارِ زیر و رو	نویسنده ناشناخته
	مته: نوارِ پیچ‌پیچ	نویسنده‌ی برجسته ← مؤلفِ برجسته
authoress	نوارکاری	نویسنده‌ی زن
joint author, co-author	نوارِ محافظِ عطف	نویسنده‌ی همکار
grapheme	نوارِ نشان، نوارِ نشانه ^۳	نویسه
	tassel, signet ^۲	مته: حرف
prayer book	[در کتاب] نوارِ نشانه‌ی جفتی	نیایش‌نامه
	نواره‌ی شعاعی	مته: کتابِ دعا، ادعیه
theurgy	نوارِی ← آب	نیرانیات
white magic, art of magic	نوارِ یدکِ روکش	نیرنجات
half cloth, half linen	نوبتِ چاپ	[جلد] نیم‌پارچه‌ای
	نُورِدِ مرکبِ پخش‌کن	مته: نیمه پارچه‌ای
semi-polished	نوریه	نیم‌پرداخت
half-hasp	نوشترخانه ← دارالکتاب	[نقش] نیم‌تاج
half medallion, semi-medallion	نوشترشناسی	نیم‌ترنج
half leather	مته: مکتوبه‌شناسی	[جلد] نیم‌چرمی
	نوشته‌افزار فروش	مته: نیمه چرمی
half-verse	نوشته‌افزار فروشی	نیم‌مصراع ^۱
hemistich	نوشتن	نیم‌مصراع ^۲ [در شعر فارسی و عربی]
half sheet	نوشتن بر طومار	نیم‌ورق
in-folio	نوشته	نیم‌ورقی
	نوشته بر دو رو	[جلد] نیمه پارچه‌ای ← نیم‌پارچه‌ای
	مته: مکتوب بر دو رو	نیمه چرمی ← نیم‌چرمی
half calf	نوشته بر یک رو	نیمه شبرو
translucent	مته: مکتوب بر یک رو	نیمه شفاف
	نوشته‌دان	
	scrinium	

paper manufacturer, bookmaker,	ورق	bibliographical unit	واحد کتاب‌شناختی
book dealer, paper vendor, stationer		back matter, end matter,	واحدهای پس از متن
1. foil 2. folio 3. leaf 4. sheet	ورق	subsidiaries	
preliminary leaf	ورق آغازین	front matter, preliminary	واحدهای پیش از متن
broadside, foolscap	ورق بزرگ	matter, preliminaries, prelims,	
book-fell	ورق پوستی	preliminary pages	
disjunct leaf	ورق تک		[مانند فهرست، پیش‌گفتار، ...]
laying on	ورق چسبانی [= چسباندن زورق روی	nomenclature, nomenclator,	واژگان
	سطحی که باید زرکوبی شود]	vocabulary	
	ورق داغ ← رکابه‌ی سه‌حرفی	glossary, vocabulary	واژه‌نامه
pigment foil	ورق رنگی [برای نقش‌کوبی]	word index	واژه‌نما
gold leaf	ورق زر		مت: نمایی واژه‌ها
	ورق سفید ← ورق نانویس	word finder	واژه‌یاب
foliation	ورق‌شماری	phantom word	واژه‌ی موهوم [پدیدآمده به علت
	ورق طلاکوبی ← زورق		تصحیف و اشتباه‌نویسی کاتب و فرهنگ‌نگار]
foil	ورق فلز [نقره یا طلا]	ghost word	واژه‌ی نابوده [= که در زبان وجود
full sheet	ورق کامل		نداشته و ندارد اما به دلیل اشتباه وارد کتاب‌ها شده]
foil blocking	ورق‌کوبی		واسطه‌ی کتاب ← تاجر کتاب
guard leaf, guard sheet	ورق محافظ	1. vāgh 2. babewyne	واق (واق) [= از اصول
	ورق مصقول ← کاغذ آهار مهره		هفت‌گانه‌ی نقاشی سنتی، درختی افسانه‌ای با میوه‌هایی به
stiff paper	ورق مقوّا		شکل سُر انسان و حیوان]
blank leaf	ورق نانویس	repeat	واگیره [= طرح تکرار شونده]
	مت: ورق سفید	diaper	واگیره‌ی هندسی [به‌ویژه بر جلد]
preliminary leaves	ورق‌های آغازین	muslin, jaconet	وال
blocking foil, reel gold	ورقه‌ی زورق		مت: موصلین، مشمش
	ورقه‌ی مُرقّع ← قطعه‌ی مُرقّع		و بعد ← و صفحه‌ی بعد
flake off	ورقه‌ورقه شدن	designation	وجه تسمیه
protocol sheet	[در قرطاس] ورقه‌ی افتتاحیه	et alii [L], and others	و دیگران

2. chronicler, annalist	مته: تاریخ‌نگار، وقایع‌نویس	blocking foil, reel gold	ورقه‌ی دراز زرورق
	وقایع‌نویس ← وقایع‌نگار	in-plano	ورقی
endowment	وقف	saddle sewing	وسط‌دوزی
endowment certificate	وقف‌نامه	1. mending, book mending	وصالی
endowed	وقفی	2. rebinding	
vellum	ولوم [معمولاً لطیف‌تر و از جنس پوست گوساله]	following pages	و صفحات بعد
edition	ویراست		مته: به بعد
editor	ویراستار	following page	و صفحه‌ی بعد
edited	ویراسته		مته: و بعد
edited by	ویراسته‌ی	chronicle, annals	وقایع‌نامه
editing	ویرایش		مته: کتاب اخبار، روی‌دادنامه
revised edition	ویرایش جدید	menologium, menology	وقایع‌نامه‌ی اولیا
definitive edition, final	ویرایش نهایی	menologium, menology	وقایع‌نامه‌ی شهدا
authoritative edition		1. historiographer	وقایع‌نگار

lampooner	هجو نویس	hatch	هاشور
autographed dedication/ presentation	هدیه به خط مؤلف	cross-hatching	هاشور (به حصیری)
edition	هریک از نسخه های یک چاپ	hatch	هاشورزدن
invective	هزل	hatched work	هاشورکاری
facetiae	هزلیات	halo	[نقش] هاله
in-octavo	هشت برگی	aureole	هاله ی تقدس [برگرد چهره]
	مت: شانزده صفحه ای	mandorla	هاله ی قدسی بادامی
octagonal, octagram	هشت پر	margin	هامش
	هشت صفحه ای ← چهار برگی	head margin, top margin, head ²	هامش بالا
1. iridescent 2. variegated	هفت رنگ		مت: هامش صدری
	مت: رنگارنگ	foot margin, foot ² , tail margin, bottom margin, lower margin	هامش پایین
the seven hands	هفت قلم		مت: هامش سفلی
	مت: اقلام سببه، اقلام هفت گانه		هامش جلویی ← هامش خارجی
	همان (اثر) ← ۱. همان (منبع) ۲. همان (جا)	fore-edge margin	هامش خارجی
ibidem [L]	همان (جا)		مت: هامش جلویی
	مت: همان (اثر)	back margin, center margin,	هامش داخلی
opere citato [L]	همان (منبع)	gutter margin, inner margin, inside margin	
	مت: همان (اثر)		هامش سفلی ← هامش پایین
hog	همزن [در خمرو ی کاغذساز ی دستی]		هامش صدری ← هامش بالا
namesake	همنام	backs	هامش های داخلی
	مت: آتاش، آداش	gutter	هامش های داخلی صفحه بست
idem [L]	همو، همان مؤلف	lampoon	هجو، هجو
forel, forrel, forril	همیان کتاب	eigteenmo, octodecimo	هجده برگی
	مت: چنته ی چرمی کتاب	flyting, fliting	هجو رکیک
geometry	هندسه	libel	هجو نامه

air dried	[در موردِ کاغذ] هوا خشک مَ: خشک شده در هوا	patron	هنرپرور مَ: حامیِ هنر و هنرمندان
astronomy	هیأت	xylography	هنرِ چوب‌کاریِ تزئینی
hic nullus est defectus	هیچِ إسقاطی در این جا نیست	bibliopegy	هنرِ صحافی
	[عبارتی لاتینی در جاهایِ نانویسِ دست‌نویس‌ها یا کتاب‌های چاپیِ اولیه‌ی اروپایی]	xylography	هنرِ منبت‌کاری
hieratic	هیراتی [= گونه‌ی تحریریِ خطِ هیروگلیفِ مصری]	colorist	هنرمندِ رنگ‌پرداز
hieroglyphics	هیروگلیف	bibliopegist	هنرمندِ صحاف
	هیکل ← سَرْتُونِج	decorative arts	هنرهایِ تزئینی
ductus	هیئتِ حرف [= شکلیِ کلیِ حرف]	fine arts	هنرهایِ زیبا
		book arts	مَ: [قدیمی] صنایعِ مستظرفه هنرهایِ کتاب‌پردازی

ی

jasper green	یشمی	note	یادداشت
in-plano	یک‌برگی		یادداشتِ بلاغ ← یادداشتِ مقابله
	مٔ: دو صفحه‌ای	center note	یادداشتِ بینِ ستونی
one on and two off	یک به تو دو به رو	marginal note, marginalia,	یادداشتِ حاشیه‌ای
	[= روشِ تَای کاغذ در ساختنِ عطفِ توخالی]	side note	
one on and one off	یک به تو یک به رو	audition note	یادداشتِ سماع
	[= روشِ تَای کاغذ در ساختنِ عطفِ توخالی]	collation note	یادداشتِ مقابله
full bound, whole bound	[در صحافی] یک‌تگه		مٔ: یادداشتِ بلاغ
anopistograph, unbacked	یک رو [= نوشته شده فقط بر یک روی کاغذ]	commemorial book,	یادمان، یادنامه
	مٔ: یک‌طرفه نوشته	festschrift, memorial volume	
	یک‌طرفه نوشته ← یک رو	ruby ²	یا قوتِ سرخ
copy, duplicate	یک نسخه [از یک کتاب]	ruby ²	[رنگ] یا قوتی
clearing the stuff	یک‌نواخت‌سازیِ خمیرِ کاغذ	bloodstone	یا گیکج ← گیکج
			یشم

کتاب‌شناسی*

الف. فارسی، عربی و اردو

- آریان، قمر. کمال‌الدین بهزاد، تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و هنر، ۱۳۴۷.
- آشوری، داریوش. فرهنگ علوم انسانی، تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۴.
- احسانی، محمدتقی. جلدها و قلمدان‌های ایرانی، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۸.
- ادیب سلطانی، میر شمس‌الدین. راهنمای آماده ساختن کتاب، تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۵.
- اسفندیاری، محمد. کتاب‌پژوهی، قم: نشر خرم، ۱۳۷۵.
- اسلامی، محمدتقی و عباس اسلامی. واژه‌نامه‌ی کتابداری و دکومانتاسیون، تهران: مرکز اسناد و مدارک علمی، ۱۳۶۶.
- اشرفی، م. م. همگامی نقاشی با ادبیات در ایران، ترجمه‌ی رویین پاکباز، تهران: انتشارات نگاه، ۱۳۶۷.
- افشار، ایرج (گردآوری). صحافی سنتی: مجموعه‌ی پانزده گفتار و کتاب‌شناسی درباره‌ی وراقی، صحافی، وصالی، مجلدگری از یادگارهای هنر ایرانی و اسلامی، تهران: کتابخانه‌ی مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران، ۱۳۵۷.
- _____ «شعرهای پایان نسخه»، هنر و مردم، س ۱۲، ش ۱۳۹، اردیبهشت ۱۳۵۳، ص ۱۹-۷.
- _____ «عرض در نسخه‌های خطی»، معارف، ج ۱۴، ش ۲، مرداد-آبان ۱۳۷۶، ص ۳۱-۳.
- _____ «صندوق کتاب»، جشن‌نامه‌ی نذیر احمد، زیر چاپ.
- افشار، ایرج و دیگران. «فرهنگ اصطلاحات کتابداری، چاپ مقدماتی»، کتابداری: نشریه‌ی کتابخانه‌ی مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران، دفتر سوم، شهریور ۱۳۴۹.
- اکبری، محمدتقی و دیگران. فرهنگ اصطلاحات علوم و تمدن اسلامی، فارسی-انگلیسی، انگلیسی-فارسی، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲.
- انصاری (محقق)، نوش‌آفرین. «بررسی اسناد وقف آستان قدس رضوی»، جشن‌نامه‌ی استاد مدرس رضوی، زیر نظر ضیاءالدین سجادی، تهران: انتشارات انجمن استادان زبان و ادبیات فارسی، ۱۳۵۶، ص ۶۱-۴۵.
- _____ مجموعه مقالات درباره‌ی کتاب و کتابداری، تهران: توس، ۱۳۵۴.
- انوار (استعلامی)، پروین. مأخذشناسی، تهران: کتاب‌فروشی زوار، ۱۳۵۴.
- انوار، سید عبدالله و دیگران. فهرست نسخ خطی کتابخانه‌ی ملی ایران، تهران: کتابخانه‌ی ملی ایران، ۷۶-۱۳۵۶، ۱۴ ج.
- انوشه، حسن (به سرپرستی). فرهنگ زندگی‌نامه‌ها، تهران: مرکز فرهنگی رجاء، ۱۳۶۹.
- _____ فرهنگ‌نامه‌ی ادبی فارسی، دانشنامه‌ی ادب فارسی، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۶.
- اینانلو، جهان، و مهران صدرالسادات. گل و بوته در هنر اسلامی، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۶۷.

*. در این کتاب‌شناسی کتاب و مقاله از هم تفکیک نشده‌است. فرهنگ‌ها و مراجع عمومی مانند فرهنگ‌های وبستر و لغت‌نامه‌ی دهخدا در کتاب‌شناسی نیامده‌اند، چرا که به نظر نگارنده در هیچ تألیف و تحقیقی نیست که به آن‌ها نیازی نباشد. بنابراین، استفاده از چنین منابعی بدهی است.

- البارودی، عبدالله عمر. المعجم العرب للمصطلحات المكتبية، انكليزي-عربي، بيروت: عالم الكتب، ۱۹۸۳.
- برگل، یو. ا. ادبیات فارسی بر مبنای تألیف استوری، ترجمه یحیی آرین‌پور، سیروس ایزدی و کریم کشاورز، تهران: مؤسسه تحقیقات و مطالعات فرهنگی، ۱۳۶۲.
- برومند، فیروزه. راهنمای تدوین کتاب‌شناسی، تهران: انتشارات سازمان مدارک فرهنگی، ۱۳۶۸.
- بنیاد دایرةالمعارف اسلامی. دانشنامه‌ی جهان اسلام، تهران: بنیاد دایرةالمعارف اسلامی، ۷۹-۱۳۷۵، ج ۵ [تاکنون].
- البهنسی، عقیف. معجم مصطلحات الخط العربی و الخطاطین، بیروت: مکتبة لبنان ناشرون، ۱۹۹۵.
- بیانی، مهدی. احوال و آثار خوش‌نویسان با نمونه‌هایی از خطوط، تهران: انتشارات علمی، ۱۳۶۳.
- _____ کتاب‌شناسی کتاب‌های خطی، به کوشش حسین محبوبی اردکانی، تهران: انتشارات انجمن آثار ملی، ۱۳۵۲.
- بینیون، لورنس؛ ج. و. س. ویلکینسون؛ و بازیل گری. سیر تاریخ نقاشی ایرانی، ترجمه محمد ایرانمنش، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۷.
- پاکباز، روین. دایرةالمعارف هنر، تهران: فرهنگ معاصر، ۱۳۷۸.
- پرتو، بابک (ترجمه و تألیف). حفاظت و نگهداری مواد کتابخانه‌ای، تهران: سمت، ۱۳۷۶.
- پلندرلیت، هارولد ج. [و]. ا. ی. ا. ورنر. حفاظت، نگهداری و مرمت آثار تاریخی: درمان، مرمت و بازسازی، ترجمه‌ی رسول وطن‌دوست، تهران: دانشگاه هنر، ۱۳۷۶.
- چپمن، لیز. چگونه فهرست‌نویسی کنیم، تدوین و ترجمه‌ی فیروزه‌ی برومند با همکاری صدیقه امینی. تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳.
- حبیبی، عبدالحی. هنر عهد تیموریان و متفرعات آن، تهران: انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۵.
- خانلری (کیا)، زهرا. فرهنگ ادبیات فارسی، تهران: توس، ۱۳۶۶.
- خانمحمّدی، علی‌اکبر. گنج و گنجینه در بررسی و معرفی کتابخانه‌ی عمومی آیت‌الله العظمی مرعشی. قم: روابط عمومی کتابخانه‌ی آیت‌الله العظمی مرعشی، ۱۳۶۰.
- داد، سیما. فرهنگ اصطلاحات ادبی، تهران: مروارید، ۱۳۷۰.
- دال، سوند. تاریخ کتاب از کهن‌ترین دوران تا عصر حاضر، ترجمه‌ی محمدعلی خاکساری. مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲.
- دانش‌پژوه، محمدتقی. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌ی دانشکده‌ی ادبیات، تهران: دانشگاه تهران، دانشکده‌ی ادبیات، ۱۳۳۹.
- _____ «رنگ‌سازی در کاغذ و رنگ‌زدایی از آن»، هنر و مردم، سال شانزدهم، ش ۱۸۱، آبان ۱۳۵۶، ص ۳۵-۱۶.
- _____ «نسخه‌های خطی در کتابخانه‌های اتحاد جماهیر شوروی»، نسخه‌های خطی، دفتر هشتم، تهران: انتشارات کتابخانه‌ی مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران.
- _____ «نسخه‌های خطی در کتابخانه‌های اتحاد جماهیر شوروی و اروپا و امریکا»، نسخه‌های خطی، دفتر دهم، تهران: انتشارات کتابخانه‌ی مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران.
- دانشگاه هنر و پژوهشکده‌ی حفاظت و مرمت آثار تاریخی - فرهنگی. مجموعه مقالات نخستین همایش حفاظت و مرمت آثار تاریخی - فرهنگی، تهران: دانشگاه هنر و پژوهشکده‌ی حفاظت و مرمت آثار تاریخی - فرهنگی، ۱۳۷۶.
- دوشن، میشل. ساختمان و تجهیزات آرشیو، ترجمه‌ی شهلا اشرف و رضا مهاجر، تهران: سازمان اسناد ملی ایران، ۱۳۷۱.
- ذکاء، یحیی. «کاغذ ابری»، آینده، سال شانزدهم، ش ۸-۵، مرداد - آبان ۱۳۶۳، ص ۷۹-۳۷۱.
- _____ «کاغذ بر و کاغذبری»، آینده، ش ۱، فروردین ۱۳۶۳، ص ۹۹-۹۷.
- _____ هنر کاغذبری در ایران (قطّاعی)، تهران: فرزانه روز، ۱۳۷۹.
- راهجیری، علی. تذکره‌ی خوش‌نویسان معاصر، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۴.

- رزمجو، حسین. انواع و آثار ادبی در زبان فارسی، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۰.
- رضائزاد (نوشین)، غلامحسین. اصول علم بلاغت، تهران: الزهراء، ۱۳۶۷.
- رعنا حسینی، کرامت. «جلد زری». سخن، دوره‌ی ۲۶، ش ۱۰، آذر و دی ۱۳۵۷، ص ۷-۱۱۰۶.
- _____ «جلد رسمی»، آینده، سال پنجم، ش ۱۲-۱۰، دی-اسفند ۱۳۵۸، ص ۵۱-۷۵۰.
- _____ «هفت نقاش و مذهب شیرازی»، ناماره‌ی دکتر محمود افشار، به کوشش ایرج افشار، با همکاری کریم اصفهانیان، ج ۳، تهران: بنیاد موقوفات محمود افشار، ۱۳۶۶، ص ۴۷-۱۶۳۵.
- رفیعی مهرآبادی، ابوالقاسم. خط و خطاطان، تهران: کتاب‌های سیمرخ، ۱۳۴۵.
- ریبره‌ولت، ک. و ا. دراستراپ. صحافی آسان: اصول صحافی به زبان ساده در قالب کلمات و تصاویر، ترجمه از دانمارکی آنتونی هاپکینسون، ترجمه [از انگلیسی] و تألیف مهرداد نیکنام، تهران: دبیرخانه‌ی هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، ۱۳۷۶.
- زریق، معروف. موسوعة الخطوط العربية و زخارفها، دمشق: دارالمعرفة، ۱۹۹۳.
- سادات صوتی، مرتضی. کتابخانه‌ی ملی ایران، تهران: اداره‌ی کل کتابخانه‌های وزارت فرهنگ و هنر، ۱۳۵۲.
- سجادی، سید جعفر. فرهنگ علوم نقلی و ادبی، تهران: علمی، ۱۳۴۴.
- سجادی، ضیاءالدین. دبیاچه‌نگاری در ده قرن، تهران: زوار، ۱۳۷۲.
- سلطان‌پور، زهرا (گردآوری). واژگان متالورژی (مواد)، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۴.
- سلطانی، پوری و فروردین راستین. اصطلاح‌نامه‌ی کتابداری، تهران: کتابخانه‌ی ملی، ۱۳۷۲.
- سلطانی، پوری و مجتبی نائینی. اصطلاح‌نامه‌ی کتابداری، تهران: انجمن کتابداران، ۱۳۵۷.
- سهیلی خوانساری، احمد. «قطاعی»، دوست محمد مصوّر، آینده، ش ۱، فروردین ۱۳۶۲، ص ۷۸-۷۷.
- _____ «آیا قاطعاً قطاع و قطاعی است؟»، آینده، سال دهم، ش ۸ و ۹، آذر ۱۳۶۳، ص ۶۲۳.
- سینایی، علی. مجموعه‌سازی در کتابخانه‌ها، جلد اول انتخاب مواد کتابخانه‌ای، تهران: سمت، ۱۳۷۶.
- شمیسا، سیروس. انواع ادبی، تهران: باغ آینه، ۱۳۷۰.
- شهری، جعفر. طهران قدیم، ج ۲ و ۳، تهران: انتشارات معین، ۱۳۷۱.
- شهریاری، خسرو. کتاب نمایش، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۵.
- شیرازیان، جمال‌الدین (ترجمه و تألیف). روش تحقیق انتقادی متون، تهران: انتشارات لک‌لک، ۱۳۷۰.
- شیروانی، فهرستواره‌ی نسخه‌های خطی مجموعه‌ی مشکوة اهدایی به کتابخانه‌ی مرکزی و مرکز اسناد، تهران: انتشارات کتابخانه‌ی مرکزی و مرکز اسناد، ۱۳۵۵.
- شیمیل، آن ماری. خوش‌نویسی و فرهنگ اسلامی، ترجمه‌ی اسدالله آزاد. مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۶۸.
- صافی، قاسم. پیرامون چاپ و نشر مطبوعات، کتاب، مجله، روزنامه و آموزش کتابداری، تهران: ناشر: مؤلف، ۱۳۶۰.
- صبا، محسن. فرهنگ بیان اندیشه‌ها، تهران: فرهنگ، ۱۳۶۶.
- صدر حاج سید جوادی و دیگران [زیر نظر]. دایرة‌المعارف تشیع، تهران: نشر شهید محبی، ۷۶-۱۳۷۲، ج ۶ [تاکنون].
- صدیق بهزادی، ماندانا (تنظیم و تدوین). دستنامه‌ی قواعد فهرست‌نویسی، تهران: کتابخانه‌ی ملی، ۱۳۷۳.
- صدیقی، زین. فرهنگ اصطلاحات علم کتب‌خانه، (انگلیسی-اردو)، / کراچی: شعبه‌ی تصنیف و تألیف و ترجمه کراچی یونیورسیتی، به اشتراک مالی مقتدره قومی زبان، ۱۹۸۳.
- طبری، محمدعلی. زبدة الآثار، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۲.
- عزیززاده، قربان. «نسخه‌شناسی یک جلد قرآن کریم وقف بر آستانه‌ی مقدسه‌ی حضرت معصومه (س)»، وقف: میراث جاویدان، سال پنجم، شماره‌ی سوم و چهارم، پاییز و زمستان ۱۳۷۶، ص ۶۷-۶۴.

- فاضل، محمود. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌ی دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی مشهد، مشهد: دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی، ۱۳۵۴.
- _____ فهرست نسخه‌های خطی دانشکده‌ی الاهیات و معارف اسلامی مشهد، مشهد: دانشکده‌ی الاهیات و معارف اسلامی، ۶۱-۱۳۵۵، ج ۳.
- فدایی عراقی، [غلامرضا] (به کوشش). کتاب و کتابخانه، تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۵.
- فریه، ر. دبلیو (زیر نظر). هنرهای ایران، ترجمه‌ی پرویز مرزبان. تهران: فرزانه روز، ۱۳۷۴.
- فضایلی، حبیب‌الله. اطلس خط، اصفهان: انتشارات مشعل، ۱۳۶۲.
- _____ تعلیم خط، تهران: سروش، ۱۳۷۰.
- فیلدر، فرانسواز. حفاظت و نگهداری اسناد و کتب؛ ترجمه‌ی احمد احمدزاده و زهرا دماهی. تهران: مرکز اسناد و مدارک علمی، ۱۳۶۵.
- فیوضات، جاوید (اقتباس و نگارش). نگاه‌داری و مرمت اشیاء باستانی و آثار هنری، تهران: اداره‌ی کل باستان‌شناسی و فرهنگ عامه، ۱۳۴۷.
- قاضی میر احمد بن شرف‌الدین حسینی منشی قمی. گلستان هنر، به کوشش احمد سهیلی خوانساری. تهران: کتابخانه‌ی منوچهری، ۱۳۶۶.
- قلعه‌جی، محمد رواس [و] حمید صادق قنبری. معجم لغة الفقهاء، عربی-انگلیزی، مع کثاف انگلیزی-عربی، بیروت: دار النفاثس، ۱۹۸۸.
- قلیچ‌خانی، حمیدرضا. فرهنگ واژگان و اصطلاحات خوش‌نویسی و هنرهای وابسته، تهران: انتشارات روزنه، ۱۳۷۳.
- کامروز (آتابای)، بدری. «درباره‌ی اندازه یا قطع کتب خطی در ادوار سابق»، وحید، شماره ۲۵۸ و ۲۵۹، تیر ۱۳۵۸.
- کرامتی، محسن. فرهنگ اصطلاحات هنرهای تجسمی، انگلیسی-فارسی، تهران: چکامه، ۱۳۷۰.
- کرسپو نوگوترا، کارمن. فرهنگ حفظ و نگاه‌داری مواد کتابخانه و بایگانی، ترجمه‌ی حسن هاشمی میناباد، تهران: مؤسسه‌ی نشر فهرستگان، (۱۳۸۰، زیر چاپ).
- کریمیان سردشتی، نادر. تاریخ کتابخانه‌های مساجد ایران، تهران: انتشارات کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی، ۱۳۷۸.
- کن‌بای، شیلار. نقاشی ایرانی، ترجمه‌ی مهدی حسینی، تهران: دانشگاه هنر، ۱۳۷۸.
- کینن، استلا. فرهنگ فشرده‌ی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، ترجمه و تدوین فاطمه‌ی اسدی گرگانی، تهران: نشر کتابدار، ۱۳۷۸.
- گرسپو، گارمن [کرسپو، کارمن] و وینسنت ویناس. حفظ و نگاه‌داری اسناد و کتب، تهران: سازمان اسناد ملی ایران، ۱۳۶۹.
- گری، بازیل (سرویراستار). هنر کتاب‌آرایی در آسیای میانه در سده‌های چهاردهم تا شانزدهم، ترجمه‌ی حسن هاشمی میناباد، تهران: انتشارات مجلس شورای اسلامی، (۱۳۸۰، زیر چاپ).
- گلچین معانی، احمد. تاریخ تذکره‌های فارسی، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۰، ج ۲.
- گیلوری، عباس. فهرست‌نویسی توصیفی در کتابخانه‌ها، تهران: دبیرش، ۱۳۷۸.
- لیه‌ناردی، آن و فیلیپ وان دم. راهنمای حفاظت، نگاه‌داری و مرمت کاغذ، ترجمه‌ی ابوالحسن سرومقدم، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۶.
- مایل هروی، رضا. لغات و اصطلاحات فن کتاب‌سازی همراه با اصطلاحات جلدسازی، تذهیب، نقاشی، تهران: انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۳.
- مایل هروی، نجیب. نقد و تصحیح متون، مراحل نسخه‌شناسی و شیوه‌های تصحیح نسخه‌های خطی فارسی، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۶۹.
- _____ (تحقیق و تألیف). کتاب‌آرایی در تمدن اسلامی: مجموعه‌ی رسائل در زمینه‌ی خوش‌نویسی، مرکب‌سازی،

- کاغذگری، تذهیب و تجلید به انضمام فرهنگ واژگان نظام کتاب‌آرایی، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲.
- مجرد تاکستانی، اردشیر. تشعیر در هنرهای کتاب‌آرایی، تهران: فرهنگسرا، ۱۳۷۱.
- _____ راهنمای نقاشی و کتاب‌آرایی در ایران، قم: آستانه‌ی مقدّسه‌ی حضرت معصومه (س)، ۱۳۷۲.
- محمّد حسن، زکی. تاریخ نقاشی در ایران، ترجمه ابوالقاسم سبحان، تهران: کتاب‌سحاب، ۱۳۵۶.
- محمّدی‌فر، محمّد رضا. واژه‌نامه‌ی ویراستاران، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۷.
- مدیرشانه‌چی، کاظم. کتاب و کتابخانه در اسلام، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۴.
- مرادی، نورالله. مرجع‌شناسی، تهران: فرهنگ معاصر، ۱۳۷۴.
- مرزبان، پرویز و حبیب معروف. واژه‌نامه‌ی مصوّر هنرهای تجسمی، تهران: سروش، ۱۳۶۵.
- مرعشی نجفی، سیّد محمود و علی رفیعی علام‌رودشتی (زیر نظر). درآمدی بر دایرة‌المعارف کتابخانه‌های جهان، قم: کتابخانه‌ی عمومی آیت‌الله مرعشی، ۱۳۷۴.
- مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. اصطلاحنامه «نما» (نظام مبادله‌ی اطلاعات علمی - فنی)، تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، ۱۳۷۵.
- مرکز دایرة‌المعارف بزرگ اسلامی. دایرة‌المعارف بزرگ اسلامی، تهران: مرکز دایرة‌المعارف بزرگ اسلامی، ۷۹-۱۳۶۹، ج ۹ [تاکنون].
- مصابح، غلامحسین (به سرپرستی). دایرة‌المعارف فارسی، تهران: شرکت سهامی کتاب‌های جیبی، ۷۴-۱۳۴۵.
- مکی سماعی، محمّد. تاریخچه‌ی کتابخانه‌های مساجد، ترجمه‌ی محمّد عباس‌پور و محمّدجواد مهدوی، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۳.
- _____ نقشی کتابخانه‌های مساجد در فرهنگ و تمدن اسلامی، ترجمه‌ی علی شکویی، تهران: سازمان اسناد و مدارک انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳.
- مؤسسه‌ی نشر حدیث اهل‌البیت علیهم‌السلام. شیوه‌نامه‌ی ترجمه‌ی فهرست‌های دست‌نویس‌های اسلامی، ویرایش دوم، زمستان ۱۳۷۵ [چاپ نشده].
- میرخلف، سید علی اصغر. «قرآن‌ها و اشیاء وقفی گنجینه‌ی چهل ستون»، وقف: میراث جاویدان، سال پنجم، شماره‌ی سوم و چهارم، پاییز و زمستان ۱۳۷۶، ص ۹-۱۰۴.
- میرصادقی (ذوالقدر)، میمنت. واژه‌نامه‌ی هنر شاعری، تهران: کتاب‌مهناز، ۱۳۷۳.
- نقوی، علی رضا. تذکره‌نویسی فارسی در هند و پاکستان، تهران: علمی، ۱۳۴۳.
- نیکنام، مهرداد (ترجمه و تألیف). آفت‌ها و آسیب‌های کتاب: روش‌های علمی و عملی پیشگیری و ترمیم، تهران: مرکز اسناد و مدارک علمی، ۱۳۶۵.
- _____ (ترجمه، گردآوری و تألیف). آفت‌ها و آسیب‌های کتاب، تهران: دبیرخانه‌ی هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، ۱۳۷۱.
- نیلوفر، پرویز. فرهنگ صنایع چوب و کاغذ، ج ۱، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۵.
- وفادار مرادی، محمّد. مقدّمه‌ای بر اصول و قواعد فهرستنمایی در کتب خطّی، تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۹.
- هاشمی، ابوالفضل (گردآوری). واژگان کتابداری و اطلاع‌رسانی، تهران: دبیرخانه‌ی هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، ۱۳۷۶.
- هراتی، محمّد مهدی [شرح اصطلاحات]. هنر آینه‌نگاری قرآن کریم، به خط محمّدعلی عطار هروی، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۵.
- همایون فرخ، رکن‌الدین. کتاب و کتابخانه‌های شاهنشاهی ایران، تهران: اداره‌ی کل نگارش وزارت فرهنگ و هنر، ۱۳۴۷.

همای، جلال‌الدین. فنون و صناعات ادبی، تهران: هما، ۱۳۶۸.
 یعقوب، امیل، و بشام برکه، و می شیخانی. قاموس المصطلحات اللغویة و الادبیة: عربی-انگلیزی-فرنسی، بیروت: دارالعلم للملایین، ۱۹۸۷.

ب. انگلیسی

- Abrams, M. H. *A Glossary of Literary Terms*, New York: Rinehart, 1971.
 Ahmad, Seyd Barakat. *Introduction to Qura'nic Script*, Surrey: Curzon Press, 1985.
 Arberry, A. J. et al. *The Chester Beatty Library: A Catalogue of the Persian Manuscripts and Miniatures*, 3 Vols., Dublin: Hodges Figgis, 1959-62.
 Arberry, A. J. *The Koran Illuminated: a handlist of the Korans in the Chester Beatty Library*, Dublin: Hodges Figgis, 1967.
 Aziz, Helmeý and Mohammed Ghieta. *A Dictionary of Archaeological & Artistic Terms, English-French-Arabic*, Cairo: The Egyptian International Publishing Co. Longman and Librarie du Liban, 1993.
 Chopra, R. N. (edited by). *Dictionary of Library Science*, New Delhi: Anmol Publications, 1992.
 Cooper, John (general editor). *The Significance of Islamic Manuscripts*, Proceedings of the Inaugural Conference of Al-Furqān Islamic Heritage Foundation, 30th November-1st December 1991. London: Al-Furqān Islamic Heritage Foundation, 1992.
 Cuddon, J. A. *A Dictionary of Literary Terms*, Middlesex: Penguin Books, 1979.
 Glaister, Geoffry Ashall. *Glaister's Glossary of the Book*, London: George Allen & Unwin Ltd, 1979.
 Glason, W. E. *Elsevier's Dictionary of Library Science, Information and Documentation, in Six languages with Arabic Supplement*, Amsterdam: Elsevier Scientific Publishing Company, 1976.
 Gómes de Silvia, Guido. *Elsevier's International Dictionary of Literature and Grammar*, Amsterdam: Elsevier, 1991.
 Gray, Basil (ed.) *The Art of Book in Central Asia: in 14th~16th Centuries*, Boulder, Colorado: Shambhala Publications and Unesco.
 Hann, M. A. and G. M. Thomson. *The Geometry of Regular Repeating Patterns*, Manchester: The Textile Institute, 1992.
 Harrod, Leonard Montague and Prytherch, Ray (revised and updated). *Harrod's Librarians' Glossary of Terms Used in Librarianship, documentation and the book Crafts and Reference book*, Vermont: Gower Publishing Company, 1984.
 Hāshemi-Minabad, Hasan. "Colophons in Islamic and Western Traditions with Particular Reference to Persian Colophons", *Nāme-ye Bahārestān*, vol. 1, No. 1, 2000, p. 5-10.
 Haldane, D. *Islamic Bookbindings*, London: Victoria and Albert Museum, 1983.
 Hartmann, R. R. K. and Gregory James. *Dictionary of Lexicography*, London: Routledge, 1998.
 Ibish, Yusuf (general editor) and George Atiyeh (co-editor). *The Conservation and Preservation of Islamic Manuscripts*, Proceedings of the Third Conference of Al-Furqān Islamic Heritage Foundation, 18th-19th November 1995, London: Al-Furqān Islamic

- Heritage Foundation. 1996.
- Keshavarz, Fateme. *A descriptive and analytical catalogue of the persian manuscripts in the library of the Wellcome Institute for the history of medicine*, London: Wellcome Institute for the history of medicine, 1986.
- Lemaitre, H. (başliyan), Leman Şenalp (Türkçe termleri hazırlayan). *Dört Dilde Kütüphanecilik Termleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basimevi, 1959.
- Mantzo, Jean Paul (senior editor). *The Art of Central Asia*, Parkstone Press, 1996.
- Móra, Imre. *The Publisher's Practical Dictionary*, München: Verlag Dokumentation, 1974.
- Murray, Peter and Linda. *A Dictionary of Art and Artists*, Middlesex: Penguin, 1971.
- Nogueira, Carmen Crespo. *Glossary of Basic Archival and Library Conservation Terms, English with Equivalents in Spanish, German, Italian, French and Russian*, München: K. G. Saur, 1988.
- Orne, Jerrold. *The Language of the Foreign Book Trade: Abbreviations, Term, Phrases*, Chicago: American Library Association, 1962.
- Parmar, P. P. and B. Bhuta. *Encyclopedic Dictionary of Library and Information Science*, New Delhi: Anmol publications, 1989.
- Peacock, John and Michel Bernard. *The Blueprint Dictionary of Printing and Publishing*, London: Blueprint, 1991.
- Pipics, Zolátán. *The Librarian's Practical Dictionary*, München: Verlag Dokumentation Publishers, 1977.
- Rice, D. S. N. D. *The Unique Ibn Al-Bawwab Manuscript*.
- Shailor, Barbara. *The Medieval Book*, Toronto: University of Toronto Press, 1991.
- Shaw, Harry. *Concise Dictionary of Literary Terms*, New York: McGraw-Hill, 1972.
- SIRI Board of Consultants and Engineers, *HandBook on Pulp and Paper Industries*, Delhi: Small Industry Research Institute, n d.
- Thompson, Anthony, Shamurin, E. I. *Vocabularum Bibliothecarii*, Paris: Unesco, 1966.
- Unesco Secretariat. *Spines Thesaurus: A Controlled and Structured Vocabulary for Information Processing in the field of Science and Technology for Development*, Paris: Unesco. 1988.
- Unesco. *Unesco Thesaurus: A Structured list of Descriptors for Indexing and Retrieving Literature in the Fields of Education, Social and Human Sciences, Culture, Communication and Information*, Paris: Unesco Publishing, 1995.
- Wahba, Magdi. *A Dictionary of Literary Terms*, (English-French-Arabic), Beirut: Librairie de Liban, 1974.
- Walter, Frank Keller. *Abbreviations and Technical Terms Used in Book Catalogs and in Bibliographies*, Tortola, British Virgin Islands: Longwook Press, 1977.
- Witkam, J. J. *Arabic Manuscripts in the Library of the University of Leiden and Other Collections in the Netherlands, A General Introduction*, Leiden: E. J. Brill, 1982.
- Zgusta, Ladislav. *Manual of Lexicography*, Prague: Academia and The Hague: Mouton, 1971.

X-Y-Z

xerocopy	نسخه‌ی زیراکسی	y.b. [<i>abbr. of yearbook</i>]	
xerography	زیراکسی (کردن)	yearbook	سال‌نامه، سالنما
xeroxed book	کتابِ زیراکسی	<i>abbr:</i> y.b.	
xylog. [<i>abbr. of</i> 1. xylographic 2. xylography]		yellow	زردینه‌شدنی کاغذ
xylographica	کتاب‌های چاپِ چوبی	zigzag fold → accordion fold	
xylographic book → block book		zinco	قالبِ ضربی روی
xylography	۱. چاپِ هنری چوبی، چاپِ لوحِ چوبی ۲. (هنر) منبت‌کاری، چوب‌کاریِ تزئینی	zodiac	دایرة البروج، منطقه البروج
<i>abbr:</i> xylog.		zodiac signs	علامه فلکی
XYZ of	[در عنوانِ کتاب] فرهنگِ مقدماتی	<i>syn:</i> astronomical symbols	
yapp → circuit edges		zoology	جانورشناسی، علم حیوانات
yapp edges → circuit edges		zoophorus	[نقش] زنجیره‌ی حیوانی
Yazdgirdian calendar	تقویم یزدگردی	zoophorus palmette	۱. شاخه‌نخلی حیوانی ۲. شاه عباسی حیوانی

with the grain	[در کاغذ] در جهت خواب	worm-hole	سوراخ کرم خوردگی
witness	نسخه‌ی موثق	<i>syn:</i> worm-bore	
wood block → woodcut block		worm-holed → wormed	
woodcut	باسمه‌ی چوبی، چاپ چوبی	worming	کرم خوردگی، کرم زدگی
woodcut binding	جلد منبت، جلد چوب‌کند	wove	[کاغذ] بی‌ته‌خط
woodcut block	کلیشه‌ی چوبی	wove-paper	کاغذ بافته، کاغذ حریر
<i>syn:</i> wood block		wrapper	روکش (- جلد)
woodcutter	باسمه‌کار چوبی	<i>syn:</i> jacket	
<i>syn:</i> wood engraver		wrapping	جلدکشی
wooden binding	جلد چوبی	wreath	[نقش] حلقه‌ی گل، تاج گل
wooden board	دفته‌ی چوبی	wrinkle → pucker	
wood engraver → wood cutter		write down → commit to writing	
wooden table	لوح چوبی، عیدی‌سازی [= لوح چوبی در مدارس قدیم مانند کارت یا مهر «صدآفرین» امروزی]	write in close lines	ترقین ^۲
wood oil → tung oil		write marginal notes	تحشیه ^۲
word-book	فرهنگ واژه، فرهنگ لغت، کتاب لغت [= اسم عامی برای تمام انواع کتاب لغت]	writer → author	
word-by-word order	ترتیب الفبایی واژه‌به‌واژه	writer's cramp → scrivener's palsy	۱. نگارش ۲. خط
word finder	واژه‌یاب	writing	تخته مشق
word index	واژه‌نما، نمایه‌ی واژه‌ها	writing board	کتاب آموزش خط
work	اثر، کتاب	writing manual	مواد نوشتاری
work in volumes → volumed work		writing materials	کاغذ تحریر
work of reference → reference work		writing paper	آثار، تألیفات، نوشته‌ها
worm-bore → worm-hole		writings	نظام نوشتاری
worm-eaten → wormed		writing system	
wormed	کرم‌خورده، کرم‌زده، بیدخورده	written area → written surface	
<i>syn:</i> worm-eaten, worm-holed		written surface	سطح مکتوب، متن ^۲
		<i>syn:</i> written area	

W

w. [<i>abbr. of</i> 1. wanting 2. water-stain(ed) 3. with]	wet repair	ترمیمِ رطوبتی
w.a.f. [<i>abbr. of with all faults</i>]	whiteback	[در صفحانی] پارچه‌ی پشت سفید (و روزنگی)
wallet edged	white edges	کناره سفید، کناره‌ی بی‌رنگ
wandering quatrain	white lead	سفیدآبِ سرب، سفیدآبِ شیخ
wanting	<i>syn: white powder</i>	
<i>abbr: w.</i>	white magic	(علم) نیرنجات
warping	<i>syn: art of magic</i>	
wash	white powder → white lead	
washing up	white vine	برگِ رزی سفید [بر زمینه‌ی رنگی]
waste paper	whiting → lime white	
water	whittawing → tawing	
	whole bound → full bound	
	wide line → chain line	
watered silk	wild ass skin	پوستِ گورخر، فلجان
waterleaf	<i>syn: onager skin</i>	
watermark	window paper	کاغذِ روزنه
watermarked line	wine poem → bacchic poem	
water matte gold size	winged	[نقش] بالدار
water-stain(ed)	wire line → laid line	
<i>abbr: w.</i>	wire mark → laid line	
waxed paper	with all faults	با تمامی خطاها
wax paint	<i>abbr: w.a.f.</i>	
wear and tear of books	without pagination → unnumbered	
western paper		

vermilion [رنگ] شَنگَرَف [نک: cinnabar]

vernis sans odeur جلدِ تیماجِ روغنیِ طلاپوش
[= جلدی که گاهی عطف آن معرق بود و گاه مانند بقیه‌ی جلد]

vers., → v.²

versatile → voluminous

verse ۱. آیه ۲. شعر ۳. بیت

verse count ۱. تعدادِ آیات ۲. فهرستِ سُور

verse-index¹ کشف الابیات، کُشاف الابیات

verse-index² → index of Quranic

verses

verse marker آیه‌نما [= نقشی مانند شمشه‌ای که
شماره‌ی آیات را نشان می‌دهد]

verse numbering ۱. شماره‌ابیات ۲. شماره‌آیات

versification نظم

versificator regis → poet laureate

version ۱. روایت ۲. تحریر ۳. ترجمه

verso ۱. [برگ] پشت ۲. صفحه‌ی فرد [در کتاب‌های

فارسی و عربی] ۳. صفحه‌ی زوج [در کتاب‌های غربی]

abbr: v.², vers., vo.

vide infra [در ارجاع] نک: ذیل

vide supra [در ارجاع] نک: بالا

vigenismo-quarto → twenty-fourmo

vignette برگ و پیچکی، برگِ رزی

syn: vinnet

vignette title عنوان برگ و پیچکی، عنوان

برگِ رزی

abbr: vig. t.

vig.t. [abbr. of vignette title]

vinnet → vignette

vitreous زجاجی

vo. → v.²

vocabulary ۱. واژگان ۲. واژه‌نامه

vocalization تجوید

vocalized ۱. اعراب‌گذاری شده، محرّک، حرکه‌دار

۲. مشکول

vol. → v.¹

vols → v.¹

volume ۱. جلد [= واحد شمارش کتاب]، مُجلّد

۲. مابین الدفتین ۳. کتاب

abbr: v.¹, vol.

volumed work اثر چند جلدی

syn: work in volumes

volumen دست‌نویسِ قرطاسی (→ ستونی)، دست‌نویس

پوستی (→ ستونی)

volume number شماره‌ی مجلّد، شماره‌ی جلد

syn: number of the volume

volume of illustration → illustration

volume

volume siginture → signiture¹

voluminous کثیر التالیف، بسیارنویس

syn: polygraph¹, versatile

volute [نقش] قوچکی، حَلَزُونی

votive binding جلدِ نذری [برای قرآن]

یا کتاب دعا به نیتِ آمرزشِ واقف]

vowel مصوّت

vowel mark حرّکه¹

syn: vowel point

vowel point → vowel mark

v.p. [abbr. of various places]

v.y. [abbr of various years]

V

v. ¹ , vol(s). [<i>abbr. of volume(s)</i>]	جلاکاری	varnishing
v. ² , vers., vo. [<i>abbr. of verso</i>]	خُمره (ی خمیر کاغذ)	vat
vade mecum ¹ → manual	vat paper → handmade paper	
vade mecum ² کتاب بالینی	vat-sized [= آهارِ سرخود در خمیر کاغذ]	
vāgh واق (واق) [= از اصولِ هفت‌گانه‌ی نقاشی سنتی، درختی افسانه‌ای با میوه‌هایی به شکلِ سرِ انسان و حیوان]	v.d. [<i>abbr. of various dates</i>]	
vantage صفحه‌ی نانویس (از یک برگ)	vegetable glue سریش، چسب گیاهی	
variant → lection	syn: vegetable paste	
variant edition ¹ طبع همراه با نسخه‌بدل‌ها	vegetable parchment کاغذِ قرطاس‌نما، کاغذِ چرم‌نما	
variant edition ² → variorum edition	vegetable paste → vegetable glue	
variant reading → lection	vel., vell. [<i>abbr. of vellum</i>]	
variegated هفت رنگ، رنگارنگ	vell. → vel.	
variorum [L, <i>abbr. of um notis variorum</i>]	vellum ۱. [معمولاً لطیف‌تر و از جنس پوستِ گوساله] پوستِ نوشتنی، ولوم ۲. چرم (بر پرداخت‌نشده‌ی) گوساله ۳. کاغذِ پوستی ۴. دست‌نویس پوستی	
variorum edition ۱. طبع جامع نسخه‌بدل‌ها ۲. طبع جامع شروح	abbr: vel., vell.	
syn: variant edition ²	vellum parchment کاغذِ پوستی.	
various dates تاریخ‌های مختلف	syn: art parchment	
abbr: v.d.	vellum roll طومارِ پوست	
various places جاهای مختلف (بر نشر)	velvet binding جلدِ مخملی	
abbr: v.p.	verbatim et literatim [L] [در ترجمه یا استنساخ]	
various years سال‌های مختلف	حرف به حرف، کلمه به کلمه	
abbr: v.y.	۱. زنگار (بریس) ۲. زنگاری	
varnish ۱. روغنِ جلا ۲. لایه‌ی جلا	verdigris	
	vermiculated [نقش] درهم‌لول، کرمانه	

universal bibliography	کتاب‌شناسی جهانی	unt., untd [<i>abbr. of untrimmed</i>]	
universal catalog(u)ing	فهرست‌نویسی جهانی	untanned	دباغی‌نشده، غیر مدبوغ
unknown author	نویسنده ناشناخته	untitled	[نسخه‌ی] بی‌عنوان
unlettered	[کتاب] بی‌عنوان در عطف، عطف بدون نوشته	<i>syn: titleless</i>	
unnumbered	بی صفحه‌شمار	untouched	ساده، بی‌نقش [= صفت نسخه‌ی بدون تصویر و شنگرف کاری و تزئین]
<i>syn: without pagination, unpaged</i>		untouched edges	کناره‌بی‌رنگ، کناره ساده
unp. [<i>abbr. of unpaged</i>]		untrimmed	[در کتاب] دوره‌بر نشده، برش نخورده
unpaged → unnumbered		<i>syn: uncut, unploughed</i>	
<i>abbr: unp.</i>		<i>abbr: unt., untd</i>	
unploughed → untrimmed		untrimmed size	قطع پیش از برش
unpointed	بی نقطه، غیر منقوطه، مُهْمَلَه	unvocalized	۱. بدون اعراب، بدون حَرَکَه ۲. غیر مشکول
unsigned	بی امضا، بی‌رقم	upper cover → front cover	
unsized paper	کاغذ بی‌آهار	upward reference	ارجاعِ اَخَصَّ به اَعَمَّ
unsplit	[چرم] پرداخت نشده	used binding	جلدِ مستعمل
unstable color	رنگ بی‌ثبات، رنگ ناپایدار		

U

umbilicus	چوبِ طومار	syn: priming
um notis variorum	با شروح شارحان مختلف	underline
abbr: variorum		۱. خطِ زیر [برای تأکید] ۲. کشیدن خطِ زیر [برای تأکید]
unabridged	[متن] کامل، خلاصه نشده	syn: underscore
unauthorized edition	چاپ غیر مجاز،	underpainting
unb., unbd. [abbr. of unbound]		تیرنگ‌گذاری، زیررنگ‌گذاری
unbacked	یک رو [= نوشته شده فقط بر یک روی کاغذ]	underscore → underline
unbleached	رنگ‌زدایی نشده	under the supervision of
unbleached paper	کاغذ رنگ‌زدایی نشده	به اهتمام، به سرپرستی
unbound	جلد نشده، غیر مجلد	undotted letters
abbr: unb., unbd.		حروف غیر منقطه، حروف مهمله
unburnished gold	طلای خام	undulating writing
unc., unct [abbr. of uncut]		قلم امواج
uncertain author	مؤلف نامعین	uneven page → odd page
uncoated paper	کاغذ بی آهار	unexpurgated edition
uncut → untrimmed		چاپ غیر مهذب، [شامل مطالب غیر اخلاقی مانند کلیات سعدی دارای هزلیات و طعینات]
abbr: unc., unct		undated
und. [abbr. of undated]		تانشده
undated	بی تاریخ	unexpanded
abbr: und.		مهره نکشیده
under	ذیل	uniform title
undercoat	[نقاشی] ۱. آستر (پراولیه) ۲. لایه‌ی رنگ	۱. عنوانِ أشهر ۲. عنوان قراردادی
	[یکی پس از دیگری]	syn: conventional title, filling title, standard title
undercoating	آسترکاری (پراولیه)، لایه‌زنی، زیرسازی	union catalog(ue)
		فهرستگان، فهرست مشترک
		syn: joint catalog(ue), repertory catalog(ue), union list
		union list → union catalogue
		تنها نسخه، نسخه‌ی منحصر به فرد، مخطوط الوحید
		unique copy

twenty-fourmo	(کتابِ) بیست و چهار ورقی	tying up	بستنِ جلد [در صحافی]
<i>syn:</i> vigensimo-quarto		typographical error → misprint	
two-sheets on	دوختِ جفتی [= دوختنِ دو جزوه‌ی	typography	۱. چاپِ حروفی ۲. چاپِ سربی
	نازک به هم]		۳. حروف‌چینی

traditional knowledge	92	twelvemo
traditional knowledge	منقولات	خط شجری
traditionist	محدث	شبروی شجری ابری
trailed ¹ → running ²		۱. سه برگی، سه پر ۲. شبدری
trailed ²	[نقش] قطار شتری، قطار بندی	
trained	[حرف] دامن دار	جلد آزمایشی
trans. → tr.		مثلثات
transcriber	رونویس، محرر	ثلاثی، سه گانی
transcript, transcribing,		[در صحافی] برش (= کناره)
transcription	۱. استنساخ، رونویسی، نسخه برداری، کتابت ۲. آوانویسی	syn: cut ¹
translated	مترجم	trimmed
abbr: tr., trans.		syn: cut ²
translation	۱. ترجمه، برگردان ۲. متنی ترجمه شده	trimmed edges
abbr: tr., trans.		syn: cut edges
translation and text side by side →		trimmed flush
parallel translation		syn: cut flush
translator	مترجم، گزارنده، ترجمه نویس	trimmed size
abbr: tr., trans.		trimmer
transliteration	حرف نگاری، حرف نویسی، ترانویسی	trimming
syn: metagraphy		triplet
translucent, translucid	نیمه شفاف	triptych
transmission	۱. نقل (= حدیث) روایت ۲. املا (= بر دیگران خواندن)	true copy
transparent	شفاف	truquer
transparent varnish	جلای شفاف	tub-sizing
travel book	سفرنامه، رحله	tumār
syn: travelling account		tung oil
travelling account → travel book		syn: China wood oil, wood oil
treasure room	اتاقی کتابهای نادر و مهم	Turkey (leather)
treatise	رساله (ی جامع)	Turkish binding
treble ruling	جدول سه تحریر	Turkish illumination
syn: three-line frame		turned chain line
tree calf	شبروی شجری	turquoise
		twelvemo
		syn: duodecimo

tissue (paper)	91	traditional format
tissue (paper)	کاغذینه	مهرکتنی، مهرسازی
title	عنوان [بکتاب]، کتابه ^۲	قالب ضربی برنجی، گلی کلیشه
title catalog(ue)	فهرست عناوین	ضربی کاری، مهرکوبی، باسمه کاری
titled	[نسخه‌ی] با عنوان، عنوان دار	<i>syn:</i> stamping, tool work
title entry	[در فهرست نویسی] مدخل عنوان	tool work → tooling
title frame	قاب عنوان، کتیبه‌ی عنوان	top edge gilt → gilt top
title index	نمایه‌ی عنوان، عنوان نما	<i>abbr:</i> t.e.g.
title leaf	برگی عنوان	topical order → thematic order
titleless → untitled		top margin → head margin
title page	صفحه‌ی عنوان	topographical index
<i>abbr:</i> t.p.		نمایه‌ی جای‌ها، کشافِ اماکن
title-page border	حاشیه‌ی (تزیینی) صفحه‌ی عنوان	<i>syn:</i> index of places, place index
title-page missing	بدون صفحه‌ی عنوان	toponym
<i>syn:</i> lacking the title-page		اسم مکان
title page wanting	۱. بی صفحه‌ی عنوان ۲. صفحه‌ی عنوان افتاده	top serif
<i>abbr:</i> t.p.w.		[در خط] طُرّه‌ی بالایی
title piece	برجسپ عنوان کتاب [برای عطف شامل عنوان و شناسنامه‌ی مختصر کتاب]	torn
title proper	عنوان کامل	پاره
title vignette	آرایه‌ی برگ و پیچکی عنوان	torn
tome	۱. کتاب بزرگ، کتاب قَطور، مُجلّد بزرگ، مُجلّد قَطور ۲. مجلّد [هر یک از چند جلد کتابی بزرگ]	touch-by
tomes	آسفار	[کاغذ] زیره
tondo	۱. قاب گرد، قاب مدور ۲. نقش گرد، نقش مدور ۳. نقاشی مدور	tow-way paging
toned paper	کاغذ نخودی (بکم رنگ)	شماره گذاری دوطرفه [ی صفحه]
tool	مهر، باسمه، باصمه، ضربی، تاپه، نقش کوب، چاپه	t.p. [<i>abbr. of</i> 1. thick paper 2. title page]
<i>syn:</i> stamp		t.p.w. [<i>abbr. of</i> title page wanting]
tooled	ضربی، مهرکوبی (شده)، باسمه‌ای	t.r., trans. [<i>abbr. of</i> 1. translated 2. translation 3. translator]
<i>syn:</i> stamped		2. translation 3. translator]
tooled medallion	ترنج ضربی	traced design
tool engraver	مهرکن، مهرساز	نقش گره شده
		<i>syn:</i> tracing ²
		tracery
		[نقش] توری
		tracing ¹
		گرته برداری، روبرداری
		tracing ² → tracing design
		چَرَبه ^۲ ، کاغذ گره برداری، کاغذ روبرداری
		tracing paper
		<i>syn:</i> oiled paper
		tract
		رساله (ی مذهبی مختصر)
		tractate
		رساله (ی مذهبی)
		tradition → hadith
		traditional format
		طرح شرقی [= الگوی کتاب اروپایی که طبق سنت شرقی صحافی شده باشد]

tempera, tempora	۱. رنگ لُماَب، رنگ لُماَبی ۲. نقاشی با رنگ لُماَب	syn: topical order	
tendrill	بیچکی	theology	الهیات
ter	سه بار [= در نمایه سازی، شمار تکرار واژه]	thesauri [pl. of thesaurus]	
term	مدخل در صفحه‌ی خاص اصطلاح (به تخصصی یا فنی)، مصطلح	thesaurus	۱. قاموس، گنج‌واژه، کنزاللغه ۲. اصطلاح‌نامه
syn: technical term		thesis	مقاله‌ی علمی، رساله
terminographer	اصطلاح‌نگار	theurgy	نیرانیات
terminology	۱. اصطلاح‌شناسی ۲. مجموعه‌ی اصطلاحات، اصطلاحات	thick paper	کاغذ ضخیم
terminus ante quem	تاریخ اَقدَم	abbv: t.p.	
term list	فهرست اصطلاحات	thin leather	پوستک
terms	اصطلاحات (به تخصصی یا فنی)، مصطلحات	thong	تسمه‌ی چرمی [در صحافی]
ternion	[جزوه‌ی] تای سه‌برگی	thread sewing	دوخت با نخ، دوخت عادی
tesserae	[در گره‌سازی] آلت، مهره موزائیک	thread stitching	بخیه با نخ
tetralogy	چهارگانی	three-contour ruling	جدول سه تحریر
tetrastich → quatrain		three-line frame → treble ruling	
text	متن، بخش اصلی کتاب	three-quarter binding	جلد سه‌ربع، جلد سه‌ربعی [= سه قسمت جلد از یک جنس و بقیه از جنس دیگر]
text body → body of a book		three-sided ruling	جدول سه‌طرفه
text book	کتاب درسی	threnode → elegy	
text frame	قاب متن، قاب دور سطور	threnody → elegy	
textile binding	جلد منسوج	thulth	(خط) ثلث، ثلثی
syn: fiber cover, textile cover		thumb book → bibleot	
textile cover → textile binding		thumbed	[کتاب] مستعمل
textology	متن‌شناسی	thumb index	اَنگوشه [= انگشت + گوشه]
text paper	کاغذ (ویژه‌ی) متن	tilde	ابرو [= نشانه‌ی ~]
textual criticism	نقد متون	tinge	۱. تدرنگ، فام ۲. رنگ سفید آمیخته
textual manuscript	دست‌نویس غیر هنری	syn: tint	
textus receptus	نسخه‌ی اصَح و اَقدَم، نسخه‌ی (فرضی) مادر	tinsel	گلابتون
syn: received text		tint → tinge	
text variant → lection		tinted paper ¹	کاغذ نیم‌رنگ، کاغذ رنگه، کاغذ تدرنگ‌دار
thematic index	نمایه‌ی موضوعی	tinted paper ² → colored paper	
thematic order	ترتیب موضوعی	tipped-in leaf → 1. insert 2. insert leaf	
		tirmeh binding	جلد ترمه‌ای

T

table	جدول [= خط‌های عمودی و افقی چهارخانه برای نوشتن مطالب و اعداد]	<i>syn:</i> tail ornament	طَلَق
table of contents	فهرست (= مندرجات)، فهرست مطالب	talc	(خط) تعلیق
<i>syn:</i> contents ² , list of contents, contents list		ta'ligh	پیه
tablet	لوحه، لوح	tallow	دَبَاغی شده، مَدبوغ
tabular work	اثر مُجدول [که مطالب آن در جدول نوشته شده باشد]	tanned	دَبَاغ، چرم‌ساز، چرم‌گر، [قدیمی] آتش‌گر، پوست‌پیرا
tabulator	جدول‌کش	tanner	[محل] دَبَاغی، دَبَاغ‌خانه
tachygraph	تندنویس	tannery	مازو ^۲ [= ماده‌ی شیمیایی]
tachygraphy	تندنویسی	tannic acid	<i>syn:</i> tannin
tack	چسبندگی (= مرکب)	tanning	tannin → tannic acid
tacky	[مرکب] چسبناک		[عمل] دَبَاغی، چرم‌گری، چرم‌سازی، [قدیمی] آتش‌گری، پوست‌پیرایی
tail ¹ → foot		<i>syn:</i> leather dressing ²	
tail ² → footline		tassel → register ³	
tailband	ته شیرازه	taw	چرم سفید
<i>syn:</i> bottom band		tawed leather	چرم زاغی
tail cap	تای چرم [یعطف در پایین]	tawing	دَبَاغی زاغی
tailed letter	حرف مُدَّتَب	<i>syn:</i> whittawing	
tail margin → foot margin		tawny	گندم‌گون
tail ornament → tailpiece ²		tawqhi ^c	(خط) توقیع
tailpiece ¹	۱. گُل بیاض ۲. قاب (تزیینی) پایینی	technical term → term	
tailpiece ²	نقش خاتمه، گُل خاتمه [ی فصل یا کتاب]	t.e.g. [abbr. of top edge gilt]	

subject bibliography	کتاب‌شناسی موضوعی	<i>syn:</i> supergloss
subject catalog(ue)	فهرست موضوعی	super ex-libris → supralibros
subject heading	سرعنوان موضوعی	supergloss → super-commentary
subject index	نمایه‌ی موضوعی	super royal octavo قطع سلطانی کوچک
<i>syn:</i> index of matters		supplement تکمله، ضمیمه
subject series	مجموعه‌ی موضوعی، سلسله‌ی موضوعی	supplied in later hand به خطی دیگر بعدها اضافه شده
subscript	زیرنوشت	supposed author → presumed author
subsidiaries → back matter		supra فوق [اشاره به مطالب قبلی در متن]
substratum → precoat		supralibros مهر و نشان روی جلد
subtitle	عنوان فرعی	<i>syn:</i> super ex-libris
sub voce, sub verbo	۱. ذیل واژه‌ی ۲. تحت عنوان	sura heading سر سوره
<i>abbr:</i> s.v.		surname نِسبه
sulphate of zinc → calamin		surrounds حاشیه و جدول [پدور سطور یا تزینی]
summa	جامع الرسائل	s.v. [<i>abbr. of</i> sub voce, sub verbo]
sumptuous → ornate		swell باد عطف [به علت وجود چسب و سرریشه و نخ‌های جزوه‌ها]
sunk band	رشته در گودی [به عطف]	swirling line خط پیچ‌دار
support	زیردستی، زیرمشق	symbolic logic منطقی صوری
surface texture	بافت سطح (پکاغذ)	<i>syn:</i> logistics
supercalender	[در کاغذسازی] ۱. مهره‌ی غلتکی ۲. مهره‌ی غلتکی دشیدن	synaxary, synaxarion قصص الاولیا
super-calendered paper	کاغذ استخوانی [= بسیار مهره کشیده]	syncopism اسم مستعار [ی که چند نقطه به جای حروفی از آن آمده باشد]
super-commentary	شرح بر شرح، حاشیه بر حاشیه	synopsis خلاصه

standard work	87	subject
standard work → standard edition	stone engraving	حکاکی روی سنگ
standoff فضای خالی بین تصویر و متن	stone slab	لوح سنگی
stanzaic poem ۱. مُسَمَّط ۲. ترجیع بند	syn.: slate	
stappled منگنه شده	story book	کتاب نقل
stappler ماشین دوخت، منگنه	straight line → straight stroke	
syn.: stappling machine	straight matter	متن سراسر است [بدون عکس و تصویر و...]
stappling machine → stappler	straight stroke	سطح [حرکت مستقیم حروف، در برابر دور = curved line]
starch نشاسته، آهار	syn.: straight line	
starching آهارزنی	straight nib	قلم مُستوی
starch paste چسب نشاسته، نَشَن	strapwork	نوار زیر و رو، نوار پیچاپیچ
starch size آهار نشاسته	strawboard	مقوای کاهی
star-studded ستاره نشان [= تزئین با ستاره‌هایی از فلز، صدف، مینا و...]	straw paper	کاغذ کاهی
stationer ۱. لوازم التحریر فروش ۲. [قدیمی] وِزاق	stray leaf	برگ سرگردان، برگ نامشخص
stationery نوشت افزار فروشی	string ornament	[نقش] آلا قوردک، آرایه قیطانی
steel pen قلم فولادی	strip	نوار
steep خیساندن	stripped	[در نقش] راه راه، مُحَرَمات
stem ساقه [ی نقش، مانند ساقه‌ی اسلیمی]	stroke	[در خط] سَرک
stencil ۱. گرده، الگو	strophic poem	[شعر] مُوشَّح
۲. عکاسی [= نوعی قطاعی]، کلیشه سازی ۳. مُسَطَّر	stub	بُتک [= ته هایش داخلی پس از بریدن برگ]
stencil card کاغذ گرده، کاغذ تصویر [مانند شابلون امروزی]	styled → entitled	
stenciled عکاسی شده	style manual	شیوه نامه، آیین نامه‌ی انتشاراتی
stencil printing چاپ آنگ و الگویی	syn.: manual of style, style sheet, style of the house	
stichomythia [در شعر] مناظره، سؤال و جواب	style of the house → style manual	
syn.: amoebean verse	style sheet → style manual	
stiff paper ورق مقوای	stylistics	سبک شناسی
stilus → stylus	stylized	[در نقش] شیوه یافته، تزئین یافته، شیوانده، تجرید یافته
stipple ۱. پرداز نقطه، دان دان ۲. زیره کاری تزئینی، نقطه کاری، اکلیل باشی	stylograph	قلم حکاکی و گراور سازی
stippling tool مهر پرداز، تایه دان دان	stylus	قلم [بویژه‌ی نوشتن بر پوست یا قرطاس]
stitch ۱. بخیه ۲. بخیه زدن	syn.: stilus	
stitching بخیه زنی	subject	موضوع، مضمون
stock list فهرست موجودی		

Spanish illumination	86	standard title
Spanish illumination	تذهیب اسپانیایی [حدّ فاصلی تذهیب اسلامی و تذهیب اروپایی]	چرم پوسته [مانند چرم دوپوسته، سه پوسته، ...]
special bibliography → specialized bibliography		spotted → soiled spr. [abbr. of sprinkled]
special collection	مجموعه‌ی تخصصی	spray [نقش] افشان، شاخ و برگ
special edition	چاپ ویژه	spread صفحه بست، دو صفحه‌ی مقابل [در حکم یک صفحه]
abbr: s.e.		
speciality papers	کاغذهای شادّ	syn: double spread, double page
specialized bibliography	کتاب‌شناسی تخصصی	spread
syn: special bibliography		sprinkle افشان‌کاری
specialized biography	۱. فرهنگ زندگی‌نامه‌ای تخصصی ۲. طبقات	sprinkled [رنگ] افشان، افشان‌کاری شده
specialized catalog(ue)	فهرست تخصصی	abbr: spr.
specialized dictionary	فرهنگ تخصصی	sprinkled claf شیروی افشان تیزابی
specialized library	کتابخانه‌ی تخصصی	sprinkled edges [در کتاب] کناره افشان
speckled calf	شیروی دانه‌افشان	square پیش‌انداز [= بخش اضافی کناره‌های جلد نسبت به تنه‌ی اصلی کتاب]
speckled sand edge	کناره‌ی افشان ریگی	square back → flat back
speculative theology	علم کلام	square format قطع خشتی
spelling	رسم خط، املا	square Kufic کوفی مربّعی
spherical astrolabe	أسطرلاب کروی	syn: quadrangular Kufic
sphragistics → sigillography		square paper کاغذ خشتی، کاغذ مربّعی
spike	[نقش] شَرَفه	stabbing سوراخ کردن (با درفش)، درفش‌کاری
spine	عطف	stabilizer ثبات، ماده‌ی تثبیت‌کننده
syn: back, back bone, shelf back, backstrip		stab sewing دوخت درفش
spine brass	قالب ضربی عطف	stained calf تیماج قهوه‌ای
spine cover	پوشینه‌ی عطف	stained edges → colored edges
spine lettering	حرف‌کوبی عطف	stainer رنگ مایه [در مقابل رنگ پایه = binder ²]
spine lining	آسترکاری عطف	stamp → tool
spine title	عنوان روی عطف	stamped → tooled
spiral	[نقش] حلزونی، مارپیچ	stamping → tooling
syn: helical, helix, spiralloid		standard author مؤلف برجسته، نویسنده‌ی برجسته
spirralloid → spiral		standard edition چاپ معتمد، چاپ مبنا
split	[در چرم] پوسته شده [معمولاً دوپوسته]	syn: standard work
		standard title → uniform title

silloi	رَدَّیه [ی منظوم بر کتاب یا اندیشه‌ای]	small paper	کاغذِ قطع کوچک
silurian	کَک‌مَکی [= حالتِ حاصل از ذراتِ ریزِ الیافِ رنگارنگ در کاغذ]	<i>abbr.</i> s.p.	
silvered	نقره‌کوب	smalt	لاجوردِ کاشی، لاجوردِ فرنگی
silverfish	بیدِ نشاسته‌خور، بیدِ کتاب	smasher → muller	
<i>syn:</i> fish moth		smooth calf	تیماچِ ساده [بدونِ مهرکوبی و نقش‌اندازی]
sine anno	بی‌تا، بی‌تاریخ، بی‌سالِ نشر	smoothness	صافیِ سطح
<i>abbr.</i> s.a.		smudge	لک‌شدن [بِ کاغذ]
sine datum → sans date		smut → ink-bolt	
<i>abbr.</i> s.d.		s.n. [<i>abbr. of sine nomie</i>]	
sine loco	بی‌جا، بی‌جای نشر، بی‌محلِ نشر	sobriquet	لقبِ مزاحی
<i>abbr.</i> s.l.		society library → institutional library	
sine nomine	بی‌نا، بی‌نامِ ناشر	soft-sized	[کاغذ] کم‌آهار
<i>abbr.</i> s.n.		soiled	لک‌دار، چرک‌شده
single page	تک‌برگ	<i>syn:</i> spotted	
sinuous stem	پیچاییج، ساقه‌ی پیچان، خَمَاحَم	solander, solander case, solander box	صندوقچه‌ی کتاب و اسناد [به شکلِ کتاب]
sittybus	برچسبِ عنوانِ قرطاس	solar calendar	تقویمِ شمسی
the six hands	اقلامِ شش‌گانه، اقلامِ سِتّه	solar letters	حروفِ شمسی
sixteenmo → sextodecimo		solid gilt	مطلّاکاری بعد از گردسازی
sixtern	[جزوی] تَای شش‌برگی	solid ink	مرکبِ یاپس، مرکبِ جامد
size ¹	قطع، اندازه	solus	[حرفِ فارسی یا عربی] تنها
<i>syn:</i> format ²		sombre binding	۱. جلدِ ضربیِ ساده و رنگی ۲. جلدِ ضربیِ مشکی
size ²	آهار	song-book	مغنی‌نامه، کتابِ آغانی
sizing chemicals	موادّ آهاری	<i>syn:</i> songster	
skewings	پرتیِ زوروق	songster → song book	
skim through	تَوَرّق کردن، سطحی خواندن	source	منبع، مرجع، مأخذ
skin	پوست	source book	منبعِ الهام [برادبی]
skiver → roan		source library → reference library	
s.l. [<i>abbr. of sine loco</i>]		source study	منبع‌پژوهی
slate → stone slab		s.p. [<i>abbr. of small paper</i>]	
slip	سُزِشِه [ی انتهای نخ بعد از دوختِ جزوها]	spacing	فاصله‌گذاری
slip case	قابِ کُشویی	Spanish binding	۱. صحافیِ اسپانیایی، صحافی اسپانی ۲. جلدِ اسپانیایی، جلدِ اسپانی
slip of the pen → clerical error			
small hand	[در خط] خُفی		

serif	84	sillographer
serif	[در خط] طُرّه	سرورقی [= توضیح یا شرح
serigraphy	ابریشم‌نگاری	مکتوب بر حاشیه یا هامش بالا]
sertum	گیاه‌نامه	کَذَا (فی الاصل)
service copy	نسخه‌ی خدماتی	side note → marginal note
the seven hands	هفت قلم، اقلام سبعة، اقلام هفت‌گانه	side-sewing بغل‌دوخت، کنار دوخت
sew, sewing	دوختن، دوخت	side stitching بخیه‌زنی بغل
sewing frame	قاب دوخت، کارگاه، چهارچوب دوخت	side title عنوان جانبی
sewing thread	نخ دوخت	side-wire stitching بغل‌منگنه
sextodecimo	(کتاب) شانزده برگی	siding [در جلد] سبجاف چسبانی
syn: sixteenmo		sig. [abbr. of signature]
sgraffito	چاپ چوبی سفید [روی زمینه‌ی مشکی یا سرخ]	sigillography مهرشناسی، خاتم‌شناسی
shading	سایه‌زنی	syn: sphragistics
shagreen	ساغری، کی‌مخت [= چرم‌الاغ یا اسب]	sigla [pl. of siglum]
shared catalog(u)ing	فهرست‌نویسی مشترک	siglum [L] نشانه‌ی اختصاری
shaved	تراشیده	signed binding جلد امضادار، جلد رقم‌دار
sheepskin	میشن، میشین	signet ¹ → seal
sheet	ورق، برگ	signet ² → register ³
shelf back → spine		signet ring انگشتری خاتم‌دار [برای مهر کردن]
shellac, shellack	لاک خالص، لاک متورق	signature ¹ کُراسه‌نما
shellac solution	لاک و الکل	syn: volume signature, part signature
shell gold	طلای تیره	signature ² → section ²
shikastah	(خط) شکسته	signature ³ امضا، رقم
shoes	گوشه‌کوبک [= گونیای نقره‌ای یا برنجی در گوشه‌های کتاب‌های قطور یا نفیس برای محافظت گوشه‌ها]	abbr: sig.
short bibliography → handlist	فهرست‌واره‌نویسی، فهرست‌نویسی کوتاه	signature of a ruler توقیع
short catalog(u)ing	فهرست‌واره‌نویسی، فهرست‌نویسی کوتاه	silk ابریشم
short poems	قطعات	silked [کاغذ] مرمت شده با ابریشم شفاف
short title → bastard title		silken ابریشمی
short vowel	مصوت کوتاه	silking ابریشم‌کاری [= چسباندن پارچه‌ی ابریشمی نازک و شفاف به یک یا دو طرف کاغذ برای تعمیر یا نگه‌داری آن]
shoulder	شانه (ی عطف)	silk paper کاغذ ابریشمی، کاغذ حریر
		silk screen printing چاپ سیلک اسکرین
		sillographer ردیه‌سرا

scribble	83	series title	
scribble	قلم‌انداز کردن	مُهرکَنی، مُهرسازی	
scribbled	[نوشته‌ی] بدخط، خط‌خطی، قلم‌انداز	مؤلف ثانی	
syn: scratchy		[در جلد] پیرازه‌ی دوم	
scribbling paper → scrath paper		فصل، بخش، باب	
scribe → copyist		[در صحافی] جزوه، کُرَاسه ^۱	
scrim	[در آسترِ جلد] ۱. متقال ۲. کرباسِ نازک	syn: signiture ^۲ , quire, gathering ^۱	
scrinium	طوماردان ^۱ ، نوشته‌دان	section box	جزوه‌دان
script	۱. خط ۲. قلم، شیوه‌ی خط ۳. دست‌خط ۴. نوشته	select bibliography	کتاب‌شناسی‌گزیده
		syn: selective bibliography	
scriptio defectiva	[نظامِ خط] بدونِ حرفِ مصوّت	selected works	گزیده‌ی آثار، آثارِ منتخب
scription	اسلوبِ خط	selective bibliography → selected bibliography	
scriptio plena	[نظامِ خط] دارایِ حرفِ مصوّت		
scriptorial	[مربوط به] کتابِ مقدّس	self-cover	جلدِ سرخود، جلدِ خودپوش
scriptorial relic	اثرِ باستانیِ نوشتاری	syn: self-wrapper	
scriptorium	دار الکتّاب، کتابت‌خانه، نوشتارخانه	self-ends	آستر بدرقه‌ی سرخود [از جنسِ کاغذِ خود کتاب یا دست‌نویس]
scripture hand → the scripture type		syn: own ends	
the scripture type	خطِ تنزیل، خطِ مُصحف	self-wrapper → self-cover	
syn: Quran script, scripture hand		semé → powdered binding	
scrivener	کاتبِ حرفه‌ای، خطّاطِ حرفه‌ای	semi-Kufic	شبیه کوفی
scrivener's palsy	چَنگه‌ی کاتبان [= گرفتگی عضلاتِ دست به علتِ کتابتِ مداوم]	semi-medallion → half medallion	
syn: writer's cramp, graphopasm, mogigraphia		semi-polished	نیم‌پرداخت
scroll ^۱ → roll ^۱		semis → powdered binding	
scroll ^۲	[نقش] طومار، پیچک، شاخه‌ی پیچان	sepia	تَه‌دَم [= زرد مایل به قهوه‌ای سوخته]
scroll arabesque	اسلیمی طوماری، اسلیمی پیچکی	sequel	اثرِ پیوسته [= اثرِ ادبی مستقل اما ادامه‌ی اثرِ دیگری مثلاً در کتاب‌های سه‌گانی و خَمسه]
scroll painting	نقاشی طوماری	syn: sequentia	
scrollwork	پیچ‌چنگ، پیچکِ چنگ	sequentia → sequel	
s.d. [abbr. of sans date, sine datum]		ser. → s.	
s.e. [abbr. of special edition]		seratted	[نقش] دنداندار، دندان‌های
seal ^۱	مُهر	series	مجموعه، سلسله [= کتاب‌هایی با موضوع و شکلِ واحد]
seal ^۲	۱. خاتم ۲. توقیع	abbr: s., ser.	
syn: signet ^۱		series title	عنوان مجموعه، عنوان سلسله
seal engraver	مُهرکَن، مُهرساز		

S

s., ser. [abbr. of series]		saw-edged	دندان‌آژه‌ای
s.a. [abbr. of sine anno]		sawing-in	آژه‌کشی [= ایجادِ شیار در عطفِ کتاب برای دوختِ آن]
sacred poetry	شعر مذهبی	scabbard → scaleboard	
sacred scripture	کتاب‌های مقدس	scaleboard	دفته‌ی چوبی نازک
syn: sacred works		syn: scabbard	
The Sacred Volume	مُصحف شریف	scallop	دالبر
sacred works → sacred scripture		scholarly library → research library	
saddle sewing	وسط‌دوزی	scholiast	شارح ^۲ [= صرفی: یا نحوی یا لغوی]
saddle stitching	بخیه‌ی در میانی	scholium	شرح صرفی یا نحوی یا لغوی
saffian	سختیان ^۱ [= پوستِ دباغی شده‌ی بز]		[در حاشیه‌ی دست‌نویس]
saffron	۱. زعفران ۲. زعفرانی	scintillating	مَرَقَشی [در ترکیبِ رنگ]
salmon	عَنابی روشن	scrapbook	مُرَقَع تصویری
sanding	افشانِ ریگی	scratch paper	کاغذِ چرک‌نویس، کاغذِ تسوید
sans date	بی‌تا، بی‌تاریخِ نشر	syn: scribbling paper	
syn: sine datum		scratchy → scribbled	
abbr: s.d.		scratted paper	کاغذِ ابری قطره‌ای [معمولاً برای آستر بدرقه]
sapwood	برونچوب، زنده‌چوب	scrawler	کاتبِ بدنویس، کاتبِ بدخط
satchel	چَنته‌ی کتاب	scrawly	[خط] خرجنگ قورباغه‌ای
satire	طنز	screw press → bookbinder's press	
satirist	طنزپرداز، طنزنویس	scribal copy	نسخه‌ی نقل‌نویس، نسخه‌ی کاتب
saturated	[رنگ] سیر	scribal mistake, scribal error	غلطِ کتابتی
saturation	یرمایگی (یرنگ)، اشباع (یرنگ)		
saw cut	شیارِ آژه [در عطفِ کتاب برای دوختِ آن]		

rope work	81	Russia(n) leather
rope work	آرایه‌ی طنابی، تزیینِ طنابی	rubbing → frottage
rosin	صمغِ راتیانج، صمغِ راتیانه، رزین	rubric ۱. عنوانِ شنگرف ۲. سرفصلِ شنگرف
rossette	شمسه‌ی گل‌سرخ‌ی	۳. متنی شنگرفی
rotulus	(قرطاسِ طوماری) عموده پیچ	rubricated ۱. [رنگ] ارغوانی، شنگرف ۲. شنگرفی [کتابِ آراسته با این رنگ]
rough calf	شیروی پشت به رو	rubrisher → rubricator
syn: reversed calf		
rough copy	سواد، مُسَوَدَه	ruby ¹ → agate
syn: rough draft		ruby ² ۱. یاقوتِ سرخ، لعل ۲. [رنگ] یاقوتی، لعلی
rough draft → rough copy		rumpling → creasing
rough finish	پرداختِ زیره	rubricator شنگرف‌کار
abbr: r.f.		syn: rubrisher
rough-grained	[کاغذ] ۱. دانه‌درشت ۲. زیر، خشن	rule جدول [= کادر]
round back	عطفِ گرد	ruled ۱. مُجدول ۲. مُسطَّر
roundel	قالب‌بندِ گردِ دو تحریر	ruled margin حاشیه‌ی مُجدول
syn: roundlet		ruled paper کاغذِ خط‌دار
rounding	گردسازی، تدویر، مدورکردنِ عطف	ruler خط‌کش، مُسطَّر، مُسطَّره
rounding and backing	گردسازی و پشت‌کوبی	ruling ۱. جدول ۲. سطری خط‌کشی شده ۳. جدول‌کشی، خط‌کشی
syn: rounding and joining		رُسطَر، یخطاط
rounding and joinign → rounding and backing		ruling board چرمِ کُفل
roundlet → roundel		rump leather [نقش] زنجیره‌ای، آموده
roundlette	۱. گردک [= دایره‌ی کوچک] ۲. قالبِ گردک‌اندازی	running ¹ running ² → trailed ¹
round letter	حرفِ مدور	running head → headline
royal diploma	تَمغَا، طَمغَا	running title → headline
royal edict	تَمغَا، طَمغَا	run-on chapters فصولِ پیاپی [بدون این که از صفحه‌ی مستقلی شروع شوند مانند اغلبِ دست‌نویس‌های فارسی و عربی]
royal hand sign	طُغْرا	russet حنایی
royal octavo	قطعِ رحلی بزرگ	syn: reddish brown
royalties, royalty	حقِ التَّألیف	Russia(n) leather → perfumed leather
rubai → quatrain		
rubbed	پرداخت‌شده [از طریق مالش]	

repertory catalogue → union catalogue	rhymed prose	نثر منظوم
repetition binding → all-over binding	rhyming colophon	انجامة‌ی منظوم
repetition symbol	rhyming couplets → gemmels	
replevin	ribbed	[نقش] خیاره‌ای
replica	rice paper	کاغذ برنج
syn: doublette	richly decorated	پرآرایه، پر نقش و نگار
reporter	richly-colored turquoise	فیروزه‌ی زنده
repoussé work	riddle → enigma	
reprint	ride	[در سطح کاغذ] تیزه
reproduction	righā	(خط) رقاع
reprography	right-grain	راست‌دانه
research library	right hand page	صفحه‌ی دست راست [برابر با recto مفهوم ۲ و ۳]
syn: learned library, scholarly library	rim	زِهوار، دوره
resizing	rinceau	پیچک و برگِ طوماری
restored and retouched	rn., ro. [abbr. of roan]	
restoring → restoration	roan	تیماج سماقی، تیماجِ فرنگی، چرمِ پَربری سماقی
restoration	syn: skiver, basil, bazil	
syn: restoring, repairing	abbr: rn., ro.	
retouching	rodents	چونندگان [= حیواناتی مانند موش که با جویدن کاغذ و کتاب به آن‌ها آسیب می‌رساند]
reverse cover → back cover	roll ¹	طومار (= نوشتنی)
reversed calf → rough calf	syn: scroll ¹	
reverse dictionary	roll ² → roll tool	
syn: a tergo dictionary	rolled book	کتابِ طوماری
revised edition	roller → roll tool	
۱. ویرایش جدید، چاپ با تجدیدنظر	roll tool	۱. قالبِ ضربی گردان، غلطک، قالبِ ضربی نوردی
۲. طبع منقح	syn: roll ² , roller	
r.f. [abbr. of rough finish]	Roman calendar	تقویم رومی
rhapsodomancy	romanization	لاتین‌نویسی، لاتین‌گردانی
rhetoric	Roman numerals	اعداد رومی [مانند I به جای ۱، V به جای ۵، C به جای ۱۰۰]
rhomboïd	romantic miniature	مینیاتورِ عشقی

red rot	خاک پوس [= نوعی پوسیدگی چرم و تبدیلی آن به پودرِ سرخ]	قدیمی به صورت میکروفیلم یا دیسک کامپیوتری	
<i>syn: red decay</i>		باز آراسته	reformatted
red sulphur	گوگردِ سرخ	۱. طلاکوبی مجدد ۲. برق انداختنِ سطح	regilding
reed panicle → reed pen		طلاکوب	
reed pen	قلم نی	کتاب‌شناسی منطقه‌ای	regional bibliography
<i>syn: calamus, reed panicle</i>		فهرستگان منطقه‌ای	regional union catalog(ue)
reel gold → blocking foil		۱. عرض ۲. فهرست موجودی	register ¹
reference	۱. ارجاع ۲. کتابنامه	[در صفحی] جزوه، مجموع جزوها	register ²
reference book → reference work		نوارِ نشان، نوارِ نشانه	register ³
reference collection	مجموعه‌ی مرجع	<i>syn: tassel, signet</i> ²	
reference department	بخشِ مرجع	عرض [= ثبت و بازبینی و تحویل]	registration
<i>syn: reference division, reference section</i>		کتاب در کتابخانه‌های قدیمی]	
reference division → reference department		عرض دیده شد، عرض گرفته شد، داخل	registered
reference footnote	پانویسِ ارجاعی	عرض شد	
reference library	کتابخانه‌ی مرجع	registration note → registration statement	
<i>syn: source library</i>		statement	
reference mark	راژه ^۱ ، نشانه‌ی ارجاع، علامتِ ارجاع، نشانه‌ی تُک	صورتِ عرض	registration statement
reference material	موادِ مرجع	<i>syn: registration note</i>	
reference number	۱. راژه ^۱ ، شماره‌ی ارجاع ۲. عددِ تُک	جلدِ مسلح، جلدِ تقویت شده	reinforced binding
references	کتاب‌شناسی، کتابنامه، فهرست منابع و مأخذ	جزوه‌ی مسلح، جزوه‌ی تقویت شده	reinforced signiture
reference section → reference department		آثارِ مرتبط [با اثرِ واحد]	related works
reference sources	منابع، مراجع، مأخذ	انتشار یافتن، منتشر شدن	release
reference work ¹	کتابِ مرجع	نقش برجسته	relief
<i>syn: reference book, work of reference</i>		[در مرمتِ کاغذ] متن و حاشیه کردن	remarginate
reference work ²	خدماتِ مرجع، کارِ مرجع	<i>syn: renew a margin</i>	
reformatting	بازآرایی [= تکثیرِ دست‌نویس‌ها و اسناد]	[در مرمتِ کاغذ] متن و حاشیه شده	remargined
		جلدِ نو [کنده شده از کتابی دیگر]	rembité
		[در نقاشی] ۱. اجرا کردن ۲. پرداخت کردن	render
		شماره‌گذاری مجدد	renew a margin → remarginate
		re numbering	
		repairing → restoration	
		repair paper	کاغذِ ترمیم
		repeat	واگیره [= طرح تکرار شونده]

R

- r., rect. [*abbr. of recto*]
- radial stripe نواری شعاعی
- rag paper کاغذ پارچه‌ای [حاصل از ضایعات پارچه]
- raised band مغزی برجسته [ی عطف]
- raised work برجسته کاری
- ramie رامی [= گیاهی برای تولید کاغذ]
- raw hide پوست خام، پوست دباغی نشده
- syn: undressed skin
- raw paper → body paper
- rayhān, rayhāni (خط) ریحان، ریحانی
- reading certificate اجازه (ی قرائت)
- reading copy نسخه مستعمل
- reading easel → book rest
- reading room قرائت‌خانه، دارالتلاوت
- ready reference → quick reference
- rebacked تهبندی تعویضی، عطف نوساز، عطف تعویضی
- rebind صحافی مجدد
- rebinding ۱. جلد نوساز [پس از تعویض جلد کهنه]
۲. صحافی مجدد ۳. وصالی
- rebus معمای تصویری
- syn: picture puzzle
- recasing قاب نوساز [پس از تعویض قاب کهنه]
- received text → textus receptus
- recension ۱. تنقیح، تصحیح انتقادی
۲. نسخه مصحح ۳. چاپ جدید
- recessed فرورفته
- recessed-cord sewing دوخت مغزی پنهان [= قرار گرفتن مغزی‌ها و رشته‌ها در شیارهای ایجادشده در عطف]
- reconstructed binding جلد نوساخته
- record of a seal سجع مهر
- recounted → cited
- re-covering ساختن جلد نو [پس از تعویض جلد کهنه]
- rect. → r.
- rectangular Kufic کوفی مبسوط، کوفی راست‌گوشه
- rectilinearity [در خط] سطح
- recto ۱. [برگ] رو ۲. صفحه‌ی زوج [در کتاب‌های فارسی و عربی] ۳. صفحه‌ی فرد [در کتاب‌های غربی]
- abbr: r., rect.
- redaction ۱. تحریر نو، تصحیح ۲. آماده‌سازی برای چاپ
- red-brown خرمایی
- red calf سرخه، پوست سرخه گوساله
- red decay → red rot
- reddish brown → russet
- red lead سرنج
- syn: minium
- red ochre ۱. اخراي قرمز ۲. سرخ اخراي

Q

q. [abbr. of quarto]

qasida → ode

qq. v [abbr. of quae vide]

quadrangular Kufic → square Kufic

quadratrix خطِ تربیع

quadriptych (الوح) چهار لَت

quae vide [در ارجاع] نگاه کنید به [چند مورد]

abbr: q.v.

quadrille قاپِ لوزی، قاپِ شطرنجی

quarter binding ۱. جلدِ ربعی [= عطف از

یک جنس و بقیه از جنسی دیگر] ۲. جلدِ عطفِ چرمی

quarter cloth [جلد] ربع پارچه‌ای

quarter leather [جلد] ربع چرم

quarter medallion ربع تزیین، لَچک

quarternion [جزوه‌ی] تَای چهاربرگی

quartet دوپیتی، چارپاره

quarto قطعِ رُبعی

abbr: q.

quat چهاربار [= در نمایه‌سازی و ارجاع، تعدادِ تکرارِ

واژه‌ی مدخل در صفحه‌ی خاص]

quatrefoil [نقش] چهاربرگی^۱، چهارپَر

quatrer-bound ۱. ربع جلد [= عطف از یک جنس

و بقیه از جنسی دیگر] ۲. عطفِ چرمی

quatrian رباعی

syn: rubai, tetrastich

quick reference سریع الارجاع، آسان‌یاب،

ارجاعِ سریع

syn: ready reference

quick silver → mercury

quill قلمِ پَر

quintain → cinquain

quinternion [جزوه‌ی] تَای پنج برگی

quintet خَمسه

quire → section²

quod vide [در ارجاع] نگاه کنید به [یک مورد]

abbr: q.v.

quotation → citation

Quranic commentary تفسیرِ قرآن

Quran script → the scripture type

q.v. [abbr. of quod vide]

pulverise	76	pye-book
pulverise	خاکه کردن، ساییدن [در مورد ماده‌ی رنگی جامد]	پوستکه [= کتابی از جنس پوست درخت برای دعا و اوراد و عزایم و طلسمات به‌ویژه در جاوه و سوماترا]
syn: bray		putto [نقش] فرشته‌ی بال‌دار
pumice (stone)	سنگ پا [برای صیقلی کردن پوست یا پاک کردن نوشته‌ها از روی آن]	putty بتونه، بَطَانه
punctuation	۱. سجاوندی، نشانه‌گذاری ۲. علایم سجاوندی، نشانه‌های سجاوندی	puzzle → enigma pye-book [arc.] فهرست طومارها، فهرست اسناد

preventive conversation	نگاهداری پیشگیرانه	prossessed gold	طلای بخته
	[از آثار خطی و جز آن]	protective enclosure	پوشینه‌ی حفاظتی
primer ¹	آستری [برای نقاشی]	protocol	[در قرطاس] افتتاحیه
primer ²	مقدمه‌ی ساده [بر موضوعی خاص]	protocol sheet	[در قرطاس] ورقه‌ی افتتاحیه
priming → undercoating		protograph	نسخه‌ی اصل، نسخه‌ی اساس
print	۱. چاپ، طبع ۲. چاپ نقش، باسمه، باصمه ۳. باسمه‌کاری	provenance	۱. اصل، مبدأ، مصدر المخطوطه ۲. نشانه‌هایی از مالک (های) سابق کتاب
printed book	کتاب چاپی [در مقابله‌ی گونه‌ی چاپ نشده و دست‌نویس کتاب]	ps., pseud. [abbr. of 1. pseudonym 2. pseudonymous]	
printer's error → misprint		p.s. [abbr. of postscript]	
printmaking	چاپ (عکسی) آثار هنری، چاپ هنری	pseud. → ps.	
private collection	مجموعه‌ی خصوصی، مجموعه‌ی شخصی	pseudandary	اسم مستعار مردانه [که زن برای اختفای هویتش به کار می‌برد]
private library	کتابخانه‌ی شخصی	pseudoepigraphia	۱. آثار اسنادی [به شخصی غیر از مؤلف اصلی] ۲. آثار دارای عنوان غلط
privately published	ناشر مؤلف	pseudogyny, pseudojyn	اسم مستعار زنانه [که مرد برای اختفای هویتش به کار می‌برد]
proem → preface		pseudonym ¹	اسم مستعار، نام مستعار
proemium	مقدمه، پیش‌گفتار، پیش‌درآمد	syn: nom-de-plume, pen name	
professional hand	خط حرفه‌ای	abbr: ps.	
prognostication	علم زمل	pseudonym ² → allonym	
prolegomena	بخش مقدماتی [یک کتاب مانند پیش‌گفتار، مقدمه و سخنی با خوانندگان]	pseudonymous work	اثر دارای مؤلف مستعار
prologue	پیش‌گفتار، دیباچه [بر موضوعی خاص]	publication date	تاریخ نشر
prompt book → prompt copy		syn: date of publication	
prompt copy	نسخه‌ی شبیه‌خوانی	publication place	محل نشر، مکان نشر
syn: prompt book		syn: place of publication	
promythium	نتیجه‌ی اخلاقی آغازین [در قصه‌ها و حکایات]	public library	کتابخانه‌ی عمومی
proper noun	اسم خاص، علم	published	چاپ‌شده، منتشرشده، منتشره
proportioned writing	خط منسوب	abbr: pb.	
prose	نثر	pucker → creasing	
prose paraphrase	حل [در سرقه‌ی ادبی]	pucker	ترنجیدن [پوست یا کاغذ]
prose poem	شعر منثور	syn: wrinkle	
prosody	عروض	pugillaria	کتاب لوحی [از چوب یا فلز]
syn: metrics		pulp	خمیر کاغذ

<i>syn:</i> furbisher	جلد افشانی ریز [= ضربی کاری]
polygraph ¹ → voluminous	ریز ردیفی در سراسر جلد
polygraph ² [اثر] به قلم چند نفر	<i>syn:</i> semé, semis
polygraphic work اثر به قلم چند نفر	powdered ink مرکب گرده ای
polyhistor → polymath	predominant name اسم اشتهر
polymath بحر العلوم، جامع علوم معقول و منقول	prayer book نیایش نامه، کتاب دعا
<i>syn:</i> polyhistor	precoat پیش آستر
polyptych (لوح) چند ت	<i>syn:</i> substratum
polyrhythmic [شعر] مختلف الارکان	preface پیش گفتار (چیدید آورنده)
polytopical work اثر چند موضوعی	<i>syn:</i> proem
portrait تمثال، شبیه، صورت	preliminaries → front matter
portraitist → portrayer	preliminary formulae فوایح
portrait painting شبیه سازی [= نقاشی انسان]	preliminary leaf/ leaves ورق (های) آغازین
به ویژه چهره ای او، چهره نگاری، صورت نگاری	<i>abbr:</i> p.l.
<i>syn:</i> portraiture	preliminary matter → front matter
portraiture → portrait painting	preliminary pages → front matter
portrayer شبیه ساز، چهره نگار، صورت گر	prelims → front matter
<i>syn:</i> portaitist	the present writer نگارنده، کاتب حروف،
post-dated به تاریخ لاحق	کاتب سطور
posthumous [کتاب] منتشره پس از مرگ نویسنده	preservation and conservation حفظ و
postscript ۱. بعد التحریر، پی نوشت ۲. ضمیمه ی رقیمه	نگاه داری، حفاظت و نگاه داری
<i>abbr:</i> p.s.	<i>abbr:</i> p.a.c.
potboiler کتاب بساز و بنداز [= که بی محتوا و	preservation of books حفظ و نگهداری کتاب
سرهم بندی شده و فقط برای کسب درآمد باشد]	<i>syn:</i> care of books
potted [کتاب] خلاصه شده، مختصر [در مفهوم منفی]	press ۱. نقش کوبی ۲. چاپ ۳. دستگاه چاپ
pott octavo قطع رقی	press block قالب فشار
pounce ۱. گرده ی نقاشی، خاکه زغال	<i>syn:</i> press mould
۲. گرده ریزی ۳. کاغذ گرده ریزی	press mould → press block
<i>syn:</i> pouncing powder [only for 1st	press run شمارگان، تیراژ
sense]	pressure plate لوح فشار
pouncing پرداخت نهایی پوست [با روغن سندروس یا	presumed author مؤلف احتمالی، مؤلف فرضی
خاکه]	<i>syn:</i> supposed author, attributed
powder box مرملة، متریه [= ظرفی مانند نمکپاش	author
برای پاشیدن خاک یا ماسه هنگام خشک کردن مرکب نوشته]	

pharmacopedia	73	polisher
pharmacopedia	دارونامه، قُرآبادین ^۲ ، صیدنه، فرهنگِ دارویی، دستورِ ادویه	سرقتِ ادبی
pharmacology	داروشناسی، قُرآبادین ^۲	متنِ سرراست [در چاپ آثارِ ادبی، بدونِ شرح و تعلیق و گاهی بدونِ مقدمه]
philology	فقه‌اللغه	کوفیِ مضفور
phonetics	۱. آواشناسی ۲. تجوید	<i>syn:</i> tressed Kufic
phonetic transcription	آوانگاری، آوانویسی	plant motif
photographic facsimile	چاپِ عکسی	plate
photolithography	فتولیتوگرافی، چاپِ مسطحِ سنگی	platen
photology	علمِ شعاع	plates volume
physical description	توصیفِ ظاهری [در کتاب یا نسخه]	plow, plough
physiognomy	علمِ فراست، علمِ وجوه، علمِ قیافه	plum
pict. [abbr. of pictorial]		pocket book size
pictorial	تصویری، مصوّر	poem, poesie, poesy
abbr: pict.		poet
pictorial cover	جلدِ مصوّر	poetaster
pictorial outline	طرح، گذار [= طرحِ اولیه‌ی نقاشی]	poetess
pictorial script → calligraphic painting		poetic(al) contest
picture book	کتابِ مصوّر	poetical name
picture frame	قابِ تصویر	<i>syn:</i> poetical signature
picture gallery	تصویرخانه	poetic prose
picture puzzle → rebus		poetics
piercing	سوراخ‌انداختن [در چرم یا جزوه‌های کتاب]	poetic signiture → poetical name
pigment	رنگ‌دانه، رنگیزه	poet-laurate
pigment foil	ورقِ رنگی [برای نقش‌کوبی]	<i>syn:</i> versificator regis
pinecone	[نقش] پنه	pointed
pinx, pinxit [L]	عملی، قلم [عبارت لاتینی: او نقاشی کرد، در امضای تابلو نقاشی یا مینیاتور]	pointed Kufic
pistachio	پسته‌ای، فُسْتَقی	pointillé
p.l. [abbr. of preliminary leaf/ leaves]		pol. [abbr. of polished]
place index → topographical index		polaire [arc.]
place of publication → publication place		polished
		<i>abbr:</i> pol.
		polished calf
		polisher

<i>passe-partout</i>	72	<i>phantom word</i>
<i>passe-partout</i>	چهارچوب کاغذ چسبانده	قلمدان، قابِ قلم
<i>passim</i>	جایجای، در همه جا [در نمایه‌سازی و ارجاع، نشانه‌ی وجود واژه یا عباراتی در جایجای یک اثر]	<i>syn: pen box</i>
<i>passion play</i>	تعزیه	<i>pen-case making</i> قلمدان‌سازی
<i>paste</i>	چسب (بر خمیری)	<i>pencil</i> قلمِ فَرَنگی
<i>pasteboard</i>	مقوای چسبانده [حاصل از چسباندن کاغذها به هم]	<i>pencraft → calligraphy</i>
<i>paste-down</i>	لنگه‌ی آستریدرقه [که به جلد می‌چسبد]	<i>pendant</i> سُرُرنج، آویزه، هیگل، کُلاله
<i>syn: board paper</i>		<i>pen drawing</i> ۱. سیاه‌قلم ۲. طرحِ قلمی
<i>paste-grain</i>	میشَنِ آهار و مهره	<i>penknife</i> قلم‌تراش
<i>paste on</i>	چسب‌زده [یرگی که نه با دوختن بلکه با چسب به کتاب اضافه شود]	<i>penman</i> ناسخ، خطاط
<i>pasting</i>	چسب‌زنی	<i>penmanship</i> (حرفه‌ی) خطاطی، خوش‌نویسی
<i>patchwork</i>	[شعر] مُلَمَّع	<i>pen name → pseudonym</i> ^۱
<i>patena</i>	سلسله‌ی شروح	<i>penning</i> استنساخ
<i>pathology of book</i>	آسیب‌شناسی کتاب	<i>penscript</i> قلم‌نوشت
<i>patina</i>	زنگاره	<i>pentacle, pentagram</i> ستاره‌ی پنج‌پر
<i>patron</i>	هنرپرور، ممدوح، حامی هنر و هنرمندان	<i>pentastich → cinquain</i>
<i>patronage</i>	حمایت از هنر و هنرمندان	<i>pen wiper</i> قلم پاک‌کن
<i>patronymic</i>	[مربوط به] نام اجدادی	<i>peony</i> شقایقِ پُرپر
<i>pattern</i>	نقش، طرح	<i>people index → person index</i>
<i>pb. [abbr. of published]</i>		<i>perfumed leather</i> (چرم) بُلغار
<i>peacock blue</i>	آبیِ پَرطاووسی، پَرطاووسی	<i>syn: Russia(n) leather</i>
<i>peacock script</i>	خطِ طاووسی	<i>peroration</i> حسنِ ختام
<i>pea green</i>	[رنگ] ماشی	<i>perpetual calendar</i> تقویم دائمی
<i>syn: moss green</i>		<i>Persian binding</i> ۱. صحافی ایرانی
<i>pearl</i>	(زنجیره‌ی) مرواریدی	۲. جلدِ ایرانی
<i>pebbling → stippling</i>		<i>Persian illumination</i> تذهیبِ ایرانی
<i>pedigree</i>	شجره، نسب‌نامه	<i>Persian lamb</i> پوستِ بزّه‌ی ایرانی
<i>pedigree copy</i>	شجره‌نامه، نَسَب‌نامه	<i>Persian morocoo</i> تیماج فردِ اعلای ایرانی
<i>pelt ball → brayer</i>		<i>personal hand</i> خطِ فردی، خطِ شخصی
<i>pen</i>	۱. قلم ۲. نوشتن	<i>personalis</i> مکاتباتِ شخصی
<i>penalty copy</i>	نسخه‌ی صَعب‌التحریر	<i>personal name</i> اسمِ شخص
<i>pen box → pen case</i>		<i>person index</i> نمایه‌ی اشخاص
		<i>syn: people index, index of persons</i>
		<i>phantom word</i> واژه‌ی موهوم [پدیدآمده به علّتِ تصحیف و اشتباه‌نویسیِ کاتب و فرهنگ‌نگار]

paper bound	[دارای] جلدِ شُمیز، جلدِ شومیز، جلدِ مقوایی	paper worm → book worm	کاغذپوش
<i>syn:</i> paper backed		paper wrapped	مقوّا [ی حاصل از خمیرِ کاغذِ باطله]
paper clip	گیره‌ی کاغذ	papier-maché	جلدِ مقوایی [حاصل از
paper coated on one side	کاغذِ یک رو آهار	papier-maché cover	خمیرِ کاغذِ باطله]
<i>abbr:</i> C1S		papier-maché mass	خمیرِ مقوّا
paper coated on two side	کاغذِ دو رو آهار	papyrology	قرطاس‌شناسی
<i>abbr:</i> C2S		papyrus	۱. قرطاس، پایروس، بردی
paper cover	جلدِ کاغذی		۲. دست‌نویسِ قرطاسی
paper cutter → paper knife		papyrus roll	طومارِ قرطاس، طومارِ پایروس
paper cut work	قطّاعی، کاغذبُری (= تزیینی)، تقطیع، قطع ^۱	parable	حکایتِ اخلاقی، تمثیلِ اخلاقی
<i>syn:</i> paper cutting, cutout work		paradigm	صیغه
paper drying	کاغذ خشک‌کنی	paradigms	صیغگان
paper folder	کاغذتاکن	paralipomena	تعلیقات
paper knife	کاغذبُری	parallel edition	چاپِ متونِ مطابق، چاپِ متونِ موازی [مثلاً رباعیاتِ خیام به هشت زبان]
<i>syn:</i> paper cutter		parallel translation	ترجمه‌ی مطابق، ترجمه‌ی مقابل، ترجمه‌ی مقابله‌ای، ترجمه‌ی موازی [= یک صفحه متن و صفحه‌ی روبرو ترجمه]
paper making	کاغذسازی	<i>syn:</i> translation and text side by side	
paper maker → paper manufacturer		paraphrase	۱. ترجمه‌ی تفسیری، نقل به معنی
paper manufacturer	کاغذساز، وِزّاق		۲. [در سرقَتِ ادبی] سَلخ، اِلّام، حلّ
<i>syn:</i> paper maker, paper worker		parch. [abbr. of parchment]	
paper mill	کارخانه‌ی کاغذسازی	parchment	۱. [معمولاً ضخیم‌تر و از جنسِ پوستِ بز یا گوسفند] پوستِ نوشتنی، پارشَمین ۲. دست‌نویسِ پوستی
paper n	کاغذی	<i>abbr:</i> parch.	
paper permanence	دوامِ کاغذ	parchment roll	طومارِ پوست
paper-pusher	میرزا بنویس	parchment size	آهارِ پوست
papersizing	آهارِ کاغذ	pare the leather	تراش دادنِ چرم، پیراستنِ پوست
paper-stainer	جوجه مؤلف، کاغذ سیاه‌کن	parody	نقیضه
paper stock	۱. گیاهِ کاغذ [که از آن کاغذ ساخته می‌شود] ۲. لیفِ کاغذ [که از آن کاغذ ساخته می‌شود] ۳. مایه کاغذ [= خمیرِ عمل‌آورده‌ی کاغذ]	partial carry	[در سرقَتِ ادبی] نقلِ جزئی
paper vendor	وِزّاق	partial title → bastard title	
paper weight	کاغذگیر	part signiture → signiture ^۱	
paper worker → paper manufacturer			
paper workshop	کاغذخانه، کارگاهِ کاغذسازی		

P

- p. [*abbr. of* 1. page 2. paper]
- pa. [*abbr. of* paper]
- p.a.c. [*abbr. of* preservation and conservation]
- padded sides بغل لایی دار [= جلدی که بین مقوای
دفته و چرم آن لایی پنبه یا پشم گذاشته شده باشد]
- page صفحه
abbr: p.
- page break پایانِ متنِ صفحه
- page count تعدادِ صفحات
- page head → headline
- pagination ۱. شماره‌گذاریِ صفحات، صفحه‌شماری
۲. شماره‌ی صفحه
- syn: paging*
- paging → pagination
- paint رنگِ نقاشی
- painted edges → colored edges
- painted enamel میناکاریِ منقوش
- painted lacquer → lacquer painting
- painter ۱. نقّاش ۲. رنگ ساز
- painting ۱. [عمل] نقاشی ۲. نقاشی، تصویر
- palaeography شناختِ خطوطِ باستانی،
کهن‌خط‌شناسی
- pale gold leaf زرورقی متوسط، زرورقی کم‌رنگ
- paleograph خوش‌نویسِ خطوطِ کهن
- palette رنگ‌گزینی، رنگ‌آمیزی
- palimpsest طبلس، طرس [= کاغذ یا صحیفه‌ای که
پس از محو کردنِ نوشته‌های اولیه، دوباره روی آن می‌نوشتند]
- pallet ۱. کاردکی نقش‌انداز ۲. ماشه‌ی نقش‌انداز
- palmette ۱. شاخه‌نخلی، برگِ بادبزنی ۲. شاه عباسی
- pam. [*abbr. of* pamphlet]
- pamphlet جزوه
abbr: pam.
- pandect رساله‌ی جامع
- panegyric مدح، مدیحه، مدحیه [به‌ویژه مدحِ زندگان.
نک: eulogy]
- syn: encomium*
- panegyrist مدیحه‌سرا، مَنّاح، مدیحه‌گو، مَدِّح
- syn: encomiast*
- panel ۱. قاب، لوح ۲. قاب‌بست، قاب‌بند
- panel back عطفِ قاب‌ضربی
- panelling قاب‌بندی، قاب‌سازی
- paper ۱. کاغذ ۲. مقاله، رساله
abbr: p., pa.
- paperback جلدِ شُمیز، جلدِ شومیز، جلدِ مقوایی
- paper backed → paper bound
- paper-based collection مجموعه‌ی متشکّل از
کاغذ

ornamental margin	حاشیه‌ی تزیینی	abbr: o.p.
ornamental surround → ornamental contour		out of print edition → exhausted edition
ornamentation	۱. آرایش، نقش‌پردازی ۲. آرایه، تزیین	outsert → insert
ornamented → decorated		outset → insert
ornate	پُرکار، پُرآرایه، پُر نقش	outside margin → fore-edge margin
syn: elaborate, sumptuous		o.v. [abbr. of on vellum]
ornate prose	نثرِ مصنوع	oval
ornithology	۱. پرندشناسی ۲. پرندنامه، طیرنامه	oval writing
ornithomorphic design	طرح پرنده‌ای	overcasting → oversewing
orpiment	زَرَنیخ زرد	over-copy
orthography	۱. دستگاو خط ۲. رسم خط، تهجی، املا ۳. خطاطی	overhang cover → extended cover
other title	عنوان دیگر	overline
outer cover	رویِ جلد	۱. خطِ بالا، خطِ فرازین [برای تأکید] ۲. خطِ بالاکشی [برای تأکید]
outer margin → fore-edge margin		overlining
outer ruling	جدولِ بیرونی	خطِ بالاکشی [برای تأکید]
outline ¹	۱. مقدمه‌ی کلی ۲. طرح کلی	oversewing
outline ²	حاشیه	۱. تک صفحه دوزی، دوختِ تک صفحه ۲. دوخت روی دوخت
outline ³ → contour		syn: overcasting
outlining	قلم‌گیری، دوره‌گیری	oversize(d) book
out of print	[کتاب] نایاب	کتابِ خارج از اندازه
		own ends → self ends
		ownership mark
		نشانی مالکیت، علامتِ مالکیت
		ownership stamp
		مهرِ مالکیت

oleograph	68	ornamental letter
oleograph	۱. باسَمه‌ی روغنی ۲. عکسِ باسَمه‌ای [شبیهِ عکسِ روغنی]	شبکه‌کاری، مشبک‌کاری
olive (green)	زیتونی	همان (منبع)، همان (اثر)
olivined edges	کناره‌زیتونی	abbr: op. cit.
omnibus book, omnibus volume	کتابِ مجموع [= چند کتاب در یک مجلد]	opisthograph (قرطاس، طومار، دست‌نویس) دورو، دوطرف‌نوشته
omnibus edition	چاپِ مجموعه آثار [در یک مجلد]	opisthographic مکتوب بر دو رو، نوشته بر دو رو
onager skin → wild ass skin		optics علمِ مناظر، علمِ تَنظُّر
one on and one off	یک به تو یک به رو [= روشِ تایی کاغذ در ساختنِ عطفِ تو خالی]	opus ¹ قطعه‌ی ادبی
one on and two off	یک به تو دو به رو [= روشِ تایی کاغذ در ساختنِ عطفِ تو خالی]	opus ² (محصول) کار هنری
onion-skin paper	کاغذِ پوست پیازی، کاغذِ پیازی [= کاغذِ بسیار نازک]	opuscule, opusculum اثر ادبی کوتاه
onlaid → inlaid		oratory (فن) خطابه
onlaid cover → inlaid binding		order ترتیب، نظم (مطالب)
onlaying → inlaying		syn: arrangement
on-line union catalog(ue)	فهرستگان پیوسته	ordered by فرمایش، به سفارش، حسب الامر، حسب فرمایش
onomasticon	نام‌نامه	oriental binding ۱. صحافی شرقی ۲. جلد شرقی ۳. جلد اروپایی به سبک شرقی
onomastics	نام‌شناسی	original binding تجلیدِ اوّلیّه، تجلیدِ اصلی
syn: onomatology		original cover جلدِ اوّلیّه، جلدِ اصلی
onomatology → onomastics		original edition چاپِ اصلی
onomatomanciac table	صفحه‌ی جَفر	original title ۱. عنوانِ اوّلیّه، عنوانِ اصلی ۲. عنوان به زبان اصلی
onomatomancy	جَفر [از علومِ غریبه]	orihon کتابِ بادبزی [از ورقِ کاغذ یا پوستِ بلند که به صورتِ بادبزنِ تامی‌شد]
on vellum	روی پوست	ornament → decoration
abbr: o.v.		ornamental band نواری تزیینی
ooze leather	چرمِ مخملی	ornamental contour تحریر
o.p. [abbr. of out of print]		syn: ornamental surround
op. cit. [abbr. of opere citato]		ornamental end papers → doublure
open back → hollow back		ornamental inside lining → doublure
opening line(s)	مَطْلَع	ornamental leather چرمِ خوش‌نقش
syn: opening verse(s), first line(s)		syn: fancy leather
opening page(s)	صفحه(ها)ی افتتاح	ornamental letter حرفِ تزیینی
opening verse(s) → opening lines(s)		syn: fancy letter

O

oak apple → gallnut	ochre	اُخرای
ob., obl. [<i>abbr. of oblong</i>]	octagonal	هشت‌بَر
obelus	octagonal opem	مُشَن
obl. → ob.	octagram	(ستاره‌ی) هشت‌بَر
oblique	octodecimo → eighteenmo	
oblique line	odd	کاغذِ غیر متعارف
obliquely cut nib	odd folio	برگِ فرد
obliquely set lines	oddlines	[شعر] فردیات، مفردات
obliterate	oddments	واحدهای پیشین و پسین [ی‌کتاب]
	odd numbered page → odd page	
obliteration	odd page	صفحه‌ی فرد
oblong ¹	<i>syn.</i> odd numbered page, uneven	
<i>abbr.</i> ob., obl.	page	
oblong ²	odd volume	تنها مجلّد موجود [از میان چند مجلّد اصلی]
oblong format → oblong size	ode	قصیده
oblong size	<i>syn.</i> qasida	
<i>syn.</i> oblong format, cabinet size	odes triumphants	فتح‌نامه
obverse	offcut	۱. پرتی (ی‌کاغذ) ۲. جدا کرده
	ogival	قوسِ چنانگی
obverse cover → front cover	oil color	رنگِ روغنی
occasional poet	oiled paper → tracing paper	
occasional verse	old-goat skin	تگرگی [= پوست بزِ پیر با ضخامت و رنگِ یک‌سان]
occult science		

non-aqueous deacidification	66	nutgall
non-aqueous deacidification	اسیدزدایی غیر آبی، اسیدزدایی خشک	n.p. [abbr. of no place (of publication)] n.u. [abbr. of name unknown]
non-book materials	مواد غیر کتابی	number عدد، رقم، شماره
non-connectors	حروف گسسته، حروف منفصله	syn: figure ²
non-tan	[در مرکب و رنگ] غیر مازوجی	numbered copy نسخه‌ی شماره‌دار
no place (of publication)	بی‌جا، بی‌جای نشر، بدون محل نشر	numbering شماره‌گذاری، ترقیم ^۲
abbr: n.p.		number of the volume → volume number
notched	چاک‌دار، شکاف خورده	numerology جفر [از علوم غریبه]
note	۱. شرح ۲. یادداشت	numismatics سکه‌شناسی
notebook	دفتر	nunation تنوین
notes	حواشی، تعلیقات	nutgall → gallnut

N

name index	نمایه‌ی نام‌ها، نمایه‌ی اسامی، نام‌نما، نام‌یاب	neat's-foot oil	روغنِ قلمِ پا [ی‌گاو و گوسفند برای عمل آوردنِ چرم]
namesake	همنام، آداس، آتاش	needlework binding → embroidered binding	
name unknown	نام ناشناخته	negotialis	مکاتباتِ کاری
abbr: n.u.		newly written	ننویس
narrative poetry	شعرِ روایی	nib (of a pen)	نوکی قلم، قطِ قلم
narrated → cited		nibbing ¹	قط زدن
narrative essay	مقاله‌ی داستانی	nibbing ²	فشارِ قالبی
narrative miniature	مینیاتورِ داستانی	nickname	کنیه
narrative poetry	مثنوی	syn: byname	
narrow	باریک [= صفتِ کتابی که عرضِ آن کم‌تر از دو سومِ طولِ آن است]	niger moroco	تیماجِ پرکلاغی
naskh, naskhi	(خط) نسخ، نسخی	nipping press	(دستگاه) عطف‌کوب
nasta'liq	(خط) نستعلیق	nipping up	۱. کوبیدنِ چرم (پیش از جلدگذاری) ۲. عطف‌کوبی
national bibliography	کتاب‌شناسی ملی	no date	بی‌تا، بی‌تاریخ
national biography	زندگی‌نامه‌ی ملی	abbr: n.d.	
national catalogue	فهرستِ ملی	no more published → ceased publication	
national library	کتابخانه‌ی ملی	nom-de-plume → pseudonym ¹	
natural color	رنگِ اصلی	nomenclator → nomenclature	
natural tint	خودرنگ	nomenclature	واژگان، فهرستِ اصطلاحات، نام‌نامه
nautical art	علمِ مَلاحت	syn: nomenclator	
n.d. [abbr. of no date]		nominal auther	مؤلفِ اسمی
near print	شبه چاپ [روش‌های تکثیر مانند فتوکپی و زیراکس]		

morgue	64	mythology
morgue	بایگانیِ راکد	Mughal illumination تذهیبِ گورکانی
morocco	تیماجِ مرغوب	muhaghghagh (خط) محقق
mosaic binding	جلدِ مُعَرَّق	mull ۱. مَلَقْلِ نازک، موصلینِ نازکِ بی آهار
mosaic verse	مُلَمَّع [از اشعارِ دیگران]	۲. آسترِی عرضی [-عطف]، پارچه‌ی ململِ پیرازه
mosaic work	مُعَرَّق، معرَّق کاری	muller مُشته، کوبه
moss green → pea green		syn.: smasher
moth	بید	multiple rule جدولِ چند تحریر، جدولِ دَواله
motif	نقش، نقش‌مایه	multi-volume چند جلدی
motley	مُبرَقَش	muniment room اتاقِ اسناد
mottle	۱. خال ۲. رگه	mural painting دیوارنگاره
mottled	۱. خال‌خال، خال‌خالی ۲. رگه‌دار	museology موزه‌شناسی
mottled calf	شیرِویِ خال‌دار، شیرِویِ رگه‌دار	museum موزه
mould ¹	قالب	musicology موسیقی‌شناسی، علمِ موسیقی
mould ² → mildew		musl. [abbr. of muslin]
mould-made	[در موردِ کاغذ] قالب ساخت، قالب‌ساز	Muslim calendar تقویمِ اسلامی
abbr: mo.		syn.: Mohammadan calendar
mould-made paper	کاغذِ قالب ساخت	muslin وال، موصلین، مِشمِش
mount	متن و حاشیه کردن [برای مرقع‌سازی]	syn.: jaconet
	چسباندنِ کاغذ روی کاغذِ اصلی، تزئین با کاغذ روی کاغذ	abbr: musl.
mount on guards	افزودنِ کاغذ به برگ‌های محافظ	mut. [abbr. of mutilated]
m.o.v. [abbr. of manuscript on vellum]		mute [در تجوید] معدول
ms(s). [abbr. of manuscript(s)]		mutilated محذوف، ناقص ^۲
mucilage	لُغاب (-گیاهی)	abbr: mut.
Mudéjar binding	صَحَافِی مُدَجَنه [مدجنه] =	mysticism تصوف
	مسلمانانِ اسپانیایی در قرن‌های سیزدهم تا پانزدهم	myth اسطوره
Mughal binding	۱. صَحَافِیِ گورکانی ۲. جلدِ گورکانی	۱. اساطیر، مجموعه‌ی اسطوره‌ها
		۲. اسطوره‌شناسی، علمِ اساطیر

microcopy	63	moresque
microcopy	ریزنسَخه	جُنْگ، کَشکول
<i>syn:</i> microrecord ²		<i>syn:</i> miscellany, miscellaneous
microfiche	میکروفیش	writings
microfiche reader	[دستگاه] میکروفیش خوان	<i>abbr:</i> misc.
microfilm	میکروفیلْم	miscellaneous writings → miscellanea
microfilm reader	[دستگاه] میکروفیلْم خوان	miscellany → miscellanea
microform	میکروفرْم [= میکروفیش و میکروفیلْم]	misleading title
micrography	ریزنْگاری	عنوانِ گمراه کننده
micro-image → microphotograph		misplacced
microphotograph	ریزنْگاره، ریز تصویر	[در ترتیبِ برگ‌ها] پَریشان، جا به جا (شده)
<i>syn:</i> micro-image		misprint
microrecord ¹	ریز سند	غلطِ چاپی
microrecord ² → microcopy		<i>syn:</i> typographical error, printer's error
mildew	کَپْک	misread
<i>syn:</i> mould ²		مِصْحَف [بِقِرائتی]
millboard	مقوای ضخیم	misreading
mill finished → machine finished		تصحیف [بِقِرائتی]
minerology	معدن‌شناسی، علمِ معادن، معدنیات	missing
miniature	۱. مینیاتور ۲. تصویرِ مینیاتوری	[برگ] افتاده، مفقود
miniature book	کتابِ کوچک [تا حدود ۱۰ سانتی متر؛ مانند بازوبندی، عمامه‌ای، بغلی]	misspelled
miniature manuscript	نسخه‌ی مینیاتوردار، دست‌نویسِ مینیاتوردار	[مِصْحَف] [بِاملائی]
miniature painter → miniaturist		<i>syn:</i> incorrectly written
miniature painting	نقاشیِ مینیاتور	mitred corner
miniature script	خطِ غبار	گوشه‌ی فارسی شده
miniaturist	مینیاتورپرداز، مینیاتورست	mitred decoration
<i>syn:</i> miniature painter		تزیینِ تاجی
minium → red lead		mixed notation
mint	نسخه‌ی سالم و تمیز	رمز و خطِ آمیخته، ترکیبِ رمز و خط
mirror image	تصویرِ آینه‌ای	mo. [abbr. of mould-made]
mirror script → inverted script		mock title → bastard title
misbound	[برگ] جا به جا شده [هنگامِ صحافی]	Mohammadan calendar → muslim calendar
misc. [abbr. of miscellanea]		mogigraphia → scrivener's palsy
		moisture → damp
		monogram
		تُفْرا (ی رمزی)، حروفِ رمزی
		monograph
		تک‌نگاری، تک‌نگاشت
		monography
		تک‌نگاری
		moon calendar → lunar calendar
		m.o.p. [abbr. of manuscript on paper]
		mordant
		[در رنگرزی] دندان
		[در طلاکوبی] چسبِ زوروق
		moresque
		اسلیمی مغربی

marbled calf	شبه‌روی ابری، شبه‌روی مرمری	medial form	شکلی وسط حرف [فارسی و عربی]
marbled edges	[در کتاب] کناره ابری، کناره مرمری	medicine	پزشکی، طب، علم‌الابدان، علم ادویه
abbr: m.e.		syn: medical art	
marbled paper	کاغذ ابری، کاغذ ابروباد، کاغذ مرمری	medium octavo	(قطع) رحلی متوسط
syn: marblized paper		mellow	شاد [صفت رنگ]
marbling	ابری‌سازی، ابروبادسازی، ابرنما‌سازی، مرمرنما‌سازی	memoir	(کتاب) خاطرات
marbling under gilt	مطلای زیره ابری	memorial volume → commemorial book	
marblized paper → marbled paper		memorialism	تذکره‌نویسی
marcasite (stone)	مرغش، مرغشیا	mending	۱. ترمیم جزئی، مرمت جزئی ۲. وصال
margin	۱. هامش ۲. حاشیه	men of letters	اهل ادب
marginal figure	عدد سطور [در حاشیه]	menologium	وقایع‌نامه‌ی شهدا، وقایع‌نامه‌ی اولیا
marginalia → marginal note		syn: menology	
marginal line	جدول [= کادر]	menology → menologium	
marginal note	۱. تعلیق حاشیه‌ای، تعلیق، شرح حاشیه‌ای ۲. یادداشت حاشیه‌ای	mensuration	علم مساحت
syn: marginalia, side note		mercury	جیوه، سیما
maril	معرق ابری	syn: quick silver	
mark of gemination	علامت تشدید	merlon	شرفه
maroon	زرشکی، سرخ تیره	mesh	شبهه‌ی تنگ، شبک‌تنگ
martyrology	۱. تذکره الشهداء، روضه الشهداء ۲. شهیدشناسی	meshwork	شبهه‌کاری، تزئین شبکه‌ای، تزئین مُشبک
masterpiece	شاهکار	metagraphy → transliteration	
syn: chef d'oeuvre		metallic ink	مرکب مهوش، مرکب براق
materia medica	مفردات پزشکی	metallography	چاپ سنگی [بالوحه‌ی فلزی]
matt, matte	[در کاغذ] کم آهار، غیر براق	metaphrase → literal translation	
mauve	ارغوانی روشن	metaphrase	[در سرقه ادبی] عقد
m.e. [abbr. of marbled edges]		metaphrast	مترجم شارح
meander	زنجیره‌ی خمیا، زنجیره‌ی یونانی، پیچ و خم	metaphysics	مابعدالطبیعه، الهیات، علم‌الاهی
mean line	خط میانی	metaplastm	تصحیف [املائی]
medallion	تُرَنج	meter	بحر، وزن شعر
medallion and cornerpieces	لَجَک تُرنج	metrical epistle	رساله‌ی منظوم
medallion design	طرح تُرنج‌تُرَنج، طرح قاب‌قابی	metrics → prosody	
		metrology	علم اوزان و مقیاس‌ها
		mica	طَلَقِ نسوز، میکا

M

macerate	صلایه کردن	manual of style → style manual	
machine finished	[در کاغذ] پرداختِ کارخانه‌ای، پرداختِ ماشینی	manuscript	۱. دست‌نویس، دست‌نوشته، نسخه‌ی خطی، کتابِ خطی، مخطوط، مخطوطه ۲. نسخه‌ی خطی مؤلف
<i>syn:</i> mill finished		<i>syn:</i> handwritten	
machine paper	کاغذِ کارخانه‌ای، کاغذِ ماشینی	<i>abbr:</i> ms.	
machine sewing	دوختِ ماشینی	manuscript catalog(ue)	۱. فهرستِ خطی، فهرستِ دست‌نویس‌ها ۲. فهرستِ نسخه‌های خطی
machine-sized	آهار ماشینی	manuscript copy	نسخه‌ی خطی، نسخه‌ی دست‌نویس [در مقابلِ نسخه‌ی چاپی]
<i>syn:</i> engine-sized		manuscript librarian	کتابدارِ نسخه‌های خطی
magic square	تموید	manuscriptoholic	نسخه‌باز
magnus opus	اثرِ عظیم (بـ ادبی)	manuscriptology	نسخه‌شناسی [معمولاً پس از اختراع چاپ، نک: codicology]
main title	عنوان اصلی	manuscript on paper	دست‌نویس روی کاغذ
make a clean copy	بیاض بردن	<i>abbr:</i> m.o.p.	
Mamluk binding	۱. صحافیِ مملوکان ۲. جلدِ مملوکان	manuscript on vellum	دست‌نویس روی پوست
Mamluk illumination	تذهیبِ مملوکان	<i>abbr:</i> m.o.v.	
mandorla	۱. هاله‌ی قدسیِ بادامی ۲. بادامک، بیضیِ بادامی	map	نقشه
manière	نصاب [= کتاب و واژه‌نامه‌ی منظومی برای آموزشِ واژه‌ها و دستورِ زبانی دیگر]	map-making → cartography	
manifest error	غلط آشکار	mappe mundi	نقشه‌ی جهان [در قرونِ وسطا]
manual	کتابِ راهنما، دست‌نامه، دستورنامه	marbled	ابری، ابروادی، مرمری، دره‌می
<i>syn:</i> handbook, enchiridion, enchiridion, vade mecum ^۱		marbled and sized	ابری آهاری
manuale	طوماردانِ چوبی	marbled binding	جلدِ ابری

lithograph	60	lyric poetry
lithograph	چاپ سنگی (کردن)	معنای کلمات
lithographic copy	نسخه‌ی چاپ سنگی	نان قرض دادن [بدو نویسنده در تقدیر]
lithographic plate	لوچ چاپ سنگی	کتاب‌های یکدیگر
lithography	چاپ سنگی	مصوّت بلند
littérateur	اهل ادب، اهل دانش	گرفتن کاغذ جلو نور [برای آزمایش]
liturgical work	عبادت‌نامه	پراکندگی و استحکام الیاف و تشخیص جهت دانه‌های بافتی
live by the pen	امرار معاش از راه قلم	حلقه (ی حروف)
livrasion → fascicle		شیرازه گسسته، پریشان شیرازه
ll. [<i>abbr. of leaves</i>]		loose back → hollow back
loaded paper → coated paper		lower cover → back cover
loading	بار کردن [= افزودن خاک رس، گچ یا مواد مشابه به مواد اصلی کاغذ]	lower margin → foot margin
loadings	مواد افزودنی [به کاغذ]	l.p. [<i>abbr. of large paper</i>]
syn: fillers		lunar calendar
lobe	پره، دالبر، لخت	syn: moon calendar
lobed	پره‌ای، دالبری، لختی	lunar letters
loc.cit. [<i>abbr. of loco citato</i>]		lunellarium
loco citato	منبع پیشین	lunisolar calendar
abbr: loc.cit.		luxury binding → de luxe binding
logistics → symbolic logic		lyric poetry

lettering panel	59	literature
lettering panel	[در جلد] قاب نوشته دار	باسمه‌ی خطی
lettering piece	کتیبه‌ی تزئینی عطف	<i>syn:</i> line cut
lev. [abbr. of levant]		تعدادِ سطر [در هر صفحه]
levant	۱. تیماج خانمی، تیماجِ آعلا آعلا ۲. چرمِ نفیس دانه‌دار	line cut → line block
abbr: lev.		line engraving
levigator	سنگِ ساب [برای صاف کردن لوح چاپ سنگی]	linen faced
lexicographer, lexicographist	فرهنگ‌نگار، فرهنگ‌نویس	linen finish
lexicography	فرهنگ‌نگاری، فرهنگ‌نویسی، علم لغت	linen paper
lexicon	قاموس، گنجوازه	line per page
lib. [abbr. of library]		liner(s)
libel	هجونامه	lining ¹
liber	یوستِ درخت [برای نوشتن]	lining ²
librarian	کتاب‌دار	<i>syn:</i> lining up
librarianship	کتاب‌داری	lining paper → end paper
library	کتابخانه	lining tool
abbr: lib.		linning up → lining ²
library materials	مواد کتابخانه‌ای	linseed oil
library science	(علم) کتاب‌داری	lipograph
licentious verse	شعرِ اِباحی	liquefaction → dissolution
lightweight paper	کاغذِ سبک	list of abbreviations
lilliput book → bibelot		list of contents → table of contents
limbus	حاشیه‌ی اصلی (- متمایز)	list of references
lime white	پل [= گرد سفید و نرم مورد استفاده در نقاشی]	literal translation
<i>syn:</i> whiting		<i>syn:</i> metaphor
limited edition	نسخِ محدود	literary canon
limner [arc.] → illuminator		literary manuscript
limp	نرم	literary remains
limp binding	۱. جلد کاملاً باز شو ۲. جلد نرم، جلدِ چرمی قابل انعطاف ۳. جلدِ شَمیز	literary tract
<i>syn:</i> flexible binding		literary work
limp leather	چرمِ نرم [ویژه‌ی جلد]	literati [L]
line	۱. سطر ۲. بیت	literature

lattice work	مشبک‌کاری	leather filigree work	۱. مليله کاری چرمی
laudatory biography → eulogistic biography			۲. معرّق‌کاری چرمی
law calf → fair calf		leather glue → hide glue	
law sheep → fair sheep		leather joint	لولای چرمی [در داخل جلد برای تقویت آستر بدرقه]
lay down	روی کاغذ آوردن	leathern	چرمی، پوستی، چرمین، چرمینه، چرمه
layer → coating		leather paring	چرم تراشی
lay-in	زیرپرداخت [بارنگ]	leather work	چرم‌کاری
laying on	نصب زوروق [بر روی سطح جلد برای طلاکوبی]، ورق چسبانی	leaves	برگ‌ها
layout	۱. صفحه‌آرایی ۲. آرایش صفحه	abbr: ll.	
lazurite	لاجورد پدَل	lectio difficilior	قرائتِ أصعب
lea. [abbr. of leather]		lection	نسخه پَدَل، نصّ پَدَل، ضبط، قرائت
lead pencil	قلم سرب	syn: variant, variant reading,	
leaf	وَرَق، برگ [نک: folio]	alternative version ² , text variant	
abbr: l.		lector	سخنی با خوانندگان [در آغاز کتاب]
leafcasting	ریخته‌گری کاغذ [= استفاده از محلول خمیر کاغذ برای مرمت کاغذهای آسیب‌دیده]	left hand page	صفحه‌ی دست چپ [برابر با verso مفهوم ۲ و ۳]
leaf design	طرح برگ	left to right writing	[قدیمی] خط ترسا
leaf number → [the 2nd sense of]		legend ¹	افسانه
foliation		legend ²	شرح تصویر
leap year	سال کبیسه	syn: caption	
learned library → research library		legend ³	راهنمای علائم [تقشه، نمودار یا جدول]
leather	چرم، پوست	legible	خوانا
abbr: lea.		lengthened letter	حرف ورق‌گیر [که برای برگردن سطر کشیده می‌شود]
leather applique work	معرّق‌کاری چرمی	letter	۱. حرف ۲. نامه، مکتوب
leather binding	جلد چرمی	letter by letter	ترتیب الفبایی مطلق، ترتیب حرف به حرف
leather bound	[دارای] جلد چرمی	syn: all through	
leather case	قاب چرمی، غلاف چرمی	letter head	سربرگ، عنوان نامه
leather corners	جلد مغزی، جلد گوشه‌چرمی	letter magic	سیمیا [= از علوم غریبه و خفیه]
leather dressing ¹	مایه‌ی چرم [برای عمل آوردن آن]، [قدیمی] آش	lettering on the binding	مطالب روی جلد
leather dressing ² → tanning		lettering on the spine	مطالب عطف [برای شناساندن کتاب در قفسه مانند عنوان، نام مؤلف، شماره‌ی جلد]
leatherette → imitation leather			

L

l. [<i>abbr. of leaf</i>]		lacunary	[دارای] افتادگی
lac	لاک	<i>syn:</i> lacunal	
<i>syn:</i> lacquer ¹		laid line	[در کاغذ] ته خط افقی
lace binding	جلدِ حاشیه شَبَاک	<i>syn:</i> wire line, wire mark	
lace border	حاشیه‌ی توری، حاشیه‌ی شبکه‌ای	laid paper	کاغذِ ته خط دار
lace-work	[در نقش] توری، مشبک، شبکه‌ای	lambskin	پوستِ بَرّه
lacework arabesque	اسلیمی مُشَبَّک	laminating machine	[دستگاه] لایه‌چسبان
lacking	ناقص ^۱ ، کسر	lamination	لایه‌چسبانی، لایه‌پوشانی، سلوفون‌کشی، لفاف‌کشی [برای محافظتِ کاغذ در برابرِ پوسیدگی یا پارگی]
lacking the title page → title-page missing		lampblack	۱. دوده‌ی چراغ ۲. سیاهِ مطلق
lacquerer	لاک‌کار، صحافِ جلدِ روغنی‌ساز	lampoon	هَجَا، هَجَو
lacquer ¹ → lac		lampooner	هَجَو‌نویس
lacquer ²	روغنی‌کمان	lanceolate leaf	برگی دهن‌اژدری
lacquer(ed) binding	جلدِ روغنی، جلدِ لاکِی	lantern	[نقش] قندیل
lacquer(ed) pen-case	قلمدانِ روغنی	lapidary	جواهر‌نامه
lacquer painted	[جلد یا قلمدان] روغنی، لاکِی	lapis	لاجوردی
lacquer painting	نقاشیِ زیرِ لاکِی	lapis lazuli	سنگِ لاجورد
<i>syn:</i> painted lacquer		lapsus calami → clerical error	
lacquer work	لاک‌کاری	large eddition	(طبع به) قطعِ بزرگ
lacuna	افتادگی [به‌ویژه در متن]	large hand	[در خط] جلی
<i>syn:</i> gap		large paper	کاغذِ (اندازه) بزرگ
lacunae [<i>pl. of lacuna</i>]		<i>abbr:</i> l.p.	
lacunal → lacunary		large post octavo	(قطع) وزیری بزرگ

K

kaolin → china clay	kindled paper	کاغذ سوخته [برای خطاطی]
keeper → curator	King Cockroach	کَبِکَجْ، کَبِکَجْ [= پادشاه]
keepsake		سوسک‌های حمام که تصویر آن‌را در صفحاتِ اوّل و آخرِ
kern		دست‌نویس‌ها می‌کشیدند تا این حیوانات به احترامِ پادشاهشان
kerned letter		از خوردنِ کتاب منصرف شوند]
kettle stitch	kip skin	چرمِ گاوریزه [گاوریزه = بینِ گوساله و گاو]
	kitsch	کتابِ انداختنکی [= که بی‌محتوا و بی‌ارزش است]
syn: chain stitch	knot	گیره
key	knot work	گره‌بندی، گره‌سازی، گره چینی
key block	kraft	پیرازه‌ی طولی [= عطف]
key book	Kufi → Kufic	
key pattern	Kufic	(خط) کوفی
khatai	syn: Kufi	
khoran		

J

jacket → wrapper	آستر بدرقه به دفته و عطف می‌چسبد [
jacket band	abbr: jt. نوارِ یدکِ روکش
jacket flap	لیه‌برگردان
jaconet → muslin	syn: co-author
Jalālī calendar	تقویمِ جلالی
Japanese tissue	کاغذینه‌ی ژاپنی
syn: Japan tissue	syn: chain script
Japanese vellum	کاغذِ پوست‌نمای ژاپنی
Japan tissue → Japanese tissue	joint work اثرِ مشترک
jasper green	یشمی
jest book	فُکاهیات
jewelled	مُرَّصَع
syn: jewell-studded, gem-studded, gemmed	Julian calendar تقویمِ قیصری، تقویمِ یولیانیوسی
jewelled binding	جلدِ مُرَّصَع
jewell-studded → jewelled	jurisprudence فقه
job ink	just issued → just published تازه انتشار، جدید انتشار
jocose poems	syn: just issued
join	jute جُتایی، کُتَفِ هندی
joining → baking ²	jute board دَفته‌ی جُتایی، دَفته‌ی کُتَفِ هندی
joint	juvenilia آثارِ شَباب [= آثاری که مؤلفی در آغاز دورانِ فعالیتِ حرفه‌ای‌اش می‌نویسد]، بَواکیر
	لولا [= کاغذ یا گاهی چرمی که در وسط

interim binding	54	ivory board
interim binding	جلد موقتی	[در نقش] افشانی خلوت
interlaced	۱. مُدَاخِل ۲. درهم تنیده، درهم بافته	خالیکاه، فاصله، چاک، شکاف
<i>syn:</i> intertwined, interwovened,		intertwined → interlaced
interlocked		interwoven → interlaced
interlacing Kufic	کوفی مشبک	in the press
interleaf	برگ حائل [برگ‌های دیگر کتاب]	introd. [<i>abbr. of</i> introduction]
	برگ سفید افزوده	introduction
interleaved	برگ افزوده، برگ سفید افزوده، متداخل الورق	<i>abbr:</i> introd.
<i>abbr:</i> int.		introduction proper
interline → interlinear		مقدمه المقدمه
interlineal → interlinear		in-turban size
interlinear	[مکتوب / منقوش] بین سطور، بین سطری، بین السطور	invective
<i>syn:</i> interline, interlineal		inversion
interlinear blank	فاصله‌ی بین سطور	[= معکوس کردن]
<i>syn:</i> interlinear space		inverted script
interlinear dentelle gilding	طلاندازی	خط آینه‌ای، خط متعکس، خط معکوس
	دندان‌موشی بین سطور	<i>syn:</i> mirror script
interlinear gilding	طلاندازی بین سطور	i.p. [<i>abbr. of</i> india(n) paper]
interlinear space → interlinear blank		iranian
interlinear translation	ترجمه‌ی بین سطری	iranization
interlocked → interlaced		iridescent
interpolation	تحریف بالزبانه [= تحریف از طریق افزودن به متن]	isagoge
interpret	تعبیر کردن، تفسیر کردن، تأویل کردن	isaglass
interpreter	مفسر	سریشم ماهی
intersected	مقاطع	۱. صحافی اسلامی ۲. جلد اسلامی
<i>syn:</i> intersecting		Islamic illumination
intersecting → intersected		issue
		italic
		italicization
		itinerary
		ivory
		ivory board

ink bleed	نشت مرکب	inner margin → back margin	
ink blocking	نقش‌کوبی، حرف‌کوبی با مرکب	in-octavo	هشت‌برگی، شانزده صفحه‌ای
	[به‌مشکی یا رنگی]	in-ovals	جلدِ ترنج‌بیضی اسلیمی
ink-bolt	لگدی مرکب	in-plano	ورقی، یک‌برگی، دو صفحه‌ای
syn: smut		in print	موجود (در بازار کتاب)
ink corrosion	خوردگی مرکب	in-quarto	چهاربرگی، هشت صفحه‌ای
inkpot	دوات، مرکب‌دان، [قدیمی] آمه	in quires ¹	غیر مجلد، صحافی نشده [به صورت جزوه]
syn: inkstand, inkwell, ink holder		in quires ² → in sheet	
ink-eraser	جوهر پاک‌کن	inscribe	نگاشتن، نقش انداختن
ink grinding	آسیاب‌کردن مرکب یا پس	inscribed cover	جلد کتیبه‌دار
inkhorn term	لفظ غریب	inscription	۱. دست‌خط، نوشته ۲. نقش ۳. کتیبه
inkmaker	مرکب‌ساز، حَبَّار		کتابه
inkpad → inkwell pad		inscroll	نوشتن بر طومار
inkstand → ink pot		inscrolled	[دست‌نویس] طوماری
inkwell → inkpot		in-seize	شانزده‌برگی، سی و دو صفحه‌ای
inkwell pad	بالشتک مرکب	insert	لَت ^۱ ، لایی
syn: inkpad		syn: inset, outsert, outset, tipped-in	
inlaid	۱. مرصع ۲. [در جلد] مُعَرَّق	leaf	
	۳. [در کاغذ] متن و حاشیه شده، قطاعی شده	inserting	لَت‌گذاری
syn: onlaid		insert leaf	تک‌لَت، برگ افزوده
inlaid and illuminated	مذهَّبِ مُعَرَّق	syn: tipped-in leaf	
inlaid binding	جلدِ مُعَرَّق	inset → insert	
syn: onlaid cover		in sheets	غیر مجلد، صحافی نشده [به صورت ورق ورق]
inlaid fretwork	گره‌بندی مرصع	syn: in quires ²	
inlaid paper	کاغذِ متن و حاشیه شده، کاغذِ قطاعی شده	inside cover → inner cover	
		inside front cover	اندرونِ طبله‌ی رویی
inlaying	۱. [در جلد] معرَّق‌کاری	inside margin → back margin	
	۲. [در کاغذ] متن و حاشیه کردن، قطاعی	institutional library	کتابخانه‌ی سازمانی
syn: onlaying		syn: society library	
inner border	۱. حاشیه‌ی داخلی ۲. جدولِ دور	int. [abbr. of interleaved]	
	سطور	intarsia	مُعَرَّق‌کاری رنگارنگ [به‌ویژه با چوب]
inner cover	اندرونِ جلد	integral cover	جلدِ غیرمنفصل
syn: inside cover		intercalation	افزایش (به دیگران به متن)
inner end paper → fly leaf		interce	[نقش] فضای خالی، فضای داخلی

imitation binding	52	ink ball
imitation binding	جلد تقلیدی، تجلید تقلیدی	۱. مرصع کاری، جواهرنشانی ۲. جلد
imitation cloth	(کاغذ) پارچه‌نما	مرصع سازی
<i>syn: fiberfelt</i>		<i>syn: encrustation</i>
imitation gold foil	زورق‌نما	مُرصَّع، مُعَرَّق، جواهر نشان
imitation leather	(کاغذ) چرم‌نما	<i>syn: encrusted</i>
<i>syn: leatherette</i>		مرکب ثابت، مرکب نازدودنی
imitation morocco	چرم تیماج‌نما	indelible ink
imitation parchment	(کاغذ) پوست‌نما	indentation → indention
impensis	به سرمایه‌ی [عبارت لاتین، در انجامه برای	تورفتگی (پایه سطر)
	معرفی شخصی که اثری به خرج او کتابت شده است]	<i>syn: indentation</i>
imperfect copy	۱. نسخه‌ی معیوب ۲. نسخه‌ی ناقص	index ¹ → catalogue
imperial octavo	(قطع) سلطانی بزرگ	index ² نمایه، فهرست راهنما، کشف
imperial signature	طغرا	۱. فهرست‌نویس، فهرست‌ساز ۲. نمایه‌ساز
impregnating	بار دادن [پارچه برای محکم‌تر کردن	index medicus نمایه‌ی پزشکی، کشف طبّی
	آن با غوطه‌ور ساختن آن در محلول نشاسته یا ماده‌ی	index of matters → subject index
	سخت‌کننده‌ی دیگر]	index of persons → person index
impression	۱. چاپ، طبع، تجدید چاپ ۲. نسخه‌های	index of places → topographical index
	یک چاپ ۳. نشان ^۲ [حاصل از نقش‌کوبی]	index of Quranic verses آیه‌نامه، کشف الآیات
imprimitura	آسترکاری نازک	<i>syn: ayah-index, verse-index²</i>
imprint	مشخصات انتشار	index of rhymes کشف القوافی، نمایه‌ی قوافی
impromptu	شعر ارتجالی	۱. صحافی هندی ۲. جلد هندی
incipit	آغاز [= عبارات آغازین نسخه‌ی خطی]	indian ink مرکب هندی، مرکب غلیظ تحریر
incised	حکاکی شده، منقور	india(n) paper کاغذ هندی
incision	قلم‌کشی، نقر	<i>abbr: i.p.</i>
incl. [<i>abbr. of including</i>]	[از جمله]	inedita آثار (ادبی) منتشر نشده
incomplete at the beginning	بی‌صدر، ناقص‌الاول، صدرأ ناقص	inedited تصحیح‌نشده، ناویراسته
incomplete at the end	بی‌ذیل، ناقص‌الآخر، ذیلأ ناقص	in-folio نیم‌ورقی، دو برگ، چهار صفحه‌ای
inconsistency	نایکدستی، عت و تعین	infra [L] ذیل [اشاره به مطالب بعدی در متن]
inconsisteut number of lines	مختلف السطور	ingrain paper کاغذ پرزه [معمولاً برای جلد]
incorrectly written → misspelled		inhabited arabesque اسلامی حیوانی
incorrectness in Arabic	عُجمه	inhabited scroll طومار حیوانی
		initial form شکلی اول حرف [فارسی و عربی]
		ink مرکب
		ink-absorbing fibers لایقه
		ink ball → brayer

I

— iana → — ana

ibid [L, *abbr. of ibidem*]

ibidem [L] همان (جا)، همان (منبع)، همان (اثر)

abbr: ibid

ice paper کاغذِ بلوری

icon شمایل، شبیه

iconographic collection مجموعه‌ی تصویری

iconography فهرستِ مصوّرات، فهرستِ موادِ تصویری

iconology شمایل‌نگاری، شبیه‌نگاری

id [L, *abbr. of idem*]

idem [L] هو، همان مؤلف

abbr: id

idiom ۱. اصطلاح ۲. سیاق (بـ هنری)

idioticon فرهنگِ گویشی، فرهنگِ لهجات

idyllic poetry شعرِ بزمی

il., illus. [*abbr. of* 1. illustrated

2. illustration 3. illustrator]

illegible ناخوانا، لا یقرء

illum. [*abbr. of* 1. illuminated

2. illumination 3. illuminator]

illuminated مذهب، تذهیب شده

abbr: illum.

illuminated binding جلدِ مذهب

illuminated letter حرفِ مذهب

illuminated manuscript نسخه‌ی مذهب،

دست‌نویس مذهب

illuminated text متنی مذهب

illumination تذهیب

abbr: illum.

illuminator تذهیب‌گر، مذهب، تذهیب‌کار

syn: alluminor, enlumineur, limner

abbr: illum.

illus. → il.

illustrated مصوّر، منقوش

abbr: il., illus.

illustration تصویر

abbr: il., illus.

illustrations collection مجموعه‌ی تصاویر

illustration volume مجلدِ تصاویر [ویژه‌ی

تصاویر و لوح‌های یک اثر چند جلدی]

syn: volume of illustration

illustrative fable قصه‌ی تمثیلی، افسانه‌ی تمثیلی

illustrator تصویرگر

abbr: il., illus.

imbrication [نقش] سردرهم

imitation - [در ترکیب] - نما [برای مثال

چرم نما = imitation leather]

hollow back عطفٌ تو خالی، عطفٌ مُجَوَّف <i>syn:</i> loose back, open back holograph به خطِ مؤلف <i>syn:</i> autograph holograph reprint چاپِ نسخه‌ی به خطِ مؤلف Holy Scripture کتابِ مقدّس home bindery صحافی داخلی [در خود کتابخانه یا موزه] homiletics آیینِ وعظ، آیینِ سخنوری دینی homilies مواعظ homograph (واژه‌ی) هم‌نویسه، متشابه املایی homonym (واژه‌ی) متشابه homonymy تشابه (= آوایی یا املایی) homophone (واژه‌ی) هم‌آوا، متشابه آوایی honey-comb [نقش] لانه‌زنبوری، بندی خشتی honeycomb work ۱. مقرنس‌کاری		۲. خانه‌بندی خشتی (علم) تعیین وقت زیج، زایجه، زایچه (علم) زیج، استخراج زیج ساعری [از چرم اسب]، چرم اسب تصویر بدون شرح کتاب مبنا [= که نقد یا جوابیه‌ای بر آن نوشته می‌شود. نک: کتاب وابسته = associated book] h.p. → h.m.p. the hunting-and-hunted, the hunting-and-game [نقش] گرفت و گیر [= حمله‌ی یک حیوان درنده به حیوانی دیگر معمولاً گاو و گوزن] hyacinth scribe خطِ شنبلی hymnal, hymnbook ۱. مناجات‌نامه، نیایش‌نامه، ۲. کتابِ ترانیم
---	--	---

hardener	49	holdings
hardener	[در محلول] سخت‌ساز	شناسایی و شکار دست‌نویس‌ها
hard-sized	پُرآهار	شش‌پر، شش‌گوش
hatch	هاشور، هاشورزدن	(ستاره‌ی) شش‌پر
hatched work	هاشورکاری	إسقاط دارد، افتادگی دارد [عبارتی لاتینی]
h.c. [abbr. of half calf]		در جاهای نانویس دست‌نویس‌ها یا کتاب‌های چاپی اولیه‌ی اروپایی]
hd. [abbr. of handmade]		
head ¹	۱. صدر ^۱ ۲. مَد	هیچ إسقاطی در hic nullus est defectus [L]
head ² → head margin		این‌جا نیست [عبارتی لاتینی در جاهای نانویس دست‌نویس‌ها یا کتاب‌های چاپی اولیه‌ی اروپایی]
head ³ → heading		
head band	شیرازه	۱. چرم خام ۲. چرم، پوست
syn: band ²		سریشم پوست
head cap	تای چرم [عطف در بالا]	syn: leather glue
heading	۱. عنوان ۲. سرفصل ۳. سرصفحه	هیراتی [= گونه‌ی تحریری خط هیروگلیف مصری] hieratic
syn: head ³ , headline		هیروگلیف hieroglyphics
headline	سرفصله	نوشته‌ی مقدس [مانند الله که برای جلوگیری از تماس افراد ناپاک و افتادن زیر دست و پا به صورت «...» نوشته می‌شود]
syn: page head, running head, running title, heading		
head margin	هایش بالا، هایش صدری	hinge مَفَصَل (چ‌جلد)
syn: top margin, head ²		historian مؤرخ، تاریخ‌نگار
head ornament → headpiece		historiated صورت‌سازی [=ترین با چهره‌ی انسان یا حیوان]
headpiece	۱. پیشانی، صدر ^۲ ۲. سرلوح، سرلوحه	historiated border-painting تشعیر
syn: head ornament		historiated arabesque اسلیمی تصویری
heads	هایش بالا، هایش صدری	historical order ترتیب تاریخی
heighten	روشن (تر) کردن رنگ	historical spelling → etymological spelling
helical → spiral		
helix → spiral		
hemistich	۱. مصراع [در شعر غربی] ۲. نیم‌مصراع [در شعر فارسی و عربی]	historiette داستان تاریخی (چ‌کوتاه)
hemp	کَنف	historiographer وقایع‌نویس، وقایع‌نگار، تاریخ‌نگار
heraldly	نشان پهلوانی، نشان خانوادگی	history تاریخ
herbal	گیادارونامه، دارونامه‌ی گیاهی	hitherto published تاکنون (منتشر شده)
heresiography	(علم) ملل و نحل، فرقه‌نگاری	h.m.p., h.p. [abbr. of handmade paper]
hereunder	ذیل	hog همزن [در خمزه‌ی کاغذسازی دستی]
herringbone	[نقش] چُناغی، تیغ‌ماهی، خارماهی	holing [در صحنای] درفش‌کاری، سوراخ‌کاری
		holdings موجودی، محفوظات

H

hadith	حدیث	half-verse	نیم مصراع
<i>syn:</i> tradition		halo	[نقش] هاله
hagiography	قصص الانبیاء، قصص الاولیا، تذکرة الاولیا، سيرة القديسين	hand	۱. خط، قلم ۲. دست خط
<i>syn:</i> hagiology ¹		hand binding	صحافی دستی
hagiology ¹ → hagiography		hand blocking → hand tooling	
hagiology ²	پهلوان نامه	handbook → manual	
hair line	باریکه (ی حروف)	hand folding	تای دستی
hair side	۱. پوست بیرونی ۲. برِ مودار	hand lamination	لقاف کشی دستی
<i>syn:</i> grain side		handlist	فهرستواره، فهرست مختصر، سیاهه
half binding	جلد نیمانیم	<i>syn:</i> short biliography	
half-bound	[دارای] جلد نیمانیم	handlisting	فهرست نویسی مختصر
half calf	نیمه شیر و	handmade	دست ساز، دست ساخت، دستی
<i>abbr:</i> h.c.		<i>abbr:</i> hd.	
half cloth	[جلد] نیم پارچه ای، نیمه پارچه ای	handmade paper	کاغذ دست ساز
<i>syn:</i> half linen		<i>syn:</i> vat paper	
half-hasp	[نقش] نیم تاج	<i>abbr:</i> h.m.p., h.p.	
half leather	[جلد] نیم چرمی، نیمه چرمی	hand press	ماشین چاپ دستی
half linen → half cloth		hand tooling	باسمه کاری دستی
half medallion	نیم ترنج	<i>syn:</i> hand blocking	
<i>syn:</i> semi-medallion		handwritten → manuscript	
half sheet	نیم ورق	handwriting expert	کارشناس خط، خط شناس
half stamp	مهر نیمانیم	hard bound	[دارای] جلد سخت
half title → bastard title		hard cover	جلد سخت، جلد دفته مقوایی [باروکش]
half title page	صفحه ی عنوان کوتاه		کاغذ یا چرم و...
		hard-edge	لب بر، خط بر

gold-sprayed → gold-sprinkled

gold spraying → gold sprinkling

gold-sprinkled زرافشان

syn: gold-spotted, gold-sprayed

gold sprinkled paper کاغذ زرافشان

gold sprinkling زرافشانی

syn: gold spotting, gold spraying

gold stamped → gold tooled

gold thread → gold-and silk thread

gold tooled [جلد] زرکوب، طلاکوب

syn: gold stamped

gouge ۱. مُغار ۲. اُسکو [= نقش اندازِ تک خطی]

graceful [خط] پخته

gradus کتاب راهنما (ی عبارات یا تمرینات)

graffiti [pl. of graffito]

graffito کتیبه‌ی دیواری، لوح

grain ۱. [کاغذ] دانه‌ی بافتی ۲. پوست بیرونی، بر مودار

۳. رگه‌ی چرم

grain direction خواب (= کاغذ)، جهت

دانه‌های بافتی

grained leather چرم دان‌دان

graining¹ [در کاغذ] زیرسازیgraining² [در چرم] دان‌دان‌سازی

grain side → hair side

grammatical inflection → desinential

inflection

grangeriz ۱. مصوّسازي عاریتی [با استفاده از

تصاویر کتاب‌های دیگر] ۲. مصوّسازي افراطی

grangerized book کتاب کثیرالتصویر

syn: extra-illustrated book

granulated paper کاغذ دان‌دان

granulation زیره‌کاری

graph → diagram

grapheme نویسه، حرف

graphopasm → scrivener's palsy

grease-spotted [اداری] لکّه‌ی چرب، لک روغن

great folio [قطع] رحلی بزرگ

green vitroil زاج سبز

syn: copperas

Gregorian calendar تقویم گریگوری

grid شطرنجی تنگ، شبکه‌ی تنگ

groove ناوه [= شیار محل اتصالِ جلد به عطف]

ground بوم، زمینه

ground color رنگ زمینه

gt. → g.

g.t. [abbr. of gilt top]

guard آستر محافظ [چسبیده به

اولین و آخرین جزوه‌ی کتاب]

guarding اقدام حفاظتی

guard leaf ورق محافظ

syn: guard sheet

guard sheet → guard leaf

guard strip حاشیه‌ی باریک (= کناری)

guide book کتاب راهنما

guilloche [نقش] پیچ زیر و رو، گره سرنوشت

gum صمغ

gum Arabic صمغ عربی

gummed صمغ‌دار

gumming چسب مالی (= کاغذ)

gum Sandarach روغن سندروس

gum tragacanth کثیرا

gutter ۱. هامش‌های داخلی صفحه بست

۲. کناره‌ی عطف [که کتاب از آن قسمت صحافی می‌شود]

gutter margin → back margin

gilding stamp قالب زرکوبی

gilt ۱. زرنشان، مطلا، مذهّب ۲. طلایی (رنگ)

syn: gilded

abbr: g., gilt., gt.

gilt after rounding → gilt in the round

gilt edges کناره مطلا

abbr: g.e.

gilt head → gilt top

abbr: g.h.

gilt in the round مطلائی یکدست [= مطلا کردن]

کناره‌ی جلو بعد از گردسازی عطف]

syn: gilt after rounding, gilt solid

gilt in the square مطلائی سفیدکی [= مطلا کردن]

کناره‌ی جلو قبل از گردسازی عطف]

gilt marbled edges کناره‌ابری مطلا

abbr: g.m.e.

gilt paper کاغذِ زراندود

gilt solid → gilt in the round

gilt top [در کتاب] کناره بالا مطلا

syn: top edge gilt, gilt head

abbr: g.t.

given name اسم کوچک

syn: first name, forename

glair(e) سریشم سفیده

glassine paper کاغذِ شیشه‌ای

glaze جلا

glazed cover جلدِ روغنی

glazed paper کاغذِ برّاق، کاغذِ جلادار

glazed vellum پوستِ جلادار، پوستِ مصقول

glazer جلاگر

glazing لعاب‌کاری، جلاکاری

gloss¹ شرح [واژه، عبارت یا اصطلاح]

gloss² برقی کاغذ، درخشندگی کاغذ

glossarist → glossographer

glossary ۱. فهرستِ واژه‌های دشوار ۲. واژه‌نامه

glossator → glossographer

gloss finishing پرداخت با جلاکاری

glossing تحشیه، تعلیق [در مورد واژه، عبارت

یا اصطلاح]

glossist → glossographer

glossographer شارح^۱، مفسّر

syn: glossist, glossator, glossarist,

glosser

glossy paper کاغذِ برّاق، کاغذِ گِلاسه

glt. → g.

glue چسب

glue size آهارِ سریشم

g.m.e. [abbr. of gilt marbled edges]

goat leather تیماج، سختیان^۱، پوستِ بز

syn: goat skin

goat skin → goat leather

goat vellum تیماجِ بزغاله

goffered چین‌چین

goffered edges → chased edges

goffering ۱. چین دادن ۲. نقشِ چین‌چین انداختن

gold-and-silk thread گلابتون

syn: gold thread

gold beater → gilder

gold beating طلاکوبی

gold dust خاکه‌ی طلا

gold foil ۱. زوروق ۲. ورقِ طلاکوبی

gold inlayer → gilder

gold lace گلابتون، مليله

gold leaf ورقِ زر

gold plating آب طلا

gold-ruled مُجدولِ طلایی

gold script قلمِ ذهبی

gold-spotted → gold-sprinkled

G

g., glt., gt. [*abbr. of gilt*]

gadroon

[نقش] موجی

gallery

نگارخانه

gallnut

مازو^۱، بُزْغَنج، گُلِ گاو، مازودانه

syn: nutgall, oak apple

gap → lacuna

garland¹

[نقش] حلقه‌ی گل، دسته گل، شِده

garland²

گلچین ادبی، گلدسته^۲

gatherer

جامع، گردآورنده

gathering¹ → section²

gathering²

جزوبندی

gauffered edges → chased edges

gazel → ghazal

gazetteer

بلادنامه، فرهنگ جغرافیایی، معجم البلدان

جای‌نامه

g.e. [*abbr. of gilt edges*]

gemells

مثنوی

syn: rhyming couplets

gemination

تشدید

gemmed → jewelled

gem-studded → jewelled

genealogical table → genealogical tree

genealogical tree

شجره‌ی نسب، شجره‌ی انساب

syn: genealogical table, family tree

genealogy

علم انساب

geneography

تبارنامه

geneologist

۱. شجره‌شناس ۲. شجره‌نگار

general bibliography

کتاب‌شناسی عمومی

general catalog(ue)

فهرست کلی، فهرست عمومی

generalia → general works

general index

نمایه عمومی، نمایه کلی

generalist

جامع الاطراف

general title

عنوان عمومی [چند کتاب]

general works

کلیات

syn: generalia

geomancy

(علم) رَمَل، رمالی

geometry

هندسه

georgic

زراعتیات [= آثار مربوط به کشاورزی و

زندگی کشاورزان]

g.h. [*abbr. of gilt head*]

ghazal, gazel, ghazel

غزل

ghost word

واژه‌ی نابوده [= که در زبان وجود

نداشته و ندارد اما به دلیل اشتباه وارد کتاب‌ها شده]

ghost writer

مؤلف پنهان [= که کتابی برای شخص

دیگری و به اسم او می‌نویسد]، مؤلف پشت پرده

gift binding

جلد سفارشی برای هدیه

gilded → gilt

gilder

[شخص] زرکوب^۱، طلاکوب^۲، مُذهَّب

syn: gold beater, gold inlayer

gilding

زرکوبی، طلاکاری، مطلاکاری، تذهیب^۲

fret	44	fuzz
fret	زنجیره‌ی خُمپا، زنجیره‌ی یونانی، گره	رنگِ ناپایدار ^۲
fretwork	گره‌بندی، گره‌سازی	مرکبِ ناپایدار
friendly correspondence	إخوانیات	جلدِ یکپارچه، جلدِ یکپاره
frieze	زنجیره، حاشیه‌ی سراسری، افریز	[در صحافی] یک تکه
fringes	شَرابه	<i>syn.</i> whole bound
frond	[نقش] برگِ چدنی، ساقه برگ	فهرست‌نویسی کامل
front. [<i>abbr. of frontispiece</i>]		تمام طلا [در تزئینِ کناره‌ها]
front board	دَفته‌ی روی جلد، مقوای روی جلد	تمام‌چرم
front cover	روی جلد، لَبّ اَوَّلِ جلد، طَبَله‌ی رو، سرتاب	جلدِ تمام‌چرم
	<i>syn.</i> upper cover, obverse cover	تمام‌صفحه، تمام‌صفحه‌ای
front edge → fore-edge		تصویرِ تمام‌صفحه
frontispiece	۱. سرلوح، سرلوحه ۲. لوحِ آغازین، لوحه‌ی آغاز	تمام ورق، ورقِ کامل
	<i>abbr.</i> front.	متنِ کامل
front matter	واحدهای پیش از متن [مانندِ فهرست، پیش‌گفتار، ...]	عنوانِ کامل [= عنوانِ اصلی همراه با عنوانِ فرعی]
	<i>syn.</i> preliminary matter, preliminaries, prelims, preliminary pages	دود دادن [= ضدّ عفونیِ کتابخانه با سمومِ فُزار]
frothing	کَفچه کردن [= حباب‌ها و دانه‌های ریز و بدونِ برجستگی در سطحِ کاغذ حاصل از آهارِ نامناسب]	fungi [<i>pl. of fungus</i>]
frottage	نقش‌اندازیِ سایشی، نقش‌اندازیِ مالشی	fungus قارچ
	<i>syn.</i> rubbing	fungicide قارچ‌کش، ضدّ قارچ
		furbisher → polisher
		furnish موادّ اَوّلیه‌ی کاغذ
		further copy → additional copy
		fuzz پرز (به کاغذ)

folio number	43	fresco
folio number	شماره برگ	رنگ‌کاری کناره‌ی جلویی
folios	برگ‌ها	[بکتاب]
abbr: ff.		همیان کتاب، چننه‌ی جرمی کتاب
following page	و صفحه‌ی بعد، و بعد	syn: forrel, forril
abbr: f. ¹		forename → given name
following pages	و صفحاتِ بعد، به بعد	foreward پیش‌گفتار (به دیگران)، تقریظ، تصدیق
abbr: ff.		forgery جعل، مجعول
foolscap → broadside		format ¹ شکل [بکتاب یا نقش]، طرح کلی کتاب
foolscap folio	قطع رومیزی	format ² → size
foolscap octavo	قطع وزیری کوچک	forme [در صحافی] کُرَاسه، جزوه، فُرم
foot ¹	پایین صفحه	form heading سرعنوان ثابت
syn: tail ¹		formulary قانون‌نامه، دستورنامه
foot ² → foot margin		forrel → forel
footline ¹	آخرین سطر صفحه	forril → forel
syn: tail ²		forwarding سبقت‌کاری [= مراحل صحافی بعد از دوخت تا قاب‌گذاری]
footline ²	۱. خطِ پاورقی ۲. حاشیه به صورتِ پاورقی	fountain pen قلم خودنویس
syn: tail ²		foxing برگشتن (به رنگِ کاغذ)، چرک شدن (به رنگ)
foot margin	هایشِ پایین، هایشِ سفلی	کاغذ، کدورتِ کاغذ
syn: foot ² , tail margin, bottom margin, lower margin		f. p. [abbr. of fine paper]
footnote	پانویشت، پاورقی، زیرنویس، حاشیه ^۲	fragment قطعه (ی ناقص)
	پانویس	fragmentary copy نسخه‌ی ناقص، بخشی از نسخه (ی کامل)
syn: bottom note		frame قاب، کمند
footnote reference mark	نشانه‌ی تُک	Frank binding ۱. صحافی فَرَنگی ۲. جلدِ فَرَنگی
footnote reference number	شماره‌ی تُک، عددِ تُک	Frank illumination تذهیبِ فَرَنگی
foot serif	[در خط] طُرّه‌ی پایینی	Frank painting نقاشیِ فَرَنگی
fore-edge	کناره‌ی کتاب [در مقابلِ عطف]	Frank style [از اصولِ هفت‌گانه‌ی نقاشیِ سَنّی]
syn: front edge		syn: European style
fore-edge flap	زبانهِ جلویی	free end paper → fly leaf
fore-edge margin	هایشِ خارجی، هایشِ جلویی	free hand خطِ تحریری (به غیر هنری)
syn: outer margin, outside margin		free translation ترجمه‌ی آزاد
fore-edge painted	کناره‌ی جلویی رنگی	frequent verse بحرِ طویل
abbr: f.e.p.		fresco دیوارنگاره

flesh side	42	folio count
flesh side	۱. پوست درونی ۲. بر گوشت‌دار	جلد لبالب [با صفحات]
fleuron	[نقش] گلگ، گلجه	syn: flush cover
syn: floret		flush cover → flush binding
flex	باز و بسته شدن [کتاب]	fly leaf
flexible binding → limp binding		syn: inner end paper, fly sheet, free end paper
flexicover	۱. جلد چرمی نرم [بدون مقوا] ۲. جلد پارچه‌ای سفت	fly sheet → fly leaf
flimsy	کاغذ پوست پیازی [= کاغذ بسیار نازک]	flyting
fliting → flyting		syn: fliting
floral	گلبوته‌ای، گل و گیاهی، گل‌وبوته‌ای	fly title → bastard title
syn: floriated		fo. → f. ²
floral design	طرح گل و گیاهی	foil
floral Kufic	کوفی مزهر	۱. ورق ۲. ورق فلز [نقره یا طلا]، زرورق
floral scroll	طومار گل‌وگیاهی	۳. زرورق بَدَل
floret → fleuron		۱. زرکوبی، طلاکوبی (باورق)
floriated → floral		۲. ورق‌کوبی
floriated Kufi	کوفی مشجر، کوفی گلدار	fol. → f. ²
florid	برکار، پُرآرایه (ی گل و گیاهی)	fold
florilegium → florilegy		folded book
florilegy	۱. گل‌نامه ۲. گلدسته، گلچین کلمات قصار	syn: folding book
syn: florilegium		folded leaf
floruit date	زنده در، تاریخ حیات ادبی، تاریخ حیات هنری	folding
abbr: fl.		folding book → folded book
flourish	۱. ارسال قلم ۲. [نقش] بیجاچنگ، حلزونی	fold-out
flourished	(بسیار) آراسته، (بسیار) مزین	foldage
abbr: fl.		foliage scroll
flourished writing	خط گلزار	foliate(d)
flourish style	[نقش] افشان، سبک پرکار، سبک پُرآرایه	foliated
flower-head	سَرگل	foliated Kufic
flower poetry	نوریه	foliation
flowing script	خط مسلسل	۱. برگ‌شماری، ورق‌شماری
flush	[در صحافی] برش لبالب جلد [با صفحات]	۲. شماره برگ، برگ‌شماری
		syn: leaf number
		۱. برگ، ورق ۲. قطع رحلی ۳. شماره برگ
		abbr: f. ² , fo., fol.
		folio count
		تعداد برگ‌ها

festschrift → commomerial book	finish ²	۱. حالتِ سطح کاغذ
ff. [abbr. of 1. following pages 2. folios]		۲. [در صحافی] تزئین و حروف کوبی جلد
fiber cover → textile cover	syn: finishing ²	
fiberfelt → imitation cloth	finisher	(صحافی) نازک کار
fiche	finish ¹	نازک کاری، پرداخت (کاری)
fictionalized biography → biograph	finishing ² → finish ²	
romancée	finishing press	قیدِ ضربی عطف
figural decoration	finishing stove	اجائی نقش اندازی سوخت
	finishing tool → binder's stamp	
figure ¹	finispiece	صفحه‌ی خاتمه [ی کتاب]
figure ² → number	first and second linings	[در جلد] پیرازه‌ی
figurine		اول و دوم
filigree (work)	first double pages	صفحه‌ی افتتاح
	first edition	چاپ اول
filing title → uniform title	first fruits	نخستین اثر [شاعر یا مؤلف یا نویسنده]
fill	the first hemistich	پیش مصرع
	first line(s) → opening line(s)	
syn: filling(s), fillers ²	first lining	[در جلد] پیرازه‌ی اول
fillers ¹ → loading	first name → given name	
fillers ² → fill	firsts	چاپ‌های اول
fillet	fish glue	سریشم ماهی
	fish moth → silverfish	
filling(s) → fill	fixed color	رنگ‌بست
final authorative edition → definitive edition	fixedness of color	رنگ‌بستی
final-curve letter	fl. [abbr. of 1. flourished 2. floruit date]	
fine arts	flake off	ورقه ورقه شدن، پوسته پوسته شدن
fine-grained leather	flame script	خطِ شعله‌ای
fine paper	flanking	جانبی، کناری
abbr: f.p.	flap	سرطبل، لولا، لسان، زبانه، گردن
finial	flat back	عطفِ صاف، عطفِ تخت
	syn: square back	
finis [L]	flat sewing	دوختِ ساده
	flat stitching	بخیه‌ی ساده
finish ¹	fleck	[نقش] خالک

F

f. ¹ [<i>abbr. of 1. following page</i>]	false date	تاریخ غلط
f. ² fo., fol. [<i>abbr. of folio</i>]	false title → bastard title	
fable	family tree → genealogical tree	
fabliau	fan	[در تزئین جلد] لچک ترنج بادبزی
fac. [<i>abbr. of facsimilie</i>]	fancy leather → ornamental leather	
facet, facette, faceted	fancy letter → ornamental letter	
facetiae	fanfare binding	جلد مُرَقَّع نواری
facetious poems	fascicle	جزوه، جزء، کُرَّاسه ^۲ ، دفتر
facing pages	<i>syn.</i> : fascicle, fasciculus, livrasion	
facsimilie	fascicule, fasciculus → fascicle	
<i>abbr.</i> : fac.	fast color	رنگ ثابت
facsimilie binding	fastness	ثبات رنگ
facsimilie edition	fatface(d)	[در خط] جلی
	fauna	جانورنامه
facsimilie reprint	favoured language	زبان اصلی
fair copy	feathered edge	کناره ناهموار
<i>syn.</i> : clear copy	feather-weight paper	کاغذ پَرَوَزَن
fair deerskin	fecit [L]	عملی [عبارت لاتینی: آن را ساخت، همراه با
fair leather		اسم پدیدآورنده معمولاً در زیر یا بالای نقاشی و مینیاتور]
<i>syn.</i> : law calf	feiri fecit [L]	به سفارش
fair sheep	feltboard	دَفْتَه‌ی نمدی
<i>syn.</i> : law sheep	felt finish	نمدی نما [در پرداخت سطح کاغذ]
false band	f.e.p. [<i>abbr. of fore-edge painted</i>]	
	festive book	جشن‌نامه

explanatory reference	39	eye (of the letters)
explanatory reference	ارجاع توضیحی	جلدِ پیش‌انداز [که طول و عرض آن از کناره‌های تنه‌ی اصلی کتاب بیرون می‌زند]
explicit	انجام [= عبارات پایانی نسخه‌ی خطی]	
expositor	شارح	سطرِ اضافی، خطِ اضافی
expressed folio	برگِ شماره‌دار	extra binder (صحاف) سفارشی‌ساز
expurgated edition	چاپِ مُهذَّب [از مسائل غیراخلاقی، اجتماعی یا سیاسی]	extra-binding جلدِ سفارشی، جلدِ عالی
extended cover	جلدِ دنباله‌دار، جلدِ دامن‌دار	extra copy → additional copy
syn: overhang cover		extract گزیده، منتخب، [مطلبِ] مستخرج
extenders	[در حروف] خطِ صعودی و خطِ نزولی [ascender, descender: نک]	syn: excerpt
syn: extruders		extra-illustrated book → grangerized book
extensible paper	کاغذِ مقاوم [در برابر پارگی]	extruders → extenders
		eye (of the letters) چشمه (ی حروف)

entrelacs	38	explanatory notes
entrelacs	اسلیمی نواری مُداخل	علم‌الآخره، علم آخرت، معادشناسی
entry	مدخل، سرعنوان، شناسه، ماده وارد	[نقش] سپری
entry word	واژه‌ی مدخل	مقاله، رساله
envelope	لُفاف	
envelope flap	سرطبل‌پاکی، سرطبل‌لبه پاکی	و دیگران
ephemerides [pl. of ephemeris]		<i>syn:</i> and others
ephemeris → astronomical calendar		<i>abbr:</i> et al
epic	حماسه، شعر حماسی	باسمه‌چی
<i>syn:</i> epopee		باسمه‌ی سیاه‌قلم، سیاه‌قلم تیزابی،
epigone	مقلّد، تابع [–شاعر یا نویسنده‌ای بزرگ]	نقش‌کاری تیزابی
epigram → epigraph		اخلاق، اخلاقیات
epigraph	۱. قولِ مأثور ۲. کتابه، کتیبه، کتبیه ۳. نقل قولِ آغازین [–کتاب]، تصدیق کتاب	املاي تاريخي، املاي قديمي
<i>syn:</i> epigram		<i>syn:</i> historical spelling
epigraphy	کتیبه‌نگاری	eulogistic biography مناقب
epilogue	پس‌گفتار، فرجام سخن، مؤخره، خاتمه	<i>syn:</i> laudatory biography
epimythium	نتیجه‌ی اخلاقی پایانی [در قصه‌ها و حکایات]	مدح، مدیحه، مدحیّه، ثناخوانی [به‌ویژه مدح درگذشتگان. نک: panegyric]
epistle	رساله (ی دینی)، مکتوب (–ادبی)	<i>syn:</i> elogy, eulogium
epistolary	ترسل	European Style → frank style
epithet	لقب، کنیه	even folio برگ زوج
epitome → compendium		even page صفحه‌ی زوج
epochal work	اثر دوران‌ساز	excerpt → extract
epopee → epic		excoriate پوست‌کندن
epos	حماسه‌ی شفاهی	excursus ذیل
equine leather	چسسته [= چرم کفّ الاغ، اسب، استر و گورخر]	exege sis تفسیر، علم تفسیر
erasure	پاک‌شدگی، تراشیدگی	exemplar نسخه‌ی اصلی (–منقول منه)
errata → corrigenda		exhausted edition چاپ نایاب
errata page → erratum slip		<i>syn:</i> out of print edition
erratic pagination	شماره‌گذاری غلط (–صفحات)	ex libris مهر و نشان (–مالکیت)
erratum slip	(برگ) غلط‌نامه	exordium دیباجه، تشبیب، استهلال
<i>syn:</i> errata page		exotics القباي غير لاتين [مانند سیریلیک، عربی، چینی]
erroneous copy	نسخه‌ی سقیم	expandable cloth پارچه‌ی کِشا [برای پیرازه]
		explanatory notes شرح، حاشیه

embossed	37	entitled
embossed	برجسته	<i>syn:</i> cyclopedia, encyclopaedia
abbr: emb.		اطلاعات
embossed binding	جلدِ برجسته [= دارای نوشته و / یا نقشِ برجسته]	دایرةالمعارف
embossed design	طرحِ برجسته، نقشِ برجسته	[در خط] شُمره
embossed finish	کاغذِ نقشِ برجسته	مقطع
embosser	برجسته کار	<i>syn:</i> ending verses
embossing	برجسته کاری	ending page(s) صفحه (ها)ی اختتام
embossing plate	قالبِ برجسته کاری، لوحِ برجسته کاری	ending verses → ending lines
embroiderer	زرکش، سوزنی کار	end leaf → endpaper
embroidered binding	جلدِ سوزنی، جلدِ سوزن دوزی	end matter → back matter
<i>syn:</i> needlework binding		endnotes یادداشت پایانی، تعلیقات پایانی
embroidered leather binding	جلدِ سوزنی بوئم چرمی	endowed موقوفه، وقفی
embroidery	۱. گلدوزی ۲. سوزن دوزی (= زربفت)	endowment وقف
emend → amend		endowment certificate وقف نامه
enamel	مینا	end-panel قابِ خاتمه ^۲ [ی کتاب]
enamelled	۱. مینایی ۲. لعابی	end paper آستر برقه (ی آزاد)
enameller	مینا کار	[نک: paste-down]
enamelling	مینا کاری	<i>syn:</i> end leaf, end sheet, lining paper
enamel paper	کاغذِ صابونی [= دارای سطحِ بزاقی صیقلی]	end-piece نقشِ خاتمه [ی کتاب]، قابِ خاتمه ^۱
encapsulation	میان پوش کردن	end sheet → end paper
encasing	تحریر [= تزئین کناره‌ی خط یا نقش]، سایه زنی	engine-sized → machine-sized
enchiridion → manual		engraving حکاکی
enchiridion → manual		engross به خطِ جلی نوشتن
encomiast → panegyrist		engrossed [در خط] جلی
encomium → panegyric		enigma چیستان، نُقز، معما
encrustation → incrustation		<i>syn:</i> aenigma, puzzle, riddle
encrusted → incrusted		enigmatic writing خطِ معما
encyclopaedia → encyclopaedia		enjambement مصرع موقوف المعنا
encyclopedia	دانش نامه، دایرةالمعارف، فرهنگ نامه	enlarged edition چاپ با اضافات
		<i>syn:</i> amplified edition
		enlarger [دستگاه] بزرگ نما
		enlumineur [arc.] → illuminator
		entitled [در عنوان کتاب] تحت عنوان
		<i>syn:</i> styled

E

easy books	کتاب‌های عامه‌پسند	eggshell antique	[در کاغذ] ۱. فلفل نمکی
écrasé leather	چرم پرداخت‌دان‌دان		۲. غیر لامع
ed. [abbr. of 1. edited 2. edition 3. editor]		eight-pointed medillion	ترنج هشت‌پر
edge	کناره [ی کتاب]	eigteenmo	هجده برگگی
edge decoration	تزیین کناره (ی کتاب)	syn: octodecimo	
edge gilder	زرکوب کناره‌ساز	elaborate → ornate	
edge gilding	مطالاکاری کناره	elegia → elegy	
edict	فرمان، منشور	elegist	مرثیه‌سرا
edited	تصحیح شده، ویراسته، گردآورده	elegy	۱. مرثیه، سرود عزاء، سوگ‌نامه، زنا ۲. مرثیه‌سرایی، ماتم‌سرایی
abbr: ed.		syn: dirge, elegia, threnody, threnode	
edited by	تصحیح، ویراسته‌ی، گردآوری	elevated letter	حرفِ مُستعلی
editing	تصحیح، ویرایش، گردآوری	elliptical title	عنوان ناگویا
editio minor	چاپ بخشی از اثر بزرگ	elogy → eulogy	
edition	۱. چاپ، طبع ۲. نوبت چاپ ۳. هر یک از نسخه‌های یک چاپ ۴. ویراست	elongated	۱. [در ساختار نقش و حروف] باریک، کشیده، باریک‌شونده ۲. [نقش] قلمدانی
abbr: ed., edn.		emb. [abbr. of embossed]	
edition de luxe	چاپ اختصاصی، طبع اختصاصی	embellishment → decoration	
editio princeps	اولین چاپ [از یک نسخه خطی]	emblem book	کتاب نشان‌های نمادی
editor	ویراستار، مصحح، گردآورنده [ی مجموعه مقالات یا کتاب]، تدوین‌گر [ی کتاب مرجع]		[که مطالب اخلاقی و مذهبی در قالب تصاویر نمادین به همراه شعار، مثل یا عباراتی به نظم یا نثر بیان می‌شد، برای مثال مانند پوستری جوانی و پیری یا عاقبت تقدفروشی و نسیه‌فروشی در ایران]
abbr: ed.			
edn. [abbr. of edition]			
effigy	تمثال، شبیه		

double ruling	جدولِ مثنّا، جدولِ مضاعف	duck → canvas	
double-sized	دو آهاره	ductus	هیئتِ حرف [= شکلِ کلیِ حرف]
double slipcase	قابِ کشوییِ مُزدَوَج	duernio	جزوه‌ی چهاربرگی [حاصل از دو برگ که یک‌بار تا خورده باشد]
double spread → spread		dull-colored turquoise	فیروزه‌ی مرده
double title page	صفحه‌ی عنوانِ مُزدَوَج	dun	خرمایی مایل به خاکستری
doubllette → replica		duodecimo → twelvemo	
doublure	آسترِ بدرقه‌ی تزئینی، آسترِ بدرقه‌ی جرّمی منقّش	duologue	مناظره (ی دونفره)
	<i>syn:</i> doublé, ornamental inside lining, ornamental end papers	duo microfilm	میکروفیلمِ دو تصویره
doubtful authorship	مشکوکِ التّصنیف	duplex	دو پوسته
downward reference	ارجاعِ اَعَمّ به اَخَصّ	duplex paper	۱. کاغذِ دورنگه [در دو طرف] ۲. [دو ورق] کاغذِ چسبانده، کاغذِ وصلی
downward stroke	[در حروف] خطّ نزولی	duplicate → copy	
doxology	تحمیدیه	duplicate copy	نسخه‌ی تکراری، نسخه‌ی مکرّر
draft	پیش‌نویس، سواد، مُسوّده	duplicate paging	شماره‌گذاریِ مزدوج [= صفحات از راست به چپ به یک نوع عدد و از چپ به راست به نوعی دیگر]
draughtman	نقاش، طراح	duplicates	نسخه‌های تکراری، نسخه‌های مکرّر
drawing paper	کاغذِ طراح‌ی، کاغذِ نقاشی	dust cover → dust jacket	
drawn binding	جلدِ رسمی [= دارای نقش‌های ترسیم شده با دست]	dust jacket	روکشِ کاغذی
dress	عمل آوردن (= چرم)		<i>syn:</i> dust cover, dust wrapper
drinking song	ساقی‌نامه	dust script	خطِ غبار
drop-down title	عنوانِ فصل در اوّلین صفحه‌ی فصل	dust wrapper → dust jacket	
	<i>syn:</i> drop title	dwarf book → bibelot	
drop folio	شماره برگ در پایین صفحه	dye	رنگینه، ماده‌ی رنگی
dropped head	سرفصل در پایین صفحه	dyed and illuminated	مُرَصَّعْ [= تزئین شده با آب طلا و نیز موادّ رنگی دیگر]
drop title → drop-down title		dyed through	[در صحافی] پارچه‌ی دو طرفِ رنگی
dry decoration	تزئین بی‌رنگ	dyeing illumination	ترصیع [= تزئین با آب طلا و نیز موادّ رنگی دیگر]
dry repair	ترمیم خشک	dyer	رنگرز، رنگ‌ساز، صَبَاغ
dual	تثنیه، مثنی		
dubbing	پرداخت کردنِ سطحِ چرم، صاف کردنِ چرم		
ducali binding	جلدِ شرقی-فرنگی		

dingbat	آرایه‌ی ریز، نقشی ریز	divinity binding	صَحَافِی سه‌طبله
diphthong	مَصَوِّت مرکب	divinity circuit → circuit edges	
diploma	اجازه [ی نقل یا استنساخ حدیث یا کتابی]	divinity edges → circuit edges	
diplomats	مدرک‌شناسی کهن،	diwāni	(خط) دیوانی
	اصالت‌شناسی [نسخه‌ها، نوشته‌ها و آثار قدیمی]	document	سند، مدرک
diplomatic transcription	چاپ غیر انتقادی،	documentation	۱. مدرک‌شناسی، تدوین اسناد و مدارک ۲. سندداری ۳. مستندات
	چاپ کاملاً مطابق با اصل [= چاپ متن قدیمی بدون هیچ تغییری در املاي آن]	doe skān	پوست گوزنی ماده‌ی زرد، جَفَر ^۲
diptych	۱. لوح مُزدَوَج، دولته، جفت‌لَت ۲. مجلسِ نقاشی و خط	dog-eared	[در کتاب بسیار مستعمل] لب‌برگشته
direction word → catch word		donation book	کتابِ وقفی، کتابِ اهدایی
dirge → elegy		dorse	پشت (= پوست)
dirty color	رنگِ چرک‌تاب	dos-a-dos (binding)	جلدِ مشترک [دو یا چند کتاب در یک جلد پوششی]
disbound	۱. صَحَافِی نشده ۲. بی‌جلد	dot	۱. نقطه (ی حروف) ۲. نقطه‌گذاری، منقوط کردن، ترقین ۳. [در نقش] خال
discoloration	رنگ‌پریدگی	dotted	۱. منقوط ۲. خال‌خال، خال‌خالی
discursive text	متن منقطع	dotted letters	حروفِ منقوطة، حروفِ مُعْجَمه
disinfection	گندزدایی، ضد عفونی	dotted line	خطِ نقطه‌چین
disinfestation	حشره‌کشی	doublé → doublure	
disjunct leaf	ورقِ تک	double-coated	دو آستره، دو آهاره
dissolution	[در تولید رنگ و مرکب] حل	double column(ed)	دو ستونه، دو ستونی
	syn: liquefaction	double cord sewing	دوختِ جفتی، دوختِ جفت‌نخ
dissolve	حل‌کاری	double end papers	آستریدر قه‌ی مُزدَوَج
dissolved azure	لاجورد حل	double frontispiece	سرلوحِ مُزدَوَج
dissolved brass	برنج حل		syn: carpet frontispiece,
dissolved copper	مس حل	double-page frontispiece	
dissolved gold	زر حل	double letter	حرفِ مکرر
dissolved silver	نقره حل	double line border	حاشیه‌ی دوخطی
distich	بیت	double page	صفحه‌ی مُزدَوَج
distorted plagiarism	[در سرقت ادبی] مسخ،	double-page frontispiece → double frontispiece	
	اِغاره	double-page spread → spread	
ditto, ditto mark	ایضاً [علامتِ]	double register	[در کتاب] نوارِ نشانه‌ی جفتی
divan	دیوان	double-rhymed verse	دو قافیتی
divination	کِهانت، عرافت [= علمِ غیب‌گویی و پیش‌گویی]		

dele	33	dimensions
dele → deletion mark	designation	۱. تسمیه ۲. وجه تسمیه
deleature → deletion mark	designer	طراح
deletion حذف	desinential inflection	إعراب ^۱ [= تغییرات حرکت حرف آخر کلمات عربی]
syn: cancellation	syn: grammatical inflection	
deletion mark علامت حذف، علامت ترقین، خط ترقین، کشیده، کیشه	devotional book	کتاب عبادی
syn: cancellation mark, dele, deleature	diacritic	(علامت / نشانه‌ی) زیر و زبری
delin. → del.	diacritical marks	إعراب ^۱ ، شکل ^۲ ، نشانه‌های زیر و زبری، حَرَکة ^۳ [= زیر، زبر، پیش، تشدید، وامثال آن]
delineation قلم‌گیری	diacritic point	إعجام، ترقیم ^۲
delt. → del.	diagonal	موزب
de luxe binding جلد اشرافی	diagonal slash	خط مایل
syn: luxury binding	diagram	نمودار
demarcation line خط فاصل	syn: graph, chart	
demy octavo قطع رحلی کوچک	diagraph	حروف مُدغم، صدای دوحرفی
dense grain اَکُل [= خمیر کاغذ فشرده]	dialectics	علم بحث
dentelle دندانهای، دنداندار	dialogue	[اثر ادبی] گفتگو، مناظره
dentelle border حاشیه‌ی دنداندار	diaper [نقش]	[واگیره‌ی هندسی] به ویژه بر جلد
dentistary دندان پزشکی، طب الاسنان	diced [نقش]	قاب قابی، بندی
denudation کندن جلد	dictionary فرهنگ	(- لغت)، لغت‌نامه
dependent work اثر وابسته [= ادامه، تکمله، شرح یا تقیضه‌ای بر اثر مؤلفی دیگر]	syn: calepine [arc.]	
depository library کتابخانه‌ی واسپاری	dictionary catalog(ue)	۱. فهرست الفبایی ۲. فهرست فرهنگ‌ها
depth of page حجم صفحه	die	۱. قالب ماچگی ۲. مهر ماچگی [= نر ماده]
derivative work اثر مشتق [= گزیده، ملخص یا ترجمه‌ی اثری مستقل و بدیع]	died	درگذشته به، متوفی در
descender [در حروف] خط نزولی	abbr: d.	
descending [در خط] فروشو	died-and-drawn binding	جلد رسمی ماچگی
descriptive bibliography کتاب‌شناسی توصیفی	die stamping	ضربی کاری ماچگی
descriptive catalogue فهرست توصیفی	die sunk	برجستگی نقش
desiderata ۱. فهرست موضوعات مورد نیاز [-مؤلف برای تألیف اثری] ۲. فهرست کتاب‌های مورد نیاز [-مؤلف برای تألیف اثری]	digest	لُب لباب، مختصر
design ۱. نقشه ۲. طرح	digestion	نشاسته‌زدایی [در محلول سود سوزآور]
	dilatable	[در حروف] قابلی مد، قابلی کشش
	diluted	[مرکب یا رنگ] رقیق
	dimensions	ابعاد [-کاغذ یا جلد]

D

d. [abbr. of died]

damaged

آسیب دیده

damp

رطوبت، نم

syn: moisture

damp spotted → damp stain

damp stain لگه‌ی رطوبت، اثر رطوبت، داغ آب

syn: damp spotted

dandy roll

(استوانه‌ی) ته‌نقش‌انداز

dappled

خال‌خال، خال‌خالی، دان‌دان

dated

۱. تاریخ‌دار ۲. مورخ، به تاریخ

date of copying

تاریخ کتابت، تاریخ تحریر

date of publication → publication date

dating

تاریخ‌گذاری، تعیین تاریخ

deacidification

اسیدزدایی، اسیدکاهی [از کاغذ]

dealer in books

تاجر کتاب، واسطه‌ی کتاب

deathwatch → book louse

débat

مُشاعره‌ی موضوعی

decipher

رمزگشایی، خواندن رمز

deckle edge

لبه‌ی ضخیم (په کاغذ)

decorated

منقوش، مزین، آراسته

syn: ornamented

decorated Kufic

کوفی مُوشح

decorated paper کاغذِ تزیینی [مثلاً برای آستربردقعه]

syn: decorative paper

decorated spine

عطفِ تزیینی

۱. تزیین ۲. آرایه، آذین، عنصر تزیینی

syn: ornament, embellishment

decorative arts

هنرهای تزیینی

decorative frame

کمند، جدول

decorative paper → decorated paper

decoupage قَطّاعی، کاغذبُری (په تزیینی)، تقطیع، قطع^۱

syn: découpé, découpé work

découpé → decoupage

découpé work → decoupage

dedicated to

پیشکش به، تقدیم به

dedicatee

مُهدی الیه

dedication

اهداء، اتحاف

dedication copy

نسخه‌ی اهدایی

deep gold leaf

زوررقی اعلا (ی پررنگ)

deerskin

پوستِ آهو

syn: buckskin

deface

پاک‌شدن، محو کردن نوشته

defective copy

نسخه‌ی معیوب

definitive edition

ویرایش نهایی

syn: final authoritative edition

dehumidification

رطوبت‌زدایی

del. [L]

رسمه [علامت اختصاری عبارت لاتینی]

delineavit: او آن را رسم کرد، قبل از نام نقاش و رسمام

syn: delt, delin

delamination

لایه‌گیری

cut	31	cyperus papyrus
cut ¹	۱. حکاکي چوبی، چاپ چوبی ۲. لوح چاپ، باسمه، باصمه، کلیشه ۳. [در صفافی] برش	cutout work → paper cut work cut pattern (طرح) قطاعی شده cut pattern work قطاعی
cut ² → trimmed		
cut edges → trimmed edges		cyclopedia → encyclopedia
cut flush → trimmed flush		cynegetic poetry شکارنامه، صیدنامه، نخچیرنامه، طردیات
cut in-boards [برش کناره‌ها] [پس از چسباندن] دفته‌ها		
cut out-of-boards [برش کناره‌ها] [پیش از چسباندن] دفته‌ها	cyperus papyrus	گیاه پایروس

cover material	30	custom binding	
cover material	۱. مواد روی جلد ۲. مطالب روی جلد	crumbling [در مورد کاغذ] شکننده، تُرد	
cover paper	کاغذِ جلد	crumpled کیس دار	
covers bound in	[در صحافی مجدد] جلد صحافی شده در...	crushed leather ۱. چرم تُرنجیده، چرم چروک	
cover title	عنوان رویِ جلد	۲. چرم کوبیده	
cow-hide	پوستِ گاو	crushed levant چرم دانه دار کوبیده، چرم دانه دار چروک	
crabbed hand	خطِ خرنجنگ قورباغه ای	crushed Morocco تیماج مراکشی کوبیده، تیماج مراکشی چروک	
syn: cramped hand		۱. رمزنگاشت ۲. پیام رمزی	
craft bookbinding	صحافی دستی (به هنری)	cryptogram رمزنگاری	
cramped hand → crabbed hand		cryptography اسم رمزی	
crawling	[در مورد مرکب یا رنگ] دویدن، خزش	cryptonym	
syn: creeping		cuir bouilli چرم آب جوش [= چرم جلد که در آب جوش به عمل آورده و سپس نقش کوبی می شود]	
creasing	کیسی، کیس	cul-de-lampe تزئین قندیلی متقارن	
syn: rumpling, pucker, buckle		cumdach [arc.] جعبه ای مُرَّصع کتاب	
creeping → crawling		cumulative catalog(ue) فهرستِ مشترک، فهرستِ درهم کرده، فهرستِ آمیخته	
crentellated	کنگره ای، کنگره دار	curator متصدی (به موزه یا کتابخانه)	
crepe paper	کاغذ چروک، کاغذِ کِرپ نما	syn: custodian, keeper	
crescent script	خطِ هلالی	curiosa عجایب نامه، غرایب نامه	
cresting	[نقش] تاج خروسی	current bibliography کتاب شناسی جاری	
crimson	ارغوانی	cursive [خط] تحریری، شکسته ^۲	
critical annotation	شرح انتقادی	۱. حرفِ تحریری ۲. حرفِ مایل	
critical apparatus → apparatus criticus		curtailed [کلمه ای] مُرَّخَم	
critical bibliography	کتاب شناسی انتقادی	curved line [در خط] دور	
critical edition	چاپ انتقادی، تصحیح انتقادی	syn: circular stroke	
crocket	کاکله	curvilinear, curvilineal [در نقش] منحنی، گردان	
cropped	[در برش کناره ها] زاید تراش	curvilinearity [در خط] دُور	
cross grain	[در بافتِ کاغذ] خوابِ اُریب دانه های اُریب بر کتاب	cusped) تیزه جناغی	
cross-hatching	هاشور (به حصیری)	custodian → curator	
cross-reference	ارجاع متقابل، تراجع	۱. صحافی غیر متعارف	۲. جلد غیر متعارف [مانند جلدِ شش گوش یا سه گوش بنا به میل سفارش دهنده]
cross-ruled	شترنجی، خانه خانه [با خط کشی]		
crowded	[در خط] مُقَرَّمَط		
crowned-letter script	خطِ حروف التاج		

contents ¹	مطالب کتاب، مضامین، محتویات، مندرجات	syn: biblio page	
contents ² → table of contents		cord ¹	رشته، ریسمان [برای دوخت و بخیه]
contents list → table of contents		syn: band	
contents note	[در فهرست نویسی] یادداشت	cord ²	(رشته‌ی) مغزی
contents page	صفحه‌ی فهرست (مندرجات)	cord border	[در نقش] حاشیه‌ی قیطانی
contingency plan	طرح مقابله با سانحه [مانند سیل، آتش سوزی، زلزله]	cordovan leather	چرم قُرطبی [در اسپانیای اسلامی]
continuous numbering → consecutive numbering		syn: cordwain	
continuous pagination → consecutive pagination		cordwain → cordovan leather	
contour	خط قلم گیر، خط دم گیر، خط دوره گیری، خط کناره ساز	corner ¹	گوشه (ی کتاب)
syn: outline ³		corner ² → corner-piece	
contracted	[در خط] مَقْرَظ	corner-piece	لَجْک، لَجْکی
conventional name	نام رایج، اسم مرسوم	syn: corner ²	
conventional title → standard title		corners	لَجْکی چرمی [در جلدهای نیم‌انیم و مانند آن]
conveyer	مُنْشِد	corner stitching	بخیه زنی بغل
copagination	شماره گذاری دوطرفه	correction	اصلاح، تصحیح، تنقیح
copied by	به خط، به قلم، کتابت از	correction mark	۱. خط ترقین ۲. علامت تصحیح
copier → copyist		corrections	تصحیحات [در متن کتاب]
copperas → green vitroil		correspondence	ترسل
coptic binding	۱. صحافی قبطی ۲. جلد قبطی [در مصر]	correspondence bureau	دیوان انشا
copy	۱. نسخه، دست نویس ۲. (یک) نسخه [از یک کتاب] ۳. رونوشت ۴. رونویسی، استنساخ	corrigenda	۱. [به پیوست کتاب] تصحیحات، اصلاحات ۲. غلط نامه
syn: duplicate		syn: errata	
copyist	کاتب، ناسخ، نَساخ، مُسْتَنَسَخ	corrium	لاپوست، پوست اصلی
syn: copier, scribe		corruption	۱. تحریف [در متن] ۲. تصحیف [در کلمه]
copy number	شماره‌ی نسخه	cotton linter	ضایعات پنبه [برای خمیر کاغذ]
copyright	حق طبع	counter	بیاض [داخل حروف]
copyright page	صفحه‌ی حقوق	counterfeit binding	جلد مزور
		counter mark	ته نقش آینه‌ای [= ته نقش نیمه‌ی دوم ورق]
		countersunk binding	جلد ضربی گود
		cover	جلد، لَت
		coverage	شمول [در مطالب کتاب]
		cover design	طرح روی جلد، نقش روی جلد
		cover inscription	کتیبه‌ی روی جلد

commentaries in the margin	مُعلَّق به حواشی	concertina fold → accordion fold	
commentary	تفسیر، شرح، تعلیق	concertina guard	محافظِ بادبزی [برای جلوگیری از تماسِ چسبِ عطفِ کتاب با برگ‌های نسخه‌های خطی]
commentator	شارح ^۱ ، مفسّر	concordance	فرهنگِ بسامدی، مُعْجَم، معجمِ الفاظ، مُعْجَم المُفْهَرَس
abbr: commt.		condensed	[در خط] مُثَل [صفتِ نوشته‌ای که حروفِ آن نزدیک به هم باشد]
comment-text book	شرحِ ممزوجِ بالمتن	condensed book	کتابِ مختصر [از یک کتابِ مفصل یا چند کتاب]
commit to writing	به قیدِ کتابت درآوردن، قلم‌بند کردن	confer [L]	قیاس کنید با
syn: write down		abbr: cf ²	
common paper	کاغذِ دفتری	confession	حَسَبِ حال، اعترافات
commt. [abbr. of commentator]		configuration of stars	مناسباتِ کَوَاکِب، امتزاجاتِ کواکب
comp. [abbr. of compiler]		confronted → affronted	
compartment	[نقش] خانه، خانه‌بندی	conjurations of demons	علمِ عَزَایم
compartment picture	تصویر در خانه‌های شطرنجی	conjury	علمِ شعبده
compend → compendium		connecting ling	خطِ الحاق
compendia → compendium		connectors	حروفِ پیوسته، حروفِ متّصله
compendium	ملخص (ـی وافی)، تلخیص، خلاصه، گزیده، مُجَمَّل (ـی وافی)، لَبّ لَبَاب	consecutive number	شماره‌پیاپی، شماره‌مسلسل
syn: compend, compendia,		consecutive numbering	شماره‌گذاری پیاپی، شماره‌گذاریِ مسلسل
conspectus, epitome		syn: continuous numbering	
compensation guard	نوارِ محافظِ عطف	consecutive pagination	شماره‌گذاری پیاپی صفحات، شماره‌گذاریِ مسلسل صفحات
compilation	تألیف، تصنیف، تدوین	syn: continous pagination	
compiler → compiler		conservation treatment	درمانِ حفاظتی، درمانِ محافظتی
compiler	مؤلف، مصنّف، گردآورنده	consolidation	مقاوم‌سازی، استحکام‌بخشی [ـی کاغذِ شکننده و آسیب‌دیده]
syn: compiler		consonant	صامت
abbr: comp.		conspectus → compendium	
complaint	شکوائیه	contemporary binding	جلدِ معاصر
complete works → collected works		contemporary cloth	پارچه‌ی معاصر
composer	مصنّف، محرّر		
composite work	اثرِ چندموضوعی، اثرِ مختلف‌الموضوع		
syn: collective work			
compound medicines	قَرَابَادین ^۱		

cockle	[آرایش سطح کاغذ] شکن خورده، چین خورده	collective title	عنوان مشترک، عنوان جمعی،
cockroach	سوسکِ حمام، کُچوله	عنوان کلی	
cocography	بد خطی	collective work → composite work	
codicology	مکان‌شناسی نسخه‌ها	collector	مجموعه‌دار
codex	۱. دست‌نویس باستانی [به‌ویژه کتب الهی و مقدس] ۲. کتاب پوستی ۳. کتابِ قطور ۴. سفر ۵. مجموعه‌ی مجلدِ الواح	colophon	انجامه، ترقیمه، خاتمه‌ی کتاب، دَستینه
codex volume	مجلدِ قطور، مجلدِ بزرگ	colophon date	تاریخِ انجامه
codices → [pl. of codex]		colored	رنگی، رنگه
codicology	نسخه‌شناسی [معمولاً پیش از اختراع چاپ. نک: manuscriptology]	abbr: cold.	
cold. [abbr. of colored]		colored earth	خاکه‌ی رنگی
cold lamination	لایه‌چسبانی سرد	colored edges	کناره‌رنگی
collate	۱. مقابله کردن ۲. جزویندی کردن	syn: painted edges, stained edges	
collated	۱. مقابله‌شده ۲. مقابله شد ۳. جزویندی‌شده	colored paper	کاغذِ رنگی
collated signature(s)	[در مقابله‌ی دست‌نویس‌ها] بَلغ	syn: tinted paper ²	
collation	۱. مقابله ۲. جزویندی ۳. مشخصاتِ ظاهری [ـ کتاب]	colored picture	تصویرِ رنگی
collation mark	علامتِ مقابله، علامتِ بلاغ	colored plate	لوحِ رنگی
collation note	یادداشتِ مقابله، یادداشتِ بلاغ	colored top	کناره‌ی بالا رنگی
collator	۱. مقابله‌کننده، مقابله‌گر ۲. جزویند	colorist	(هنرمند) رنگ‌پرداز
collectanea	جُنگ، کُشکول، مُنوعات	colorless varnish	جلای بی‌رنگ
collectarium	کتاب الصلوة	color ruling	الوان‌کشی [= کشیدنِ خطوطِ رنگی تزئینی]
collected works	مجموعه آثار، کلیات	color scheme	رنگ‌بندی
syn: complete works		color under gilt	مطلای زیر رنگی [در کناره‌ی کتاب]
collection	۱. مجموعه ۲. مجموعه‌ی نسخه‌ها	colporteur	دست‌فروش کتاب، پبله‌ور کتاب
collection building	مجموعه‌سازی	column	ستون
collection care	مراقبتِ مجموعه	column picture	تصویرِ ستونی
collection of fragments	مقطعات	[در یک صفحه‌ی دست‌نویس]	
collection of poems	مجموعه اشعار	columns	کتاب‌هایِ ستون‌دار [مانند دایرة‌المعارف‌ها یا برخی از نسخه‌های کتاب‌های مفصل مثلاً شاهنامه یا دیوانِ شمس]
syn: collection of poetry		comb pattern	طرحِ شانه‌ای [در کاغذِ ابر و باد]
collection of poetry → collection of poems		commemorial book	یادنامه، یادمان
		syn: festschrift, memorial volume	
		commenplace book	جُنگِ افکارِ جاویدان
		[= اقوال و زبان‌زدهایِ عوام پسند]	

<i>syn:</i> quotation	<i>abbr:</i> cl.bds.
cited	منقول، مذکور
<i>syn:</i> narrated, recounted	
cl. bds. [<i>abbr. of</i> cloth boards]	
cl., clo. [<i>abbr. of</i> cloth]	
clamp	قید، گیره
<i>syn:</i> clasp ² , book clamp	
clasp ¹	کلیدانه [= قفل کتاب]
clasp ² → clamp	
classification number → class mark	
class mark	شماره‌ی رده، شماره‌ی رده‌بندی
<i>syn:</i> class number, classification number	
class number → class mark	
clean copyist	مُخَرَّر
clear copy → fair copy	
clearing the stuff	یک‌نواخت‌سازیِ خمیر کاغذ
clerical chamber	حجره‌ی کاتب
clerical error	لغزش قلم، سهو القلم، سهو کاتب
<i>syn:</i> slip of the pen, lapsus calami	
cliche → block	
cloisonné	۱. جلد فلزی مینا [روی دفته‌ی فلزی] ۲. جلد لحیم‌کاری مینا
closed couplet	[شعر] فرد
closed joint	مفصل چسبان
close-grained leather	چرم پُر دانه
closely packed ornaments	نقش‌های پُرکار / پُرآذین / پُرآرایه
closing formulae	خواتیم
cloth	پارچه
<i>abbr:</i> cl., clo.	
cloth back	عطف پارچه‌ای
cloth binding	جلد پارچه‌ای [با دفته‌ی مقوایی]
cloth boards	دفتین پارچه‌ای
cloth bound	[دارای] جلد پارچه‌ای [با دفته‌ی مقوایی]
cloth case	لُفّافه، قاب پارچه‌ای
cloth-centered paper	کاغذ وسط پارچه‌ای
	[دو ورق کاغذ و یک تکه پارچه در وسط آن‌ها]
cloth joint	لولای پارچه‌ای [در داخل جلد برای تقویت آستربرد رقه]
cloth-lined board	دفته‌ی پارچه‌دار
	[به منظور استحکام دفته]
cloth-lined paper	۱. کاغذ پارچه‌دار [در یک روی آن به منظور استحکام کاغذ] ۲. کاغذ تار و پودی
cloth sides	[در جلد] سیجاف پارچه‌ای، حاشیه‌ی پارچه‌ای
cloud	[نقش] ابر
cloud band	[نقش] زلف حور، نوار ابر چینی
cloud collar	[نقش] حلقه‌ی ابر چینی
cloud paper	کاغذ آبری، کاغذ آبر و باد
cloud rosette	آبرک
cloud scroll	ابری طوماری، طومار ابری
coarse-grained leather	چرم دانه درشت
coarse paper	کاغذ خشن
coat → coating	
coated	۱. آهار کشیده، اندوده ۲. رنگ‌پوش
coated on one side	آهار یک‌طرفه
coated paper	کاغذ آهاردار
<i>syn:</i> loaded paper	
coating	۱. آستر ۲. لایه، رویه ۳. آسترکاری، آهارزنی
<i>syn:</i> coat, layer	
coating paper → base paper	
coating slip	لحاف آهار
coat of arm	نشان (پهلوانی / خانوادگی)
co-author → joint author	
cobb paper, cobb's paper	کاغذ خودرنگ
	آستربرد رقه

chamois	25	citation
chamois	چرم شوکا، چرم بز کوهی	chinese paper → china paper
champlevé	جلد فلزی مینا [روی دفته‌ی چوبی]	chinoiserie
changed title	عنوان تغییر یافته	۱. چینی‌سازی [= نقاشی به تقلید از سبک چینی] ۲. چینی‌گونه، چینی‌مانند
chap. [abbr. of chapter]		chipboard
chapbook	گلچین ادبی [به‌عوام‌پسند]	chirograph
chapter	باب، فصل، سوره	chirographer
abbr: chap.		chirography
chapter heading	سرفصل، عنوان فصل، سرسوره	chiromancy
character	حرف (بِ الفبا)	chrestomathy
charcoal drawing	نقاشی با زغال	۱. علم الاسرار، کف‌بینی، علم الکف
chart → diagram		۲. قطعاتِ منتخب [همراه با شرح و توضیح معمولاً برای آموزشِ زبان]
charta → charter		chronicle
charter	منشور، فرمان حکومتی	وقایع‌نامه، کتاب اخبار، رویدادنامه
syn: charta		syn: annals
chartulary	۱. مجموعه‌ی منشایر، سیچلات ۲. مجموعه قوانین	chronicler
syn: cartulary		وقایع‌نگار، تاریخ‌نگار
chased edges	کناره‌ی چین‌چین مُطَلَا	syn: annalist
syn: goffered edges, gaufered edges		chronogram
checkered	شطرنجی، خانه‌خانه	۱. حسابِ جُمَل ۲. مادّه تاریخ
checkerwork	شطرنجی‌کاری، قاب‌بندی	chronologic order
check list	[در کتابخانه] سیاهه‌ی واری، سیاهه‌ی مقابله	ترتیبِ زمانی
chef d'oeuvre → masterpiece		chronology
chemise	جلد منفصل [روی جلدِ چوبی]	گاه‌شماری
syn: book chemise		chronology
chequering	شطرنجی‌کردن، خانه‌خانه‌کردن	چلانگاری [= خطاطی با طلایِ مایع]
chief catalog(u)er	سرفهرست‌نویس، سرپرستِ فهرست‌نویسی	chrysography
chilin	[نقش] اژدهای آتش‌بار، حیوانِ آتش‌بار	cinnabar
china clay	خاکِ چینی [برای آهارِ کاغذ]	[= ماده‌ی رنگی. نک: vermilion]
syn: kaolin		مُخَمَّس
china paper	کاغذِ چینی، کاغذِ خطاطی	cinquain
syn: Chinese paper		syn: pentastich, quintain
China wood oil → tung oil		cipher
		۱. رقم ۲. کلمه‌ی رمزی، عددِ رمزی
		circa
		حدود
		abbr: c., ca.
		circuit edges
		جلد سه طبله
		syn: yapp edges, yapp, divinity
		circuit, divinity edges
		circular medallion
		شمسه، ترنج خورشیدی، ترنج گرد
		circular stroke → curved line
		cista librorum [arc.]
		قفسه‌ی محافظ (بِ کتاب)
		citation
		۱. شاهد، شاهد و مثال ۲. استشهاد، تمثّل
		۳. تضمین

cancellans برگِ جانشین [که باید به جای
برگِ اشتباه = cancellandum بیاید]

cancellation → deletion

cancellation mark → deletion mark

canvas کرباس، پارچه‌ی کتانی
syn: duck

capsa طوماردان^۱، پاپیروس‌دان

caption → legend²

carbon ink مرکبِ دوده

cardboard مقوّا

care of books → preservation of books

caret ابروی الحاق، علامتِ الحاق [به شکلی /]

carpet page → double frontispiece

cartobibliography فهرستِ نقشه‌ها (ی جغرافیایی)

cartogram نقشه‌ی توضیحی

cartography نقشه‌کشی [= ترسیمِ نقشه‌ی جغرافیایی]
syn: map-making

cartouche [در ساختارِ نقش] کتیبه

cartouche title عنوانِ کتیبه [نوشته‌شده در داخلِ کتیبه]

cartulary → chartulary

case → book case

case binding ۱. جلدِ قاب‌دار، جلدِ غلاف‌دار
۲. صحافیِ قاب‌دار، صحافیِ غلاف‌دار

syn: case work, casing

case board مقوایِ قاب، مقوایِ غلاف

case-bound [دارای] جلدِ قاب‌دار

casein کشک [به‌حاصل از شیر بریده برای آهارسازی]

case work → [the 2nd sense of] case
binding

casing → [the 2nd sense of] case binding

casing-in بستنِ جلد به تنه‌ی کتاب

catalog(ue) فهرست

syn: index¹, bibliography²

catalog(u)er فهرست‌نویس، فهرست‌نگار، مُفهرس

catalogue raisonné فهرستِ توصیفیِ موضوعی

catalog(u)ing department بخشِ فهرست‌نویسی

catch-letters رکابه‌ی سه حرفی [معمولاً در بالای
صفحه]، ورقِ داغ

catchword رکابه [معمولاً در پایینِ صفحه‌ی فارسی و
عربی و بالای صفحه‌ی اروپایی]

syn: direction word

catchword title عنوانِ رایج

categoria → accusatio

ceased publication متوقفِ انتشار، متوقفِ الطبع
syn: no more published

cedar oil روغنِ سدر

center margin → back margin

center note یادداشتِ بینِ ستونی

center piece قابِ (تزئینی) میانی

center spread صفحه‌ی بستِ میانی [در کتاب یا جزوه]

centralized catalog(ue) فهرستِ مرکزی

central medallion ۱. میان‌ترنج ۲. ترنجِ مرکزی

certificate of audition → audition
certificate

cf¹ [abbr. of calf]

cf² [abbr. of confer]

chafed خراشیده [= تزئینِ چرم از طریقِ انداختنِ
خراش روی آن]

chain line [در کاغذ] ته‌خطِ عمودی

syn: chain mark, wide line

chain mark → chain line

chain script → joined script

chain stitch → kettle stitch

chair کرسی (= حروف)

chalice [نقش] جام

chalk drawing → calcography

chamfered edge کناره‌ی مایل [در کتاب‌های ضخیم]
syn: bevelled edge

به جای آن برگِ جانشین = cancellans [بیاید]

bowdlerized edition	22	byzantine illumination
bowdlerized edition	چاپِ مُهَذَّب، طبعِ مُهَذَّب [از مسایلی غیر اخلاقی]	brocade weaving زربفت، زری بافی broken back عطف پاره [از طول]
bowl	کاسه [ی حروف]	bronze powder اکلیل طلایی، خاکه‌ی مفرغ
box → book case		bronzing اکلیل پاشی
box(ed) edge	جلد لبه دار	browned binding جلد سوخت
boxed head	سر عنوانِ مُجَدَّوَل	bruising لک و پیس افتادن [روی کاغذ به علت فشار]
bracket	قَلَب	buckram زیاد به هنگام آهار و مهره کشی
bradel binding	جلد نیمه میشن و نیمه پارچه	brush قلم مو
braided	گیس مانند، گیس وار	brushwork قلم موکاری
brand	داغ کردن [چرم برای نقش اندازی]	buckle → creasing [در نقش] بازبندی
branding	داغی [= نقش حاصل از داغ کردن]	buckled کرباسی آهاردار [ویژه‌ی جلد]
branding iron	داغینه، داغ آهن [= آهن داغ برای نقش اندازی]	buckram
		buckskin → deerskin
brass	قالپ ضریبی برنجی	buds [در آرایش جلد] جایگزین غنچه‌ای
bray → pulverise		buff نخودی
brayer	نُورِدِ مرکب‌بخش‌کن	burnish مُهره کشیدن
syn: ink ball, pelt ball		burnished مُهره کشیده، مَصْقُول
braz	برنج پوش کردن	burnished edge لبه‌ی صاف [برنگی یا مظلای
brazier	دوات ساز، دوات‌گر	کناره‌ی کتاب]
bread off	[در مورد متن] قطع شده	burnished gold طلای پخته
breathing	[در رنگ و کاغذ] نفس کشی	burnisher ۱. مُهره ۲. مُهره کش، مُهره زن
breviary	کتابِ فَرایض	burnishing مهره کشی، صیقل کاری
brief cataloguing	فهرست نویسی مختصر	butting [ورقه‌های کاغذ یا چرم] لبالب
brieflisting	فهرست نویسی مختصرِ موقت	by authority of به اجازت، به اشاره‌ی
brittling	[کاغذ] شکننده	byname → nickname
broadside	ورقِ بزرگ	byzantine binding ۱. صحافی بیزانسی ۲. جلدِ
syn: foolscap		بیزانسی
brocade	زربفت، زربفته، زرکش	byzantine illumination تذهیب بیزانسی

book dealer	دلال کتاب، وِزاق	[که تنها چند نسخه از آن در دست است]	
book end → book support ²		book rest	زحل، مسند کتاب، کرسی کتاب
bookery	۱. کتاب‌فروشی ۲. [قدیمی] کتابخانه	syn: book support, reading easel,	
book-fell	۱. کتاب پستی ۲. ورق پستی	book brace	
book form	بین‌الدفتین	book satchel	کیف کتاب
book gilding	طلاکوبی، زرکوبی	syn: book scout	
book hand	(خط) کتابی [در مقابل خط تحریری]	book scout → book satchel	
book hawker	خریدار کتاب‌های نایاب	bookseller	کتاب‌فروش
bookholder	کتاب‌گیر	bookshop → bookstore	
book hunter	کتاب‌جو	book shrine [arc.]	صندوق کتاب (های مقدس)
book-illustration	مصورسازی، تصویرگری	book stamp	قالپ آهنی نقش‌کوب
booklet	جزوه، کتابچه	bookstore	کتاب‌فروشی
book-like materials	مواد شبه کتاب	syn: bookshop	
booklore	دانش کتابی	book support ¹ → book rest	
book louse	شپشک کتاب	book support ²	کتاب‌گیر ^۱ ، غش‌گیر
syn: deathwath		syn: book end	
book lover → bibliophile		bookwork → book craft(s)	
bookmaker	۱. وِزاق ۲. کتاب‌ساز [= که از کتاب‌های دیگران کتاب جدیدی سرهم می‌کند]	book worm	کرم کتاب [= ۱. حشره‌ای که کتاب را می‌خورد ۲. شخص بسیار کتاب‌خوان و کتاب‌دوست]
book making → book craft(s)		syn: paper worm, bibliophage	
book mark, book marker	۱. چوب‌الف، چوق الف ۲. نوار نشان، نوار نشانه	border	۱. حاشیه [= فضای سفید گرداگرد صفحه یا نقاشی و مینیاتور] ۲. نوار حاشیه
book monger	تاجر کتب مستعمل	border decoration	تزیین حاشیه
book of advice	اندرزنامه	born	تولد، متولد
book of cannons	قانون‌نامه	abbr: b.	
book of divination	فال‌نامه	boss	۱. [نقش] گلمیخه ۲. گلمیخ محافظ [در کناره‌ی بالا و پایین جلد]
book of martyrdom → biography of martyrs		botany	گیاه‌شناسی، علم نباتات
book painting	کتاب‌نگاری	bottom band → tailband	
book paper	کاغذ کتاب	bottom margin → foot margin	
bookplate	برچسب مالکیت کتاب، لوحه مالکیت کتاب	bottom note → foot note	
book production → book craft(s)		bound	جلد‌شده، مجلد، شیرازه‌بسته
book rarities	کتاب‌های نادر	abbr: bd. ² , bnd.	
		bound volume	مجلد

blind stitch	20	book craft(s)
blind stitch	بخیه‌ی سراسری	bocasin کرباسیِ اَعْلَا اَعْلَا [ویژه‌ی تجلید]
blind tooling	قلم‌کاری بی‌رنگ	body (of a book) متن کتاب، متن اصلی [= بخش]
block	قالبِ نقش‌کوبی، کلیشه، آنگ	اصلی کتاب منهای واحدهای پیش و پس از متن]
<i>syn:</i> cliché		<i>syn:</i> body text, text body
block book	کتابِ لوحی [از جنسِ کاغذ]	body paper → base paper
<i>syn:</i> xylographic book		body text → body
blocking foil	ورقه‌ی (دراز) زوروق	bold [در خط] جلی، درشت
<i>syn:</i> reel gold		book ۱. کتاب ۲. بخشی از کتابی بزرگ‌تر ۳. مُصَحِّف
blocking press	۱. نقش‌انداز، دستگاهِ قالبِ ضربی ۲. قالبِ ضربی	۴. [در ترکیب] - نامه [مانندِ اندرزنامه، پرنده‌نامه]
block-pressed leather	چرمِ قالبِ ضربی شده	bookaholic کتاب‌باز
block print	۱. چاپِ مُهری ۲. چاپِ قلمکار	book arts هنرهای کتاب‌پردازی
block-printed	۱. عکاسی شده ۲. کلیشه شده	<i>syn:</i> art of the book
block-printing	عکاسی، کلیشه سازی	bookbinder صحاف، جلدساز، جلدگر، مجلد، جلدبند، جلدساز، شیرازه‌کش
block-stamping	مهرکوبی، نقش‌کوبی	<i>syn:</i> binder
bloodstone	یَشم	bookbinder's press قید، شکنجه تنگ
blotter → blotting pad		<i>syn:</i> screw press
blotting pad	(کاغذ) خشک‌کن، کاغذِ نَشاف	book binding → binding
<i>syn:</i> blotting paper, blotter, absorbant paper		book-box → book case
blotting paper → blotting pad		book brace → book rest
blue-green	زنگاری، آبی زنگاری، آبی سنگر	book burning کتاب‌سوزی، کتاب‌سوزان
blue laid	[کاغذِ دستی] خط‌دارِ آبی	book case ۱. قاب (پَر کتاب)، غلاف، قابلق ۲. کتاب‌دان
blurred	۱. محو (شده) ۲. خط‌خورده	<i>syn:</i> book-box, case, box
bnd. → bd. ²		book chemise → chemise
board	۱. لوح ۲. مقوا ۳. دفته، دَفه [= ورقه‌ای از چوب، مقوای کاغذِ چسبانده برای داخلِ جلد]	book clamp → clamp
<i>abbr:</i> bd. ¹		book cloth → binder's cloth
boarded leather	چرمِ تخته‌ای	book collector کلکسیونرِ کتاب، جامع کتاب
board glazed	[دارای] جلای تخته‌ای	book corner گوشک [= قطعاتِ مثلثی از چرم یا پارچه در گوشه‌های کتاب‌های سدریعی یا نیم‌انیم]
board paper → paste-down		book cover ۱. پوشینه‌ی کتاب، جلدِ کتاب ۲. سطحِ جلدِ کتاب
boards	دَفَتین	کتاب
<i>abbr:</i> bd. ¹		book craft(s) کتاب‌پردازی، تولید کتاب
boasting poem	شعرِ فخری، مفاخره	<i>syn:</i> book making, bookwork, book production

bibliophilism	19	blind stamping
bibliophilism	کتاب دوستی	کتاب شناسی
bibliophobia	کتاب هراسی	syn: author bibliography
bibliopole	فروشنده‌ی کتاب‌های قدیمی	صاحب سرگذشت [= کسی که
bibliopsychology	روان‌شناسی کتاب‌خوانی	زندگی‌نامه‌اش نوشته شده]، صاحب ترجمه
bibliotaph(e)	محتکر کتاب	زندگی‌نامه‌نویس، سرگذشت‌نگار،
bibliotheca [arc.]	۱. کتابخانه ۲. مجموعه‌ی کتاب	تذکره‌نویس
bibliotherapy	کتاب‌درمانی	اصحاب السیر،
bibliotics	نوشتارشناسی، مکتوبه‌شناسی، اصالت‌شناسی	سیره‌نویسان
	نوشتارها	فرهنگ زندگی‌نامه‌ای،
bibliotorium [arc.]	خزانه‌ی کتاب، مخزن کتاب	معجم التراجم
bilingual	دوزبانه	تذکره ^۲
bind	صحافی کردن، جلد کردن، تجلید	زندگی‌نامه‌ی داستانی
binder ¹ → bookbinder		syn: fictionalized biography
binder ²	[در رنگ‌سازی] بست ^۱ ، رنگپایه، چسبانه	۱. (علم) زندگی‌نامه‌نویسی، (علم) سیره
binder's block	قالب صحافی، قالب تجلید	نویسی ۲. زندگی‌نامه، تذکره ^۱ ، سیره، ترجمه (ی احوال)،
binder's brass	قالب برنجی صحافی	تراجم
binder's cloth	پارچه‌ی جلد، پارچه‌ی صحافی،	مقتل
	پارچه‌ی تجلید	syn: book of martyrdom
	syn: binder's calico, book cloth	سیره‌ی نبوی
binder's date	تاریخ صحافی، تاریخ تجلید	biography of the prophet
binder's glue	چسب صحافی	bis
binder's stamp	مهر صحافی، خاتم تجلید	[در نمایه‌سازی] مکرر، دوبار
	syn: finishing tool	bi-split
binder's title	عنوان صحاف [که صحاف برای	دو پسته کردن چرم
	درج در روی جلد یا عطف برمی‌گزیند]	black leather
binder's waste	کاغذ باطله برای صحافی	آرداج، چرم سیاه
bindery	[مکان] صحافی	blank
binding	۱. صحافی (کردن)، تجلید، جلدبندی،	بیاض ^۱ ، سفید، نانوشته، نانویس
	جلدسازی، شیرازه‌بندی ۲. جلد [= رویه‌ی پوششی کتاب]	جلد نانویس
	syn: book binding	blank cover
	abbr: bdg.	ورق نانویس، ورق سفید
binding department	بخش صحافی	blank leaf
binding press	قالب ضربی صحافی	bleached paper
bio-bibliography	زیست کتاب‌شناسی، زندگی‌نامه و	کاغذ رنگ‌زدایی شده
		رنگ‌زدایی، رنگ‌بری [پارچه یا کاغذ]
		bleaching
		۱. ساده ۲. [در نقش‌کوبی] بی‌رنگ
		blind
		مهرکوبی بی‌رنگ، مهرکوبی ساده
		blind blocking
		syn: blind-in
		blind folio
		برگ بی‌شماره
		blind reference
		ارجاع بی‌فرجام، ارجاع کور
		blind-stamped panel
		قاب نقش‌کوبی ساده
		blind stamping
		نقش‌کاری ساده

base paper	کاغذِ مادر [که لایه‌های آهار به آن اضافه می‌شود]	syn: bibliogenesis
syn: body paper, raw paper, coating paper		bibliograph → bibliographer
basil → roan		bibliographer کتاب‌شناس ^۲
basketwork	سیدبافت	syn: bibliograph
bastard	۱. قطع غیر متعارف [کاغذ] ۲. حرفِ ناجور [= نامتناسب با قلم اصلی]	bibliographica کتاب‌شناسی تخصصی
bastard title	عنوان کوتاه، عنوان مختصر	bibliographical classification
syn: false title, fly title, half title, mock title, partial title, short title		طبقه‌بندی کتاب‌شناختی
batter	قالبِ مستهلک [به نقش ضربه‌ای]	bibliographical ghost
baud → muller		ناپوده کتاب [= کتابی که نامش فقط در کتاب‌ها آمده ولی از خودش اثری نیست]
bazil → roan		bibliographical unit واحد کتاب‌شناختی
bd. ^۱ [abbr. of board, boards]		bibliographic description توصیف کتاب‌شناختی
bd. ^۲ , bnd. [abbr. of bound]		bibliographic information اطلاعات کتاب‌شناختی
bdg. [abbr. of binding]		bibliographic record پیشینه‌ی کتاب‌شناختی، سوابق کتاب‌شناختی
beating	کوبیدن [به جزوه‌های کتاب پیش از دوخت]	bibliography ^۱ ۱. کتاب‌شناسی ۲. کتاب‌نامه، فهرست منابع، فهرست مأخذ
beating hammer	پُتک (= صغافی)	abbr: bibl.
bent	[در نقش و حروف] خم	bibliography ^۲ → catalog(ue)
bent Kufic	کوفی مایل	bibliography of bibliographies
bestiary	اساطیر حیوانات [مانند کلیل و دمنه]، حیوانیات رمزی	کتاب‌شناسی کتاب‌شناسی‌ها
bevel	۱. پُخ ۲. مورب، شیب‌دار، اُریب	biblioklept کتاب‌دزد
bevelled boards	دفتین مایل [در کتاب‌های ضخیم]	bibliolater کتاب‌پرست
bevelled edge → chamfered edge		bibliolatry کتاب‌پرستی
bibelot	کتابک، نامک، کتاب بندانگشتی، کتابیزه	bibliology توصیف علمی کتاب
syn: dwarf book, thumb book, liliput book		bibliomancy استخاره (با کتاب)، تفأل (با کتاب)
bibl. [abbr. of bibliography]		bibliomania کتاب‌شیدایی
biblioclast	کتاب‌ستیز	bibliomaniac شیدای کتاب، کتاب‌باره
bibliogenesis → bibliogony		biblio page → copyright page
bibliognost	کتاب‌شناس ^۱ ، کتابدان	bibliopegist هنرمندِ صغاف، استاد صغاف
bibliogony	تولید (= دستی) کتاب	bibliopegy ۱. صغافی هنری ۲. هنرِ صغافی
		bibliophage → bookworm
		bibliophile کتاب‌دوست
		syn: book lover

B

b. [abbr. of born]		syn: center margin, gutter margin,
babewyne	۱. میمون‌نگاری ۲. واق (واق)	inner margin, inside margin
bacchic poem	خمریه	back matter واحدهای پس از متن
	syn: bachanalians, wine poem,	syn: end matter, subsidiaries,
	anacreontic poem	postlims
bachanalians → bacchic poem		back page ظاهر
back → spine		backs همیشه‌های داخلی
back board	دَفَتی پشتِ جلد	back-slanting, back-sloping [در حروف]
back bone → spine		خطِ راجعه
back cover	پشتِ جلد، لَتِ دومِ جلد، طبله‌ی پشت	backstrip → spine
	syn: reverse cover, lower cover	bad copy نسخه‌ی دشوارخوان، نسخه‌ی شلوغ
backed	عطف‌دار	bad hand بدخط
backed and cornered	عطف و گوشه	bag binding جلدِ چرمی نرم سه‌زبانه
back-edge curl	چروک‌شدگیِ هامشِ داخلی	ball-flower [نقش] گلِ تویی، گلِ کلوچه‌ای
back fold	تایِ هامش‌های داخلی	bamboo خیزران
backing ¹	پشت‌کوبی	band ¹ → cord
backing ²	ساختنِ گوشه‌ی عطف	band ² → head band
	syn: joining	band ³ [نقش] آب، نوار، نوار، راه
backing hammer	چکشِ پشت‌کوبی	banding → bandwork
backing press	گیره‌ی پشت‌کوبی	bandwork نوارکاری
backling	پشتینه [= کاغذ، چرم و موادی که به داخلِ عطف چسبانده می‌شود]	syn: banding
back lining	آسترِ عطف	basan skin پوستِ مازویی [دباغی‌شده با مازوی بلوط یا سیاه‌کاج]
back margin	هامشِ داخلی	baseline خطِ کرسی

authorless	بدون مؤلف	autographed dedication/ presentation	هدیه به خط مؤلف
author mark	امضا و نشان مؤلف، رقم مؤلف	autonym	نام واقعی، اسم اصلی، اسم حقیقی
author-publisher	ناشر مؤلف	auxiliary title	عنوان کمکی [برای مشخص یا روشن کردن عنوان اصلی]
author's alteration	تغییرات مؤلف		
abbr: AAs			
author's corrections	تصحیحات مؤلف	A.V. [abbr. of authorized version]	
abbr: ACs		awl	دِرفش
autobiography	زندگی‌نامه‌ی خودنوشت، شرح حال خودنوشت، [قدیمی] ترجمه‌ی ذاتیه	ayah-index → index of Quranic verses	
autograph → holograph		azure ¹	لاجورد
autograph document	اثر به خط مؤلف	azure ²	[نقش] مُحرّمات [= دارای خطوط موازی]
abbr: A.D.		azure copper	لاجورد مس
autograph document signed	اثر به خط و امضای مؤلف / نویسنده	azure laid	[کاغذ ماشینی] خط‌دار آبی
abbr: A.D.S.		azure tooling	قلم‌کاری خطی موازی، قلم‌کاری مُحرّمات
		azurite	لاجورد اصل

arrangement → order

art canvas ۱. [در جلد کتاب] کرباس خشن

۲. کاغذ کرباس نما

article ۱. حرف تعریف ۲. مقاله (ی دایرةالمعارفی)

artificial leather چرم مصنوعی

artificial shagreen ساغری مصنوعی

artistic manuscript نسخه ی هنری،

دست نویس هنری

art of magic → white magic

art of the book → book arts

art paper ۱. کاغذ پوست نما ۲. کاغذ مرغوب نقاشی

art parchment → vellum parchment

ascender [در حروف] خط صعودی

ascending [در خط] برشو

as follows ذیل

ashed gold طلای کشته [= خاکستر شده]

ashed mercury جیوه ی کشته [= خاکستر شده]

associated book کتاب وابسته [نقد یا جوابیه ای که

بر کتاب مبنا = host book نوشته می شود]

association book, association copy

نسخه ی ممتاز [به خاطر انتساب به فرد خاصی]

ass's skin ساغری [از چرم الاغ]

asterisk ستاره، ستارک

asterism [در پایان مطلب یا نسخه] سه ستاره

astrolabe اُسْطُرْلَاب

astrology اخترشناسی، ستاره شناسی، تنجیم

astronomical calendar تقویم فلکی،

سالنمای نجومی، جدول نجومی

syn: ephemeris

astronomical symbols → zodiac signs

astronomical table زیج

astronomy هیأت، نجوم

a tergo dictionary → reverse dictionary

at the place cited فوق الذکر

abbr: ad loc

atlantes [pl. of atlas]

atlas اطلس

atlas size (قطع) رحلی بزرگ

A to Z of [در عنوان کتاب] راهنما، کتاب مقدّماتی

attributed منسوب به، منتسب به

attributed author → presumed author

attribution انتساب

audited copy نسخه ی مسموع

audition سماع

audition certificate اجازه ی سماع

syn: certificate of audition

audition date تاریخ سماع

audition note یادداشت سماع

auditor سامع

aumbry → ambry

au petits fers [Fr.] ضربی کاری گره چین

aureole هاله ی تقدس [بر گرد چهره]

auth. [abbr. of author]

authentication تعیین اصالت [نسخه ها و

اسناد قدیمی]

authentic copy نسخه ی موثق

author مؤلف، نویسنده

syn: writer

abbr: auth.

author bibliography →

bio-bibliography

authoress نویسنده ی زن

authorities منابع و مراجع

authorized edition چاپ معتبر،

چاپ موثق

authorized version ۱. ترجمه ی معتبر،

ترجمه ی موثق ۲. روایت موثق

abbr: A.V.

anopisthograph	(قرطاس، طومار، دست‌نویس)	apologue	حکایت اخلاقی، تمثیل
	یک‌رو، یک‌طرف‌نوشته	apostil, apostille [arc.]	توضیح در حاشیه،
anopisthographic	مکتوب بر یک رو،		شرح در حاشیه
	نوشته بر یک طرف	apparatus criticus	۱. نسخه‌ها و منابع تصحیح ۲. استدراک انتقادی
ansae	ترنج یادامی		
ansated	شرح‌های منفرد در حاشیه	syn: critical apparatus	
antedate	زدن تاریخ سابق	appendix	استدراک ^۱ ، تکمله، ذیل، پیوست، ضمیمه،
antedated	به تاریخ سابق		تعلیق
antescript	پیش‌نوشت	apud [L]	[در نقل قول] در کتاب، به نوشته‌ی
anthology	سفینه، کشکول، بیاض، جُنگ، منتخبات،	aquatint	قلم‌زنی دان‌دان
	گزیده	aqueous deacidification	اسیدزدایی آبی
antimony	سنگِ سُرْمه	arabesque	اسلیمی، اسلامی، عَرَبانه
antiquarian	کهن‌پژوه	arabesque blossom	غنچه‌ی اسلیمی
antiquarian bookseller	فروشنده‌ی کتاب‌های	arabesque ending	سر اسلیمی
	قدیمی	arabesque spray	اسلیمی افشان، افشان اسلیمی
antiquarian bookshop	کتاب‌فروشی آثارِ عتیقه	arabesque tracery	اسلیمی توری
antiquarian book-trade	تجارت کتاب‌های	Arabic figures → Arabic numbers	
	قدیمی	arabicized	معرب
antiquarianism	کهن‌پژوهی	Arabic numbers	اعداد عربی [مانند 1، 2، 3، 4]
antique ¹ (adj)	قلم‌کاری شده‌ی بی‌رنگ	syn: Arabic figures	
antique ² (v)	۱. کهنه‌نما کردن ۲. قلم‌کاری بی‌رنگ	archetype	[نسخه‌ی] مادر، اساس
antiqued backbone	عطف قلم‌کاری بی‌رنگ	architectural binding	جلد پَنایی، جلد مُعَقَلی
antique laid	کاغذِ تمخّط درشت	architectural Kufic	کوفی پَنایی، کوفی مُعَقَلی
antique tooling	قلم‌کاری بی‌رنگ	architectural title-page	صفحه‌ی عنوان پَنایی،
aperçu	نگاه اجمالی [معمولاً در مقدمه]		صفحه‌ی عنوان مُعَقَلی
aphorism	کلماتِ قصار، سخنانِ کوتاه، حکمت	archival agency	سازمان بایگان
apoconym	اسم مُرَحَّم	archival library	کتابخانه‌ی بایگانی
apocrypha	آثارِ ناموثق، آثارِ منحول، آثارِ مشکوک	archival materials	مواد بایگانی
	syn: apocryphal works	archives	۱. بایگانی ۲. موجودی، دارالمحفوظات
apocryphal	[آثار] منتحل	arithmatic	(علم) حساب، علم رقم، علم اعداد
apocryphal works → apocrypha		armarium [arc.]	قفسه‌ی کتاب
apograph	۱. نسخه‌ی مکتوب از روی اصل ۲. نسخه‌ی مُصَدَّق، نسخه‌ی کاملاً مطابق با اصل	Armenian bole	[در تولید رنگ] گِلِ ارمنی
apographist	کاتب بسیار دقیق، کاتب موثق	arming press	دستگاه ضرب نقش
		armorial binding	جلد ضربی تمام قالب

alphanumeric → alphanumeric

alphanumeric الفبایی - عددی

syn: alphameric

alternative title عنوان برابر، عنوان بدیل

alternative version¹ نسخه‌ی ثانی، نسخه‌ی دیگرalternative version² → lection

alum size آهار زاج

alum-tawed skin پوست دباغی زاجی

amanuensis دبیر، کاتب (- اداری)

amateur binding صحافی سفارشی

amatory poetry تشبیب² [= شعری در

وصف جوانی و عشق و کامرانی]

ambry [arc.] [در قدیم] گنج‌هی کتاب

syn: aumbry, almetry

amend اصلاح / تصحیح استحضانی کردن

syn: emend

amoebean verse → stichomythia

amplified edition → enlarged edition

amplified translation ترجمه‌ی افزوده

amulet ۱. تعویذ ۲. نسخه‌ی تعویذ

ana ۱. چُنگ [دارای موضوع واحد] ۲. گزیده‌ی اقوال

مشهور [معمولاً اقوال یک نفر و/یا مربوط به او]

- ana, - iana - نامه [پسوند لاتینی دال بر مجموعه

اطلاعات مربوط به یک مکان یا شخص]

anacreontic poem → bacchic poem

anacreontic verse ۱. خمریه ۲. شعر بزمی

analects, analectus چُنگ (نکات ادبی)، منتخبات

ادبی

analytical catalog(ue) فهرست تحلیلی

anonym نام واقعی معکوس [مثلاً هادی صداقت به جای

صادق هدایت]

anathema (یا) کبیگج، کبیگج [= کلمه‌ای رمزی که

برای حفظ نسخه‌های خطی از کرم‌خوردگی یا آسیب‌های

دیگر در اولین و/یا آخرین برگ کتاب نوشته می‌شد]

and others → et alii

anecdote آنار چکایی

anecdote حکایت (- طرفه)

anepigraphon کتاب بی عنوان [= اثری

که صفحه‌ی عنوان آن افتاده باشد]

angular گوشه‌دار، زاویه‌دار، راست گوشه

animal glue سیریشم، چسب حیوانی

animalistic painting جانورسازی

animal motif نقش جانوری

animal painting جانورسازی

animal-sized [دارای] آهار حیوانی

animal style شیوه‌ی جانوری

annalist → chronicler

annalistic arrangement به ترتیب سال انتشار،

آرایش سنه‌ای [ترتیب کتابشناسی مؤلف بر اساس سال تألیف

آثار]

annals → chronicle

annexe ضمیمه [به کتاب]

annot. [abbr. of 1. annotated

2. annotation 3. annotator]

annotated شرح‌دار

abbr: annot.

annotated bibliography کتاب‌شناسی توضیحی

annotated edition چاپ شرح‌دار، طبع شرح‌دار

annotation توضیح، شرح، تعلیق

abbr: annot.

annotator شارح^۱

abbr: annot.

annual → yearbook

anon. [abbr. of anonymous]

anonymous لا‌آدری، مجهول الاسم، (مؤلف) ناشناخته،

مجهول المؤلف

abbr: anon.

anonymous work اثر با مؤلف ناشناخته

added title page	12	alphabetology
added title page	صفحه‌ی عنوان افزوده	کیمیاگری، علم کیمیا
addenda	تکمله، تعلیقات، اضافات، افزوده‌ها	معروف به، ملقب به
addenda et corrigenda	اضافات و تصحیحات	اسپانیایی به خط عربی
addendum	افزوده (ی بعدی)، اضافه	قلیا، شخار
additional copy	نسخه‌ی اضافی، نسخه‌ی دیگر	all across → all along sewing
<i>syn: extra copy, further copy</i>		all along sewing
addorsed	[نقش] قهر، پشت به پشت	<i>syn: all on sewing, all across</i>
add-ons	افزوده‌ها، اضافات	سراسر مذهب
ad fin	الی آخر، الخ، تا پایان	allograph
adhesive	چسب	[یک کلمه]
ad interim copyright	حق طبع موقتی	all on sewing → all along sewing
ad loc [<i>abbr. of at the place cited</i>]		allonym
administrative letters	رسائل دیوانی	[در مورد مؤلف] اسم مُنتحل، اسم غیر
A.D.S. [<i>abbr. of autograph document signed</i>]		<i>syn: pseudonym</i> ²
adversaria	شرح و تفسیر متن، مجموعه‌ی شروح و تفاسیر [بریک متن]	all-over binding
aenigma → enigma		جلدواگیره‌ای، جلدنقش سراسری
affronted	[نقش] آشتی، رو در رو	<i>syn: repetition binding</i>
<i>syn: confronted</i>		all-over pattern
afterword	۱. پی‌گفتار، پس‌گفتار، کلمه‌ی ختام ۲. استدراک [در آخر کتاب]	نقش واگیره‌ای، طرح سراسری، نقش سراسری
against the grain	[در کاغذ] برخلاف خواب	all rights reserved
agate	[در کاغذسازی] مهره‌ی عقیق	حق طبع محفوظ (است)، کلیه‌ی حقوق محفوظ است
<i>syn: ruby</i> ¹		all through → letter by letter
agent of deterioration	عامل فساد [یک‌کاغذ و چرم و مانده‌های قدیمی]	alluminor → illuminator
agglutinant	[در رنگ‌سازی] بَستمان، بست	allusion book
air dried	[در مورد کاغذ] هواخشک، خشک‌شده در هوا	کتاب تلمیحات
ajouré	جلد معرق مطلقاً اسلیمی [= جلد اسلامی در و نیز اواخر قرن پانزدهم]	almanac, almanak
album	مُرَقَّع [= مجموعه‌ای از نقاشی‌ها، قطعات خوش‌نویسی یا گزیده‌ی اشعار]	سال‌نامه، سال‌نما
album page	قطعه‌ی مُرَقَّع، ورقه‌ی مُرَقَّع	almery → ambry
		alphabet
		الفبا
		alphabetical arrangement →
		alphabetical order
		alphabetical catalogue
		فهرست الفبایی
		alphabetical order
		ترتیب الفبایی، آرایش الفبایی
		<i>syn: ABC order, alphabetical arrangement</i>
		arrangement
		alphabetical subject catalogue
		فهرست الفبایی -
		موضوعی
		alphabetization
		الفبایی کردن
		alphabetology
		خط‌شناسی

A

AAs [<i>abbr. of author's alterations</i>]	accented letters حروف معرب، حروف مشکول
abbr. [<i>abbr. of abbreviation</i>]	accentuation إعراب و إعجام، تعجیم
abbreviated noun اسم مختصر، اسم مقصور	access guide راهنمای دستیابی [به دست‌نویس‌ها و اسناد]
abbreviation(s) اختصار(ات) <i>abbr.</i> : abbr.	accession number شماره‌ی ثبت
ABC order → alphabetical order	accordion fold تایی بادبزنی، تایی مُرقّعی
A.B.C. book کتابِ میادی <i>syn.</i> : abecedarium, abecedary	<i>syn.</i> : concertina fold, zigzag fold
abecedarium → A.B.C. book	account book دفتر
abecedary → A.B.C. book	accusation دَم، قَدَح
abjad reckoning حسابِ ابجد، حسابِ جُمَّل	<i>syn.</i> : categoria
abr. [<i>abbr. of abridged</i>]	acephalous [نسخه‌ی] بی‌آغاز
abrasion resistance مقاومت در برابر سایش، سایش‌ناپذیری	acetate طَلَق
abrasive سایا، ساینده	acid deterioration پوسیدگی اسیدی، فسادِ اسیدی
abridged خلاصه، ملخّص، کوتاه‌شده <i>abbr.</i> : abr.	acid free [در مورد کاغذ] عاری از اسید
abridged edition چاپِ ملخّص، نسخه‌ی ملخّص	acidification اسیدی کردن
abridged translation ترجمه‌ی مختصر، ترجمه‌ی ملخّص	acidic ink مرکبِ اسیدی
abridgment تلخیص	acid migration مهاجرتِ اسید، نشستِ اسید
absorbent ground زمینه‌ی جاذب	acoustics علمِ آواز
absorbent paper → blotting paper	ACs [<i>abbr. of author's corrections</i>]
abstract خلاصه، چکیده	A.D. [<i>abbr. of autograph document</i>]
acanthus برگِ کنگری	adage مَثَلِ سایر
	adaptation ۱. اقتباس ۲. ترجمه و اقتباس
	adaptor اقتباس‌گر، مُقتَسِس
	added copy نسخه‌ی افزوده
	added entry مدخلی فرعی

Abbreviations

<i>abbr. of</i>	abbreviation of	صورتِ مختصر
<i>adj.</i>	adjective	صفت
<i>arc.</i>	archaic	[واژه یا مترادف] قدیمی
<i>Fr.</i>	French	زبانِ فرانسه
<i>L</i>	Latin	زبانِ لاتین
<i>pl. of</i>	plural of	صورتِ جمع
<i>syn:</i>	synonym	مترادف
<i>V</i>	verb	فعل
[synonym]	مترادف	مَ:
[see]	نگاه کنید به	نک:

Introduction

Books and manuscripts are one of the great heritages of our grand Persian civilization. They have bred crafts and arts such as calligraphy, illumination, miniature painting and bookbinding that are among our national glories. At the same time, cataloguing and writing bibliographies has developed side by side.

In 1997, I began compiling the terminology of codicology and book crafts which in the year of 2001 it yielded its fruits, culminating in the *Vocabulary of Codicology and Book Crafts*.

The present work deals with the terminologies of: -ink and paint, -papermaking and types of paper, -parchments, vellums and leather, -bookbinding, -calligraphy, -illumination and book decoration, -miniature painting, -physical aspects of books and types of manuscripts, -the structure of books, -the subject matter of books, -occupations in book crafts, -codicology and cataloguing, -lithography and facsimile printing, -physical and chemical damages to manuscripts and written documents, -conservation and preservation of manuscripts, vellums and parchments, and -writing materials and tools used in bookcrafts and codicology.

Vocabulary of Codicology and Book Crafts is bilingual and bi-directional, consisting of two parts: English-Persian and Persian-English. Archaic and modern terminologies have been entered in the book. The lexicographer has been geographically bound to the Great Persian/Iranian territory and restricted himself to the sources cited in the bibliography. This book includes approximately 4000 English and 4500 Persian terms. The Persian vocabulary tends to outnumber English one, despite the fact that there are no comprehensive works incorporating all or nearly all Persian terms and expression of the subject.

In preparation of *Vocabulary of Codicology and Book Crafts*, it has undergone some processes of editing. The lexicographer had first gathered the terms of the subject from bilingual dictionaries. In the course of translating and editing books and articles on codicology and book crafts as well as writing some articles on the subject, some new terms and expressions exposed themselves to view. Contrastive textology played a great role in finding terms and their equivalences in English and Persian. Some equivalences, whether in Persian or English, have been coined by the present lexicographer, adhering strictly to Persian and English morphological processes.

I am greatly indebted to Professor Iraj Afshār for his kind remarks, but I have not been fortunate to enjoy enough of his presence. AhmadReza Rahimi-Riseh and Dr. Mostafā Musavi have been of great help in editing the present work, benefiting me enormously from their comments. Dr. A.M. Haghshenās and Dr. M. Āssi have greatly shaped my lexicographic knowledge. A. Mansuri-Tehrāni and Narges Tayyebāt were very constructive in my appreciation of the practice of dictionary-making. To all of them I am greatly indebted. I thank Isa Abbasi for his supports and encouragements.

The present lexicographer would welcome comments from readers about weaknesses of the book @ utash. yahoo. com and will take account of them in any future edition.

Hasan Hāshemi-Minabād
February 2001

CONTENTS

Part 1: Persian-English.....	۲۳
Part 2: English-Persian	
Introduction.....	9
Abbreviations.....	10
Vocabulary of Codicology and Book Crafts.....	11
Bibliography (in Persian).....	۱۱۸

Editor's Note

I. -The idea of compiling a multilingual vocabulary of codicology to cover the terminology in this domain goes back to 1995. In those days, I was in charge of a project, in "Nashr-e Hadith Institute", for translation of catalogues of Islamic manuscripts from different languages (mounting to 16 languages). At the same time, a style manual was provided to serve this purpose. It included orthography, punctuation, Persian and English abbreviations, and a bilingual (English-Persian) dictionary of codicological terms and idioms. In 1996, exchange of views and ideas among translators and editors working on this project, and identifying the need for reviewing and editing the style manual, resulted in rewriting the sections of orthography, punctuation and abbreviations. Alongside this modification and from the very beginning (after compiling the first bilingual dictionary), the completion and revision of the bilingual dictionary as well as compilation of a dictionary for terms and expressions of codicology were in progress. Finally, in 1996, this task was entrusted to the translators and editors of the above project.

Concurrent with the said procedure, compilation of several specialized vocabularies of codicology in other languages was developing. Among these and on the basis of the words gathered during the first stage of the enterprise, two trilingual vocabularies of codicology were created: German-Persian-English and Russian-Persian-English Vocabulary.

II. When "Nashr-e Hadith Institute" ceased to work, Mr. Hasan Hashemi-e Minabad, one of our colleagues among the translators involved in the above program, took over "Fehrestgan"'s project for compilation and completion of the present vocabulary. In this effort, he was well equipped with fruitful experiences from the first two stages of the project and with useful resources, the list of which is to be found between the 2 sections of the present vocabulary. Therefore, they were put to good use to achieve the most. Due to a detailed study in 4 stages, correction and increase of words, the volume of vocabulary became larger and it received its final form. The task of completion and correction of the vocabulary is an ongoing process.

III. "Fehrestgan Institute" would like to extend its gratitude to all the following individuals who contributed to this work: — First, we owe thanks to all the colleagues who improved the compilation of this vocabulary through their opinions and ideas, during the first stage of the project. — Second, we owe thanks to Mr. Hashemi-e Minabad who led forward this vocabulary and towards its desired perfection. — And finally, we owe thanks to all our colleagues in Fehrestgan Production Unit, who undertook the tasks of typesetting and proofreading for this vocabulary and other works.

IV. Since Fehrestgan Institute is also compiling a specialized vocabulary of codicology with German, French and Russian equivalents, we welcome the recommendations and suggestions of scholars and men of learning in order to help us in the work and guide our steps along this path towards perfection.

Ahmad-Reza Rahimi-Risseh
February 3rd, 2001, Tehran

Library, Museum and Documentation Centre
of Islamic Consultative Assembly

Fehrestgan Institute

Vocabulary of Codicology and Book Crafts **Illumination, Calligraphy, Binding, Paper, Color, and Ink**

By Hasan Hāshemī Mīnābād
Edited by AhmadRezā Rahīmī-Rīseh,

•

Typesetting and Layout:
‘Īsā ‘Abbāsī, M. Salīm Vāghēfī
Proofreading: Nīlūfar Ghāsemī, Arezū Zālīpūr
First Edition: The Winter 2001
All Rights Reserved

•

ISBN 964-6758-02-9

Fehrestgān Institute, Tehran, P.O. Box 14155-7461, Tel: (9821) 8741880
The Library: Tehran, P.O. Box 11365-866 Tel: (9821) 3130915-17

Library, Museum and Documentation Centre
of Islamic Consultative Assembly

Fehrestgan Institute

Vocabulary of Codicology and Book Crafts

Illumination, Calligraphy, Binding, Paper, Color, and Ink

English-Persian \ Persian-English

By
Hasan Hāshemī-e Minābād

Tehran The Winter 2001

World Union Catalogue of Islamic Manuscripts

Researches on Codicology Series

2

Editor-in-Chief

AhmadRezā Rahīmī-Risseh

Vocabulary of Codicology and Book Crafts

In the Name of Allah, the Compassionate, the Merciful
